

T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA BECERİLERİNİN
ÖLÇÜMÜ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
FATIMA ZEHRA ARZU

DANIŞMAN
YARD. DOÇ. DR. NİLGÜN AÇIK ÖNKAŞ

EYLÜL, 2006
MUĞLA

T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

İLKÖĞRETİMDE OKUMA BECERİLERİNİN ÖLÇÜMÜ VE
DEĞERLENDİRİLMESİ

HAZIRLAYAN : FATIMA ZEHRA ARZU

Sosyal Bilimler Enstitüsünce

“Yüksek Lisans”

Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih :

Tezin Sözlü savunma Tarihi :

Tezin Danışmanı : Yard. Doç. Dr. Nilgün Açık ÖNKAŞ

Jüri Üyesi : Doç Dr. M. Volkan COŞKUN

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Hasan ÜNDER

Enstitü Müdürü :

Eylül, 2006

MUĞLA

TUTANAK

Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün ...../...../ ..... tarih ve ..... sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği'nin ..... maddesine göre, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Fatıma Zehra ARZU'nun **“İlköğretim Öğrencilerinin Okuma becerilerinin Ölçümü ve Değerlendirilmesi”** adlı tezini incelemiş ve aday ...../...../..... tarihinde saat 'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmasına dayanan tezini savunmasından sonra..... dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin .....olduğuna .....ile karar verildi.

Tez Danışmanı

Yard. Doç. Dr. NİLGÜN AÇIK ÖNKAŞ

Üye

Üye

Üye

Üye

YEMİN

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “İlköğretimde Okuma Becerilerinin Ölçümü ve Değerlendirilmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../2006

Fatıma Zehra ARZU

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DÖKÜMANTASYON MERKEZİ TEZ VERİ GİRİŞ FORMU		
YAZARIN DOLDURULACAKTIR		MERKEZİMİZCE
Soyadı : ARZU Adı : Fatıma Zehra	Kayıt No :	
TEZİN ADI Türkçe : İlköğretimde Okuma Becerilerinin Ölçümü ve Değerlendirilmesi Y. Dil :		
TEZİN TÜRÜ :	Yüksek Lisans ☒	Doktora ☐
	O	O
TEZİN KABUL EDİLDİĞİ Üniversite : Muğla Üniversitesi Fakülte : Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü – Türkçe Eğitimi Diğer Kuruluşlar : Tarih :		
TEZ YAYINLANMIŞSA Yayınlanmadı		
TEZ YÖNETİCİSİNİN Soyadı, Adı : ÖNKAŞ Nilgün Açık Ünvanı : Yard. Doç. Dr.		

TEZİN YAZILDIĞI DİL : Türkçe

TEZİN SAYFA SAYISI : 291

TEZİN KONUSU (KONULARI) :

1. Dilin parçalar üstü birimlerinin bilgisayar ortamında analizi
2. Dilin parçalar üstü birimlerinden ton, vurgu ve durakların sesli okuma becerisine yeterince ve doğru olarak yansıtılıp yansıtılmadığının tespiti

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELEER :

1. Prosodik unsurlar
2. Sesli okuma
3. Ton, vurgu
4. Durak

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELEER

1. Prosodic components
2. Reading aloud
3. Tone, stress
4. Timbre

1. Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum
2. Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir
3. Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir

Yazarın İmzası :

Tarih : ....../....../2006

ÖN SÖZ

Dilin vurgu, ton, ezgi, durak gibi prosodik unsurları, insanın ürettiği seslerin duygu ve düşünce yönünü ortaya çıkaran psikolojik temelli unsurlarıdır. Bu unsurlarla ilgili becerilerin kazanımı, çocuğa ilk eğitimin verildiği ailede başlar, ilköğretim kurumlarında uygulanan eğitim-öğretim yöntemleriyle olumlu şekilde pekiştirilir. Cümle unsurlarının sınırlarının çizilmesiyle durakların oluşturulması ve öbek-anlam ilişkisinin kurulması uygun vurgu ve tonların üretilmesini sağlar. Bu da sağlıklı iletişim ve etkileşiminin temelini oluşturur.

Sesli okuma becerisi; vurgu, ton, duraklar yoluyla oluşturulan dilin ezgisiyle, okumayı zevkli ve anlamlı hâle getirecek bir beceri, sessiz okumanın temelidir. Okuma alanında yapılan araştırmalar, genellikle sessiz okumaya yöneliktir. Bu araştırmalar, her ne kadar okumaya yönelik önemli bilgiler sunmuş olsa da, sesli okuma yönünün göz ardı edilmesi konunun bir yönden yetersiz kalmasına neden olmuştur. Ayrıca, çalışmamızı gerçekleştirdiğimiz Muğla Üniversitesi bünyesinde Fonetik Araştırma ve Uygulama Merkezi Dr. Atillâ Kırâl Fonetik Lâbaratuvarı'nın bulunması bizi böyle bir çalışma yapmaya yönlendirmiştir.

Bütün bu nedenlerden yola çıkarak gerçekleştirdiğimiz çalışmada, ilköğretim 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin, öykü türünde yer alan konuşma cümlelerine söz konusu unsurları yansıtmaya seviyelerine bakılmış ve uzman okuyucunun okumasıyla karşılaştırılmıştır.

Çalışmada, uzman ve öğrencilerden ses kayıt cihazıyla alınan kayıtlar, Muğla Üniversitesi Fonetik Araştırma ve Uygulama Merkezi Dr. Atillâ Kırâl Fonetik Lâbaratuvarı'nda bilgisayar ortamına aktarılmış

ve prosodik unsurları çözümleyici programlar vasıtasıyla değerlendirilip karşılaştırmalı istatistikî çalışmalar yapılmıştır.

Araştırmanın, Türkçe eğitiminin anlama etkinliğine yönelik, sağlıklı ve doğru okuma becerisi kazandırma hususunda, l boratuvarlardaki teknik cihazlardan faydalanarak yapılacak çalışmalara basamak teşkil edeceği umulmaktadır.

Araştırmanın aşamalarında yoğun işlerine rağmen her zaman çalışmalarına yön veren, destek ve yardımlarını esirgemeyen hocam Doç. Dr. M. Volkan Coşkun'a, Yrd. Doç. Dr. Nilgün Açık  nkaş'a teşekkür ederim. Ayrıca araştırmamda eleştirileriyle beni yönlendiren arkadaşlarım Almanca Okutmanı M. Vedat İnce, Arş. Gör. Mustafa Sargın, Arş. Gör. Didem etin'e, araştırmanın uygulama safhasında ilgilerinden dolayı okul müdürleri, Türkçe ve sınıf öğretmenlerine ve maddi-manev  destekleriyle çok Şey borçlu olduğum aileme gönülden teşekkür ederim.

Fatıma Zehra ARZU

ÖZET

Bu araştırma, ilköğretim 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin, insanın ürettiği seslere duygu boyutunu kazandıran vurgu, ton, durak gibi dilin parçalar üstü birimlerini, sesli okuma esnasında yeterince yansıtıp yansıtamadıklarını tespit etmeyi ve tespit edilen okuma hatalarının giderilmesi konusunda önerilerde bulunmayı amaçlamıştır.

Araştırmanın örneklemini, Muğla il sınırları içinde, merkeze bağlı dokuz ilköğretim okulunun 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıfında öğrenim gören 42 erkek ve 108 kız öğrenciden oluşan toplam 150 öğrenci oluşturmaktadır. Seçilen sınıflardaki öğrenci sayıları birbirine eşittir. Örneklem, Türkçe ve sınıf öğretmenleri tarafından, okuma becerisini kazanmış öğrenciler arasından seçilmiştir.

Araştırmada veriler, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanmış ders kitaplarından seçilmiş öykü türündeki metinlerin, uzmana ve öğrencilere okutulmasıyla elde edilmiştir. Ses kayıt cihazıyla alınan kayıtlar, Muğla Üniversitesi Fonetik Araştırma ve Uygulama Merkezi Dr. Atilla Kırıl Fonetik Laboratuvarı'nda bilgisayar ortamına aktarılmış ve okutulan metinlerin diyalog kısımları, dijital ortamda, prosodik unsurları çözümleyici programlar vasıtasıyla değerlendirilip, sonuçlar sayı ve yüzdeleriyle birlikte tablolara aktarılmış ve tablolardaki veriler, grafik hâline getirilmiştir. Uzman ve öğrencilerin bulguları birbiriyle karşılaştırılmıştır.

ABSTRACT

The participants of this study were chosen from the 3rd to 8th grades in the nine Elementary Education Schools in Muğla centrum.

The study aims: (1) to determine whether the students can produce and reflect prosodic components such as stress, tone and caesura, which emotional dimension to the human voices, while reading aloud. (2) to make suggestions about how to overcome the current reading problems.

In our study group, there are 150 students, 42 of whom are boys and 108 of whom are girls were selected by the teachers of Turkish language and class teachers among a group of students with acquired reading competency. The students were chosen equally in number from each class. The data of this study were taken from course books approved by the Turkish Ministry of National Education. The story-based texts in these books were read loudly by the experts and the students. The audio-recorded materials were transferred into the computers in Muğla University, Phonetic Research and Application Center, Dr. Atilla Kiral Laboratory. The dialogue parts of the texts then, were evaluated and interpreted in a digital atmosphere by means of the software programs which can analyse the prosodic components of a language. The results were shown in the tables and graphics as numbers and percentages. The data of the students and experts were compared with each other.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No	
ÖN SÖZ.....	I	i
ÖZET.....	III	
ABSTRACT.....	IV	
İÇİNDEKİLER.....	V	
TABLO LİSTESİ.....	VIII	
GRAFİK LİSTESİ.....	XIII	

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.Giriş.....	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Problem Cümlesi.....	4
1.3. Alt Problemler.....	4
1.4. Araştırmanın Amacı.....	4
1.5. Araştırmanın Önemi.....	5
1.6. Varsayımlar.....	6
1.7. Sınırlılıklar.....	7
1.8. Tanımlar.....	7
1.9. Kısaltmalar ve İşaretler.....	8

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve.....	9
2.1.1. Dil.....	9

2.1.1.1. Dilin Eğitimdeki Yeri ve Önemi.....	10
2.1.2. Okuma.....	11
2.1.2.1. Okumanın Önemi.....	13
2.1.2.2. Okumayı Etkileyen Faktörler.....	13
2.1.2.2.1. Okumanın Fiziksel Boyutu.....	13
2.1.2.2.2. Okumanın Ruhsal Boyutu.....	14
2.1.2.2.3. Okumanın Çevresel Boyutu.....	15
2.1.2.3. Okuma Türleri.....	15
2.1.2.3.1. Sesli Okuma.....	16
2.1.2.3.2. Sessiz Okuma.....	19
2.1.3. Fonetik.....	20
2.1.3.1. Fonetik ve Sesli Okuma	21
2.1.3.2. Prosodik Unsurlar.....	22
2.2. İlgili Araştırmalar.....	23

BÖLÜM III

YÖNTEM

3. Yöntem.....	26
3.1. Araştırmanın Modeli.....	26
3.2. Evren.....	26
3.3. Örneklem.....	26
3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi.....	27

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

4. Bulgular ve Yorumlar.....	29
4.1. Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	29

4.1.1. 3. Sınıflarla İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	30
4.1.2. 4. Sınıflarla İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	49
4.1.3. 5. Sınıflarla İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	59
4.1.4. 6. Sınıflarla İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	85
4.1.5. 7. Sınıflarla İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	146
4.1.6. 8. Sınıflarla İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	152
4. 2. Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	199
4.2.1. 3. Sınıflarla İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	200
4.2.2. 4. Sınıflarla İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	210
4.2.3. 5. Sınıflarla İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	217
4.2.4. 6. Sınıflarla İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	225
4.2.5. 7. Sınıflarla İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	234
4.2.6. 8. Sınıflarla İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	243

BÖLÜM V

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar.....	250
5.1.1. 1. Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	250
5.1.1.2. Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	252
5.2. Öneriler.....	254
KAYNAKÇA.....	256
EKLER.....	261

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No		Sayfa No
1.	Okullara Göre Öğrenci Sayısı.....	27
2.	Uzman ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Ton Oranları.....	30
3.	Uzman ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Vurgu Oranlar...	30
4.	Uzman ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Ton Oranları....	32
5.	Uzman ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Vurgu Oranları..	33
6.	Uzman ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 3. Cümledeki Ton Oranları.....	34
7.	Uzman ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 3. Cümledeki Vurgu Oranları..	35
8.	Uzman ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 4. Cümledeki Ton Oranları.....	36
9.	Uzman ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 4. Cümledeki Vurgu Oranları..	37
10.	Uzman ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 5. Cümledeki Ton Oranları.....	38
11.	Uzman ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 5. Cümledeki Vurgu Oranları..	39
12.	Uzman ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 6. Cümledeki Ton Oranları.....	41
13.	Uzman ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 6. Cümledeki Vurgu Oranlar...	42
14.	Uzman ve 4. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Ton Oranları.....	49
15.	Uzman ve 4. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Vurgu Oranları..	50
16.	Uzman ve 4. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Ton Oranları.....	51
17.	Uzman ve 4. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Vurgu Oranları..	52
18.	Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Ton Oranları.....	59
19.	Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Vurgu Oranları..	59
20.	Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Ton Oranları.....	60
21.	Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Vurgu Oranları..	61
22.	Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 3. Cümledeki Ton Oranları.....	62
23.	Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 3. Cümledeki Vurgu Oranları..	62
24.	Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 4. Cümledeki Ton Oranları.....	64
25.	Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 4. Cümledeki Vurgu Oranları..	65
26.	Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 5. Cümledeki Ton Oranları.....	66
27.	Uzman ve 5. Sınıf öğrencilerinin 5. Cümledeki Vurgu Oranları....	66

28. Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 6. Cümledeki Ton Oranları.....67
29. Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 6. Cümledeki Vurgu Oranları...68
30. Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 7. Cümledeki Ton Oranları.....69
31. Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 7. Cümledeki Vurgu Oranları..69
32. Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 8. Cümledeki Ton Oranları.....70
33. Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 8. Cümledeki Vurgu Oranları..70
34. Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 9. Cümledeki Ton Oranları.....71
35. Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 9. Cümledeki Vurgu Oranları...71
36. Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 10. Cümledeki Ton Oranları...73
37. Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 10. Cümledeki Vurgu Oranları.74
38. Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 11. Cümledeki Ton Oranları...75
39. Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 11. Cümledeki Vurgu Oranları.75
40. Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 12. Cümledeki Ton Oranları...77
41. Uzman ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 12. Cümledeki Vurgu Oranları.78
42. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Ton Oranları.....85
43. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Vurgu Oranları...86
44. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Ton Oranları.....87
45. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Vurgu Oranları...88
46. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 3. Cümledeki Ton Oranları.....89
47. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 3. Cümledeki Vurgu Oranları..90
48. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 4. Cümledeki Ton Oranları.....91
49. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 4. Cümledeki Vurgu Oranları...91
50. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 5. Cümledeki Ton Oranları.....92
51. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 5. Cümledeki Vurgu Oranları...93
52. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 6. Cümledeki Ton Oranları.....94
53. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 6. Cümledeki Vurgu Oranları..95
54. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 7. Cümledeki Ton Oranları.....97
55. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 7. Cümledeki Vurgu Oranları..97
56. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 8. Cümledeki Ton Oranları.....99
57. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 8. Cümledeki Vurgu Oranları..99
58. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 9. Cümledeki Ton Oranları...100
59. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 9. Cümledeki Vurgu Oranları.101

60. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 10. Cümledeki Ton Oranları..102
61. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 10. Cümledeki Vurgu Oranları102
62. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 11. Cümledeki Ton Oranları..103
63. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 11. Cümledeki Vurgu Oranları104
64. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 12. Cümledeki Ton Oranları..105
65. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 12. Cümledeki Vurgu Oranları105
66. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 13. Cümledeki Ton Oranları..106
67. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 13. Cümledeki Vurgu Oranları107
68. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 14. Cümledeki Ton Oranları..108
69. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 14. Cümledeki Vurgu Oranları109
70. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 15. Cümledeki Ton Oranları..110
71. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 15. Cümledeki Vurgu Oranları111
72. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 16. Cümledeki Ton Oranları..112
73. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 16. Cümledeki Vurgu Oranları112
74. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 17. Cümledeki Ton Oranları..114
75. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 17. Cümledeki Vurgu Oranları114
76. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 18. Cümledeki Ton Oranları..115
77. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 18. Cümledeki Vurgu Oranları116
78. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 19. Cümledeki Ton Oranları..117
79. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 19. Cümledeki Vurgu Oranları117
80. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 20. Cümledeki Ton Oranları..118
81. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 20. Cümledeki Vurgu Oranları119
82. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 21. Cümledeki Ton Oranları..120
83. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 21. Cümledeki Vurgu Oranları120
84. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 22. Cümledeki Ton Oranları..121
85. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 22. Cümledeki Vurgu Oranları122
86. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 23. Cümledeki Ton Oranları..123
87. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 23. Cümledeki Vurgu Oranları124
88. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 24. Cümledeki Ton Oranları..125
89. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 24. Cümledeki Vurgu Oranları126
90. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 25. Cümledeki Ton Oranları..128
91. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 25. Cümledeki Vurgu Oranları129

92. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 26. Cümledeki Ton Oranları..131
93. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 26. Cümledeki Vurgu Oranları131
94. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 27. Cümledeki Ton Oranları..132
95. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 27. Cümledeki Vurgu Oranları133
96. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 28. Cümledeki Ton Oranları..134
97. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 28. Cümledeki Vurgu Oranları134
98. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 29. Cümledeki Ton Oranları...135
99. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 29. Cümledeki Vurgu Oranları136
100. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 30. Cümledeki Ton Oranları..137
101. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 30. Cümledeki Vurgu Oranları137
102. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 31. Cümledeki Ton Oranları..138
103. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 31. Cümledeki Vurgu Oranları138
104. Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 32. Cümledeki Ton Oranları..139
105. Uzman ve 6.Sınıf Öğrencilerinin 32. Cümledeki Vurgu Oranları139
106. Uzman ve 7. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Ton Oranları....146
107. Uzman ve 7. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Vurgu Oranları.146
108. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Ton Oranları....152
109. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Vurgu Oranları.153
110. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Ton Oranları...155
111. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Vurgu Oranları.156
112. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 3. Cümledeki Ton Oranları...158
113. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 3. Cümledeki Vurgu Oranları.159
114. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 4. Cümledeki Ton Oranları....161
115. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 4. Cümledeki Vurgu Oranları.162
116. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 5. Cümledeki Ton Oranları....164
117. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 5. Cümledeki Vurgu Oranları.165
118. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 6. Cümledeki Ton Oranları....166
119. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 6. Cümledeki Vurgu Oranları.167
120. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 7. Cümledeki Ton Oranları....168
121. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 7. Cümledeki Vurgu Oranları.169
122. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 8. Cümledeki Ton Oranları....170
123. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 8. Cümledeki Vurgu Oranları.170

124. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 9. Cümledeki Ton Oranları....171
125. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 9. Cümledeki Vurgu Oranları.172
126. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 10. Cümledeki Ton Oranları..173
127. Uzman ve 8.Sınıf Öğrencilerinin 10. Cümledeki Vurgu Oranları174
128. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 11. Cümledeki Ton Oranları...176
129. Uzman ve 8.Sınıf Öğrencilerinin 11. Cümledeki Vurgu Oranları177
130. Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 12. Cümledeki Ton Oranları...178
131. Uzman ve 8.Sınıf Öğrencilerinin 12. Cümledeki Vurgu Oranları179

GRAFİK LİSTESİ

Grafik No	Sayfa No
1. Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Düz Ton Oranları.....	44
2. Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Alçalan Ton Oranları.....	44
3. Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Yükselen Ton Oranları.....	45
4. Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Birincil Vurgu Oranları.....	46
5. Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları ikincil Vurgu Oranları.....	46
6. Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Üçüncül Vurgu Oranları.....	47
7. Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Dördüncül Vurgu Oranları.....	47
8. Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Beşincil ve Alt Vurgu Oranları.....	48
9. Uzmanın ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Düz Ton Oranları.....	53
10. Uzmanın ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Alçalan Ton Oranları.....	54
11. Uzmanın ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Yükselen Ton Oranları.....	54
12. Uzmanın ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Birincil Vurgu Oranları.....	55
13. Uzmanın ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları ikincil Vurgu Oranları.....	56

14. Uzmanın ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Üçüncül Vurgu Oranları.....	56
15. Uzmanın ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Dördüncül Vurgu Oranları.....	57
16. Uzmanın ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Beşincil ve Alt Vurgu Oranları.....	57
17. Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Düz Ton Oranları.....	79
18. Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Alçalan Ton Oranları.....	80
19. Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Yükselen Ton Oranları.....	80
20. Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Birincil Vurgu Oranları.....	81
21. Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları ikincil Vurgu Oranları.....	82
22. Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Üçüncül Vurgu Oranları.....	82
23. Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Dördüncül Vurgu Oranları.....	83
24. Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Beşincil ve Alt Vurgu Oranları.....	83
25. Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Düz Ton Oranları.....	140
26. Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Alçalan Ton Oranları.....	141
27. Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Yükselen Ton Oranları.....	141
28. Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Birincil Vurgu Oranları.....	142
29. Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları ikincil Vurgu Oranları.....	143

30. Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Üçüncül Vurgu Oranları.....	143
31. Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Dördüncül Vurgu Oranları.....	144
32. Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Beşincil ve Alt Vurgu Oranları.....	144
33. Uzmanın ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Düz Ton Oranları.....	148
34. Uzmanın ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Alçalan Ton Oranları.....	148
35. Uzmanın ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Yükselen Ton Oranları.....	149
36. Uzmanın ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Birincil Vurgu Oranları.....	150
37. Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Üçüncül Vurgu Oranları.....	150
38. Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Dördüncül Vurgu Oranları.....	151
39. Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Beşincil ve Alt Vurgu Oranları.....	151
40. Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Düz Ton Oranları.....	180
41. Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Alçalan Ton Oranları.....	180
42. Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Yükselen Ton Oranları.....	181
43. Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Birincil Vurgu Oranları.....	182
44. Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları ikincil Vurgu Oranları.....	182
45. Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Üçüncül Vurgu Oranları.....	183

46.	Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Dördüncül Vurgu Oranları.....	183
47.	Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Beşincil ve Alt Vurgu Oranları.....	184
48.	3. Sınıf Öğrencilerinin Çeyrek Nefeslik Durak oranları.....	185
49.	3. Sınıf Öğrencilerinin Yarım Nefeslik Durak oranları.....	186
50.	3. Sınıf Öğrencilerinin Tam Nefeslik Durak oranları.....	187
51.	4. Sınıf Öğrencilerinin Çeyrek Nefeslik Durak oranları.....	195
52.	4. Sınıf Öğrencilerinin Yarım Nefeslik Durak oranları.....	196
53.	4. Sınıf Öğrencilerinin Tam Nefeslik Durak oranları.....	196
54.	5. Sınıf Öğrencilerinin Çeyrek Nefeslik Durak oranları.....	202
55.	5. Sınıf Öğrencilerinin Yarım Nefeslik Durak oranları.....	203
56.	5. Sınıf Öğrencilerinin Tam Nefeslik Durak oranları.....	203
57.	6. Sınıf Öğrencilerinin Çeyrek Nefeslik Durak oranları.....	225
58.	6. Sınıf Öğrencilerinin Yarım Nefeslik Durak oranları.....	210
59.	6. Sınıf Öğrencilerinin Tam Nefeslik Durak oranları.....	211
60.	7. Sınıf Öğrencilerinin Çeyrek Nefeslik Durak oranları.....	219
61.	7. Sınıf Öğrencilerinin Yarım Nefeslik Durak oranları.....	220
62.	7. Sınıf Öğrencilerinin Tam Nefeslik Durak oranları.....	220
63.	8. Sınıf Öğrencilerinin Çeyrek Nefeslik Durak oranları.....	228
64.	8. Sınıf Öğrencilerinin Yarım Nefeslik Durak oranları.....	229
65.	8. Sınıf Öğrencilerinin Tam Nefeslik Durak oranları.....	229

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Okuma konusunda birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalar genellikle sessiz okuma becerisine yöneliktir. Oysa yoğun olarak kullanılan, hedefi anlama olan, sessiz okuma becerisinin sağlıklı ve doğru gerçekleştirilmesi, sesli okuma becerisinin kazanılmasıyla doğru orantılıdır. Yapılan araştırmalar, okuma alanında önemli bilgiler sunmuş olsa da, bir dış unsur 'ses' ile ilgili olduğu ve insanları doğrudan etkilediği için, sağlıklı iletişimin gerçekleştirilmesinde büyük rol oynayan sesli okumanın göz ardı edilmiş olması, konunun bu yönüyle yetersiz kalmasına neden olmuştur.

Dil, toplumun fertleri arasında iletişimi ve etkileşimi sağlayan bir dizgedir. Dizgenin temelinde ise 'ses' vardır. Üretilen seslere, duygu niteliğini kazandıran, insanın psikolojisini yansıtan vurgu, ton, ezgi, durak gibi prosodik unsurlar dilin parçalar üstü birimleridir. Bu birimlerin kelime-anlam, öbek-anlam ilişkisi ve cümle unsurları içinde nasıl yansıtılması gerektiği aile ortamında kavranır, okul sürecinde pekiştirilir. Söz konusu unsurları, ilköğretim kurumlarındaki öğrencilerin sesli okumaya doğru olarak yansıtıp yansıtmadıklarının tespitine yönelik çalışmalar ve mevcut hataları düzeltmeye yönelik öneriler, sesli okuma alanındaki eksikliği gidermede önemli rol oynayacaktır.

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, sınırlılıklar ve sınırlılıklar sunulmuş, ayrıca araştırmada önemli bazı kavramlar verilmiştir.

1. 1. Problem Durumu

Türkçe öğretiminin temel hedefi, öğrencilere anlama ve anlatma becerileri kazandırmaktır. Anlama, okuma ve dinleme; anlatma, yazma ve konuşma etkinliklerini içerir. Bu etkinliklerden okuma, bireyin yaşantısı boyunca sürdürdüğü en etkili öğrenme yollarından biridir. Türkçenin kurallarına uygun, doğru ve anlamlı okuma becerisini kazanmış birey, kendisinin, toplumun ve dünyanın gerçeklerinin bilincinde, çağının ihtiyaçlarına cevap verecek duruma gelecektir.

İnsanlar, var olduklarından beri yaşadıkları ortama egemen olmak, temel ihtiyaçlarını karşılamak, çevresindeki insanlarla anlaşabilmek için, anlaşma ve iletişim aracı olarak öncelikle kendi seslerini kullanmışlardır. Kendi çevresiyle iletişimi gerçekleştiren insan oğlu, bununla yetinmeyerek başka insanlarla da iletişim kurmak amacıyla yeni araçlar bulmaya yönelmiştir. 'Söz'ün kalıcılığının olmaması; mesajları iletmede birtakım işaretlerin belirli yüzeylere kazınması, çizilmesi yönteminin bulunmasında ve bu yolla mesaj aktarımının gerçekleştirilmesinde etkili olmuştur. Mesajların, yazarların dışındaki insanlar tarafından da anlaşılmasını sağlamak üzere, bu işaretlerin ve imgelerin belli standartlara kavuşturulması sürecinin sonunda 'alfabe'ler oluşmuştur (Gürcan, 1999:5).

Okuma, yazılı, basılı ve benzer türdeki simgelerden anlam çıkarma sürecidir (Bircan, Tekin 1989). Sesli okuma, okuma sürecinde söz konusu işaret birliklerinin ses organları yoluyla seslendirilmesi ve birliklerdeki duyguların yansıtılmasıdır. Yalçın'a (2002:60) göre okuma öğretimi sesli okuma ile başlamalı, sonra sessiz okuma becerisini geliştirmeye yönelik okuma türlerinin eğitimine geçilmelidir. Okuma eğitimine sesli okuma ile başlanmasının temelinde, çocukların

okumadaki gelişmelerinin adım adım öğretmen tarafından kontrol edilmesi yatmaktadır. Başlangıçta çocuğun okumada sağlanan gelişim düzeyi yakından takip edilmelidir. Bu da ancak sesli okuma ile olabilir.

Çiftçi'ye (2000) göre de sesli okuma, öğrencinin okuma gelişimini belirleme, doğru telâffuz alışkanlığını geliştirme, standart konuşma dilinin özelliklerini kazanma, öğrencilerin sosyalleşmesine yardım etme, sessiz okuma için temel oluşturma gibi hedeflere hizmet etmektedir.

Dilin parçalar ve parçalar üstü birimleri vardır. Vurgu, ton, durak, ezgi gibi parçalar üstü birimler, sevinç, korku, şaşkınlık, kızgınlık, neşe, hayret gibi duygularımızı dile getirmemizi, emir ve isteklerimizi daha etkin biçimde ifade etmemizi sağlar. Türkiye Türkçesinde bu birimlerin hepsinin kullanılması; dilimizin, duyguları ifade yönünden zenginliğini gösterir (Coşkun, 2000a).

Dilin parçalar üstü birimleri, toplumun duygu ve düşünce dünyasını olgunlaştıran psikolojik temelli unsurlardır. Söz konusu unsurların kelime-anlam, öbek-anlam ilişkisi çerçevesinde nasıl yansıtılacağı, aile ortamında, hayatın ilk dönemlerinden başlayarak kavranır. Bireylerin sağlıklı ve dengeli iletişimi, vurgu, ton, durak gibi prosodik unsurların doğru yansıtılmasına bağlıdır.

Prosodik unsurlar, sesli okumada, metnin doğru algılanıp algılanamadığını göstermeleri bakımından büyük önem taşırlar. İlköğretim kurumlarında öğrencilere söz konusu unsurlarla ilgili becerilerin kazandırılması gerekir (Coşkun, Açık, Arzu 2005).

1. 2. Problem Cümlesi

İlköğretim 3., 4., 5., 6., 7., 8. sınıf öğrencilerinin, prosodik unsurlardan vurgu, ton ve durakları sesli okumada doğru olarak yansıtma becerileriyle ilgili durum nedir?

1. 3. Alt Problemler

1. Öğrencilerin sesli okumada kelime-anlam, öbek-anlam ilişkisini prosodik unsurlardan vurgu ve tonlarla doğru olarak yansıtıp yansıtamadıklarını,

2. Öğrencilerin sesli okumada kelime-anlam, öbek-anlam ilişkisi çerçevesinde cümle unsurlarının sınırlarını çizerek, prosodik unsurlardan biri olan durakları yerinde ve doğru olarak yapıp yapmadıklarını tespit etmek.

1. 4. Araştırmanın Amacı

İlköğretimde Türkçe öğretiminin en önemli hedeflerinden biri, öğrencilere en üst seviyede okuma becerisi kazandırmaktır. Böylece, öğrencilerin düşünen, anlayan, yorum yapan, eleştiren, problem çözen, içinde yaşadığı toplumla sağlıklı ve dengeli ilişkiler kurabilen bireyler olmaları amaçlanmaktadır.

Sesli okuma becerisi kazandırmak, sessiz okuma becerisine basamak teşkil etmesi, insanın duygu ve düşünce dünyasını oluşturması, çevredeki insanları doğrudan etkilemesi bakımından önem taşımaktadır. Metni okurken sesi duygu yönünden donatan prosodik unsurlardan vurgu, ton, durak gibi dilin parçalar üstü birimlerini, kelime-anlam, öbek-anlam, çerçevesiyle metnin doğru olarak algılanıp algılanmadığını ortaya koymaları bakımından anlamı büyüktür. Bu nedenle, söz konusu unsurların sağlıklı yansıtılabilmesi ve doğru sesli okumanın

gerçekleştirilmesi, ilköğretim kurumlarında verilecek dil eğitimiyle mümkündür. Öğrenciler, psikolojik özellik taşıyan prosodik unsurları sesli okuma becerilerine doğru olarak ne kadar yansıtılabilmektedirler ve ilköğretim kurumlarında ne ölçüde sesli okuma becerisi kazandırılmaktadır? Bu bağlamda araştırmanın amacı; ilköğretim kurumlarındaki öğrencilerin dilin parçalar üstü birimlerini, sesli okuma esnasında doğru ve yeterince yansıtıp yansıtamadıklarını tespit etmek ve tespit edilen okuma hatalarının giderilmesi konusunda önerilerde bulunmaktır.

1. 5. Araştırmanın Önemi

İnsan konuşması fonetik bakımından iki ana unsurdan meydana gelmektedir. Bunlar, parçalar, yani ünlüler, ünsüzler, yarı ünlüler, ikiz ünlüler; parçalar üstü birimler, yani süre, sınır, durak, vurgu, ton, ezgidir. Konuşmada anlam ve duygunun tam ifadesi, ancak bu iki unsurun bir arada olmasıyla mümkündür. Parçalar, ses telleri, ses yolu ve ses yolundaki organların hareketleriyle; parçalar üstü birimler ise ses telleriyle meydana gelir (Coşkun, 2000a).

Batılı ülkelerde, konuşma seslerinin oluşumu ve akustik bakımlardan ilmî olarak incelenmesi fonetik laboratuvarlarında yapılmaktadır. Bu laboratuvarlarda, insan sesinin nitelik ve nicelikleri; kelime ve cümle vurguları; seslerin tonluluk durumu, süresi ve duyulma gücü bakımından nitelik ve nicelikleri; insan seslerinin çıkarılmasını sağlayan organların fonksiyonları ve çalışma şekilleri; insan seslerinin duyulmasını sağlayan organların işleyişi ve duyma işinin gerçekleşmesi gibi konularda araştırmalar yapılmaktadır (Coşkun, 2000c).

Sesli okuma becerisinin kazandırılmasında, özellikle ve öncelikle üç ana konu olan cümle öbekleri, öbek-anlam ilişkisi ve prosodik unsurlar ele alınmalı ve teknoloji destekli işlenmelidir. teknolojik

destekli eğitim-öğretimde ifade edilmek istenen, havada dalgalar halinde yayılan sesli okuma unsurlarının görünür hâle getirilip, öğretmen adaylarına sunulması, söz konusu becerinin kısa sürede ve kalıcı olarak kazandırılmasıdır. Böylece öğretmenler, özellikle okul öncesi ve sınıf öğretmenleri, tanım yapmadan sesli okurken, kelime-anlam, öbek-anlam ilişkisi çerçevesinde prosodik unsurların öğrencilere hissettirecek kavrıtılmasını sağlayacaklardır (Coşkun, Açık, Çetin 2005).

Fertler arasında sağlıklı ve dengeli iletişimin temelinde prosodik unsurların kelime ve öbek anlamlarının, cümle unsurları sınırlarının da gerektiği gibi çizilmesiyle, doğru biçimde yansıtılması yatmaktadır. Sağlıklı iletişimin yolu, aileden ve ilköğretim kurumlarından geçmektedir. Bu kurumlar zincirinin başında, ilköğretim kurumlarına öğretmen yetiştiren fakülteler vardır. Eğer prosodik unsurlar, teknolojik imkânlardan faydalanılarak, hem göze hem de kulağa dayalı olarak analiz ve sentezlerle kavrıtılabilirse, bu yolla yetişen öğretmen adayları, meslek yaşamlarında hissettirme yoluyla öğrencilerine söz konusu unsurların doğru yansıtılmasını kazandırabileceklerdir (Coşkun, Açık, Arzu 2005).

Bu araştırma, ilköğretim 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sesli okuma becerilerine prosodik unsurları yansıtma seviyelerini fonetik laboratuvarında teknolojik cihazlardan faydalanarak belirleme, öğretmen yetiştirmede bilgisayar destekli eğitime dikkat çekmesi, fonetik laboratuvarlarının gerekliliğini vurgulaması, bu alanda araştırma yapacakları aydınlatması, öğretmenlere yol göstermesi açısından önemlidir.

1.6. Varsayımlar

Araştırmada,

1. Öğrenciler için seçilen okuma metinlerinin öğrencilerin düzeyine uygun olduğu,

2. Öğrencilerin okuma becerisine yönelik hedef davranışları en üst seviyede gerçekleştirdikleri,

3. Metinlerin analiz edilen diyalog bölümlerinin öğrencilerin vurgu, ton ve durakları yansıtırma durumlarını yeterli düzeyde ölçeceği varsayılmaktadır.

1.7. Sınırlılıklar

a) Yukarıda ifade edilen alt problemlere bağlı olarak, prosodik unsurlardan vurgu, tonların tespitinin metinlerin diyalog kısımları; durakların tespitinin metnin tamamında belirlenmesi ile,

b) Muğla ilinde 2004-2005 öğretim yılı bahar döneminde merkeze bağlı ilköğretim okullardan seçilen dokuz okulun 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencileriyle sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Araştırmada geçen bazı kavramların tanımları aşağıda verilmiştir.

Fonetik: “Sosyal ve fen bilimleri metotlarıyla düzenli veya düzensiz işleyen organizmaların ürettiği seslerin nasıl meydana getirildiğini, ne gibi nitelik ve niceliklere sahip olduğunu, dil içinde nasıl bir araya geldiğini, ses dalgaları vasıtasıyla nasıl aktarıldığını ve ses dalgalarının nasıl duyulduğunu araştıran bir bilim dalıdır” (Coşkun, 2000c).

Parçalar üstü birimler: “Süre, sınır, durak, vurgu, ton, ezgi gibi birimlerdir” (Coşkun, 2000a).

Vurgu: Coşkun’a (2000a) göre fonetikte bir kelimedeki en baskın tonlu (titreşim) sestir.

Ton: Coşkun'a (2000a) göre kelimedeki vurguların toplamı, yani art arda birleşmeleri tonu meydana getirir.

Durak: Bir tümce ya da sözce içinde bulunan birden çok bilgi öbeği arasında verilen kısa aralardır (Ergenç, İclâl; 1995).

Okuma: “Bir yazıyı, sözcükleri, cümleleri, noktalama işaretleri ve öteki öğeleriyle görme, algılama ve kavrama sürecidir” (Kavcar, Oğuzkan, Sever, 1998). Yalçın'a (2002) göre de insanların kendi aralarında önceden kararlaştırdıkları özel sembollerin, duyu organları yoluyla algılanıp beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi işlemidir.

Sesli Okuma: “Gözle algılanıp zihinle kavranan sözcük ya da sözcük kümelerinin konuşma organlarının yardımı ile söylenmesidir” (Demirel, 1999). Güneş'e (1997) göre de sesli okuma, yazıyı görme, kelimeleri seslendirme ve anlamı kavramadır. Göz, yazıyı görünce tanımakta, ses organlarıyla seslendirmekte, kulakla işitmekte ve belleğe göndermektedir.

1.9. Kısaltmalar ve İşaretler

TTKB	: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı
TDK	: Türk Dil Kurumu
→	: Düz ton
↘	: Alçalan ton
↗	: Yükselen ton
I	: Virgül konulabilen çeyrek nefeslik durak
	: Virgül konulan yarım nefeslik durak
	: Nokta konulan tam nefeslik durak

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırma konusu ile ilgili kuramsal çerçeve ve yurt içi ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2. 1. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.1. Dil

Yangın'a (1999:2) göre dil, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak duygu, düşünce ve isteklerin, başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş bir araçtır. İletişim kurma ihtiyacından doğmuştur. Demir ve Yılmaz'a (2003:16) göre dilin işlev açısından en önemli yönü iletişim aracı olmasıdır. İnsanlar arasında deneyim, bilgi, fikir v.b. aktarımlar dil aracılığıyla sağlanır. Başka hiçbir iletişim aracı, doğal insan dilinin yerine getirdiği işlevleri bütün olarak karşılayacak durumda değildir. Aktaş ve Gündüz'e (2004:9) göre de dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan bir araç olarak tanımlanır. Dil, ayrıca insanın yetişmesine, zihinsel gelişimine de yardımcı olur. Çünkü insan dil ile düşünür ve hisseder. Dilin iletişim aracı olmasının yanı sıra, düşünme ve kişiliği geliştirme, sağlıklı bireylerden oluşmuş bir toplum oluşturma işlevini de üstlenen sosyal bir olgu olduğu söylenebilir.

Ergin'e (1997:5) göre dil, bir milletin en büyük millî müessesesidir. Milleti tek başına ayakta tutar, milli benliği muhafaza eder, yok olmaktan, eriyip başkalaşmaktan kurtarır. "İnsanı insan eden dil, toplumun da başlıca temel taşlarındandır; ulusu ulus yapan öğelerin en

başta gelenidir; kültürün belkemiği sayılabilir” (Aksan, 2003:64). Yine Aksan’a (2003:65) göre, bir ulusun yaşayış biçimi, inançları, gelenekleri, dünya görüşü, çeşitli nitelikleri ve hatta tarih boyunca bu toplumda meydana gelen çeşitli olaylar üzerinde hiçbir bilgi olmasa, yalnızca dilbilim incelemeleriyle, bu dilin söz varlığının, söz hazinesinin derinliğine inerek bütün bu konularda çok değerli bilgiler ve güvenilir ipuçları edinmek mümkündür. Dil, millete özgüdür ve o millete ait kültür öğelerinin taşıyıcısı ve aktarıcısıdır. Birey, anadilini iyi öğrendiği ölçüde kendini en iyi şekilde ifade edebilecektir.

2.1.1.1. Dilin Eğitimdeki Yeri ve Önemi

Eğitimin temel basamağı ailedir. Çocuk ilk dil eğitimini aileden alır. Örgün eğitim kurumlarında aileden alınan ana dili bilincinin geliştirilmesi için eğitim yapılır. İnsan olmanın belirleyici özellikleri olan duygu, düşünce ve hayallerin geliştirilmesi de bu kurumlarda verilen ana dili eğitimiyle gerçekleştirilir (Karakuş, 1996:4). Ana dillerini çocuklar ana, baba ve yakın çevreden önce kulaktan, yaşayarak öğrenir. Çocuk, dilin ana kurallarına uygun bu dilin gerektirdiği becerileri farkına varmadan kazanır. İlköğretim döneminde okul, öğrencilere, dil öğrenimini bir sistem içinde, yavaş yavaş dilin kurallarını sezdirerek onların, kurallara uygun olarak dil ile ilgili becerilerini kullanmalarında bilince varmalarını sağlar (MEB, 2000:8).

Beş-altı yaşına kadar çocuk, o döneme kadar edindiği dilin temel becerilerinden, konuşma ve dinleme ile ilgili beceri ve alışkanlıkların yardımıyla yeterli düzeyde iletişim kurabilmektedir. Sonra konuşma ve dinleme becerilerini daha da geliştirmek, üzerine okuma-yazma becerilerini de katmak konusunda görevi eğitim kurumları devralmaktadır. Bireyin dil ile ilgili istendik bilgi, beceri ve alışkanlıklarını kazanması için, eğitim hedeflerinin belirlenmesi,

hedefleri gerçekleştirici nitelikte öğretme-öğrenme ortamlarının düzenlenmesi gerekmektedir (Yangın 1999:2).

İnsanı sosyalleştiren kurumların başında dil gelmektedir. Bir kültürün içine doğan, o kültür içinde yaşamaya mecbur olan insan, dili kazanma sürecinde kültür sözleşmelerinin sonucu olarak o dünyaya uyum sağlamak zorundadır. Bu uyum da eğitim ve öğretim ile gerçekleşir. Eğitim ise dile dayanır. Bu nedenle öncelikle dili kazandırmak gerekir.

Dil, milletlerin devamını sağlayan kültür unsurlarının taşıyıcısı ve aktarıcısıdır. Kültürün nesilden nesle geçmesi, devamı ve yaşaması eğitim-öğretim yolu ile olur. Eğitim ve öğretimin esas görevi, kültürün intikali ve devamını sağlamaktır. Dilin öğrenilmesi ve kullanılması, kültürün de öğrenilmesi demektir (Özbay, 2002:116). Yetişecek gençlere dilin temel becerilerinin kazandırılması, onların duygu, düşünce ve hayallerini geliştirmelerini, kendilerini yaşadıkları topluma ve dünyaya en iyi şekilde ifade etmelerini sağlayacaktır.

2.1.2. Okuma

Okuma, “insanların kendi aralarında önceden kararlaştırdıkları özel sembollerin duyu organları yoluyla algılanıp, beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi işlemi” (Yalçın, 2002:47) şeklinde tanımlanmaktadır. Yalçın’a (2002:47) göre okuma eylemi için, vücudumuzdaki birden fazla organların ve merkezlerin bir araya gelerek uyumlu şekilde çalışmaları gerekir. Okuma, bir yazıyı, sözcükleri, cümleleri, noktalama işaretleri ve öteki öğeleriyle görme, algılama ve kavrama sürecidir (Kavcar, Oğuzkan, Sever, 1998:41).

Okuma eylemi, “gözlerin ve ses organlarının çeşitli hareketlerinden ve zihnin anlama ve kavrama çabasından oluşan karmaşık bir etkinliktir

(Aktaş ve Gündüz, 2004:19). Dil eğitiminin en önemli aşamalarından biri okuma eğitimidir. Öğretmen dil eğitimi çalışmalarında, başlangıçta ağırlığı okuma eğitimine vermelidir. Çocuğun başkasından yardım almadan, kendi düzeyindeki bir metni okuyabilme yeteneğine ulaştırılması, iki ay ile iki yıl arasındaki bir eğitim dönemine yayılmaktadır (Yalçın, 2002:44). Sever'e (2004:18-19) göre de okuma dersinin başarıya ulaşmasında öğretmen faktörünün önemi büyüktür. Okuma etkinliği zor ve zevksiz bir iş haline getirilmemelidir. Türkçe öğretimiyle, öğrencilere okuma ile ilgili davranışlar kazandırılmasında iki temel bileşen üzerinde durulmalıdır. Bunlar : (1) Okuma becerisi ve alışkanlığı, (2) Okuduğunu anlama ve değerlendirme gücü kazandırmak şeklinde sıralanabilir.

Diğer yandan, okuma eğitimi sürekli ve plânlı olarak yapılan bir eğitim sonunda gelişir. Eğitime verilen ara veya kesintiler, okuma eğitiminin gelişmesini engelleyen temel faktörlerdendir (Yalçın, 2002:54).

Demirel'e (1999:50) göre okuma, bilişsel davranışlarla psikomotor becerilerin ortak çalışmasıyla, yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliğidir. Yani okuma eylemi, gözlerin ve ses organlarının çeşitli hareketleri ve zihnin yazılı sembolleri anlamasıyla gerçekleşir. Okuma yoluyla yazar ile okuyucu arasında bağ kurularak, yazar tarafından iletilmek istenen mesajın ne olduğunu anlaması istenir.

Okuma becerilerinin kazanılması, çağdaş yaşamın en önemli gereklerindedir. Okuma, yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek eylemidir (TDK, 2005:1494). Okuma, bir yazıdaki sembolleri tanıma ve anlamlandırma etkinliğidir (Yangın, 1999:68). Okuma, yazılı bir metnin iletmek istediğini alabilmek, yani okunanı anlamak demektir (Özen, 2001:91).

2.1.2.1. Okumanın Önemi

Okuma, bireyin kendini geliştirmesinde ve ifade etmesinde önemli bir etkidir. Demirel'e (1999:51) göre okumak, uygar toplumlarda ilerlemenin bir gereği olarak ele alınırken, gelişmemiş toplumlarda okumayan bir nesil tehlikesi söz konusudur. Okuma, insanları gerçek anlamda özgür kılar, kişiyi, bilgisizlik ve yanlış inançlardan korur. İnsanın duygu ve düşünceleri okuyarak gelişir, zenginleşir. Sonuçta, güçlü bir muhakeme kazanır. Okumakla elde edilen bilgiler, zamanla yetersiz kalır, eskir, ihtiyaçlara cevap veremez duruma gelir. Bu yüzden okumada süreklilik esastır (Aktaş ve Gündüz, 2004:18).

2.1.2.2. Okumayı Etkileyen Faktörler

Okuma, çok boyutlu zihinsel bir süreçtir. Okuma becerisinin etkinliği de bireyden bireye farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıkların unsurları fiziksel, ruhsal ve çevresel faktörlerdir.

2.1.2.2.1. Okumanın Fiziksel Boyutu

Yalçın'a (2002:47) göre okumanın fiziksel unsurları denildiğinde, göz ve göz kasları anlaşılmaktadır. Okuma işinin oluşması üzerinde yapılan bilimsel araştırmalara göre göz ve onu hareket ettiren göz kaslarının hareketi okuma eğitimini düzenleyen önemli etkenler arasında yer almaktadır. Göz okurken bir yazıdaki harf ya da sözcükleri teker teker görmez; sıçrama ve duraklamalar yaparak sözcükleri ya da sözcük kümelerini bir bütün olarak görür. Zihin de bu bütünlük içinde anlamı kavramaya çalışır. Gözün sıçrayışı ve duraklamaları yazının güçlüğüne, satırların uzunluğuna, okuyucunun yaşına ve olgunluğuna ve okuma amacına göre değişir. Göz, yaptığı her sıçrayışta satırın belli bir bölümünü görür. Buna görüş genişliği denir. Bu genişlik, iyi bir

okuyucuda 15-20 harflik bir yeri kapsar. Yavaş bir okuyucuda ise bu genişlik 6 harfe kadar düşer (Kavcar, Oğuzkan, Sever, 1998:43).

Demirel'e (1999:50) göre görünenle söylenen arasındaki farka göz-ses genişliği denir. Göz ses genişliği için, gördüğümüz yeri anlamına göre seslendiririz. Okuma eyleminde ses yolunun da önemi çoktur. Vurguları doğru ya da yanlış yapmak, tonlamayı tam ya da eksik uygulamak işitme organına dayanır. İç salgı bezlerinin tam görev yapmaları durumunda, zihinde durgunluk, gerilik, konuşmada, görmede eksiklik görülür. Bunun sonucunda da okumada aksaklıklar olur.

2.1.2.2.2. Okumanın Ruhsal Boyutu

Bireyin okuma eylemini gerçekleştirmesi ve iyi bir okuma seviyesine ulaşmasında psikolojik yapısının da etkisi büyüktür. Kişinin fizyolojik özelliklerinin gelişmesi yanında zihinsel ve duygusal açıdan da belli bir düzeye gelmesi gereklidir. Dökmen'e (1994: 9-10) göre okuma etkinliği, iletişim, algılama, öğrenme gibi birçok psikolojik sürecin katkısıyla ortaya çıkar.

Yalçın'a (2002:57) göre okumayı etkileyen ruhsal faktörler arasında, öğretmenin sınıf içi tutum ve davranışları çok önemlidir. Çok katı bir eğitim anlayışı olan öğretmen, okuma eğitimini olumsuz etkileyecektir. Öğrenci, her an cezalandırılmak korkusu içinde girişimci olmaktan çok içine kapanacak; hata yapma korkusuyla derse katılmayacak; okuma sırasında korku ve heyecan sebebiyle okuma hataları yapacaktır.

2.1.2.2.3. Okumanın Çevresel Boyutu

İnsan toplumsal bir varlıktır. Okuma eylemi de insanın yaşadığı toplumun özelliklerine göre değişiklik göstermektedir. Kişi belli bir kültür düzeyinde eğitildiği için, içinde bulunduğu çevrenin varlığı çok önemlidir. Okuma, eğitimin gelişiminde aile bireylerinin etkisi çok önemlidir (Demirel, 1999:51).

Demirel'e (1999:51) göre okuma, bireysel bir etkinlik olmaktan çok toplumla ilgilidir. Bireyler topluma uyabilmek için okurlar. Okuma eylemi ile toplumların uygarlaşması arasında anlamlı ilişkiler vardır. Okumanın toplumsal gelişimde, endüstrileşmede, kişi hak ve özgürlüklerinin savunulmasında, demokrasinin gelişmesinde büyük katkıları vardır (Gürcan, 1999:17).

Yalçın'a (2002:59) göre öğretmen, okumanın öğrencinin sosyal, kültürel, ekonomik duruma göre farklılık gösterdiği gerçeğini unutmamalıdır. Buna göre, sınıfta okuma eğitimini başlatmadan önce mutlaka sağlıklı bir seviye tespiti yapmaktır. Çocukların ailelerinin sosyal, kültürel, ekonomik düzeyleri çocuğun dil becerilerini doğrudan etkilemektedir.

2.1.2.3. Okuma Türleri

Okuma türleri bireyin amacına, içinde bulunduğu ortama, okunacak metnin özelliğine göre değişiklik gösterir. Okuma, yapılışına göre ikiye ayrılır:

- 1- Sesli okuma
- 2- Sessiz okuma

Bu iki farklı okuma, sesin okuma eyleminde kullanılıp kullanılmamasına göre ortaya çıkmaktadır. Bireyler her iki okuma türüne de belirli amaçlarını gerçekleştirmek için başvurabilirler.

Sesli ve sessiz okuma arasındaki fark; Yalçın'a (2002:60) göre sessiz okumada, yalnızca göz hareketleri ve görüntünün beyinde izlediği yola bağlı okuma aşamaları bulunurken; sesli okumada bu aşamalara bir de konuşma merkezinin uyarılarına bağlı olarak konuşma sistemi girmektedir. Bu bakımdan sessiz okuma, sesli okumaya göre hızlı olan bir okuma türüdür.

2.1.2.3.1. Sesli Okuma

Sesli okuma, göz ve bellek ilişkisi sonucu yazıya aktarılmış anlamın konuşma organlarıyla ifadesidir (Aktaş ve Gündüz, 2004:25). Bu tür okumanın tam ve başarılı olabilmesi için yazıdaki anlamın kavranmasına, sesin ton ve vurgu bakımından ayarlanmasına ihtiyaç vardır. Sesli okuma, dinleyenleri etkiler ve onlara zevk verir (Kavcar, Oğuzkan, Sever, 1998:40).

Sesli okuma, gözle algılanıp zihinle kavranan sözcük ya da sözcük kümelerinin konuşma organlarının yardımıyla söylenmesidir (Demirel, 1999:53). Dökmen'e (1994:28) göre sesli okumanın, çocukların ve yetişkinlerin sessiz okuma problemlerinin belirlenmesinde teşhis; bir yazının, bir şiirin keyifle, yavaş yavaş okunması durumunda eğlendirme, okuma yazma oranının düşük olduğu gelişmekte olan toplumlarda sosyal ve kültürel işlevleri vardır.

Yalçın'a (2002:60) göre de okuma öğretimi önce sesli okuma ile başlamalı, sonra öğrencinin daha çok sessiz okuma becerisini geliştirmeye yönelik olmalıdır. Sesli okuma, özellikle temel eğitimin

birinci kademesinde üzerinde önemle durulması ve öğrencilere mutlaka kazandırılması gereken temel dil becerilerindedir (Çiftçi, 2000).

Başarılı bir sesli okuma için;

- Metin cümle yapısına,
- Anlatım özelliğine,
- Yazım kurallarına,
- Sözcüklerin şiveye uygun söylenmesine,
- Birbirinden ayrı sesleri aynı ses olarak söylememeye,
- Her sözcüğün sesini sonradan gelen sözcüğün sesine karıştırmadan tek tek, net, açık ve aşıntısız söylemeye,
- Hızlı okumadan kaçınmaya,
- Sesi, metindeki ana düşünce ya da olayların özelliklerine göre ayarlayarak anlamı dinleyenlere sezdirmeye dikkat edilmelidir (Demirel, 1999:53-54).

İlköğretim Türkçe dersi programında sesli okuma etkinliği için kazandırılması beklenen davranışlar şunlardır:

3. sınıflarda,

- Düzeylerine uygun okuma parçalarını, dinleyenleri sıkmadan doğal bir sesle ve doğru olarak okuyabilmek;
- Açık yazılmış, basit bir öyküyü küçük hareketlerle ve kişilerinin konuşmalarını canlandırarak okuyabilmek;
- Kelimeleri doğru söyleyebilmek,
- Okunan metnin cümlelerindeki anlama ve duyguya göre ses tonunu ayarlayabilmek,
- Hızlı ve anlayarak okuyabilmek,
- Düzeyine uygun tekerleme ve şiir okuyabilmek.

4. sınıflarda,

- 150-200 kelimelik metinleri doğru ve anlamlı olarak (duraklama, vurgu ve tonlama yanlışı yapmadan) okuyabilmek;
- Kelimeleri doğru söyleyebilmek.

5. sınıflarda,

- 200-300 kelimelik metinleri doğru ve anlamlı olarak (duraklama, vurgu ve tonlama yanlışı yapmadan) okuyabilmek,
- Kelimeleri doğru söyleyebilmek. (Kavcar, Oğuzkan, Sever, 1998:247-250)

6. sınıflarda,

- Ortalama 150-200 kelimelik bir fikir yazısını ya da 350-450 kelimelik öykü yazısını anlamlı olarak (duraklama, vurgu ve tonlamalara dikkat ederek) okuyabilmek,

7. sınıflarda,

- Ortalama 200-300 kelimelik bir fikir yazısını ya da 400-500 kelimelik öykü yazısını anlamlı olarak (duraklama, vurgu ve tonlamalara dikkat ederek) okuyabilmek,

8. sınıflarda,

- Ortalama 250-300 kelimelik bir fikir yazısını ya da 450-550 kelimelik öykü yazısını anlamlı olarak (duraklama, vurgu ve tonlamalara dikkat ederek) okuyabilmek (MEB, 2000:12-14).

Sesli okumada başlıca amaç, yazının doğru ve konuşma dilinin özelliklerini yansıtabilecek biçimde seslendirilmesidir. Bu bakımdan, çalışmalarda konuşur gibi okumaya da önem verilmesi gerekir (Kavcar, Oğuzkan, Sever, 1998:44).

2.1.2.3.2. Sessiz Okuma

Sessiz okuma, konuşma organlarını kullanmadan metnin anlamının göz ve zihin ilişkisi kurarak kavranmasıdır (Aktaş ve Gündüz, 2004:27).

Sessiz okuma becerisi, tam olarak sesli okumadan sonra kazanılır. İlköğretimde sessiz okuma çalışmalarına ikinci sınıftan itibaren başlanır. Bu tür okumaya ikinci ve üçüncü sınıflarda kısıtlı bir zaman ayrılır. Dördüncü sınıfta sesli ve sessiz okumaya eşit zaman ayrılır. Beşinci sınıfta ise daha çok sessiz okuma üzerinde durulur (Kavcar, Oğuzkan, Sever, 1998:44). Sessiz okuma, sesli okumaya göre bireyin hayatında daha fazla yer tutar ve anlamı çabuk kavrama olanağı sağlar (Demirel, 1999:55).

Dökmen'e (1994:28) göre sessiz okumada okuyucu, belli yazı gruplarını bir bütün halinde algıladığı için, anlama katkısı az olan bağlaç ve benzeri türde kelimeleri okuyarak zaman kaybetmez. Okuma sürekli ileriye doğrudur; takılmalar ve dönmeler hemen hemen hiç olmaz. Sessiz okuma sesli okumaya oranla daha yüksek okuma hızlarına erişilebilir.

Öğrencilere sessiz okuma alışkanlığı kazandırmak için;

- Sessiz okumanın, sesini çıkarmayarak içinden sözcükleri söylemek olduğu belirtilmelidir.
- Yazıyı parmakla izlemek önlenmelidir.
- Sessiz okumada baş ve gövde hareketleri engellenmelidir.
- Ders çalışırken kitapların sessiz okunması öğütlenmelidir.
- Özgür okuma etkinliklerine istek uyandırılmalıdır.
- Okuma derslerinde yazılardan ad, rakam, sözcük ya da cümle bulma çalışmaları sessiz okuma ile yaptırılmalıdır (Demirel, 1999:55).

Sessiz okumada amaç, çocuklara kendi halinde okuma alışkanlığı kazandırmaktır (Kavcar, Oğuzkan, Sever, 1998:44).

2.1.3. Fonetik

Coşkun'a (2000c) göre fonetik, sosyal ve fen bilimleri metotlarıyla düzenli veya düzensiz işleyen organizmaların ürettiği seslerin nasıl meydana getirildiğini, ne gibi nitelik ve niceliklere sahip olduğunu, dil içinde nasıl bir araya geldiğini, ses dalgaları vasıtasıyla nasıl aktarıldığını ve ses dalgalarının nasıl duyulduğunu araştıran bir bilim dalıdır. İnsan sesiyle uğraşan fonetik; fizyolojik fonetik, söyleyiş fonetiği, akustik fonetik, dinleyiş fonetiği olmak üzere dört ana sahaya ayrılır. Konuşmayı ve işitmeyi gerçekleştiren organların yapısını ve işleyişini inceleyen fizyolojik fonetik; duyma organlarının yapısı ve işleyişleriyle duyma sırasındaki olayları akustik olarak inceleyen dinleyiş fonetiği; insan sesinin oluşmasını sağlayan organların hareketlerini inceleyen söyleyiş fonetiği, ses dalgalarını konu alan akustik fonetiktir.

Batılı ülkelerde, bilhassa Almanya'da konuşma seslerinin oluşum ve akustik bakımlardan ilmî olarak incelenmesi fonetik lâboratuvarlarında yapılmaktadır. Ses analizleri, Avrupa'da fizik ve akustikteki gelişmeler sonucunda üretilen kayıt ve analiz araçlarının yardımıyla gerçekleştirilmektedir.

Fonetik, iki ana bölümle devamlı ilişki halindedir. Bunlardan biri, lengüistik (dil bilimi); diğeri ise konuşmadır. Ayrıca ham maddesi ses olan fonetiğin, başka birçok bilim dalıyla da dolaylı veya dolaysız ilişkisi mevcuttur, çünkü tabiattaki hemen hemen her unsurun mutlaka sesle ilişkisi vardır. Günümüzde fonetiğin; anatomi, akustik fizik, elektronik mühendisliği, psikoloji, deneysel psikoloji, bilgisayar bilimleri, istatistik, logopedi, foniyatri, retorik, modern dil öğretimi, stilistik, dil ve edebiyat, sosyoloji, mantık, pedagoji, basın-yayın ve müzikle oldukça yakından ilişkisi vardır.

Sesbilim, insan dilinin seslerinin nasıl meydana getirildiğini, ne gibi nitelikleri olduğunu, ses dalgalarıyla nasıl aktarılarak dinleyene nasıl ulaştırıldığını, dinleyenin bu sesleri alışını, kısacası, dilin ve bildirişmenin ses yönünü inceleyen bilimdir. (Aksan, 2003, I:26) Aksan'a göre sesbilim çalışmaları söyleyiş sesbilimi, dinleyiş sesbilimi akustik sesbilim olmak üzere başlıca üç alanda toplanmaktadır. Söyleyiş sesbilimi, konuşma işinin gerçekleşmesi, söyleyiş sırasında dil seslerinin üretilişi, bunların çıkış yerleri ve biçimleri, hece, vurgu, ton gibi kavramlar, dil seslerinin öbeklendirilmesi gibi konular üzerinde inceleme ve araştırmalarla uğraşır. Dinleyiş sesbilimi, dil seslerinin dinleyence duyulması ve değerlendirilmesi için gerçekleşen işlemlerin inceliklerini araştırır. Akustik sesbilim ise, dil seslerinin akustik açıdan nitelikleri, bu sesleri doğuran titreşimlerin sıklığı, seslerin süre ve duyulma gücü bakımından nitelikleri üzerinde çalışır. Aksan, ses organlarını bütün yönleriyle inceleyen fizyolojik sesbilimi söyleyiş fonetiği içine almıştır. Banguoğlu'na (2004:20) göre de fonetik dilin seslerini, bunların birleşme ve değişmelerini inceler.

2.1.3.1 Fonetik ve Sesli Okuma

İnsan konuşması fonetik bakımdan parçalar, yani ünlüler, ünsüzler, yarı ünlüler, ikiz ünlüler, parçalar üstü birimler, yani süre, sınır, durak, vurgu, ton ve ezgi olmak üzere iki ana unsurdan oluşur. Konuşmada anlam ve duygunun tam olarak ifadesi, bu iki unsurun bir arada bulunmasıyla mümkündür (Coşkun, 2000a). Bir dış etken olan sesle ilgili olduğundan, konuşma için vazgeçilmez olan bu unsurlar, sesli okuma için de çok önemlidir. Prosodik unsurlar olarak da adlandırılan dilin parçalar üstü birimleri sesleri duygulara büründürürler. İnsanın duygu ve düşünce dünyasını ifade ederler.

Parçalar üstü birimlerden süre, sınır, durak zaman boyutuyla; vurgu, ton, ezgi ise temel frekansla (sıklık, yükseklik) ilgili birimlerdir

(Coşkun, 2000a). Sesli okumada vurgu, ton ve durak gibi unsurların doğru olarak yansıtılması, metnin, kelime-anlam, öbek-anlam ilişkisi çerçevesinde anlaşılması açısından büyük önem taşır.

2. 1.3.2. Prosodik Unsurlar

Dilin parçalar üstü birimleri olan prosodik unsurlar, seslere duygu niteliği kazandıran, konuşma ve okuma becerilerinin psikolojik temelli yapısını oluştururlar. Araştırmamıza konu olan vurgu, ton birimleri temel frekans (sıklık, yükseklik), durak ise zaman boyutuyla ilgilidir.

Fonetikte konuşma olayı, seslerin bir araya gelmesiyle gerçekleşen bir olaydır. Fonetikte en küçük birim sayılan ses ise ses dalgalarının birleşmesinden oluşmuştur. O halde konuşma, ses dalgalarının toplamıdır. Bu ses dalgalarının her biri, aynı zamanda ayrı birer de vurguya sahiptir.

Fonetikte bir kelimedeki en baskın tonlu(titreşimli) sese vurgulu ses denir. Kelimedeki bütün vurguların toplamı, yani bir araya gelerek art arda birleşmeleri tonu meydana getirir. Vurgu olayı, sadece periyodik ses dalgaları, yani tonlu sesler için söz konusudur; bu durum, aperiodyodik ses dalgalarında, yani tonsuz seslerde söz konusu değildir. Meselâ, 50 periyodik ses dalgasına sahip bir kelimedede aynı zamanda 50 vurgu var demektir. Kelimedeki en baskın ve tonlu ses dalgası veya eşit dereceli tonlu ve en baskın ses dalgaları, kelimenin ana(birincil) vurgusunu oluşturur ve bu ana vurgu, genellikle eşit dereceli birkaç vurgunun arka arkaya dizilmesinden oluşmuştur (Coşkun, 2000a).

Aksan'a (2003, II:66-68) göre de parçalar üstü birimler ya da özellikler vurgu, ton, ezgi, uzunluk gibi öğelerdir. Bu birimlerden vurgu, dilde anlam ayırt edici bir öge olarak bildirişmeyi sağlayan birimler arasındaki dizilişle, dizimle olduğu kadar, konuşanın ruhsal durumu ve

önem verdiği kavramla da ilgilidir. Konuşanın özellikle belirtmeyi gerekli gördüğü kavram, tümce içinde vurgulu söylenir. Ton ise, yine sözcükler arasında anlam ayırımı sağlayan, bir hecedeki sıklık yüksekliği ya da düşüklüğü, bir başka deyişle, hecenin tiz ya da pes söylenişidir. Sıklık, bir varlığın 1 saniyedeki titreşim sayısıdır. Bir sesin sıklığı yükseldikçe çıkan sesin tizliği artmakta, sıklık azaldıkça ses pesleşmektedir. Konuşma zinciri içinde alçalan ve yükselen tonlar anlam ayırıcı birimlerdir.

Çocuğun ana dilini kazanışı sırasında, dilin sesleri ve ses dizgesiyle birlikte, parçalar üstü sesbirimleri de onun zihninde yer eder; konuşmasında temel nitelikler olarak belirir. Bu niteliklerin değiştirilmesi ya da unutulması güçtür (Aksan, 2003, II:74). Coşkun, Açık, Arzu'ya (2005) göre de prosodik unsurların nasıl yansıtılması gerektiği hayatın ilk dönemlerinden itibaren aile ortamında, aile fertlerinin psikolojisi çerçevesinde kavranır. İdeal olan, öbek ile anlam arasındaki ilişkiyi, prosodik unsurlarla hissettirebilen, cümle unsurlarının sınırlarını çizebilen fertlere sahip ailelerin olmasıdır. Sağlıklı ve dengeli iletişimin temelinde bu unsurların doğru yansıtılması vardır. İlköğretim kurumlarında görev alacak öğretmenlere, prosodik unsurlar teknolojik destekli verilmeli ve doğru olarak kavratılmalıdır. Böylece, öğretmenler, kurallar koymadan örnek olma yoluyla öğrencilerine de, konuşma ve okuma becerilerine psikolojik temelli bu unsurları yansıtabilme davranışı kazandıracaklardır.

2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırma konusu ile ilgili yapılan araştırmalardan ulaşılabilenler sunulmuştur.

Kaya (2004), üniversite öğrencilerinin özensiz kullanılırsa yapıları dolayısıyla yanlış sesletime ve anlam kaymalarına, dolayısıyla iletişim sorunlarına neden olabilecek sesleri ve ses değişimlerini ele alarak, yanlış sesletimlerini ortaya koymaya çalışmıştır. Araştırma sonucunda, “a” ünlüsünün sesletiminde uzun “ā” nın kalın “a” gibi sesletildiği, “e” ünlüsünün sesletiminde açık ile kapalı “é” ünlülerinin karıştırıldığı, “i” ünlüsünün sesletiminde uzun “î” ile karıştırıldığı ve anlam değişikliği sebebiyle iletişimde problemlere sebebiyet verdiği, “o” ünlüsünün sesletiminde ince “ô” nun öğrenciler tarafından tanınmadığı, “ü” ünlüsünün sesletiminde ince “û” yerine kullanıldığı ve çok az öğrenci tarafından tanındığı saptanmıştır. Araştırmada, yanlışların bilgisizlikten değil, özensizlikten kaynaklandığı ve öğrencilerin yerel söyleyiş özelliklerinden kopamadığı vurgulanmıştır.

Akçamete ve Güneş (1992), tarafından yapılan çalışmada, üniversite öğrencilerinden oluşturulan deney ve kontrol grubu öğrencilerine, etkili ve hızlı okuma becerilerinin geliştirilmesi amacıyla hazırlanan “Etkili ve Hızlı Okuma Uygulama Programın, üniversite öğrencilerinin “tam okuma” ve “seçmeli okuma” becerilerinin gelişimindeki katkısını saptamak üzere yapılmıştır. Program, haftada iki gün olmak üzere 15 hafta süreyle uygulanmıştır. Çalışmada, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin “tam okuma” ve “seçmeli okuma” hız ve anlamaları bakımından uygulama öncesi ve sonrasında fark olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma sonucunda, deney grubunun “tam okuma” hız ve anlama ; “seçmeli okuma”da hız bakımından kontrol grubuna göre daha başarılı olduğu bulunmuştur. “Seçmeli okuma”da anlama hızları arasında anlamlı fark oluşmamıştır. Araştırmacılar, bu durumu uygulama sürecinin süre açısından seçmeli okuma becerilerini kazandırmadaki yetersizliğine ve tam okuma becerilerinin yeterince pekişmemesine bağlamışlardır.

Akçamete (1989), tarafından yapılan üniversite öğrencilerinin anlama düzeyi ve okuma hızlarını belirlemeye yönelik araştırmada, öğrencilerin

ortalama okuma hızı dakikada 143,2 kelime olarak belirlenmiştir. Okuma hızları ile anlama düzeyleri arasında olumlu yönde; fakat düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Araştırmacı sebep olarak, anlama puanlarının ve standart sapmasının küçük bir puanı kapsamına bağlamıştır. Bu araştırmada, öğrencilerin sınıf düzeylerine ve cinsiyetlerine göre anlamlı fark oluşmadığı tespit edilmiştir.

Dökmen'in (1994), ilkokul, lise ve üniversite öğrencilerinin okuma becerilerini, okuma ilgilerini, kütüphane ve okuma alışkanlıklarını belirlemek ve bazı demografik faktörlerle karşılaştırmak amacıyla yaptığı çalışmada, genel olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır: Hazırlanan "Okuma Becerisi Testi", okuma hızı ve anlama düzeyini belirlemek için kullanılmıştır. Bu belirleme sonucunda, lise ve üniversite öğrencilerinin okuma hızları ve okuduklarını anlama düzeyleri düşük çıkmıştır. Araştırmada, lise öğrencilerinin okuma hızı ortalaması dakikada 136,4 kelime; üniversite öğrencilerinin okuma hızı ortalaması dakikada 145,4 kelime olarak belirlenmiştir. Üst sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin alt sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilere göre okuma hızı ve anlama düzeyleri bakımından daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

BÖLÜM III

3.YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örneklem, araştırmada kullanılan verilerin nasıl toplandığı ve verilerin analizi açıklanmıştır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırmanın yöntem modelinde betimsel yöntem kullanılmış olup, ilköğretim 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sesli okuma becerilerine prosodik unsurlardan vurgu, ton ve durakları ne seviyede yansıttıkları tespit edilmeye çalışılmıştır.

3.2 Evren

Araştırmanın evrenini Muğla il merkezinde bulunan ilköğretim okullarının Türkçe ve sınıf öğretmenleri tarafından tespit edilmiş, 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

3.3. Örneklem

Araştırmanın örneklemini 2004-2005 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Muğla il merkezinden seçilen ilköğretim okulları oluşturmuştur. Örneklemin içinde yer alan okullar,

- a) Muğla İli, Merkez Emirbeyazıt İlköğretim Okulu
- b) Muğla İli, Merkez Atatürk İlköğretim Okulu
- c) Muğla İli, Merkez Cumhuriyet İlköğretim Okulu
- ç) Muğla İli, Merkez Kocamustafendi İlköğretim Okulu

- d) Muğla İli, Merkez 75. Yıl İlköğretim Okulu
e) Muğla İli, Merkez Sabri Acarsoy İlköğretim Okulu
f) Muğla İli, Merkez Nazmi Zehra İyibilir İlköğretim Okulu
g) Muğla İli, Merkez Türdü 100. Yıl İlköğretim Okulu
ğ) Muğla İli, Merkez Şehbal Baydur İlköğretim Okulu

Tablo 1
Okullara göre öğrenci sayısı

Okullar	Şubelere Göre Öğrenci Sayısı					
	3. Sınıf	4. Sınıf	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
Emirbeyazıt İÖÖ	3	3	4	3	5	3
Atatürk İÖÖ	4	4	2	5	2	6
Cumhuriyet İÖÖ	2	3	4	1	3	3
Kocamustafendi İÖÖ	3	4	2	4	3	4
Merkez 75. Yıl İÖÖ	3	3	3	3	4	3
Sabri Acarsoy İÖÖ	4	2	3	1	2	1
Nazmi Zehra İyibilir İÖÖ	1	2	2	2	1	1
Türdü 100. Yıl İÖÖ	3	2	3	3	3	3
Şehbal Baydur İÖÖ	2	2	2	3	2	1
Toplam	25	25	25	25	25	25

Örnekleme giren öğrencilerin sayıları okullardaki şube sayılarına göre belirlenmiştir. Öğrenciler, her şubeden en az bir öğrenci olacak şekilde, 3., 4., 5. sınıflarda sınıf, 6., 7., ve 8. sınıflarda derse giren Türkçe öğretmenleri tarafından seçilmiştir. Cinsiyet dikkate alınmamıştır.

3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmada veriler, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanmış ders kitaplarından seçilmiş öykü türündeki metinlerin, uzmana ve öğrencilere okutulmasıyla elde edilmiştir. Ses kayıt cihazıyla alınan kayıtlar, Muğla Üniversitesi Fonetik Araştırma ve Uygulama Merkezi Dr. Atillâ Kırıl Fonetik Lâboratuvarı'nda bilgisayar ortamına aktarılmış ve okutulan metinlerin diyalog kısımları, dijital ortamda, prosodik unsurları çözümleyici programlar vasıtasıyla değerlendirilip, sonuçlar

tablolarla aktarılmış ve karşılaştırmalı istatitikî çalışmalar yapılmıştır.
Öğrenci verileri, uzmanın verileriyle karşılaştırılmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Toplanan verilerin bilgisayar ortamına aktarılarak prosodik unsurları çözümleyici programlar vasıtasıyla analizi sonucu ele edilen bulgular, bu bölümde araştırmaya söz konusu olan alt problemlere dayandırılarak sınıf sırasına göre cümleler hâlinde tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır.

1. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Alt Problem: İlköğretim 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin, sesli okumada kelime-anlam, öbek-anlam ilişkisini prosodik unsurlardan ton ve vurgularla doğru olarak yansıtma düzeyleri nedir?

Araştırmanın birinci alt problemi olan “ 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıfların sesli okumada kelime-anlam, öbek-anlam ilişkisini prosodik unsurlardan ton ve vurgularla doğru olarak yansıtma düzeyleri nedir?” sorusunu cevaplamak için öğrencilerin seviyelerine uygun ders kitaplarından seçilmiş öykü türünde metinler uzman ve öğrencilere okutulmuş, okunan metinlerin diyalog kısımları prosodik unsurları çözümleyici bilgisayar programları vasıtasıyla analiz edilmiş ve sonuçlar tablolaştırılarak karşılaştırılmıştır.

3.SINIFLARLA İLGİLİ BULGULAR VE YORUMLAR

1.CÜMLE

Tablo 2

Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Ton Oranları

Çok beklettin beni							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Çok	1	4	5	20	19	76	Yükselen Ton
bek	0	0	22	88	3	12	Alçalan Ton
let	1	4	20	80	4	16	Alçalan Ton
tin	2	8	23	92	0	0	Alçalan Ton
be	1	4	21	84	3	12	Alçalan Ton
ni	2	8	20	80	3	12	Alçalan Ton

Tablo 3

Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Vurgu Oranları

Çok beklettin beni											
Heceler	ÖĞRENCİLER									UZMAN	
	VURGULAR									VURGULAR	
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Çok	20	80	1	4	1	4	2	8	1	4
bek	5	20	19	76	1	4	0	0	0	0	İkincil
let	0	0	4	16	17	68	4	16	0	0	Üçüncül
tin	0	0	1	4	5	20	18	72	1	4	Dördüncül
be	0	0	0	0	2	8	1	4	22	88	Beşincil ve Alt
ni	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt

Tablo 2'deki verilere göre uzman ve öğrenciler, ton bakımından benzer bir okuma gerçekleştirmişlerdir.

Tablo 3'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu, 'çok' kelimesine, ikincil vurguyu 'bek-', üçüncül vurguyu '-let-' hecesine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu 'çok' kelimesine, ikincil vurguyu 'bek-' hecesine, üçüncül vurguyu '-let-' hecesine yapmışlardır. Birincil vurguyu %80, ikincil vurguyu %76, üçüncül vurguyu %68 oranlarında söz konusu hecelere yapmışlardır.

Öğrenciler, ortalamalar göz önüne alındığında doğru okumayı gerçekleştirmişlerdir. Birincil vurguyu eylemin derecesini belirleyen 'çok' kelimesine, ikincil ve üçüncül vurguları cümlenin çatısını oluşturan eyleme yapmışlardır. Vurgular, nesneden ziyade, eylem ve zarf üzerinde toplanmıştır. Nesne arka plandadır.

Cümle sitem ifade eder. Hafif bir kızgınlık söz konusudur. Yükselen bir tonla başlamış ve alçalan tonla devam edip alçalan tonla bitmiştir. Baştaki sitem ve kızgınlık hisleri yumuşamıştır.

2. CÜMLE

Tablo 4

Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Ton Oranları

Üstelik ne çok özen gösterdim.							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Üs	2	8	13	52	10	40
te	2	8	12	48	11	44	Alçalan Ton
lik	1	4	7	28	17	68	Yükselen Ton
ne	0	0	4	16	21	84	Yükselen Ton
çok	0	0	20	80	5	20	Alçalan Ton
ö	0	0	20	80	5	20	Alçalan Ton
zen	1	4	15	60	9	36	Yükselen Ton
gös	0	0	19	76	6	24	Alçalan Ton
ter	0	0	24	96	1	4	Alçalan Ton
dim	0	0	14	56	11	44	Alçalan Ton

Tablo 5

Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Vurgu Oranları

Üstelik ne çok özen gösterdim											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Üs	1	4	1	4	1	4	2	8	20	80	Üçüncül
te	2	8	1	4	5	20	4	16	13	52	Dördüncül
lik	0	0	8	32	6	24	7	28	4	16	Beşincil ve Alt
ne	8	32	9	36	4	16	2	8	2	8	Birincil
çok	4	16	7	28	9	36	3	12	2	8	İkincil
ö	6	24	0	0	0	0	0	0	19	76	Beşincil ve Alt
zen	1	4	1	4	0	0	6	24	17	68	Beşincil ve Alt
gös	0	0	0	0	1	4	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
ter	1	4	0	0	0	0	1	4	23	92	Beşincil ve Alt
dim	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt

Tablo 4'teki verilere göre uzman, 'üs-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %40'ı yükselen, %52'si alçalan, %8'i düz tonları üretmiştir. Uzman '-zen' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %36'sı yükselen, %60'ı alçalan, %4'ü düz tonları üretmiştir.

Tablo 5'teki verilere göre uzman, birincil vurguyu, 'ne' kelimesine, ikincil vurguyu 'çok' kelimesine, üçüncül vurguyu 'üstelik' kelimesinin 'üs-' hecesine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu '-lik-' hecesine, 'ne' kelimesine, üçüncül vurguyu 'çok' kelimesine yapmışlardır. Birincil vurguyu %32, ikincil vurguyu %36, üçüncül vurguyu %36 oranlarında söz konusu hece ve kelimelere yapmışlardır.

Uzman birincil vurguyu, zarfı niteleyen ve anlamı pekiştiren 'ne' kelimesine, ikincil vurguyu zarfa, üçüncül vurguyu 'üstelik' kelimesinin 'üs-' hecesine yapmıştır. Zarflar vurgulanarak eylemden ziyade eylemin nitelikleri ön plâna çıkarılmıştır. '-lik' hecesinde ve 'ne' kelimesinde yükselen tonlar da üretilerek kelime-anlam ilişkisi bütünleştirilmiştir.

Öğrenciler de 'ne' kelimesinde yükselen ton üretmişler ve bu kelimeye vurgu yapmışlardır. Öğrenciler ikincil vurguyu '-lik' hecesine ve 'ne' kelimesine, üçüncül vurguyu zarf olan 'çok' kelimesine yapmışlardır. Uzman "özen göstermek" birleşik fiil grubunun isim unsurunun son hecesinde yükselen ton üretmiştir. Bu kelimedede, yükselen tonun üretilmesi eylemin önemini vurgulamakta ve beklenenin gerçekleşmesi için gerekli davranışın yapıldığını yansıtmaktadır. Öğrenciler bunu gösterememişlerdir.

3. CÜMLE

Tablo 6

Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 3. Cümledeki Ton Oranları

Oysa sen günlerce yüzünü bile göstermedin bana							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Oy	1	4	4	16	20	80	Alçalan Ton
sa	1	4	20	80	4	16	Alçalan Ton
sen	0	0	17	68	8	32	Yükselen Ton
gün	0	0	5	20	20	80	Yükselen Ton
ler	0	0	6	24	19	76	Alçalan Ton
ce	0	0	17	68	8	32	Alçalan Ton
yü	0	0	22	88	3	12	Yükselen Ton
zü	0	0	4	16	21	84	Yükselen Ton
nü	1	4	12	48	12	48	Alçalan Ton
bi	0	0	22	88	3	12	Alçalan Ton
le	0	0	16	64	9	36	Alçalan Ton
gös	0	0	15	60	10	40	Alçalan Ton
ter	1	4	19	76	5	20	Alçalan Ton
me	0	0	22	88	3	12	Alçalan Ton
din	0	0	20	80	5	20	Alçalan Ton
ba	0	0	19	76	6	24	Alçalan Ton
na	1	4	18	72	6	24	Alçalan Ton

Tablo 7

Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 3. Cümledeki Vurgu Oranları

Oysa sen günlerce yüzünü bile göstermedin bana											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Oy	9	36	6	24	2	8	2	8	6	24	Beşincil ve Alt
sa	4	16	5	20	4	16	2	8	10	40	Beşincil ve Alt
sen	4	16	2	8	4	16	2	8	13	52	Dördüncül
gün	0	0	0	0	1	4	1	4	23	92	Beşincil ve Alt
ler	5	20	4	16	4	16	5	20	7	28	Üçüncül
ce	0	0	2	8	2	8	1	4	20	80	Beşincil ve Alt
yü	0	0	0	0	0	0		0	25	100	Beşincil ve Alt
zü	0	0	0	0	2	8	2	8	21	84	İkincil
nü	1	4	4	16	2	8	4	16	14	56	Birincil
bi	0	0	2	8	2	8	2	8	19	76	Beşincil ve Alt
le	1	4	0	0	1	4	0	0	23	92	Beşincil ve Alt
gös	2	8	0	0	0	0	0	0	23	92	Beşincil ve Alt
ter	0	0	0	0	1	4	4	16	20	80	Beşincil ve Alt
me	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
din	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
ba	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
na	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt

Tablo 6'daki verilere göre uzman, 'oy' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %80'i yükselen, %16'sı alçalan, %4'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, 'sen' kelimesinde yükselen tonu, öğrencilerin %32'si yükselen, %68'i alçalan tonları üretmiştir. Düz ton üretilmemiştir. Uzman, '-ler-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %24'ü alçalan, %76'sı yükselen tonları üretmiştir. Düz ton üretilmemiştir. Uzman '-nü' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %48'i alçalan, %48'i yükselen, %4'ü düz tonları üretmiştir.

Tablo 7'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu, '-nü', ikincil vurguyu '-zü-', üçüncül vurguyu '-ler' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu 'oy' hecesine %36 oranında yapmışlardır.

Uzman, birincil ve ikincil vurguları 'yüzünü' kelimesine, üçüncül vurguyu 'günlerce' kelimesine, dördüncül vurguyu 'sen' kelimesine yapmıştır. Yapılan vurgulama sağlıklıdır. Çünkü cümlede belirtilen eylemin gerçekleşmesinin göstergesi, etkilenen 'yüzünü' kelimesidir. '-ler-' hecesine vurgu yapılması eylemin gerçekleşmesi için geçen zamanın, 'sen' kelimesine vurgu yapılması da, cümledeki temel öğelerinden olan öznenin önemini vurgulamaktadır. '-ler-' çokluk ifade ederek anlamı pekiştirmektedir. Uzman ayrıca cümledeki nesnesi olan bu kelimeye yükselen tonları kullanmakla da vurguladığı kelimeye gereken önemi vermiştir. Öğrenciler, ana vurguyu 'oysa' kelimesinin ilk hecesine yapmışlardır. 'oysa' cümle dışı bir unsurdur. Vurgulanması gereksizdir. Öğrenciler diğer unsurlara dördüncül ve daha alt vurguları yapmışlardır.

4. CÜMLE

Tablo 8

Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 4. Cümledeki Ton Oranları

Bak kızım							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Bak	0	0	5	20	20	80
kı	0	0	23	92	2	8	Alçalan Ton
zım	1	4	22	88	2	8	Alçalan Ton

Tablo 9**Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 4. Cümledeki Vurgu Oranları**

Bak kızım											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Bak	22	88	3	12	0	0	0	0	0	0	Birincil
kı	3	12	20	80	2	8	0	0	0	0	İkincil
zım	1	4	2	8	22	88	0	0	0	0	Üçüncül

Tablo 8'deki verilere göre uzman ve öğrenciler, ton bakımından benzer bir okuma gerçekleştirmişlerdir.

Tablo 9'daki verilere göre uzman, birincil vurguyu, 'bak' kelimesine, ikincil vurguyu 'kı-', üçüncül vurguyu '-zım' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu 'bak' kelimesine, ikincil vurguyu 'kı' hecesine, üçüncül vurguyu '-zım' hecesine yapmışlardır. Birincil vurguyu %88, ikincil vurguyu %80, üçüncül vurguyu %88 oranlarında söz konusu hece ve kelimelere yapmışlardır.

Uzman ve öğrenciler, benzer şekilde aynı kelimelere vurgu yaparak aynı tonları üretmişlerdir. 'bak' fiiline hem birincil vurgu yapılmış, hem de fiilde yükselen ton üretilmiştir. Burada söz söylenilenin dikkatini çekme söz konusudur. Bir uyarı yapılacak, nasihat verilecektir. 'kızım' kelimesinde alçalan ton üretilmesi şefkati, yumuşaklığı ifade etmektedir. Sözü dinleyecek olan psikolojik olarak dinlemeye hazırdır.

5. CÜMLE

Tablo 10

Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 5. Cümledeki Ton Oranları

Kolaylıkla elde edilen mutluluklar sürekli olmaz							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ko	2	8	9	36	14	56	Yükselen Ton
lay	0	0	2	8	23	92	Yükselen Ton
lık	1	4	7	28	17	68	Alçalan Ton
la	1	4	22	88	2	8	Alçalan Ton
el	1	4	18	72	6	24	Yükselen Ton
de	0	0	8	32	17	68	Yükselen Ton
e	2	8	16	64	7	28	Alçalan Ton
di	0	0	15	60	10	40	Alçalan Ton
len	0	0	14	56	11	44	Alçalan Ton
mut	3	12	6	24	16	64	Yükselen Ton
lu	2	8	14	56	9	36	Alçalan Ton
luk	1	4	7	28	17	68	Alçalan Ton
lar	0	0	5	20	20	80	Yükselen Ton
sü	1	4	20	80	4	16	Alçalan Ton
rek	2	8	18	72	5	20	Alçalan Ton
li	0	0	14	56	11	44	Alçalan Ton
ol	0	0	25	100	0	0	Alçalan Ton
maz	1	4	23	92	1	4	Alçalan Ton

Tablo 11

Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 5. Cümledeki Vurgu Oranları

Kolaylıkla elde edilen mutluluklar sürekli olmaz											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ko	0	0	1	4	0	0	1	4	23	92	Beşincil ve Alt
lay	0	0	3	12	1	4	2	8	19	76	Üçüncül
lık	17	68	4	16	1	4	1	4	2	8	Birincil
la	4	16	4	16	3	12	5	20	9	36	Beşincil ve Alt
el	1	4	2	8	0	0	1	4	21	84	Beşincil ve Alt
de	0	0	0	0	8	32	3	12	14	56	Beşincil ve Alt
e	0	0	1	4	1	4	3	12	20	80	Dördüncül
di	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
len	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
mut	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
lu	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
luk	0	0	1	4	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
lar	0	0	5	20	7	28	4	16	9	36	İkincil
sü	2	8	1	4	4	16	2	8	16	64	Beşincil ve Alt
rek	0	0	2	8	1	4	1	4	21	84	Beşincil ve Alt
li	1	4	2	8	2	8	0	0	20	80	Beşincil ve Alt
ol	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
maz	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt

Tablo 10'daki verilere göre uzman, '-lık-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %28'i alçalan, %68'i yükselen, %4'ü düz tonları üretmiştir. Uzman 'el-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %24'ü yükselen, %72'si alçalan, %4'ü düz tonları üretmiştir. Uzman '-luk-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %28'i alçalan, %68'i yükselen, %4'ü düz tonları üretmiştir.

Tablo 11'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-lık', ikincil vurguyu '-lar', üçüncül vurguyu '-lay-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu '-lık' hecesine %68 oranında yapmışlardır.

Uzman, birincil vurguyu ‘kolaylıkla’ kelimesinin ‘-lık-’ , üçüncül vurguyu ‘-lay-’ ekine, ikincil vurguyu ‘mutluluklar’ kelimesinin ‘-lar’ çoğul ekine yapmıştır. Vurgular, cümlenin öznesi durumunda olan sıfat tamlamasında yoğunlaşmıştır. Grubun fiil ismi olan ‘elde etmek’ birleşik fiilini durum bakımından niteleyen ‘kolaylıkla’ kelimesinde vurgular ağırlıktadır. Uzman vurgu yaptığı -lay-’ ve ‘-lar’ eklerinde yükselen ton kullanarak anlamı pekiştirmiştir. Ton ve vurgu açısından öbek-anlam ilişkisi çerçevesinde doğru bir yaklaşım sergilenmiştir.

Öğrenciler, birincil vurguyu uzmana benzer şekilde, ‘kolaylıkla’ kelimesinin ‘-lık-’ ekine yapmıştır. Fakat %32’lik bir hata söz konusudur. Dördüncül ve daha alt vurguları diğer unsurlara yapmışlardır. Etkileyen durumunda olan özne grubunun çatısını oluşturan ‘elde etmek’ eylemine vurgu yapılmaması, sağlıklı bir öbek-anlam ilişkisi oluşturamadığını göstermektedir.

Uzman, vurgu yaptığı ‘-lay-’, ‘-lar’ eklerinde yükselen ton üretmiştir. ‘elde etmek’ birleşik fiilinin isim unsuru olan ‘elde’ kelimesinde de yükselen ton üreterek asıl unsuru pekiştirmiştir. ‘etmek’ yardımcı fiildir ve önemli olan isim unsurudur. Öğrenciler sadece ‘-de’ ekinde yükselen ton üreterek uzmana kısmen benzer bir okuma gerçekleştirmişlerdir. Öğrenciler, uzmanın yükselen ton ürettiği diğer hecelerde benzer tonlar üretmişlerdir.

6. CÜMLE

Tablo 12

Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 6. Cümledeki Ton Oranları

Ancak uzun süre emek verilerek elde edilen mutluluklar kalıcı olur.							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
An	0	0	4	16	21	84	Yükselen Ton
cak	0	0	14	56	11	44	Yükselen Ton
u	1	4	15	60	9	36	Alçalan Ton
zun	0	0	1	4	24	96	Yükselen Ton
sü	0	0	25	100	0	0	Alçalan Ton
rek	0	0	13	52	12	48	Alçalan Ton
e	1	4	6	24	18	72	Yükselen Ton
mek	1	4	1	4	23	92	Yükselen Ton
ve	1	4	15	60	9	36	Alçalan Ton
ri	0	0	8	32	17	68	Yükselen Ton
le	0	0	7	28	18	72	Alçalan Ton
rek	0	0	18	72	7	28	Alçalan Ton
el	1	4	16	64	8	32	Alçalan Ton
de	0	0	12	48	13	52	Alçalan Ton
e	2	8	15	60	8	32	Alçalan Ton
di	0	0	15	60	10	40	Alçalan Ton
len	1	4	14	56	10	40	Alçalan Ton
mut	1	4	10	40	14	56	Alçalan Ton
lu	1	4	18	72	6	24	Alçalan Ton
luk	0	0	14	56	11	44	Alçalan Ton
lar	1	4	8	32	16	64	Alçalan Ton
ka	0	0	20	80	5	20	Alçalan Ton
lı	0	0	20	80	5	20	Alçalan Ton
cı	0	0	10	40	15	60	Alçalan Ton
o	0	0	23	92	2	8	Alçalan Ton
lur	0	0	22	88	3	12	Alçalan Ton

Tablo 13

Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin 6. Cümledeki Vurgu Oranları

Ancak uzun süre emek verilerek elde edilen mutluluklar kalıcı olur											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
An	7	28	6	24	6	24	2	8	4	16	Beşincil ve Alt
cak	3	12	3	12	4	16	2	8	13	52	Beşincil ve Alt
u	0	0	2	8	0	0	1	4	22	88	Üçüncül
zun	4	16	7	28	8	32	3	12	3	12	Birincil
sü	1	4	0	0	2	8	1	4	21	84	Dördüncül
re	2	8	0	0	1	4	1	4	21	84	Beşincil ve Alt
e	1	4	0	0	0	0	1	4	23	92	Beşincil ve Alt
mek	1	4	3	12	3	12	4	16	14	56	İkincil
ve	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
ri	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
le	0	0	0	0	1	4	3	12	21	84	Beşincil ve Alt
rek	0	0	2	8	0	0	0	0	23	92	Beşincil ve Alt
el	2	8	0	0	0	0	0	0	23	92	Beşincil ve Alt
de	0	0	0	0	1	4	3	12	21	84	Beşincil ve Alt
e	2	8	0	0	0	0	0	0	23	92	Beşincil ve Alt
di	0	0	1	4	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
len	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
mut	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
lu	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
luk	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
lar	0	0	1	4	2	8	5	20	17	68	Beşincil ve Alt
ka	2	8	0	0	0	0	1	4	22	88	Beşincil ve Alt
lı	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
cı	0	0	0	0	1	4	1	4	23	92	Beşincil ve Alt
o	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
lur	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt

Tablo 12'deki verilere göre uzman, '-le-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %28'i alçalan, %72'si yükselen tonları üretmiştir. Düz ton üretilmemiştir. Uzman, '-de' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %48'i alçalan, %52'si yükselen tonları üretmişlerdir. Düz ton üretilmemiştir. Uzman, '-mut-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %40'ı alçalan,

%56'sı yükselen, %4'ü düz tonları üretmişlerdir. Uzman, '-lar' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %32'si alçalan, %64'ü yükselen, %4'ü düz tonları üretmişlerdir. Uzman, '-cı' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %40'ı alçalan, %60'ı yükselen tonu üretmiştir. Düz ton üretilmemiştir.

Tablo 13'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-zun', ikincil vurguyu '-mek', üçüncül vurguyu 'u-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu 'an-' hecesine, üçüncül vurguyu '-zun' hecesine yapmışlardır. Birincil vurguyu %28, üçüncül vurguyu %32 oranlarında söz konusu hecelere yapmışlardır.

Uzman, birincil vurguyu 'uzun' kelimesinin '-zun' , üçüncül vurguyu 'u-' hecesine, ikincil vurguyu 'emek' kelimesinin '-mek' hecesine yapmıştır. 'emek vermek' birleşik fiil grubudur ve uzman sağlıklı olarak asıl unsur olan ismi vurgulamıştır. Cümlenin anlamına baktığımızda, istenilen durumun gerçekleşmesi için söz konusu olan davranışın süresi önemlidir. Burada da uzmanın sürenin miktarını gösteren 'uzun' kelimesine ana vurgular yaparak kelime-anlam ilişkisini doğru olarak yansıtmış olduğu söylenebilir. Birincil ve ikincil vurgu yaptığı hecelerde yükselen ton kullanarak anlamı pekiştirmiştir.

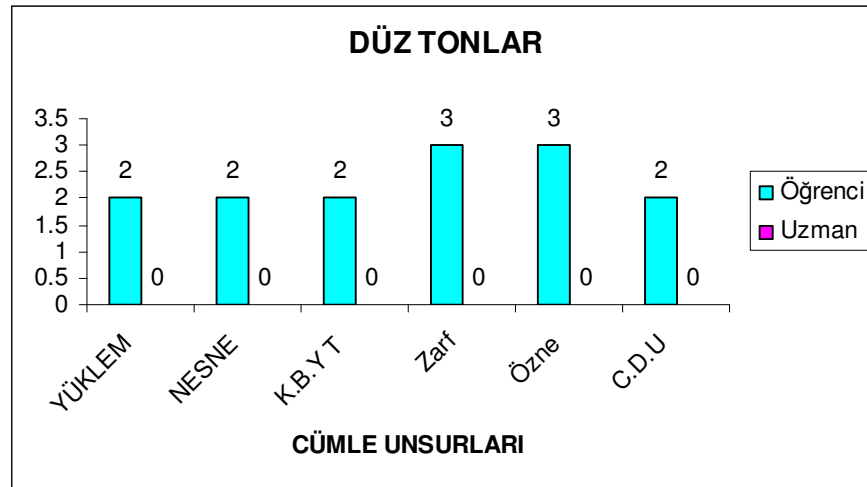
Öğrenciler birincil vurguyu cümle dışı unsur olan 'ancak' kelimesinin ilk hecesine, ikincil ve üçüncül vurguyu 'uzun' kelimesinin '-zun' hecesine yapmışlardır. Cümle dışı unsura ana vurgu yapmak sağlıklı bir yaklaşım değildir.

CÜMLE UNSURLARI

TONLAR

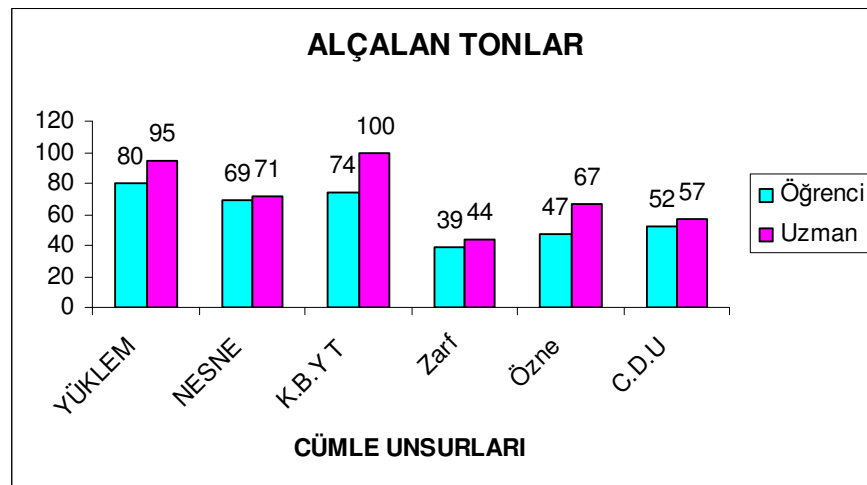
Grafik 1

**Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri
Düz Ton Oranları**

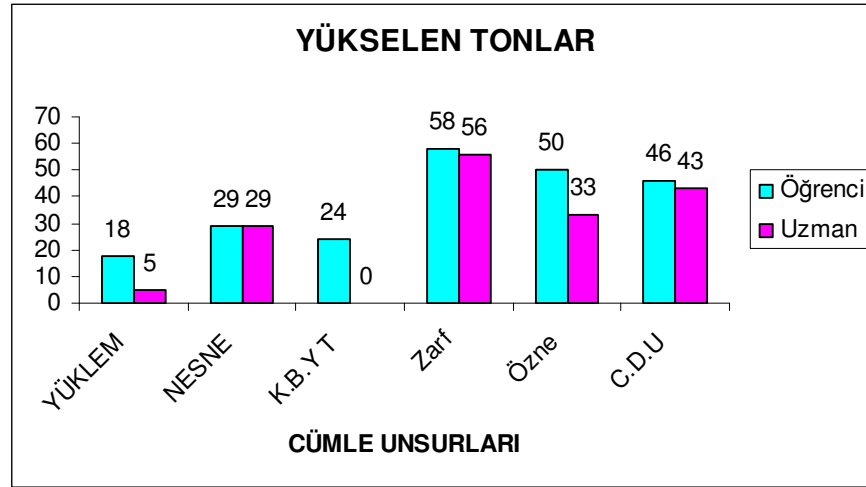

Grafik 2

**Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri
Alçalan Ton Oranları**

Grafik 3
Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri
Yükselen Ton Oranları

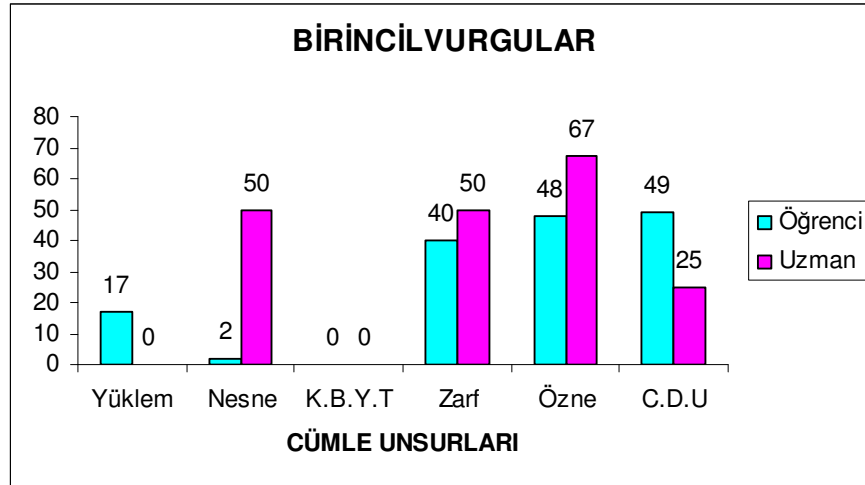

Ton bakımından uzman, yüklemde, nesnede, kişi belirten yer tamlayıcısında, öznede, cümle dışı unsurda alçalan tonları, zarfta yükselen tonları üretirken; öğrenciler, yüklemde, nesnede, kişi belirten yer tamlayıcısında, cümle dışı unsurda alçalan, zarf ve öznede yükselen tonları birinci sırada üretmişlerdir. Uzman ve öğrencilerin cümle unsurlarında ürettikleri tonlar ve oranları Grafik 1, Grafik 2, Grafik 3'te verilmiştir.

VURGULAR

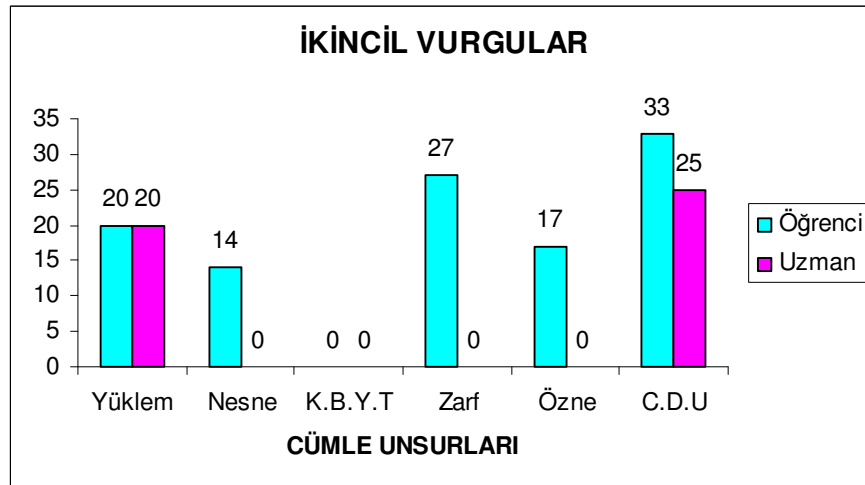
Grafik 4

Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Birincil Vurgu Oranları

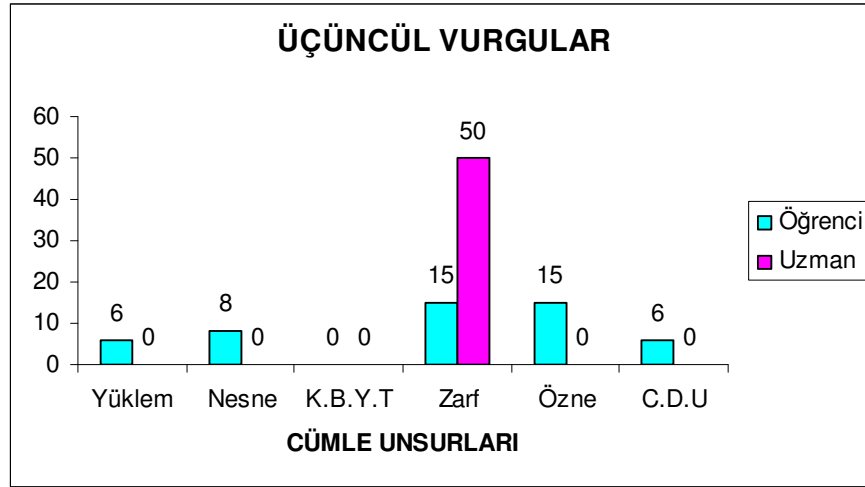
Grafik 5

Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları İkincil Vurgu Oranları

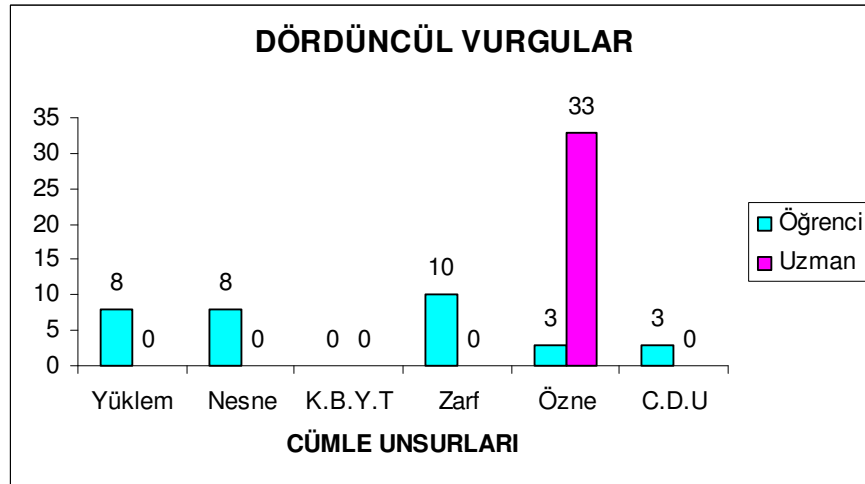
Grafik 6

**Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
Üçüncül Vurgu Oranları**

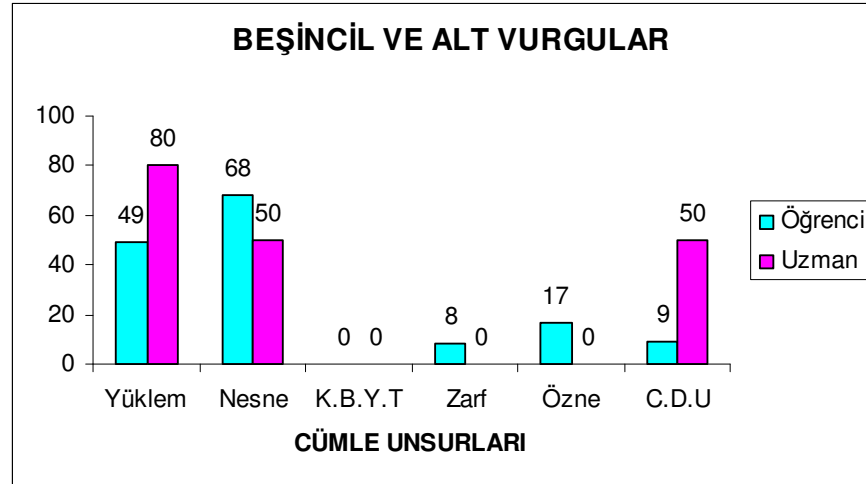

Grafik 7

**Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
Dördüncül Vurgu Oranları**

Grafik 8
Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
Beşincil ve Alt Vurgu Oranları

Vurgu bakımından uzmanın, birincil ve dördüncül vurgularda özneyi, ikincil vurguda cümle dışı unsuru, üçüncül vurguda zarfı, beşincil ve alt vurgularda yüklemi; öğrencilerin, birincil ve ikincil vurgularda cümle dışı unsuru, üçüncül vurguda zarfı ve özneyi, dördüncül vurguda yüklem ve nesneyi, beşincil ve alt vurgularda nesneyi ön plânda tuttuğu görülmektedir. Uzman ve öğrencilerin cümle unsurlarına yaptıkları vurgular ve oranları Grafik 1, Grafik 2, Grafik 3, Grafik 4, Grafik 5'te verilmiştir.

4. SINIFLARLA İLGİLİ BULGULAR VE YORUMLAR

1. CÜMLE

Tablo 14

Uzmanın ve 4. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Ton Oranları

Burada top oynanır mı?							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Bu	0	0	3	12	22	88	Yükselen
ra	1	4	13	52	11	44	Yükselen
da	5	20	8	32	12	48	Yükselen
top	3	12	11	44	11	44	Alçalan
oy	4	16	10	40	11	44	Yükselen
na	2	8	4	16	19	76	Yükselen
nır	0	0	17	68	8	32	Alçalan
mı	0	0	20	80	5	20	Alçalan

Tablo 15

Uzmanın ve 4. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Vurgu Oranları

Burada top oynanır mı?												
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN	
	VURGULAR										VURGULAR	
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt			
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%		
Bu	1	4	4	16	3	12	4	16	13	52	Beşincil ve Alt	
ra	7	28	9	36	3	12	0	0	6	24	Beşincil ve Alt	
da	2	8	2	8	8	32	8	32	5	20	Beşincil ve Alt	
top	4	16	3	12	6	24	2	8	10	40	Dördüncül	
oy	0	0	0	0	1	4	3	12	21	84	Üçüncül	
na	0	0	0	0	0	0	3	12	22	88	İkincil	
nır	10	40	3	12	2	12	3	12	6	24	Birincil	
mı	0	0	2	8	0	0	1	4	22	88	Beşincil ve Alt	

Tablo 14'teki verilere göre uzman, '-ra-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %44'ü yükselen, %52'si alçalan, %4'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, 'top' kelimesinde alçalan tonu, öğrencilerin %44'ü alçalan, %44'ü yükselen, %12'si düz tonları üretmiştir.

Tablo 15'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-nır-', ikincil vurguyu '-na-', üçüncül vurguyu 'oy-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu '-nır-', ikincil vurguyu '-ra-', üçüncül vurguyu '-da' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurgu %40, ikincil vurgu %36, üçüncül vurgu %32 oranlarda söz konusu hecelere yapılmıştır.

Uzman, vurguları eyleme yapmakla eylemi ön plâna çıkarmıştır. Cümlede eylem psikolojik temelli ana çatıyı oluşturmaktadır. Eylemin son hecelerinde alçalan ton üretilmesinin amacının eylemin olumsuzunun kastedilmesi ve sözün söylendiği kişilere karşı şefkat ve yumuşaklık ifade etmek olduğu söylenebilir. Öğrenciler, birincil vurguyu uzmana benzer şekilde eylemin '-nır-' hecesinde, ikincil ve üçüncül vurguları yer

belirten yer tamlayıcısı olan ‘burada’ zamirinin ‘-ra-’ ve ‘-da’ hecelerine yapmışlardır.

Uzman ve öğrenciler etkilenen durumunda olan ‘top’ kelimesi dışında benzer tonlar üretmişlerdir. Bu kelimedeki uzman alçalan ton üretmiş, öğrenciler yükselen ton üretmişlerdir.

2. CÜMLE

Tablo 16

Uzmanın ve 4. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Ton Oranları

Camları kıracaksınız							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Cam	0	0	1	4	24	96	Yükselen
la	0	0	2	8	23	92	Yükselen
rı	1	4	9	36	15	60	Yükselen
kı	1	4	20	80	4	16	Alçalan
ra	1	4	20	80	4	16	Alçalan
cak	1	4	18	72	6	24	Alçalan
sı	0	0	24	96	1	4	Alçalan
nız	2	8	20	80	3	12	Alçalan

Tablo 17

Uzmanın ve 4. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Ton Oranları

Camları kıracaksınız											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Cam	1	4	1	4	1	4	7	28	15	60	Beşincil ve Alt
la	4	16	11	44	5	20	2	8	3	12	Dördüncül
rı	14	56	6	24	3	12	0	0	2	8	İkincil
kı	6	24	6	24	9	36	3	12	1	4	Birincil
ra	0	0	0	0	4	16	9	36	12	48	Üçüncül
cak	1	4	0	0	2	8	3	12	19	76	Beşincil ve Alt
sı	0	0	1	4	0	0	1	4	23	92	Beşincil ve Alt
nız	0	0	0	0	1	4	0	0	24	96	Beşincil ve Alt

Tablo 16'daki verilere göre uzman ve öğrenciler, ton bakımından benzer bir okuma yapmışlardır.

Tablo 17'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu 'kı-', ikincil vurguyu '-rı', üçüncül vurguyu '-ra-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu '-rı', ikincil vurguyu '-la-', üçüncül vurguyu 'kı-', hecelerine yapmışlardır. Birincil vurgu %56, ikincil vurgu %44, üçüncül vurgu %36 oranlarında söz konusu hecelere yapılmıştır.

Uzman birincil vurguyu eylemin 'kı-' hecesine, üçüncül vurguyu '-ra-' hecesine, ikincil vurguyu cümledeki nesnesi olan 'camları' kelimesinin '-rı' hecesine yapmıştır. Uzman ana vurguyu eyleme yapmakla değişmeyi ön plana çıkarmış, cümledeki değişebilen unsur olan etkilenene ikinci derecede önem vermiştir. Bu sağlıklı bir yaklaşımdır. Kelime-anlam ilişkisini doğru yansıtmıştır. Öğrenciler ana vurgu ve ikincil vurguyu cümledeki değişebilen unsuruna, üçüncül vurguyu sabit unsuruna yapmışlardır. Bu kelime-anlam ilişkisi çerçevesinde doğru bir yansıtmadır.

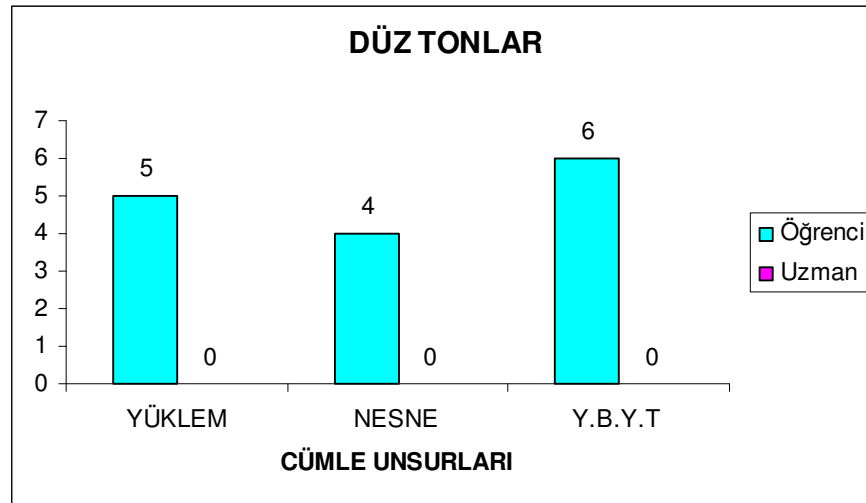
Uzman ve öğrenciler ton bakımından benzer tonlar üretmişlerdir. Özellikle eylemde alçalan tonların üretilmesi gösteren-gösterilen ilişkisi açısından dikkat çekici ve doğru bir yaklaşımdır. Çünkü cümlede henüz gerçekleşmeyen eylemin olması halinde ortaya çıkacak duygu üzüntü vericidir.

CÜMLE UNSURLARI

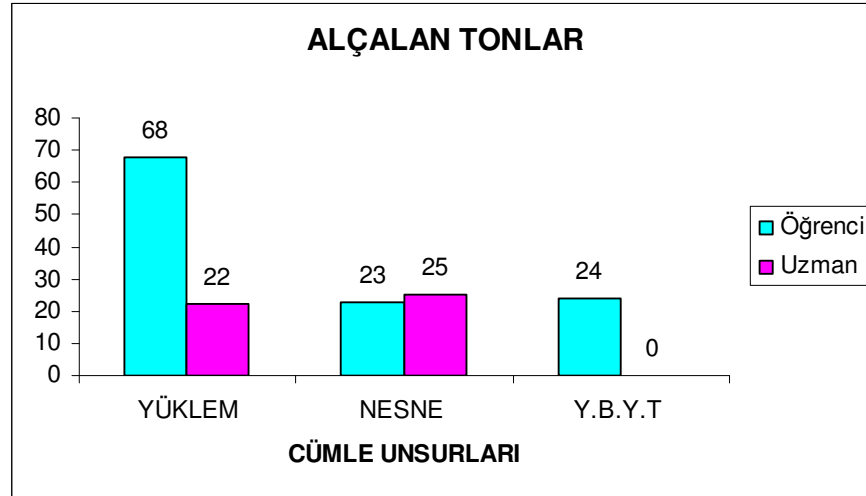
TONLAR

Grafik 9

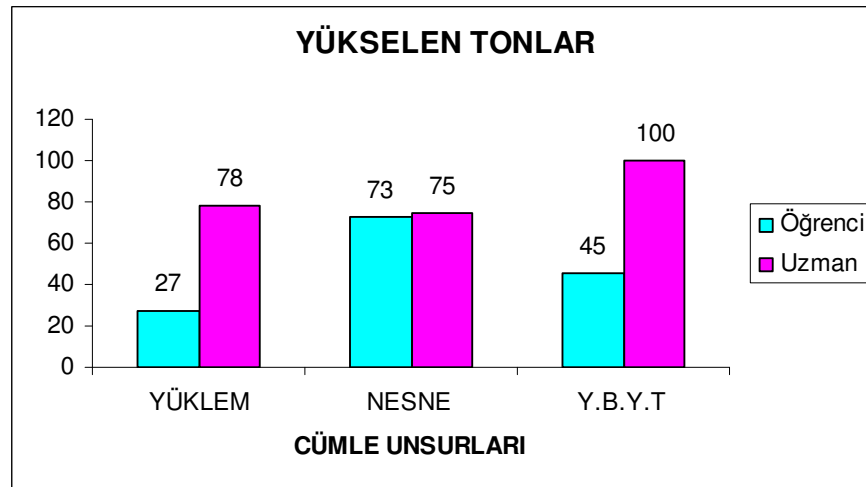
Uzmanın ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Düz Ton Oranları

Grafik 10
Uzmanın ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri
Alçalan Ton Oranları

Grafik 11
Uzmanın ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri
Yükselen Ton Oranları

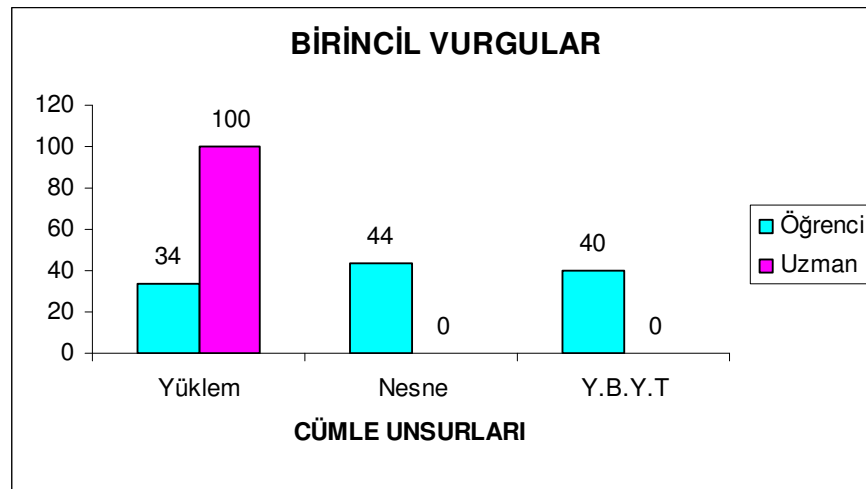
Ton bakımından uzman, yüklemde, nesnede, yer bildiren yer tamlayıcıda, yükselen tonları üretirken; öğrenciler, yüklemde alçalan, nesne ve yer belirten yer tamlayıcıda yükselen tonları birinci sırada

üretmişlerdir. Uzman ve öğrencilerin cümle unsurlarında ürettikleri tonlar ve oranları Tablo 9, Tablo 10, Tablo 11’de verilmiştir.

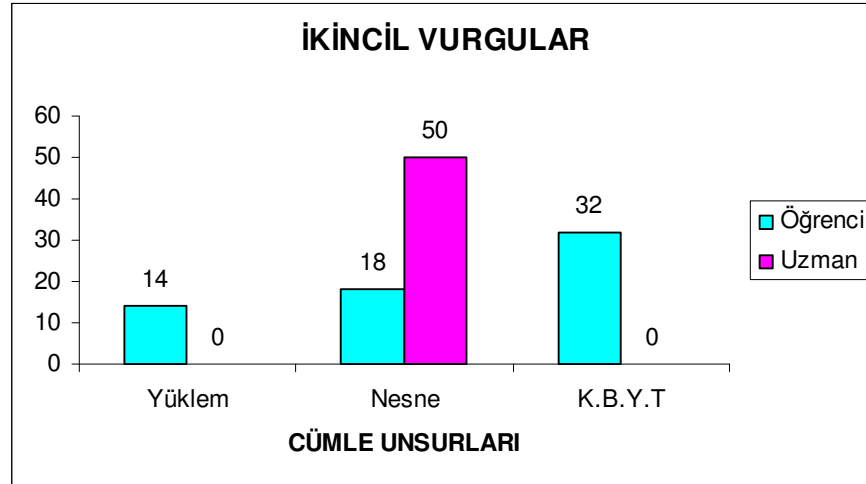
VURGULAR

Grafik 12

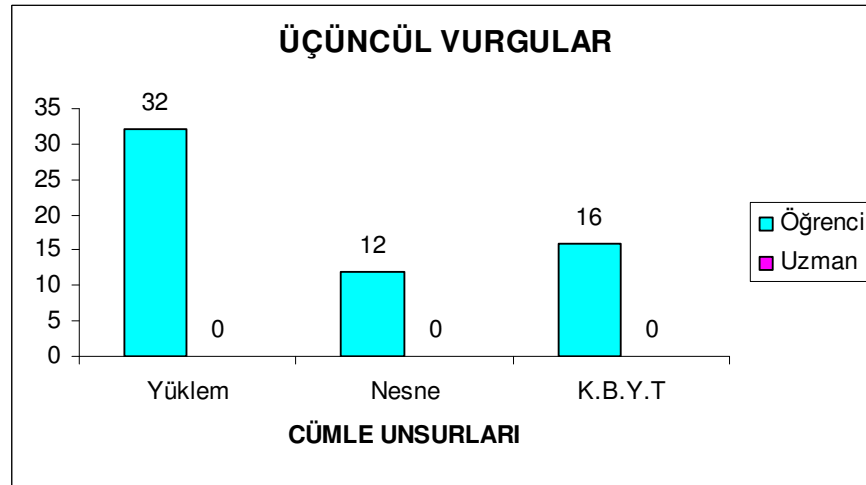
Uzmanın ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Birincil Vurgu Oranları

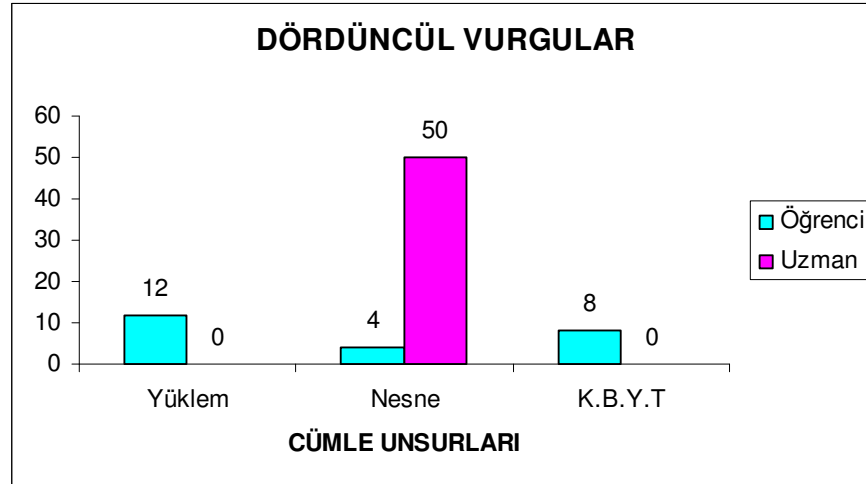
Grafik 13
Uzmanın ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
İkincil Vurgu Oranları

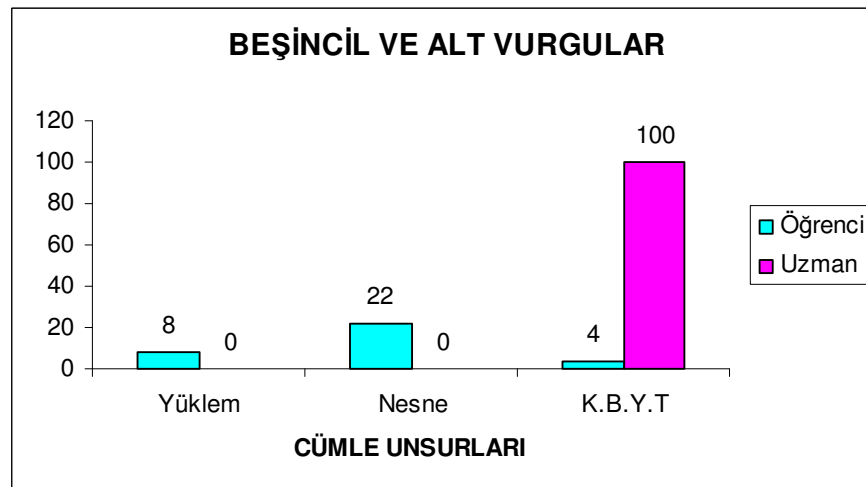
Grafik 14
Uzmanın ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
Üçüncül Vurgu Oranları

Grafik 15
Uzmanın ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
Dördüncül Vurgu Oranları

Grafik 16
Uzmanın ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
Birincil Vurgu Oranları

Vurgu bakımından uzmanın, birincil vurguda yüklemi, ikincil ve dördüncül vurgularda nesneyi, beşincil ve daha altı vurgularda yer belirten yer tamlayıcıyı; öğrencilerin, birincil vurguda nesneyi, ikincil vurguda yer belirten yer tamlayıcıyı, üçüncül ve dördüncül vurgularda

yüklemi, beşincil ve daha altı vurgularda nesneyi ön plânda tuttuğu görülmektedir. Uzman ve öğrencilerin cümle unsurlarına yaptıkları vurgular ve oranları Grafik 12, Grafik 13, Grafik 14, Grafik 15, Grafik 16'da verilmiştir.

5. SINIFLARLA İLGİLİ BULGULAR VE YORUMLAR

1. CÜMLE

Tablo 18

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Ton Oranları

Aman ağabey								
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN	
	TONLAR						TONLAR	
	→		↓		↑			
	Düz		Alçalan		Yükselen			
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%		
A	0	0	3	12	22	88	Yükselen	
man	0	0	11	44	14	56	Yükselen	
a	0	0	6	24	19	76	Yükselen	
ğa	0	0	9	36	16	64	Alçalan	
bey	0	0	21	84	4	16	Alçalan	

Tablo 19

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Vurgu Oranları

Aman ağabey											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	A	3	12	2	8	3	12	5	20	12	48
man	4	16	11	44	9	36	1	4	0	0	Birincil
a	2	8	3	12	6	24	8	32	6	24	İkincil
ğa	8	32	8	32	5	20	4	16	0	0	Dördüncül
bey	8	32	1	4	4	16	8	32	4	16	Beşincil ve Alt

Tablo 18'deki verilere göre uzman, '-ğa-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %36'sı alçalan, %64'ü yükselen ton üretmişlerdir. Düz ton üretilmemiştir.

Tablo 19'daki verilere göre öğrenciler, birincil vurguyu '-ğa-' ve '-bey', ikincil vurguyu '-man' ve '-ğa-', hecelerine yapmışlardır. Birincil vurguyu '-ğa-' ve '-bey' hecelerine, ikincil vurguyu '-man' hecesine yapmışlardır. Birincil vurgu %32, ikincil vurgu %44 oranlarında söz konusu hecelere yapılmıştır.

Uzman, birincil vurguyu cümle dışı unsur 'aman' kelimesinin '-man', üçüncül vurguyu 'A-', ikincil vurguyu 'ağabey' kelimesinin 'a' hecelerine yapmıştır. 'Aman' kelimesi bir ünlemdir. Cümlede korkuyu ifade etmektedir. Korku baskın bir duygudur ve vurgulanması kelime-anlam ilişkisi açısından doğrudur. Ünlemde yükselen tonların üretilmesi de duyguyu pekiştirmektedir. 'ağabey' kelimesi bir seslenme sözcüğüdür. Uzmanın vurgulardan birini bu kelimeye yapması, son hecelerinde alçalan ton üretmesi sağlıklıdır. Kişiyi saygıyı ve çaresizliği ifade etmektedir. Uzman sağlıklı bir okuma gerçekleştirmiştir.

2. CÜMLE

Tablo 20

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Ton Oranları

Dokunma yavruya							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Do	0	0	8	32	17	68	Yükselen
kun	0	0	14	56	11	44	Alçalan
ma	0	0	24	96	1	4	Alçalan
yav	1	4	23	92	1	4	Alçalan
ru	1	4	17	68	7	28	Alçalan
ya	2	8	20	80	3	12	Alçalan

Tablo 21
Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Vurgu Oranları

Dokunma yavruya											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Do	4	16	2	8	8	32	10	40	1	4	Üçüncül
kun	14	56	9	36	1	4	0	0	1	4	Birincil
ma	6	24	13	52	3	12	1	4	2	8	İkincil
yav	1	4	1	4	10	40	11	44	2	8	Dördüncül
ru	0	0	0	0	2	8	1	4	22	88	Beşincil ve Alt
ya	0	0	0	0	0	0	2	8	23	92	Beşincil ve Alt

Tablo 20'deki verilere göre uzman ve öğrenciler, ton bakımından benzer bir okuma yapmışlardır.

Tablo 21'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-kun-', ikincil vurguyu '-ma', üçüncül vurguyu 'do-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu '-kun-', ikincil vurguyu '-ma' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurgu %56, ikincil vurgu %52 oranlarında söz konusu hecelere yapılmıştır.

Uzman ve öğrenciler, bütün hecelerde aynı tonları üretmişlerdir. 'dokunma' kelimesi olumsuz emir kipinde bir kelimedir. Hem uzman hem öğrenciler, bu kelimenin ilk hecesinde yükselen ton üretmişlerdir. Karşı taraftan eylemin yapılması isteği ağır basmaktadır. Korku duygusu ön plândadır. Diğer hecelerde bu duygunun sevgi ve şefkate dönüşmesi, alçalan tonlarda yerini bulmuştur. Uzman ve öğrenciler, kelime-anlam ilişkisi çerçevesinde sağlıklı bir okuma gerçekleştirmişlerdir. Vurgular cümlenin ana çatısı olan eylemde toplanmıştır.

3. CÜMLE

Tablo 22

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 3. Cümledeki Ton Oranları

Anası yakında olmalı							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
A	1	4	4	16	20	80	Yükselen
na	0	0	3	12	22	88	Yükselen
sı	1	4	15	60	9	36	Alçalan
ya	1	4	20	80	4	16	Alçalan
kın	0	0	22	88	3	12	Alçalan
da	2	8	11	44	12	48	Alçalan
ol	1	4	24	96	0	0	Alçalan
ma	1	4	24	96	0	0	Alçalan
lı	0	0	23	92	2	8	Alçalan

Tablo 23

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 3. Cümledeki Vurgu Oranları

Anası yakında olmalı											
Heceler	ÖĞRENCİLER									UZMAN	
	VURGULAR									VURGULAR	
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	A	2	8	1	4	0	0	1	4	21	84
na	1	4	3	12	2	8	4	16	15	60	Dördüncül
sı	9	36	6	24	2	8	1	4	7	28	Üçüncül
ya	2	8	2	8	6	24	2	8	13	52	Beşincil ve Alt
kın	3	12	3	12	4	16	9	36	6	24	Birincil
da	4	16	7	28	7	28	2	8	5	20	İkincil
ol	4	16	3	12	2	8	2	8	14	56	Beşincil ve Alt
ma	0	0	1	4	1	4	3	12	20	80	Beşincil ve Alt
lı	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt

Tablo 22'deki verilere göre uzman, '-da' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %44'ü alçalan, %48'i yükselen, %8'i düz tonları üretmişlerdir.

Tablo 23'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-kın-', ikinci vurguyu '-da', üçüncül vurguyu '-sı' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu '-sı', ikinci ve üçüncül vurguyu '-da' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurguyu %36, ikinci ve üçüncül vurguyu %28 oranlarında söz konusu hecelere yapmışlardır.

Uzman, birincil ve ikinci vurguları tehlike durumuna yol açan 'yakın' kelimesinin hecelerine yapmıştır. Vurgulama, cümlenin semantik boyutu açısından doğrudur. Öğrenciler kısmen uzmana benzer bir okuma gerçekleştirmişlerdir.

4. CÜMLE

Tablo 24

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 4. Cümledeki Ton Oranları

Üstümüze atılmaya kalkışır							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Üs	3	12	12	48	10	40	Düz
tü	1	4	15	60	9	36	Alçalan
mü	1	4	15	60	9	36	Yükselen
ze	0	0	5	20	20	80	Alçalan
a	1	4	12	48	12	48	Alçalan
til	0	0	21	84	4	16	Alçalan
ma	6	24	7	28	12	48	Yükselen
ya	3	12	4	16	18	72	Yükselen
kal	0	0	24	96	1	4	Alçalan
kı	1	4	21	84	3	12	Alçalan
şır	0	0	22	88	3	12	Yükselen

Tablo 25

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 4. Cümledeki Vurgu Oranları

Üstümüze atılmaya kalkışır											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Üs	3	12	1	4	0	0	3	12	18	72	Beşincil ve Alt
tü	0	0	1	4	1	4	3	12	20	80	Beşincil ve Alt
mü	0	0	3	12	6	24	1	4	15	60	Beşincil ve Alt
ze	10	40	6	24	3	12	1	4	5	20	Beşincil ve Alt
a	1	4	1	4	2	8	4	16	17	68	Dördüncül
tıl	0	0	4	16	1	4	8	32	12	48	İkincil
ma	0	0	1	4	1	4	0	0	23	92	Üçüncül
ya	3	12	5	20	4	16	3	12	10	40	Birincil
kal	2	8	0	0	2	8	2	8	19	76	Beşincil ve Alt
kı	2	8	1	4	0	0	0	0	22	88	Beşincil ve Alt
şır	1	4	2	8	3	12	0	0	19	76	Beşincil ve Alt

Tablo 24'deki verilere göre uzman, 'üs-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %12'si düz, %48'i alçalan, %40'ı yükselen tonu üretmişlerdir. Uzman '-mü-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %36'sı yükselen, %60'ı alçalan, %4'ü yükselen tonları üretmişlerdir. Uzman '-ze' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %20'si alçalan, %80'i yükselen tonları üretmişlerdir. Düz ton üretilmemiştir. Uzman 'a-' hecesinde alçalan tonu, öğrenciler alçalan ve yükselen tonu %48 oranlarında eşit olarak, %4 oranında da düz ton üretmişlerdir.

Tablo 25'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-ya', ikincil vurguyu '-tıl-', üçüncül vurguyu '-ma-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu '-ze' hecesine yapmışlardır. Birincil vurgu söz konusu hecede %40 oranında yapılmıştır.

Uzman, üç vurguyu da cümlenin eylem grubuna yapmıştır. Yüklem, cümlenin ana çatısını oluşturmaktadır. Öğrenciler ise, vurguları yer bildiren yer tamlayıcısına yapmışlardır

5. CÜMLE

Tablo 26

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 5. Cümledeki Ton Oranları

Haydi git buradan									
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN		
	TONLAR						TONLAR		
	→		↓		↑				
	Düz		Alçalan		Yükselen				
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%			
Hay	0	0	4	16	21	84	Yükselen		
di	0	0	20	80	5	20	Yükselen		
git	1	4	3	12	21	84	Yükselen		
bu	1	4	23	92	1	4	Alçalan		
ra	1	4	17	68	7	28	Alçalan		
dan	1	4	20	80	4	16	Alçalan		

Tablo 27

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 5. Cümledeki Vurgu Oranları

Haydi git buradan											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Hay	13	52	8	32	4	16	0	0	0	0
di	1	4	5	20	14	56	1	4	4	16	Üçüncül
git	11	44	10	40	4	16	0	0	0	0	İkincil
bu	0	0	1	4	4	16	20	80	0	0	Dördüncül
ra	0	0	0	0	0	0	4	16	21	84	Beşincil ve Alt
dan	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt

Tablo 26'daki verilere göre uzman, '-di' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %20'si yükselen, %80'i alçalan tonu üretmişlerdir. Düz ton üretilmemiştir.

Tablo 27'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu 'hay-' hecesine, ikincil vurguyu 'git' kelimesine, üçüncül vurguyu '-di' hecesine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu 'hay-' hecesine ve 'git' kelimesine, üçüncül vurguyu '-di' hecesine yapmışlardır. Birincil vurguyu 'hay-' hecesine %52, 'git' kelimesine %44, üçüncül vurguyu söz konusu heceye %56 oranlarında yapmışlardır.

'haydi' bir ünlemdir ve cümlede karşı tarafı harekete geçirici, istenilen eylemi yapmaya teşvik edici rolü vardır. Her iki hecede de yükselen tonun üretilmesi doğrudur. Uzman doğru tonlar üretirken, öğrenciler ilk hecede doğru, ikinci hecede yanlış ton üretmişlerdir.

6. CÜMLE

Tablo 28

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 6. Cümledeki Ton Oranları

Şemo							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Şe	1	4	10	40	14	56	Yükselen
mo	0	0	23	92	2	8	Alçalan

Tablo 29
Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 6. Cümledeki Vurgu Oranları

Şemo											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Şe	22	88	3	12	0	0	0	0	0	0	İkincil
mo	3	12	22	88	0	0	0	0	0	0	Birincil

Tablo 28'deki verilere göre uzman ve öğrenciler, ton bakımından benzer bir okuma yapmışlardır.

Tablo 29'daki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-mo', ikincil vurguyu 'şe-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu 'şe-', ikincil vurguyu '-mo' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurgu % 88, ikincil vurgu da %88 oranlarında yapmışlardır.

Uzman, birincil vurguyu ünlem olan kelimenin ikinci, ikincil vurguyu birinci hecesine yapmıştır. Seslenen kişinin heyecanının ve merakının arttığı birincil ve ikincil vurgularda yerini bulmuştur. Öğrenciler, öznenin psikolojisini yansıtamamışlardır.

7. CÜMLE

Tablo 30

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 7. Cümledeki Ton Oranları

Şemo							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Şe	2	8	9	36	14	56	Yükselen
mo	1	4	21	84	3	12	Alçalan

Tablo 31

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 7. Cümledeki Vurgu Oranları

Şemo											
Heceler	ÖĞRENCİLER									UZMAN	
	VURGULAR									VURGULAR	
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Şe	17	68	8	32	0	0	0	0	0	0
mo	8	32	17	68	0	0	0	0	0	0	İkincil

Tablo 30'daki verilere göre uzman ve öğrenciler, ton bakımından benzer bir okuma yapmışlardır.

Tablo 31'deki verilere göre uzman ve öğrenciler, birincil vurguyu 'şe-', ikincil vurguyu '-mo' hecelerine yapmışlardır. Öğrenciler, birincil ve ikincil vurguyu söz konusu hecelere % 68 oranlarında yapmıştır.

8. CÜMLE

Tablo 32

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 8. Cümledeki Ton Oranları

Nerdesin							
ÖĞRENCİLER						UZMAN	
TONLAR						TONLAR	
→		↓		↑			
Düz		Alçalan		Yükselen			
Heceler	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ner	0	0	4	16	21	84	Yükselen
de	0	0	16	64	9	36	Düz
sin	0	0	21	84	4	16	Alçalan

Tablo 33

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 8. Cümledeki Vurgu Oranları

Nerdesin?											
ÖĞRENCİLER										UZMAN	
VURGULAR										VURGULAR	
Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt			
Heceler	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ner	19	76	6	24	0	0	0	0	0	0	Birincil
de	2	8	18	72	5	20	0	0	0	0	İkincil
sin	4	16	1	4	19	76	1	4	0	0	Üçüncül

Tablo 32'deki verilere göre uzman, '-de-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %16'sı alçalan, %84'ü yükselen tonları üretmişlerdir. Düz ton üretilmemiştir.

Tablo 33'deki verilere göre uzman ve öğrenciler, birincil vurguyu 'ner-', ikincil vurguyu '-de-', üçüncül vurguyu '-sin' hecelerine

yapmışlardır. Öğrenciler, birincil vurguyu %76, ikincil vurguyu %72, üçüncül vurguyu %76 oranlarında söz konusu hecelere yapmışlardır.

Uzman ve öğrenciler, üç vurguyu da aynı hecelere yapmışlardır.

9. CÜMLE

Tablo 34

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 9. Cümledeki Ton Oranları

Geç kaldın beyim							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Geç	0	0	3	12	22	88	Yükselen
kal	0	0	25	100	0	0	Yükselen
dın	2	8	13	52	10	40	Alçalan
be	4	16	1	4	20	80	Alçalan
yim	0	0	23	92	2	8	Alçalan

Tablo 35

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 9. Cümledeki Vurgu Oranları

Geç kaldın beyim											
Heceler	ÖĞRENCİLER									UZMAN	
	VURGULAR									VURGULAR	
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Geç	18	72	6	24	0	0	0	0	1	4
kal	6	24	16	64	0	0	2	8	1	4	Birincil
dın	0	0	0	0	5	20	4	16	16	64	Beşincil ve Alt
be	1	4	2	8	14	56	5	20	3	12	Üçüncül
yim	0	0	0	0	6	24	15	60	4	16	Dördüncül

Tablo 34'deki verilere göre uzman, 'kal-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin % 100'ü alçalan tonu üretmişler, yükselen ve düz tonları üretmemişlerdir. Uzman 'be-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin % 4'ü alçalan, %80'i yükselen, %16'sı düz tonları üretmişlerdir.

Tablo 35'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu 'kal-' hecesine, ikincil vurguyu 'geç' kelimesine, üçüncül vurguyu 'be-' hecesine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu 'Geç' kelimesine, ikincil vurguyu 'kal-' hecesine, üçüncül vurguyu 'be-' hecesine yapmışlardır. Birincil vurguyu %72, ikincil vurguyu %64, üçüncül vurguyu %56 oranlarında söz konusu hecelere yapmışlardır.

Uzmanın 'be-' hecesinde alçalan ton üretmesi doğrudur. Kelime-anlam çerçevesinde alçak gönüllülük, yumuşaklık ifade etmesi gerekir. Uzman sağlıklı bir okuma gerçekleştirmiştir.

10. CÜMLE

Tablo 36

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 10. Cümledeki Ton Oranları

Üç aydır o ayının boğazından bir lokma geçiremedik							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Üç	1	4	9	36	15	60	Yükselen
ay	0	0	21	84	4	16	Alçalan
dır	0	0	8	32	17	68	Yükselen
o	1	4	5	20	19	76	Yükselen
a	1	4	16	64	8	32	Alçalan
yı	1	4	19	76	5	20	Düz
nın	0	0	19	76	6	24	Alçalan
bo	1	4	17	68	7	28	Alçalan
ğa	2	8	19	76	4	16	Yükselen
zın	0	0	9	36	16	64	Alçalan
dan	0	0	9	36	16	64	Yükselen
bir	0	0	15	60	10	40	Yükselen
lok	1	4	19	76	5	20	Alçalan
ma	1	4	17	68	7	28	Alçalan
ge	0	0	17	68	8	32	Alçalan
çi	0	0	21	84	4	16	Alçalan
re	0	0	22	88	3	12	Alçalan
me	0	0	23	92	2	8	Alçalan
dik	0	0	14	56	11	44	Alçalan

Tablo 37

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 10. Cümledeki Vurgu Oranları

Üç aydır o ayının boğazından bir lokma geçiremedik											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Üç	8	32	5	20	5	20	2	8	5	20	İkincil
ay	7	28	7	28	2	8	4	16	5	20	Üçüncül
dır	0	0	1	4	2	8	3	12	19	76	Dördüncül
o	4	16	2	8	4	16	2	8	13	52	Beşincil ve Alt
a	1	4	1	4	3	12	1	4	19	76	Birincil
yı	0	0	1	4	2	8	0	0	22	88	Beşincil ve Alt
nin	0	0	0	0	0	0	3	12	22	88	Beşincil ve Alt
bo	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
ğa	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
zın	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
dan	0	0	1	4	0	0	2	8	22	88	Beşincil ve Alt
bir	0	0	3	12	5	20	5	20	12	48	Beşincil ve Alt
lok	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
ma	1	4	0	0	1	4	1	4	22	88	Beşincil ve Alt
ge	0	0	0	0	1	4	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
çi	0	0	2	8	0	0	0	0	23	92	Beşincil ve Alt
re	0	0	1	4	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
me	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
dik	2	8	0	0	1	4	0	0	22	88	Beşincil ve Alt

Tablo 36'daki verilere göre uzman ve öğrenciler benzer tonlar üretmişlerdir.

Tablo 37'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu 'a-' hecesine, ikincil vurguyu 'üç-' kelimesine, üçüncül vurguyu 'ay-' hecesine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu 'üç' kelimesine ve 'ay-' hecesine, ikincil vurguyu 'ay-' hecesine yapmışlardır. Birincil vurgu 'Üç' kelimesinde %32, 'ay-' hecesinde %28, ikincil vurgu 'ay-' hecesinde %28 oranlarında söz konusu hecelere yapılmıştır.

Öğrenciler ve uzmanın yaptığı vurgular, zaman zarfı üzerinde yoğunlaşarak eylemin zamanını ön plâna çıkarmıştır.

11. CÜMLE

Tablo 38

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 11. Cümledeki Ton Oranları

Geçen hafta öldü							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ge	0	0	4	16	21	84	Alçalan
çen	1	4	21	84	3	12	Alçalan
haf	0	0	23	92	2	8	Alçalan
ta	1	4	21	84	3	12	Alçalan
öl	0	0	23	92	2	8	Alçalan
dü	1	4	21	84	3	12	Alçalan

Tablo 39

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 11. Cümledeki Vurgu Oranları

Geçen hafta öldü											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Ge	0	0	5	20	3	12	13	52	4	16
çen	18	72	7	28	0	0	0	0	0	0	Birincil
haf	1	4	7	28	9	36	4	16	4	16	Üçüncül
ta	3	12	5	20	12	48	4	16	1	4	Dördüncül
öl	3	12	1	4	2	8	3	12	16	64	Beşincil ve Alt
dü	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt

Tablo 38'deki verilere göre uzman, 'ge-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %16'sı alçalan, %84'ü yükselen tonları üretmişlerdir. Düz ton üretmemişlerdir.

Tablo 39'daki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-çen' , ikincil vurguyu 'ge-', üçüncül vurguyu 'haf-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu '-çen', üçüncül vurguyu 'haf-' ve '-ta' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurgu '-çen' hecesine % 72, üçüncül vurgu 'haf-' hecesinde %36 ve '-ta' hecesinde %48 oranlarında yapılmıştır.

Uzman ve öğrenciler, eylemin zamanını bildiren zarfa vurgu yapmışlardır.

12. CÜMLE

Tablo 40

Uzmannın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 12. Cümledeki Ton Oranları

Bir köşeye çekilerek sürekli düşünüyordu							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Bir	1	4	6	24	18	72	Yükselen
kö	0	0	21	84	4	16	Alçalan
şe	0	0	21	84	4	16	Yükselen
ye	0	0	20	80	5	20	Yükselen
çe	1	4	19	76	5	20	Alçalan
ki	0	0	14	56	11	44	Alçalan
le	1	4	17	68	7	28	Alçalan
rek	1	4	6	24	18	72	Yükselen
sü	1	4	22	88	2	8	Alçalan
rek	0	0	21	84	4	16	Alçalan
li	1	4	19	76	5	20	Alçalan
dü	3	12	11	44	11	44	Alçalan
şü	0	0	21	84	4	16	Alçalan
nü	1	4	20	80	4	16	Alçalan
yor	0	0	24	96	1	4	Alçalan
du	1	4	23	92	1	4	Alçalan

Tablo 41

Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 12. Cümledeki Vurgu Oranları

Bir köşeye çekilerek sürekli düşünüyordu											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Bir	8	32	10	40	4	16	0	0	3	12	Birincil
kö	2	8	3	12	5	20	6	24	9	36	İkincil
şe	0	0	1	4	1	4	0	0	23	92	Beşincil ve Alt
ye	0	0	0	0	1	4	1	4	23	92	Üçüncül
çe	1	4	1	4	1	4	2	8	20	80	Beşincil ve Alt
ki	0	0	1	4	0	0	3	12	21	84	Beşincil ve Alt
le	0	0	0	0	1	4	3	12	21	84	Beşincil ve Alt
rek	3	12	2	8	1	4	2	8	17	68	Dördüncül
sü	4	16	5	20	4	16	1	4	11	44	Beşincil ve Alt
rek	0	0	0	0	5	20	2	8	18	72	Beşincil ve Alt
li	0	0	0	0	1	4	3	12	21	84	Beşincil ve Alt
dü	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
şü	5	20	1	4	1	4	0	0	18	72	Beşincil ve Alt
nü	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
yor	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
du	1	4	1	4	0	0	1	4	22	88	Beşincil ve Alt

Tablo 40'teki verilere göre uzman, '-şe' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %16'sı yükselen, %84'ü alçalan tonları üretmişlerdir. Düz ton üretilmemiştir. Uzman '-ye' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %20'si yükselen, %80'i alçalan tonları üretmişlerdir. Düz ton üretilmemiştir

Tablo 41'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu 'bir' kelimesine, ikincil vurguyu 'kö-' hecesine, üçüncül vurguyu '-ye' hecesine yapmıştır. Öğrenciler ikincil vurguyu 'bir' kelimesine yapmışlardır. İkincil vurgu söz konusu heceye %40 oranında yapılmıştır.

Uzman vurguları, eylemin nasıl yapıldığının ifadesi olan 'bir köşeye çekilerek' zarf-fiil grubu üzerinde yoğunlaştırmıştır. Burada içinde

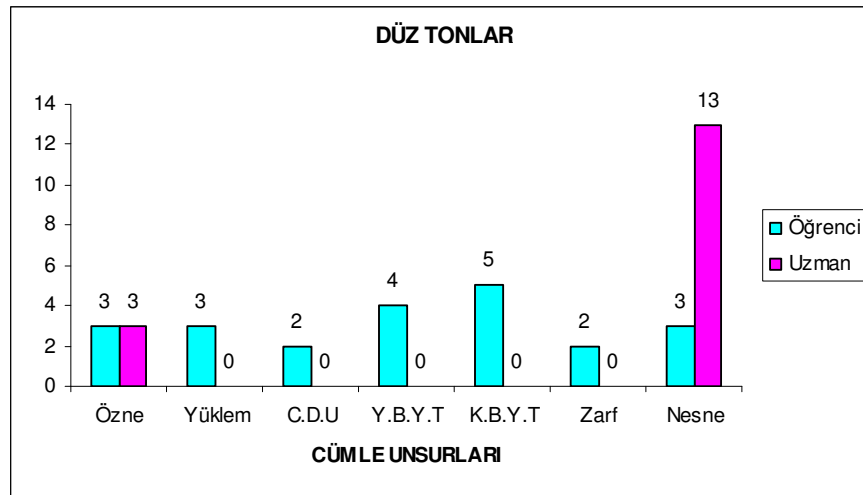
bulunulan psikoloji de yansıtılmaktadır. Sağlıklı ve doğru bir okumadır. Öğrenciler tam olarak bu durumu yansıtamamışlardır.

CÜMLE UNSURLARI

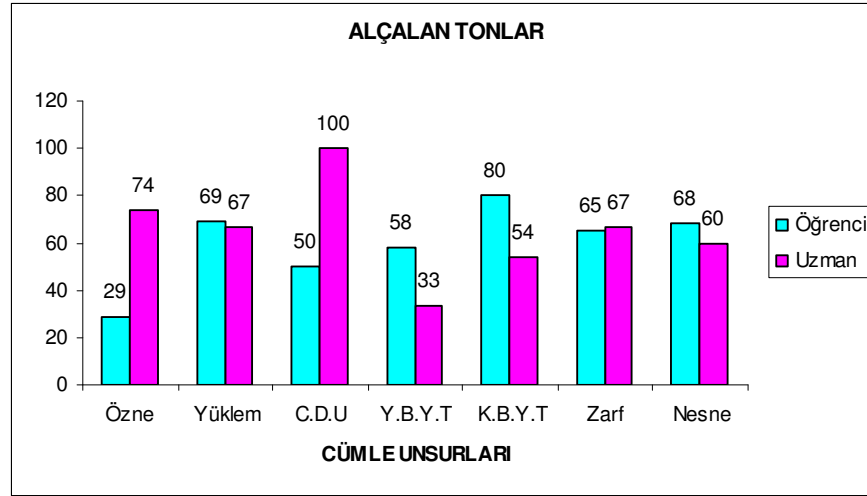
TONLAR

Grafik 17

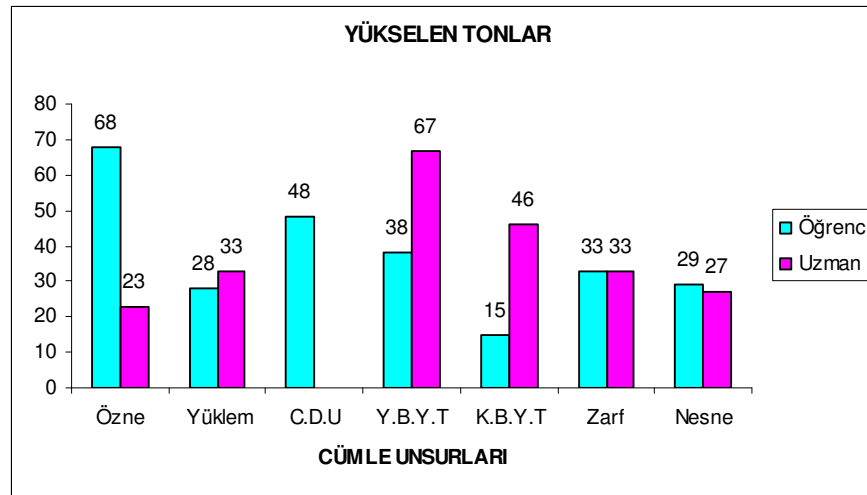
Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Düz Ton Oranları

Grafik 18
Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri
Alçalan Ton Oranları

Grafik 19
Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri
Yükselen Ton Oranları

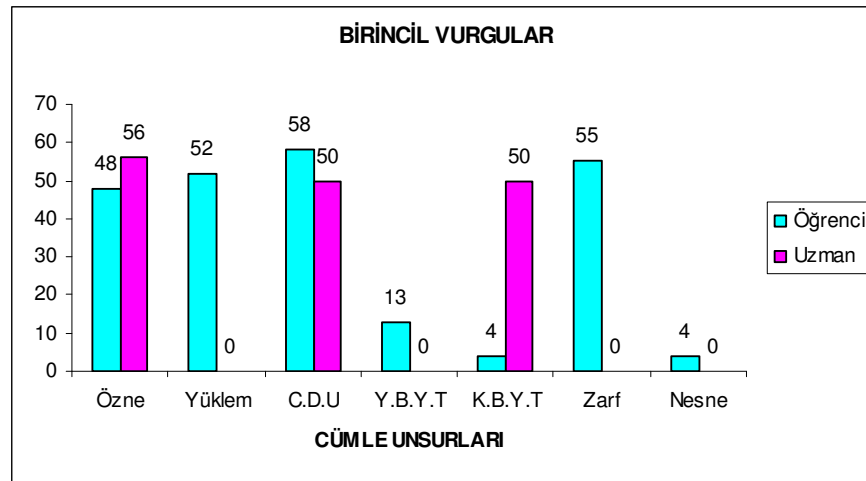
Ton bakımından uzman, özneye, yüklemde, cümle dışı unsurlarda, kişi belirten yer tamlayıcısında, zarfta, nesneye alçalan, yer belirten yer tamlayıcısında yükselen tonları üretirken; öğrenciler, yüklemde, yer belirten yer tamlayıcısında, kişi belirten yer

tamlayıcısında, zarfta, nesnede alçalan, öznde, cümle dışı unsurda yükselen tonları birinci sırada üretmişlerdir. Uzman ve öğrencilerin cümle unsurlarında ürettikleri tonlar ve oranları Grafik 16, Grafik 17, Grafik 18’de verilmiştir.

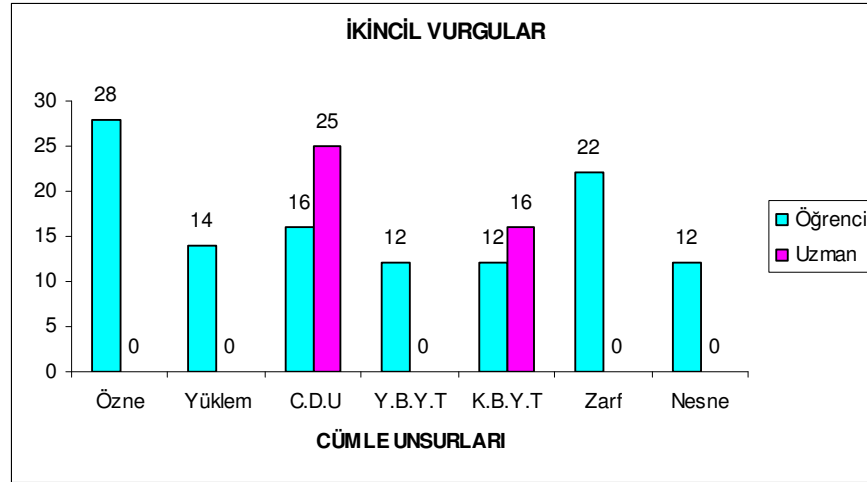
VURGULAR

Grafik 20

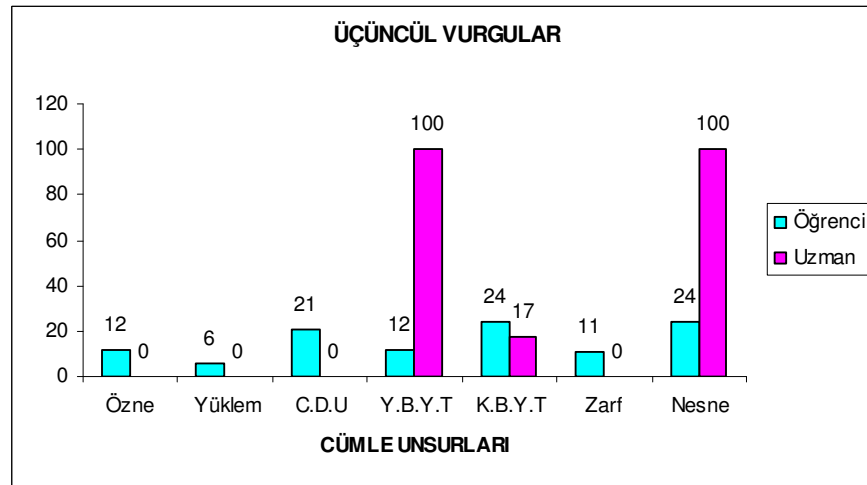
Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Birincil Vurgu Oranları

Grafik 21
Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
İkincil Vurgu Oranları

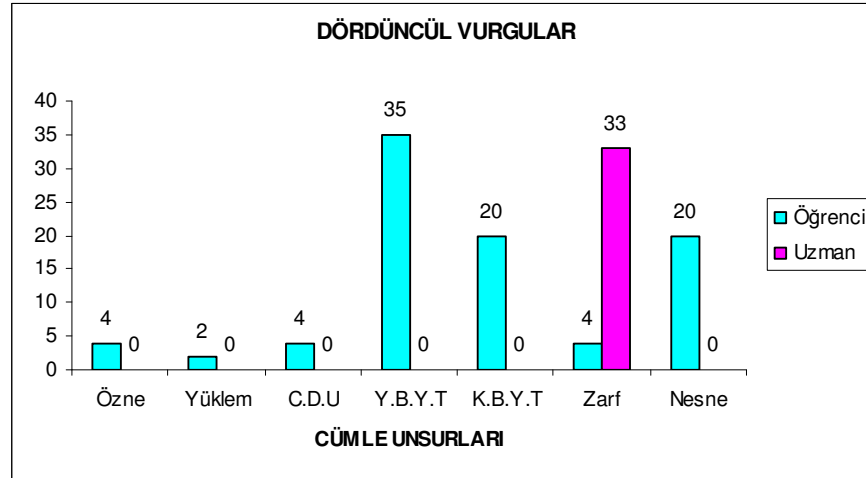

Grafik 22
Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
Üçüncül Vurgu Oranları

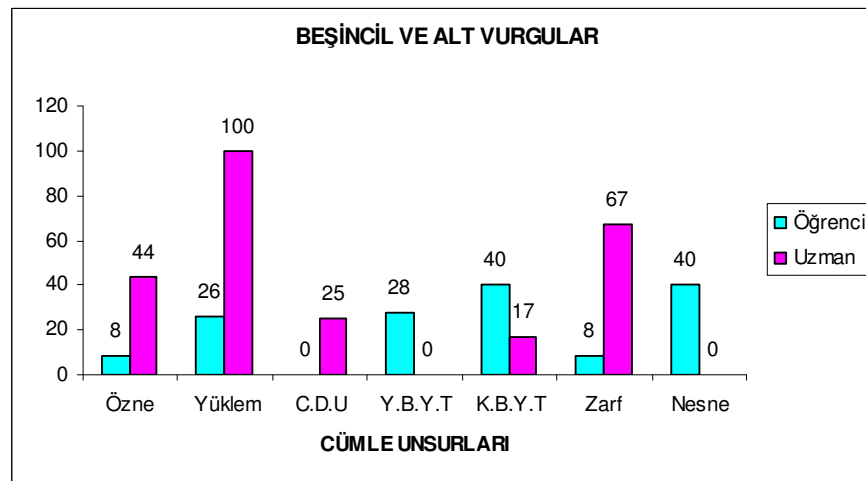

Grafik 23
Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
Dördüncül Vurgu Oranları

Grafik 24
Uzmanın ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
Beşincil ve Alt Vurgu Oranları

Vurgu bakımından uzmanın, birincil vurguda yüklemi, ikincil vurguda cümle dışı unsuru, üçüncül vurguda nesne ve yer belirten yer tamlayıcısını, dördüncül vurguda zarfı, beşincil ve daha altı vurgularda yüklemi; öğrencilerin, birincil vurguda cümle dışı unsuru, ikincil

vurguda özneyi, üçüncül vurguda nesne ve kişi belirten yer tamlayıcısını, dördüncül vurguda yer belirten yer tamlayıcısını, beşincil ve daha altı vurgularda nesne ve kişi belirten yer tamlayıcısını ön plânda tuttuğu görülmektedir. Uzman ve öğrencilerin cümle unsurlarına yaptıkları vurgular ve oranları Grafik 20, Grafik 21, Grafik 22, Grafik 23, Grafik 24'te verilmiştir.

6. SINIFLARLA İLGİLİ BULGULAR VE YORUMLAR

1. CÜMLE

Tablo 42

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Ton Oranları

Niçin beni yalancı çıkardın?							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Ni	1	4	13	52	11	44
çin	0	0	23	92	2	8	Alçalan
be	3	12	20	80	2	8	Alçalan
ni	2	8	18	72	5	20	Alçalan
ya	3	12	20	80	2	8	Düz
lan	13	52	11	44	1	4	Düz
cı	10	40	5	20	10	40	Yükselen
çı	7	28	6	24	12	48	Düz
kar	5	20	17	68	3	12	Düz
dın	7	28	11	44	7	28	Yükselen

Tablo 43

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Vurgu Oranları

Niçin beni yalancı çıkardın?											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ni	14	56	11	44	0	0	0	0	0	0	Dördüncül
çin	10	40	11	44	2	8	2	8	0	0	Beşincil ve Alt
be	1	4	3	12	14	56	2	8	5	20	Beşincil ve Alt
ni	1	4	0	0	3	12	15	60	6	24	Beşincil ve Alt
ya	0	0	0	0	1	4	3	12	21	84	Beşincil ve Alt
lan	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
cı	0	0	0	0	1	4	0	0	24	96	Birincil
çı	0	0	1	4	2	8	0	0	22	88	İkincil
kar	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
dın	0	0	0	0	2	8	3	12	20	80	Üçüncül

Tablo 42'deki verilere göre uzman, 'ya-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %12'si düz, %80'i alçalan, %8'i yükselen tonları üretmiştir. Uzman, '-cı' hecesinde yükselen tonu, öğrenciler eşit olarak %40 oranında düz ve yükselen, %20 oranında da alçalan tonları üretmiştir. Uzman, 'cı-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %28'i düz, %24'ü alçalan, %48'i yükselen tonları üretmiştir. Uzman, '-kar-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %20'si düz, %68'i alçalan, %12'si yükselen tonları üretmiştir. Uzman, '-dın' hecesinde yükselen tonu, öğrenciler eşit olarak %28 oranında düz ve yükselen, %44 oranında alçalan tonları üretmiştir.

Tablo 43'teki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-cı', ikincil vurguyu 'cı-', üçüncül vurguyu '-dın' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu 'ni-', ikincil vurguyu '-çin', üçüncül vurguyu 'be-' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurgu %56, ikincil vurgu %44, üçüncül vurgu %56 oranlarında söz konusu hecelere yapılmıştır.

Uzman, yükselen tonları ‘yalancı çıkarmak’ birleşik fiilinin hecelerinde üretmiştir. Cümlede kişiyi olumsuz etkileyen, yalancılıkla itham edilmesidir. ‘-dın’ hecesinde yükselen tonu üretmekle de kendisine suç isnat eden kişiyi ciddî olarak yargılamıştır. ‘-cı’ ekinde yükselen tonu üretmekle gösteren-gösterilen ilişkisini doğru yansıtmıştır. Uzman ana vurguyu cümledeki eylemi olan sözcük grubuna yapmakla kişinin içine düşürdüğü durumu doğru olarak yansıtmıştır. Öğrenciler kısmen doğru tonlama yapmışlar ve ana vurguyu kişinin düştüğü durumun sebebini sorgulayan ‘niçin’ kelimesine yapmışlardır.

2. CÜMLE

Tablo 44

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Ton Oranları

Musluğu sen koparmamıştın							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Mus	6	24	6	24	13	52	Alçalan
lu	3	12	4	16	18	72	Alçalan
ğu	4	16	10	40	11	44	Düz
sen	9	36	12	48	4	16	Yükselen
ko	8	32	11	44	6	24	Düz
par	9	36	11	44	5	20	Alçalan
ma	1	4	24	96	0	0	Alçalan
mış	8	32	8	32	9	36	Düz
tın	8	32	10	40	7	28	Düz

Tablo 45

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Vurgu Oranları

Musluğu sen koparmamıştın											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Mus	2	8	1	4	1	4	2	8	19	76	Beşincil ve Alt
lu	0	0	2	8	3	12	2	8	18	72	Beşincil ve Alt
ğu	5	20	7	28	5	20	6	24	2	8	Beşincil ve Alt
sen	14	56	8	32	2	8	0	0	1	4	Dördüncül
ko	0	0	2	8	8	32	8	32	7	28	Üçüncül
par	3	12	4	16	6	24	6	24	6	24	Birincil
ma	0	0	1	4	0	0	2	8	22	88	İkincil
mış	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
tın	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt

Tablo 44'teki verilere göre uzman, '-ğu' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %16'sı düz, %40'ı alçalan, %44'ü yükselen tonları üretmiştir. Uzman, 'sen' kelimesinde yükselen tonu, öğrencilerin %16'sı yükselen, %48'i alçalan, %36'sı düz tonları üretmiştir. Uzman, 'ko-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %32'si düz, %44'ü alçalan, %24'ü yükselen tonları üretmiştir. Uzman, '-miş-' hecesinde düz tonu, öğrenciler eşit olarak %32'si düz ve alçalan, %36'sı yükselen tonları üretmiştir. Uzman, '-tın' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %32'si düz, %40'ı alçalan, %28'i yükselen tonu üretmiştir.

Tablo 45'teki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-par-', ikincil vurguyu '-ma-', üçüncül vurguyu 'ko-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu 'sen' kelimesine, ikincil vurguyu '-ğu', üçüncül vurguyu 'ko-', ve '-par-' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurgu 'sen' kelimesine %56, ikincil vurgu '-ğu' hecesine %28, üçüncül vurgu 'ko-' hecesine %32, '-par-' hecesine %24 oranlarında yapılmıştır.

Uzmanın ‘koparmak’ eyleminde alçalan ve düz tonları üretmesi üzüntüyü ifade etmektedir. Gerçekleşen eylem istenilmeyen bir durum ortaya çıkarmıştır. Öğrenciler de eylemde kısmen alçalan ve düz tonları üretmişlerdir. Öğrenciler değişebilen unsur olan nesnede yükselen tonları üretmişlerdir. Uzman ‘sen’ kelimesinde yükselen tonu üretmekle sözü söyleyen kişinin eylemi öznenin gerçekleştirdiğinden emin olduğunu göstermektedir.

3. CÜMLE

Tablo 46

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 3. Cümledeki Ton Oranları

Ben koparmıştım							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ben	1	4	2	8	22	88	Yükselen
ko	8	32	12	48	5	20	Alçalan
par	2	8	22	88	1	4	Alçalan
mış	9	36	8	32	8	32	Düz
tım	7	28	10	40	8	32	Yükselen

Tablo 47

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 3. Cümledeki Vurgu Oranları

Ben koparmıştım											
ÖĞRENCİLER											UZMAN
VURGULAR											VURGULAR
Heceler	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ben	17	68	6	24	2	8	0	0	0	0	İkincil
ko	4	16	17	68	4	16	0	0	0	0	Üçüncül
par	2	8	1	4	17	68	4	16	1	4	Birincil
mış	4	16	0	0	1	4	17	68	3	12	Dördüncül
tım	0	0	0	0	1	4	4	16	20	80	Beşincil ve Alt

Tablo 46'daki verilere göre uzman, '-tım' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %32 yükselen, %40 alçalan, %28 düz tonları üretmiştir.

Tablo 47'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-par-' hecesine, ikincil vurguyu 'ben' kelimesine, üçüncül vurguyu 'ko-' hecesine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu 'ben' kelimesine, ikincil vurguyu 'ko-' hecesine, üçüncül vurguyu '-par-' hecesine yapmışlardır. Birincil vurgu % 68, ikincil vurgu %68, üçüncül vurgu %68 oranlarında söz konusu hecelere yapılmıştır.

Uzmanın birinci tekil şahıs ekinin bulunduğu '-tım' hecesinde yükselen ton üretmesi karşısındaki söylediğine inandırma çabası içinde olduğunu göstermektedir. 'ben' kelimesinde de aynı tonun üretilmesi söz konusu yalancılığı pekiştirmiştir. Buradan da uzmanın sağlıklı bir öbek-anlam ilişkisi oluşturduğu anlaşılmaktadır.

4. CÜMLE

Tablo 48

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 4. Cümledeki Ton Oranları

Hayır							
ÖĞRENCİLER							UZMAN
TONLAR							TONLAR
→		↓		↑			
Düz		Alçalan		Yükselen			
Heceler	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ha	1	4	8	32	16	64	Yükselen
yır	0	0	23	92	2	8	Alçalan

Tablo 49

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 4. Cümledeki Vurgu Oranları

Hayır											
ÖĞRENCİLER										UZMAN	
VURGULAR										VURGULAR	
Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt			
Heceler	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ha	17	68	8	32	0	0	0	0	0	0	Birincil
yır	8	32	17	68	0	0	0	0	0	0	İkincil

Tablo 48'deki verilere göre uzman ve öğrenciler, ton bakımından benzer bir okuma yapmışlardır.

Tablo 49'daki verilere göre uzman, birincil vurguyu 'ha-', ikincil vurguyu '-yır' hecesine yapmıştır. Öğrenciler de birincil vurguyu 'ha-', ikincil vurguyu '-yır' hecesine yapmışlardır. Birincil vurguyu %68, ikincil vurguyu %32 oranlarında söz konusu hecelere yapmışlardır. 'ha-' hecesinde yükselen, '-yır' hecesinde alçalan ton üretmişlerdir.

Uzman ve öğrencilerin 'hayır' ünleminin ilk hecesinde yükselen tonu üretmesi, karşı tarafa inanılmadığını; ikinci hecesinde alçalan tonun üretmesi, hayal kırıklığı ve umutsuzluğu ifade etmektedir. Çünkü suçlanan, önceki konuşmalarda istediği cevabı almamıştır.

5. CÜMLE

Tablo 50

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 5. Cümledeki Ton Oranları

Sen koparmamıştın							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Sen	6	24	11	44	8	32	Alçalan
ko	8	32	14	56	3	12	Yükselen
par	3	12	21	84	1	4	Alçalan
ma	0	0	25	100	0	0	Alçalan
mış	6	24	13	52	6	24	Düz
tın	7	28	13	52	5	20	Alçalan

Tablo 51

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 5. Cümledeki Vurgu Oranları

Sen koparmamıştın											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Sen	13	52	5	20	4	16	3	12	0	0	Üçüncül
ko	10	40	8	32	7	28	0	0	0	0	İkincil
par	10	40	8	32	7	28	0	0	0	0	Birincil
ma	0	0	2	8	1	4	17	68	5	20	Dördüncül
mış	2	8	0	0	0	0	2	8	21	84	Beşincil ve Alt
tın	0	0	1	4	0	0	1	4	23	92	Beşincil ve Alt

Tablo 50'deki verilere göre uzman, 'ko-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %12'si yükselen, %56'sı alçalan, %32'si düz tonları üretmiştir. Uzman, '-miş-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %24'ü düz, %52'si alçalan, %24'ü yükselen tonları üretmiştir.

Tablo 51'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-par-' hecesine, ikincil vurguyu 'ko-' hecesine, üçüncül vurguyu 'sen' kelimesine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu 'sen' kelimesine, '-par-' ve 'ko-' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurgu 'sen' kelimesine % 52, '-par-' ve 'ko-' hecelerine %40 oranlarında yapılmıştır.

Uzman cümlelerin psikolojik temelli ana çatısını oluşturan eylemde yükselen ton üretmiştir. Bu sağlıklı bir yaklaşımdır. Öğrenciler eylemin bütün hecelerinde alçalan tonları üretmişlerdir.

6. CÜMLE

Tablo 52

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 6. Cümledeki Ton Oranları

Öbür çocuğun kopardığını ben gözümle gördüm							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ö	3	12	6	24	16	64	Alçalan
bür	3	12	11	44	11	44	Yükselen
ço	1	4	24	96	0	0	Alçalan
cu	1	4	4	16	20	80	Yükselen
ğun	4	16	12	48	9	36	Alçalan
ko	4	16	18	72	3	12	Alçalan
par	1	4	21	84	3	12	Düz
dı	11	44	4	16	10	40	Yükselen
ğı	6	24	3	12	16	64	Yükselen
nı	1	4	11	44	13	52	Alçalan
ben	7	28	13	52	5	20	Yükselen
gö	5	20	15	60	5	20	Yükselen
züm	3	12	14	56	8	32	Yükselen
le	4	16	19	76	2	8	Alçalan
gör	3	12	17	68	5	20	Alçalan
düm	4	16	6	24	15	60	Alçalan

Tablo 53

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 6. Cümledeki Vurgu Oranları

Öbür çocuğun kopardığını ben gözümle gördüm											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ö	3	12	1	4	2	8	0	0	19	76	Beşincil ve Alt
bür	14	56	9	36	2	8	0	0	0	0	Beşincil ve Alt
ço	4	16	6	24	4	16	7	28	4	16	Beşincil ve Alt
cu	0	0	0	0	2	8	2	8	21	84	Beşincil ve Alt
ğun	0	0	1	4	3	12	4	16	17	68	Beşincil ve Alt
ko	1	4	0	0	1	4	0	0	23	92	Beşincil ve Alt
par	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
dı	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
ğı	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	İkincil
nı	1	4	3	12	5	20	3	12	13	52	Üçüncül
ben	0	0	2	8	4	16	2	8	17	68	Birincil
gör	0	0	0	0	0	0	2	8	23	92	Beşincil ve Alt
züm	0	0	2	8	3	12	1	4	19	76	Beşincil ve Alt
le	0	0	1	4	0	0	1	4	23	92	Dördüncül
gör	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
düm	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt

Tablo 52'deki verilere göre uzman, 'ö-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %24'ü alçalan, %64'ü yükselen, %12'si düz tonları üretmiştir. Uzman, '-bür' hecesinde yükselen tonu, öğrenciler eşit olarak %44'ü alçalan ve yükselen, %12'si düz tonları üretmiştir. Uzman, '-par-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %4'ü düz, %84'ü alçalan, %12'si yükselen tonları üretmiştir. Uzman, '-dı-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %40'ı yükselen, %16'sı alçalan, %44'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, '-nı' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %44'ü alçalan, %52'si yükselen, %4'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, 'ben' kelimesinde yükselen tonu, öğrencilerin %20'si yükselen, %52'si alçalan, %28'i düz tonları üretmiştir. Uzman, 'gö-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %20'si yükselen, %60'ı alçalan, %20'si düz tonları üretmiştir. Uzman, '-züm-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %32'si yükselen, %56'sı alçalan, %12'si düz tonları üretmiştir.

Uzman, ‘-düm’ hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin % 24’ü alçalan, %60’ı yükselen, %16’sı düz tonları üretmiştir.

Tablo 53’teki verilere göre uzman, birincil vurguyu ‘ben’ kelimesine, ikincil vurguyu ‘-ğı-’ hecesine, üçüncül vurguyu ‘-nı’ hecesine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu ‘-bür’, ikincil vurguyu ‘ço-’, ‘-cu-’ hecelerine yapmışlardır. Birincil vurgu ‘-bür’ hecesine %56, ikincil vurgu ‘ço-’ hecesine %24, ‘-cu-’ hecesine %8 oranlarında yapılmıştır.

Uzman, belirtme durumundaki ‘-nı’ hecesinde yükselen ton üreterek, söz konusu suçun işlendiğini gördüğünü vurgulamakta ve suçu ve suçluyu da öne çıkarmaktadır. ‘Ben’ kelimesinde yükselen ton üretilerek suçu fark eden ve gören belirgin hâle getirilmiştir. Suçun eylemi ‘koparmak’ kelimesinde yükselen tonların kullanılması dikkat çekicidir. ‘gözümle’ kelimesinde yükselen tonların üretilmesi suçu görenin, bu eylemine, karşı tarafı inandırma amacıyla olduğunu gösterir.

7. CÜMLE

Tablo 54

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 7. Cümledeki Ton Oranları

Musluğu Ali koparmıştı										
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN			
	TONLAR						TONLAR			
	→		↓		↑					
	Düz		Alçalan		Yükselen					
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%				
Mus	2	8	5	20	18	72	Yükselen			
lu	4	16	2	8	19	76	Yükselen			
ğu	5	4	14	56	10	40	Yükselen			
A	6	24	6	24	13	52	Alçalan			
li	6	24	10	40	9	36	Yükselen			
ko	2	8	17	68	6	24	Alçalan			
par	1	4	23	92	1	4	Alçalan			
mış	8	32	12	48	5	20	Düz			
tı	6	24	16	64	3	12	Alçalan			

Tablo 55

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 7. Cümledeki Vurgu Oranları

Musluğu Ali koparmıştı												
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN	
	VURGULAR										VURGULAR	
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt			
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%		
	Mus	14	8	11	20	0	12	0	8	0	52	Beşincil ve Alt
lu	10	20	11	28	2	20	2	8	0	24	Dördüncül	
ğu	1	40	3	16	14	20	2	8	5	16	İkincil	
A	0	0	3	12	4	16	7	28	11	44	Birincil	
li	0	4	0	24	1	28	3	24	21	20	Üçüncül	
ko	0	8	0	0	0	8	0	20	0	64	Beşincil ve Alt	
par	0	0	0	0	1	0	0	4	24	96	Beşincil ve Alt	
mış	0	12	1	0	2	4	0	0	22	84	Beşincil ve Alt	
tı	0	8	0	0	0	0	0	4	0	88	Beşincil ve Alt	

Tablo 54'teki verilere göre uzman, '-ğu' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %40'ı yükselen, %56'sı alçalan, %4'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, 'A-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %24'ü eşit olarak alçalan ve düz, %52'si yükselen tonları üretmiştir. Uzman, '-li' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %36'sı yükselen, %40'ı alçalan, %24'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, '-mış-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %32'si düz, %48'i alçalan, %20'si yükselen tonları üretmiştir.

Tablo 55'teki verilere göre uzman, birincil vurguyu 'a-' , ikincil vurguyu '-ğu', üçüncül vurguyu '-li' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu '-ğu', ikincil vurguyu '-lu-', üçüncül vurguyu '-li' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurgu % 40, ikincil vurgu %28, üçüncül vurgu %28 oranlarında söz konusu hecelere yapılmıştır.

Uzman, birincil ve ikincil vurguyu eylemi asıl gerçekleştiren kişinin ismine yapmıştır. Sözü söyleyen kişi karşı tarafı inandırma amacı gütmektedir. Aksi takdirde kendisi suçlanacaktır. Öğrenciler ise iki vurguyu da ikinci derecede önemli olan nesne üzerine yapmışlardır.

8. CÜMLE

Tablo 56

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 8. Cümledeki Ton Oranları

Ben de biliyordum							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ben	5	20	12	48	8	32	Yükselen
de	4	16	20	80	1	4	Alçalan
bi	6	24	17	68	2	8	Alçalan
li	7	28	12	48	6	24	Yükselen
yor	4	16	20	80	1	4	Alçalan
dum	3	12	12	48	10	40	Yükselen

Tablo 57

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 8. Cümledeki Vurgu Oranları

Ben de biliyordum											
Heceler	ÖĞRENCİLER									UZMAN	
	VURGULAR									VURGULAR	
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Ben	16	64	7	28	1	4	0	0	1	4
de	8	32	16	64	1	4	0	0	0	0	İkincil
bi	0	0	1	4	22	88	2	8	0	0	Dördüncül
li	0	0	1	4	2	8	17	68	5	20	Beşincil ve Alt
yor	0	0	0	0	0	0	5	20	20	80	Beşincil ve Alt
dum	1	4	0	0	1	4	1	4	22	88	Üçüncül

Tablo 56'daki verilere göre uzman, 'ben' kelimesinde yükselen tonu, öğrencilerin %32'si yükselen, %48'i alçalan, %20'si düz tonları üretmiştir. Uzman, '-li-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %24'ü yükselen, %48'i alçalan, %28', düz tonları üretmiştir. Uzman, '-dım' hecesinde yükselen

tonu, öğrencilerin % 40'ı yükselen, %48'i alçalan, %12'si düz tonları üretmiştir.

Tablo 57'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu 'ben' kelimesine, ikincil vurguyu 'de' kelimesine, üçüncül vurguyu '-dum' hecesine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu 'ben' kelimesine, ikincil vurguyu 'de' kelimesine, üçüncül vurguyu 'bi-' hecesine yapmışlardır. Birincil vurguyu % 64, ikincil vurguyu %64, üçüncül vurguyu %88 oranlarında söz konusu hecelere yapmışlardır.

Uzmanın, 'ben' kelimesinde ve '-dum' hecesinde yükselen tonları üretmesi ve vurgu yapması suçü üstlenenin her şeyin farkında olduğunu, kendinden eminliğini göstermektedir. Karşı tarafın olayla ilgili bilgisinin doğrulanması da söz konusudur.

9. CÜMLE

Tablo 58

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 9. Cümledeki Ton Oranları

Ama çok zayıf, hem hastadır							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
A	1	4	3	12	21	84	Yükselen
ma	1	4	9	36	15	60	Düz
çok	1	4	16	64	8	32	Düz
za	0	0	21	84	4	16	Yükselen
yıf	3	12	11	44	11	44	Yükselen
hem	3	12	18	72	4	16	Düz
has	2	8	12	48	11	44	Alçalan
ta	2	8	20	80	3	12	Alçalan
dır	4	16	15	60	6	24	Alçalan

Tablo 59

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 9. Cümledeki Vurgu Oranları

Ama çok zayıf, hem hastadır											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
A	0	0	1	4	1	4	2	8	21	84	Beşincil ve Alt
ma	5	20	12	48	5	20	2	8	1	4	Beşincil ve Alt
çok	15	60	5	20	4	16	1	4	0	0	İkincil
za	0	0	0	0	2	8	1	4	22	88	Beşincil ve Alt
yıf	1	4	2	8	2	8	6	24	14	56	Birincil
hem	3	12	2	8	5	20	9	36	6	24	Beşincil ve Alt
has	0	0	1	4	2	8	6	24	16	64	Üçüncül
ta	0	0	0	0	0	0	2	8	23	92	Dördüncül
dır	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt

Tablo 58'deki verilere göre uzman, '-ma' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %4'ü düz, %36'sı alçalan, %60'ı yükselen tonları üretmiştir. Uzman, 'çok' kelimesinde düz tonu, öğrencilerin %4'ü düz, %64'ü alçalan, %32'si yükselen tonları üretmiştir. Uzman, 'za-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %16'sı yükselen, %84'ü alçalan tonları üretmiştir. Düz ton üretilmemiştir. Uzman, '-yıf' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %44'ü eşit olarak alçalan ve yükselen, %12'si düz tonları üretmiştir. Uzman, 'hem' kelimesinde düz tonu, öğrencilerin %12'si düz, %72'si alçalan, %16'sı yükselen tonları üretmiştir.

Tablo 59'daki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-yıf' hecesine, ikincil vurguyu 'çok' kelimesine, üçüncül vurguyu 'has-' hecesine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu 'çok' kelimesine, ikincil vurguyu '-ma' ve '-yıf' hecelerine, üçüncül vurguyu '-yıf' hecesine yapmıştır. Birincil vurgu 'çok' kelimesine %60, ikincil vurgu '-ma' hecesine %48, '-yıf' hecesine %8, üçüncül vurgu '-yıf' hecesine %8 oranlarında yapılmıştır.

Uzmanın yükselen ton ürettiği ‘zayıf’ kelimesi, söz konusu kişinin en belirgin özelliğini ifade etmektedir. Öğrenciler ‘ama’ bağlacında yükselen tonları üretmişlerdir. Cümle dışı unsur olduğu için sağlıklı değildir. Uzman ve öğrenciler acıma, üzüntü ifade eden ‘hasta’ kelimesinde alçalan tonları üretmişlerdir.

10. CÜMLE

Tablo 60

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 10. Cümledeki Ton Oranları

Görüyorsun							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Gö	0	0	10	40	15	60	Yükselen
rü	1	4	3	12	21	84	Yükselen
yor	0	0	16	64	9	36	Alçalan
sun	2	8	12	48	11	44	Düz

Tablo 61

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 10. Cümledeki Vurgu Oranları

Görüyorsun											
Heceler	ÖĞRENCİLER									UZMAN	
	VURGULAR									VURGULAR	
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Gö	3	12	5	20	14	56	3	12	0	0
rü	12	48	13	52	0	0	0	0	0	0	Birincil
yor	12	48	7	28	6	24	0	0	0	0	İkincil
sun	0	0	0	0	4	16	21	84	0	0	Dördüncül

Tablo 60'taki verilere göre uzman, '-sun' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %8'i düz, %48'i alçalan, %44'ü yükselen tonları üretmiştir.

Tablo 61'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-rü-', ikincil vurguyu '-yor-', üçüncül vurguyu 'gö-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu '-yor-', ikincil vurguyu '-rü-', üçüncül vurguyu 'gö-' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurgu %48, ikincil vurgu %52, üçüncül vurgu %56 oranlarında söz konusu hecelere yapılmıştır.

11. CÜMLE

Tablo 62

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 11. Cümledeki Ton Oranları

Falakaya dayanamaz							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Fa	2	8	3	12	20	80
la	5	20	9	36	11	44	Yükselen
ka	2	8	18	72	5	20	Alçalan
ya	2	8	15	60	8	32	Alçalan
da	3	12	18	72	4	16	Alçalan
ya	10	40	8	32	7	28	Yükselen
na	2	8	21	84	2	8	Alçalan
maz	4	16	12	48	9	36	Alçalan

Tablo 63

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 11. Cümledeki Vurgu Oranları

Falakaya dayanamaz											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Fa	3	12	4	16	1	4	6	24	11	44	İkincil
la	6	24	12	48	4	16	1	4	2	8	Beşincil ve Alt
ka	12	48	4	16	2	8	2	8	5	20	Birincil
ya	4	16	2	8	9	36	4	16	6	24	İkincil
da	0	0	1	4	3	12	7	28	14	56	Üçüncül
ya	0	0	0	0	3	12	1	4	21	84	Beşincil ve Alt
na	0	0	2	8	2	8	5	20	16	64	Dördüncül
maz	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt

Tablo 62'deki verilere göre uzman, 'fa-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %12'si alçalan, %80'i yükselen, % 8'i düz tonları üretmiştir. Uzman, '-la-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %8'i yükselen, %36'sı alçalan, %20'si düz tonları üretmiştir. Uzman, '-ya-' hecesinde yükselen, öğrencilerin %28'i yükselen, %32'si alçalan, %40'ı düz tonları üretmiştir.

Tablo 63'teki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-ka-', ikincil vurguyu 'fa-' ve '-ya', üçüncül vurguyu 'da-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu '-ka-', ikincil vurguyu '-la-', üçüncül vurguyu '-ya-' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurgu %48, ikincil vurgu %48, üçüncül vurgu %36 oranlarında söz konusu hecelere yapılmıştır.

12. CÜMLE

Tablo 64

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 12. Cümledeki Ton Oranları

Belki ölür							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Bel	11	44	6	24	8	32	Yükselen
ki	5	20	12	48	8	32	Düz
ö	2	8	21	84	4	8	Alçalan
lür	1	4	16	64	8	32	Alçalan

Tablo 65

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 12. Cümledeki Vurgu Oranları

Belki ölür											
Heceler	ÖĞRENCİLER									UZMAN	
	VURGULAR									VURGULAR	
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Bel	11	44	7	28	4	16	3	12	0	0
ki	6	24	15	60	4	16	0	0	0	0	Birincil
ö	1	4	4	16	15	60	5	20	0	0	Üçüncül
lür	8	32	1	4	2	8	14	56	0	0	Dördüncül

Tablo 64'teki verilere göre uzman, 'bel-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %32'si yükselen, %24'ü alçalan, %44'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, '-ki' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %20'si düz, %48'i alçalan, %32'si yükselen tonları üretmiştir.

Tablo 65'teki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-ki', ikincil vurguyu 'bel-', üçüncül vurguyu "'ö-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler

birincil vurguyu ‘bel-’, ikincil vurguyu ‘-ki’, üçüncül vurguyu ‘ö-’ hecelerine yapmışlardır. Birincil vurgu %44, ikincil vurgu %60, üçüncül vurguyu %60 oranlarında söz konusu hecelere yapılmıştır.

Uzman, yükselen tonu ‘belki’ kelimesinin ilk hecesinde üretmiş, iki hecesini de vurgulamıştır. Bu kelimenin ön plâna çıkarılması doğrudur. Çünkü ölümün gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini ifade eden söz konusu kelimedir.

13. CÜMLE

Tablo 66

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 13. Cümledeki Ton Oranları

Daha yataktan yeni kalktı							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Da	5	20	5	20	15	60
ha	4	16	7	28	14	56	Alçalan
ya	6	24	10	40	9	36	Alçalan
tak	6	24	16	64	3	12	Alçalan
tan	8	32	13	52	4	16	Alçalan
ye	6	24	10	40	9	36	Yükselen
ni	4	16	13	52	8	32	Düz
kalk	0	0	20	80	5	20	Alçalan
tı	5	20	12	48	8	32	Yükselen

Tablo 67

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 13. Cümledeki Vurgu Oranları

Daha yataktan yeni kalktı											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Da	1	4	1	4	1	4	5	20	17	68	Beşincil ve Alt
ha	9	36	8	32	1	4	3	12	4	16	Birincil
ya	1	4	4	16	4	16	4	16	12	48	Beşincil ve Alt
tak	2	8	3	12	3	12	6	24	11	44	İkincil
tan	7	28	6	24	6	24	4	16	2	8	Üçüncül
ye	0	0	1	4	3	12	1	4	20	80	Beşincil ve Alt
ni	2	8	1	4	6	24	3	12	13	52	Dördüncül
kalk	1	4	0	0	1	4	1	4	22	88	Beşincil ve Alt
tı	2	8	1	4	0	0	0	0	22	88	Beşincil ve Alt

Tablo 66'daki verilere göre uzman, 'ye-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %36'sı yükselen, %40'ı alçalan, %24'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, '-ni' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %16'sı düz, %52'si alçalan, %32'si yükselen tonları üretmiştir. Uzman, '-ha' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %28'i alçalan, %56'sı yükselen, %16'sı düz tonları üretmiştir. Uzman, '-tı' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %32'si yükselen, %48'i alçalan, %20'si düz tonları üretmiştir.

Tablo 67'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-ha', ikincil vurguyu '-tak-', üçüncül vurguyu '-tan' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu '-ha' ve '-tan' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurgu '-ha' hecesine %36, '-tan' hecesine %28 oranlarında yapılmıştır.

Uzman eylemi durum yönünden niteleyen 'yeni' kelimesinde yükselen ton üretmiştir.

14. CÜMLE

Tablo 68

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 14. Cümledeki Ton Oranları

Ama sen niçin onun yerine cezalandırıldın?							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
A	1	4	0	0	24	96	Yükselen
ma	5	20	7	28	13	52	Yükselen
sen	2	8	12	48	11	44	Yükselen
ni	1	4	13	52	11	44	Alçalan
çin	0	0	19	76	6	24	Alçalan
o	8	32	13	52	4	16	Alçalan
nun	3	12	19	76	3	12	Alçalan
ye	4	16	20	80	1	4	Düz
ri	8	32	11	44	6	24	Düz
ne	9	36	14	56	2	8	Alçalan
ce	26	64	8	32	1	4	Yükselen
za	8	32	16	64	1	4	Düz
lan	13	52	11	44	1	4	Düz
dı	13	52	10	40	2	8	Yükselen
ril	12	48	7	28	6	24	Alçalan
dın	1	4	4	16	20	80	Yükselen

Tablo 69

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 14. Cümledeki Vurgu Oranları

Ama sen niçin onun yerine cezalandırıldın?											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
A	0	0	0	0	0	0	3	12	22	88	Beşincil ve Alt
ma	6	24	7	28	5	20	5	20	2	8	Beşincil ve Alt
sen	3	12	6	24	6	24	4	16	6	24	Üçüncül
ni	10	40	5	20	6	24	1	4	3	12	İkincil
çin	3	12	4	16	3	12	5	20	10	40	Dördüncül
o	0	0	0	0	1	4	1	4	23	92	Beşincil ve Alt
nun	0	0	0	0	1	4	1	4	23	92	Beşincil ve Alt
ye	1	4	0	0	1	4	0	0	23	92	Beşincil ve Alt
ri	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
ne	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
ce	0	0	1	4	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
za	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
lan	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
dı	0	0	0	0	0	0	4	4	24	96	Beşincil ve Alt
rıl	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
din	2	8	1	4	3	12	4	16	15	60	Birincil

Tablo 68'deki verilere göre uzman, 'sen' kelimesinde yükselen tonu, öğrencilerin %48'i alçalan tonu, %44'ü yükselen, %8'i düz tonları üretmiştir. Uzman, 'ye-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %16'sı düz tonu, %80'i alçalan, %4'ü yükselen tonu üretmiştir. Uzman, '-ri-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %32'si düz tonu, %44'ü alçalan, %24'ü yükselen tonları üretmiştir. Uzman, 'ce-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %4'ü yükselen, %32'si alçalan, %64'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, 'za-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %32'si düz, %64'ü alçalan, %4'ü yükselen tonları üretmiştir. Uzman, '-dı-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %8'i yükselen, %40'ı alçalan, %52'si düz tonları üretmiştir. Uzman, '-rıl-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %28'i alçalan, %24'ü yükselen, %48'i düz tonları üretmiştir.

Tablo 69'daki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-dın', ikincil vurguyu 'ni-' hecelerine, üçüncül vurguyu 'sen' kelimesine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu 'ni-' hecesine, ikincil vurguyu '-ma' hecesine ve 'sen' kelimesine, üçüncül vurguyu 'sen' kelimesine yapmıştır. Birincil vurgu 'ni-' hecesinde %40, ikincil vurgu '-ma' hecesinde %28, 'sen' kelimesinde %24, üçüncül vurgu 'sen' kelimesinde %24 oranlarında yapılmıştır.

Uzmanın 'sen' kelimesinde ve bunu pekiştiren '-dın' ekinde yükselen tonu üretmesi ve vurgu yapması dikkatin artık kendisine suç isnat edilen kişiye çevrildiğini göstermektedir. 'ama' bağlacında yükselen tonların üretilmesi, söz söyleyen kişinin ikna olmadığını, konuyla ilgili açıklama beklentisi içinde olduğunu belirtmektedir. Uzman ayrıca 'niçin' soru zarfına da vurgu yaparak bunu belirginleştirmektedir.

15. CÜMLE

Tablo 70

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 15. Cümledeki Ton Oranları

Niçin olacak?							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ni	4	16	7	28	14	56	Yükselen
çin	1	4	22	88	2	8	Alçalan
o	0	0	25	100	0	0	Alçalan
la	3	12	18	72	4	16	Alçalan
cak	9	36	12	48	4	16	Alçalan

Tablo 71

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 15. Cümledeki Vurgu Oranları

Niçin olacak?											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ni	16	64	7	28	2	8	0	0	0	0	Birincil
çin	8	32	14	56	1	4	2	8	0	0	İkincil
o	2	8	3	12	19	76	1	4	0	0	Üçüncül
la	0	0	0	0	3	12	19	76	3	12	Dördüncül
cak	0	0	1	4	0	0	3	12	21	84	Beşincil ve Alt

Tablo 70'teki verilere göre uzman ve öğrenciler, ton bakımından benzer bir okuma yapmışlardır.

Tablo 71'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu 'ni-', ikincil vurguyu '-çin', üçüncül vurguyu 'o-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu 'ni-' , ikincil vurguyu '-çin' , üçüncül vurguyu 'o-' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurgu %64, ikincil vurgu %56, üçüncül vurgu %76 oranlarında yapılmıştır.

Cümlede yükselen ton sebep bildiren soru zarfında üretilmiştir. Cümlenin çatısı bu kelimedir. Soruya soruyla karşılık verilerek sebebin çok basit olduğu vurgulanmaktadır.

16. CÜMLE

Tablo 72

Uzmannın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 16. Cümledeki Ton Oranları

Biz onunla ant içmişiz							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Biz	5	20	4	16	16	64	Yükselen
o	4	16	10	40	11	44	Alçalan
nun	7	28	9	36	9	36	Yükselen
la	1	4	16	64	8	32	Yükselen
ant	3	12	10	40	12	48	Yükselen
iç	2	8	20	80	3	12	Alçalan
mi	5	20	18	72	2	8	Yükselen
şiz	8	32	12	48	5	20	Yükselen

Tablo 73

Uzmannın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 16. Cümledeki Vurgu Oranları

Biz onunla ant içmişiz											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Biz	5	20	6	24	4	16	3	12	7	28	Dördüncül
o	3	12	1	4	2	8	4	16	15	60	Beşincil ve Alt
nun	7	28	5	20	3	12	3	12	7	28	Beşincil ve Alt
la	4	16	6	24	4	16	8	32	3	12	Beşincil ve Alt
ant	0	0	3	12	9	36	6	24	7	28	Beşincil ve Alt
iç	2	8	2	8	3	12	1	4	17	68	Birincil
mi	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Üçüncül
şiz	2	8	1	4	0	0	0	0	22	88	İkincil

Tablo 72'deki verilere göre uzman, 'o-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %40'ı alçalan, %44'ü yükselen, %16'sı düz tonları üretmiştir. Uzman, '-nun' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %36'sı eşit olarak yükselen ve alçalan, %28'i düz tonları üretmişlerdir. Uzman, '-la' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %32'si yükselen, %64'ü alçalan, %4'ü düz tonları üretmişlerdir. Uzman, '-mi-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %8'i yükselen, %72'si alçalan, %20'si düz tonları üretmiştir. Uzman, '-şiz' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %20'si yükselen, %48'i alçalan, %32'si düz tonları üretmişlerdir.

Tablo 73'teki verilere göre uzman, birincil vurguyu 'iç-', ikincil vurguyu '-şiz', üçüncül vurguyu '-mi-' hecesine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu '-nun-' hecesinde, üçüncül vurguyu 'ant' kelimesine yapmışlardır. Birincil vurgu '-nun-' hecesinde %28, üçüncül vurgu 'ant' kelimesinde %36 oranlarında yapılmıştır.

Uzman 'biz' kelimesinde ve onu vurgulayan '-şiz' hecesinde yükselen tonu üretmekle söz konusu eylemin birlikte gerçekleştirildiğini belirginleştirmektedir. Burada 'kan kardeşi olmak' anlamında olan 'ant içmek' eylemi birlikteliği ve karşılığı gerektirir.

17. CÜMLE

Tablo 74

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 17. Cümledeki Ton Oranları

O bugün hasta							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
O	7	28	13	52	5	20	Düz
bu	7	28	15	60	3	12	Düz
gün	2	8	17	68	6	24	Alçalan
has	3	12	12	48	10	40	Alçalan
ta	0	0	11	44	14	56	Yükselen

Tablo 75

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 17. Cümledeki Vurgu Oranları

O bugün hasta											
Heceler	ÖĞRENCİLER									UZMAN	
	VURGULAR									VURGULAR	
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	O	10	40	5	20	5	20	3	12	2	8
bu	0	0	9	36	13	52	4	12	0	0	Üçüncül
gün	7	28	8	32	5	20	3	20	0	0	Dördüncül
has	0	0	0	0	1	4	8	48	12	48	Beşincil ve Alt
ta	8	32	2	8	1	4	6	8	12	48	Birincil

Tablo 74'teki verilere göre uzman 'o' kelimesinde düz tonu, öğrencilerin %28'i düz tonu, %52'si alçalan, %20'si yükselen ton üretmiştir. Uzman, 'bu' kelimesinde düz tonu, öğrencilerin %28'i düz, %60'ı alçalan, %12'si, yükselen tonları üretmiştir.

Tablo 74'teki verilere göre uzman birincil vurguyu '-ta' hecesine, ikincil vurguyu 'o' kelimesine, üçüncül vurguyu 'bu' kelimesine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu 'o', ikincil vurguyu 'gün', üçüncül vurguyu 'bu' kelimelerine yapmışlardır. Birincil vurgu %40, ikincil vurgu %32, üçüncül vurgu %52 oranlarında söz konusu kelimelere yapılmıştır.

Uzman ve öğrenciler 'hasta' kelimesinin son hecesinde yükselen ton üreterek sözü edilen kişinin özelliğini ön plâna çıkarmıştır. Uzman, birincil vurguyu da bu heceye yapmıştır.

18. CÜMLE

Tablo 76

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 18. Cümledeki Ton Oranları

Ben iyi kuvvetliyim							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Ben	4	16	9	36	12	48
i	6	24	7	28	12	48	Alçalan
yi	3	12	13	52	9	36	Yükselen
kuv	2	8	20	80	3	12	Alçalan
vet	12	48	6	24	7	28	Alçalan
li	5	20	15	60	5	20	Alçalan
yim	6	24	16	64	3	12	Alçalan

Tablo 77

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 18. Cümledeki Vurgu Oranları

Ben iyi, kuvvetliyim											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ben	9	36	9	36	2	8	2	8	3	12	İkincil
i	0	0	2	8	8	32	6	24	9	36	Beşincil ve Alt
yi	12	48	5	20	1	4	2	8	5	20	Dördüncül
kuv	3	12	5	20	6	24	6	24	5	20	Beşincil ve Alt
vet	0	0	3	12	6	24	4	16	12	48	Üçüncül
li	0	0	1	4	2	8	4	16	18	72	Birincil
yim	1	4	0	0	0	0	1	4	23	92	Beşincil ve Alt

Tablo 76'daki verilere göre uzman, 'i-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %28'i alçalan, %48'i yükselen, %24'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, '-vet-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %8'i düz, %80'i alçalan, %12'si düz tonları üretmiştir. Uzman, '-yi' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %36'sı yükselen, %52'si alçalan, %12'si düz tonları üretmiştir.

Tablo 77'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-li-' hecesine, ikincil vurguyu 'ben' kelimesine, üçüncül vurguyu '-vet-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu 'ben' kelimesine ve '-yi' hecesine, ikincil vurguyu 'ben' kelimesine, üçüncül vurguyu 'kuv-' hecesine yapmışlardır. Birincil vurguyu 'ben' kelimesinde %36, '-yi' hecesinde %48, ikincil vurguyu 'ben' kelimesinde %36, üçüncül vurguyu '-kuv-' hecesinde %24 oranlarında yapmışlardır.

Uzmanın suçu üstüne alan kişinin kendini nitelendirdiği 'iyi' kelimesinde yükselen tonlar üretmesi sağlıklıdır. Yine söz söyleyen kişinin durumunu ifade eden 'kuvvetli' kelimesine vurgu yapması da bunu pekiştirmiştir.

19. CÜMLE

Tablo 78

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 19. Cümledeki Ton Oranları

Onu kurtardım işte							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
O	1	4	1	4	23	92	Yükselen
nu	9	36	12	48	4	16	Yükselen
kur	5	20	15	60	5	20	Alçalan
tar	3	12	19	76	3	12	Alçalan
dim	3	12	19	76	3	12	Alçalan
iş	3	12	19	76	3	12	Düz
te	1	4	21	84	3	12	Düz

Tablo 79

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 19. Cümledeki Vurgu Oranları

Onu kurtardım işte											
Heceler	ÖĞRENCİLER									UZMAN	
	VURGULAR									VURGULAR	
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	O	0	0	1	4	5	20	3	12	16	64
nu	17	68	6	24	2	8	0	0	0	0	Dördüncül
kur	2	8	12	48	8	32	2	8	1	4	Üçüncül
tar	4	16	4	16	5	20	8	32	4	16	İkincil
dim	0	0	3	12	5	20	9	36	8	32	Birincil
iş	1	4	0	0	1	4	2	8	21	84	Beşincil ve Alt
te	1	4	0	0	0	0	1	4	23	92	Beşincil ve Alt

Tablo 78'deki verilere göre uzman, '-nu' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %16'sı yükselen, %48'i alçalan, %36'sı düz tonları üretmiştir. Uzman, 'iş-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %12'si düz, %76'sı alçalan,

%12'si yükselen tonları üretmiştir. Uzman, '-te' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %4'ü düz, %84'ü alçalan, %12'si yükselen tonları üretmiştir.

Tablo 79'daki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-dım', ikincil vurguyu '-tar-', üçüncül vurguyu 'kur-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu '-nu', ikincil vurguyu 'kur-' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurguyu %68, ikincil vurguyu %48 oranlarında söz konusu hecelere yapmışlardır.

Uzman '-dım' ekine ana vurguyu yapmakla, olaydan duyulan heyecanı yansıtmakta ve ana anlamı üzerinde taşıyan eylemde, alçalan tonları üretmekle, doğru olmayan yolla ulaşılan neticeden huzursuzluk duyduğunu ifade etmektedir.

20. CÜMLE

Tablo 80

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 20. Cümledeki Ton Oranları

Ant ne?							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr.	%	Öğr.	%	Öğr.	%	
	S.		S.		S.		
Ant	1	4	16	64	8	32	Yükselen
ne	1	4	4	16	20	80	Yükselen

Tablo 81

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 20. Cümledeki Vurgu Oranları

Ant ne?												
ÖĞRENCİLER										UZMAN		
VURGULAR										VURGULAR		
Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt				
Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ant	17	68	8	32	0	0	0	0	0	0	0	İkincil
ne	8	32	17	68	0	0	0	0	0	0	0	Birincil

Tablo 80'deki verilere göre uzman, 'ant' kelimesinde yükselen tonu, öğrencilerin %32'si yükselen, %64'ü alçalan, %4'ü düz tonları üretmiştir.

Tablo 81'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu 'ne', ikincil vurguyu 'ant' kelimesine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu 'ant', ikincil vurguyu 'ne' kelimelerine yapmışlardır. Birincil vurguyu %68, ikincil vurguyu %32 oranlarında söz konusu kelimelere yapmışlardır.

Uzman soru cümlesinin her iki kelimesinde de yükselen ton üretmekle soran kişinin öğrenme heyecanını yansıtmıştır.

21. CÜMLE

Tablo 82

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 21. Cümledeki Ton Oranları

Bilmiyor musun?							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Bil	0	0	7	28	18	72	Yükselen
mi	4	16	26	64	5	20	Alçalan
yor	0	0	24	96	1	4	Alçalan
mu	2	8	17	68	6	24	Alçalan
sun	3	12	15	60	7	28	Alçalan

Tablo 83

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 21. Cümledeki Vurgu Oranları

Bilmiyor musun?											
Heceler	ÖĞRENCİLER									UZMAN	
	VURGULAR									VURGULAR	
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Bil	9	36	8	32	5	20	1	4	2	8
mi	8	32	8	32	6	24	1	4	2	8	İkincil
yor	7	28	6	24	10	40	2	8	0	0	Üçüncül
mu	1	4	3	12	1	4	14	56	6	24	Dördüncül
sun	1	4	0	0	2	8	7	28	15	60	Beşincil ve Alt

Tablo 82'deki verilere göre uzman ve öğrenciler, ton bakımından benzer bir okuma yapmışlardır.

Tablo 83'teki verilere göre uzman, birincil vurguyu 'bil-', ikincil vurguyu '-mi-', üçüncül vurguyu '-yor-' hecelerine yapmıştır.

Öğrenciler birincil vurguyu ‘bil-’ ve ‘-mi-’, ikincil vurguyu ‘-mi-’, üçüncül vurguyu ‘-yor-’ hecelerine yapmışlardır. Birincil vurguyu ‘bil-’ hecesine %36, ‘-mi-’ hecesine %32, ikincil vurguyu %32, üçüncül vurguyu %40 oranlarında söz konusu hecelere yapmışlardır.

Cümlede genel olarak alçalan tonların üretilmesi sorulan soru karşısındaki şaşkınlığı ifade etmektedir. Soru herkes tarafından bilinen sıradan bir şeyi öğrenmek için sorulmaktadır.

22. CÜMLE

Tablo 84

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 22. Cümledeki Ton Oranları

Bilmiyorum							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Bil	1	4	14	56	10	40
mi	2	8	23	92	0	0	Alçalan
yo	1	4	19	76	5	20	Alçalan
rum	3	12	13	52	9	36	Düz

Tablo 85

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 22. Cümledeki Vurgu Oranları

Bilmiyorum											
ÖĞRENCİLER											UZMAN
VURGULAR											VURGULAR
Heceler	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Bil	18	72	7	28	0	0	0	0	0	
mi	8	32	16	64	1	4	0	0	0	0	İkincil
yo	0	0	2	8	21	84	2	8	0	0	Üçüncül
rum	1	4	0	0	3	12	21	84	0	0	Dördüncül

Tablo 84'teki verilere göre uzman 'bil-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %40'ı yükselen, %56'sı alçalan, %4'ü düz tonları üretmişlerdir. Uzman, '-rum' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %12'si düz, %52'si alçalan, %36'sı yükselen tonları üretmişlerdir.

Tablo 85'teki verilere göre uzman birincil vurguyu 'bil-', ikincil vurguyu '-mi-', üçüncül vurguyu '-yo-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu 'bil-', ikincil vurguyu '-mi-', üçüncül vurguyu '-yo-' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurguyu %72, ikincil vurguyu %64, üçüncül vurguyu %84 oranlarında söz konusu hecelere yapmışlardır.

Uzman ilk hecede yükselen ton üretmek ve ana vurguyu yapmakla soruyu soranın öğrenme heyecanını yansıtmıştır.

23. CÜMLE

Tablo 86

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 23. Cümledeki Ton Oranları

Ant içenler kan kardeşi olurlar							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ant	1	4	7	28	17	68	Yükselen
i	3	12	14	56	8	32	Alçalan
çen	3	12	15	60	7	28	Alçalan
ler	1	4	9	36	15	60	Yükselen
kan	2	8	9	36	14	56	Yükselen
kar	0	0	20	80	5	20	Alçalan
de	4	16	9	36	12	48	Alçalan
şi	4	16	12	48	9	36	Düz
o	8	32	14	56	3	12	Alçalan
lur	8	32	14	56	3	12	Düz
lar	9	36	7	28	9	36	Alçalan

Tablo 87

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 23. Cümledeki Vurgu Oranları

Ant içenler kan kardeşi olurlar											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ant	14	56	8	32	2	8	0	0	1	4	Üçüncül
i	4	16	8	32	5	20	3	12	5	20	Dördüncül
çen	1	4	0	0	3	12	8	32	13	52	Beşincil ve Alt
ler	2	8	4	16	8	24	6	24	7	28	İkincil
kan	2	8	3	12	8	32	4	16	8	32	Birincil
kar	0	0	1	4	1	4	2	8	21	84	Beşincil ve Alt
de	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
şi	3	12	0	0	0	0	1	4	21	84	Beşincil ve Alt
o	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
lur	0	0	1	4	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
lar	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt

Tablo 86'daki verilere göre uzman, '-de-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %48'i yükselen, %36'sı alçalan, %16'sı düz tonları üretmiştir. Uzman, '-şi' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %16'sı düz, %48'i alçalan, %36'sı yükselen tonları üretmiştir. Uzman, '-lur-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %32'si düz, %56'sı alçalan, %12'si yükselen tonları üretmiştir. Uzman, '-lar' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %28'i alçalan, %36'sı eşit olarak düz ve yükselen tonları, üretmiştir.

Tablo 87'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu 'kan' kelimesine, ikincil vurguyu '-ler' hecesine, üçüncül vurguyu 'ant' kelimesine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu 'ant' kelimesine, ikincil vurguyu 'i-' hecesine yapmışlardır. Birincil vurguyu 'ant' kelimesine %56, ikincil vurguyu 'i-' hecesine %32 oranlarında yapmışlardır.

Uzman, ‘ant’ ve ‘kan’ kelimesinde ve ‘-ler’ hecesinde yükselen ton üretmekle, ant içenlerin, birbirlerine kardeş olacak şekilde bağlanmaları gerektiğini vurgulamak istemiştir.

24. CÜMLE

Tablo 88

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 24. Cümledeki Ton Oranları

Birbirlerine ölçünceye kadar yardım ederler							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Bir	12	48	9	36	4	16
bir	4	16	16	64	5	20	Yükselen
le	7	28	8	32	10	40	Alçalan
ri	7	28	1	4	17	68	Alçalan
ne	3	12	14	56	8	32	Yükselen
ö	2	8	13	52	10	40	Alçalan
lün	3	12	17	68	5	20	Yükselen
ce	3	12	19	76	3	12	Alçalan
ye	9	36	6	24	10	40	Alçalan
ka	2	8	18	72	5	20	Düz
dar	3	12	17	68	5	20	Yükselen
yar	2	8	15	60	8	32	Alçalan
dim	6	24	18	72	1	4	Alçalan
e	2	8	21	84	2	8	Alçalan
der	5	20	17	68	3	12	Düz
ler	4	16	11	44	10	40	Yükselen

Tablo 89

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 24. Cümledeki Vurgu Oranları

Birbirlerine ölçüncüye kadar yardım ederler											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Bir	5	20	0	0	0	0	1	4	19	76	Dördüncül
bir	0	0	3	12	4	16	5	20	13	52	Üçüncül
le	0	0	0	0	2	8	1	4	22	88	Beşincil ve Alt
ri	0	0	2	8	1	4	1	4	21	84	Beşincil ve Alt
ne	8	32	7	28	3	12	0	0	7	28	Birincil
ö	2	8	0	0	3	12	5	20	15	60	Beşincil ve Alt
lün	7	28	11	44	1	4	5	20	1	4	Birincil
ce	0	0	1	4	7	28	2	8	15	60	Beşincil ve Alt
ye	1	4	0	0	1	4	1	4	22	88	Beşincil ve Alt
ka	1	4	2	8	1	4	3	12	18	72	Beşincil ve Alt
dar	1	4	2	8	1	4	3	12	18	72	İkincil
yar	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
dım	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
e	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	Beşincil ve Alt
der	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	Beşincil ve Alt
ler	1	4	0	0	2	8	0	0	22	88	Beşincil ve Alt

Tablo 88'deki verilere göre uzman, 'bir' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %16'sı yükselen, %36'sı alçalan, %48'i düz tonları üretmiştir. Uzman, 'bir' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %20'si yükselen, %64'ü alçalan, %16'sı düz tonları üretmiştir. Uzman, '-le-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %32'si alçalan, %40'ı yükselen, %28'i düz tonları üretmiştir. Uzman, '-ri-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %4'ü alçalan, %68'i yükselen, %28'i düz tonları üretmiştir. Uzman '-ne' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %32'si yükselen, %56'sı alçalan, %12'si düz tonları üretmiştir. Uzman, '-lün-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %20'si yükselen, %68'i alçalan, %12'si düz tonları üretmiştir. Uzman, '-ye' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %24'ü alçalan, %40'ı yükselen, %36'sı

düz tonları üretmiştir. Uzman, 'ka-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %8'i düz, %72'si alçalan, %20'si yükselen tonları üretmiştir. Uzman, '-dar' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %20'si yükselen, %68'i alçalan, %12'si düz tonları üretmiştir. Uzman, '-der-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %20'si düz, %68'i alçalan, %12'si yükselen tonları üretmiştir. Uzman, '-ler' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %40'ı yükselen, %44'ü alçalan, %16'sı düz tonları üretmiştir.

Tablo 89'daki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-ne' ve '-lün-', ikincil vurguyu '-dar', üçüncül vurguyu '-bir-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu '-ne', ikincil vurguyu '-lün-' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurguyu %32, ikincil vurguyu %44 oranlarında söz konusu heceler yapmışlardır.

Uzman 'birbirlerine' kelimesinde ağırlıklı olarak yükselen tonları üretmekle ve ana vurguyu '-ne' hecesine yapmakla kardeşlik bağı ön plâna çıkarmıştır.

25. CÜMLE

Tablo 90

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 25. Cümledeki Ton Oranları

Dertli günlerinde birbirlerine koşarlar							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Dert	6	24	5	20	14	56
li	6	24	15	60	4	16	Alçalan
gün	1	4	23	92	1	4	Alçalan
le	3	12	21	84	1	4	Alçalan
rin	7	28	5	20	13	52	Alçalan
de	4	16	11	44	10	40	Yükselen
bir	0	0	17	68	8	32	Düz
bir	5	20	18	72	2	8	Alçalan
le	12	48	6	24	7	28	Alçalan
ri	13	52	4	16	8	32	Alçalan
ne	6	24	9	36	10	40	Yükselen
ko	2	8	18	72	5	20	Alçalan
şar	5	20	19	76	1	4	Alçalan
lar	12	48	8	32	5	20	Alçalan

Tablo 91

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 25. Cümledeki Vurgu Oranları

Dertli günlerinde birbirlerine koşarlar												
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN	
	VURGULAR										VURGULAR	
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt			
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%		
Dert	3	12	0	0	3	12	2	8	17	68	Beşincil ve Alt	
li	17	68	4	16	4	16	0	0	0	0	İkincil	
gün	3	12	12	48	4	16	3	12	3	12	Beşincil ve Alt	
le	0	0	0	0	2	8	2	8	21	84	Beşincil ve Alt	
rin	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt	
de	0	0	0	0	1	4	9	36	15	60	Birincil	
bir	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt	
bir	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt	
le	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt	
ri	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt	
ne	0	0	2	8	1	4	5	20	17	68	Üçüncül	
ko	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Dördüncül	
şar	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt	
lar	1	4	1	4	0	0	0	0	23	92	Beşincil ve Alt	

Tablo 90'daki verilere göre uzman, '-rin-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %20'si alçalan, %52'si yükselen, %8'i düz tonları üretmiştir. Uzman, '-de' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %40'ı yükselen, %44'ü alçalan, %16'sı düz tonları üretmiştir. Uzman, '-bir-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %68'i alçalan, %32'si yükselen tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, '-le-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %24'ü alçalan, %28'i yükselen, %48'i düz tonları üretmiştir. Uzman, '-ri-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %16'sı alçalan, %32'si yükselen, %52'si düz tonları üretmiştir. Uzman, '-lar' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %32'si alçalan, %20'si yükselen, %48'i düz tonları üretmiştir.

Tablo 91'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-de', ikincil vurguyu '-li', üçüncül vurguyu '-ne' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu '-li', ikincil vurguyu 'gün-' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurguyu %68, ikincil vurguyu %48 oranlarında söz konusu hecelere yapmışlardır.

Uzman yönelme durumu ekinde yükselen ton üreterek ve vurgu yaparak yine birlikteliği ön plâna çıkarmıştır.

26. CÜMLE

Tablo 92

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 26. Cümledeki Ton Oranları

Niçin yalan söylüyor?							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ni	0	0	2	8	23	92	Yükselen
çin	0	0	24	96	1	4	Alçalan
ya	0	0	24	96	1	4	Alçalan
lan	1	4	18	72	6	24	Alçalan
söy	0	0	25	100	0	0	Alçalan
lü	0	0	17	68	8	32	Yükselen
yor	0	0	15	60	10	40	Yükselen

Tablo 93

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 26. Cümledeki Vurgu Oranları

Niçin yalan söylüyor											
Heceler	ÖĞRENCİLER									UZMAN	
	VURGULAR									VURGULAR	
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Ni	15	60	7	28	2	8	0	0	1	4
çin	7	28	14	56	1	4	0	0	3	12	İkincil
ya	1	4	13	52	5	20	0	0	6	24	Dördüncül
lan	0	0	0	0	3	12	7	28	15	60	Beşincil ve Alt
söy	0	0	0	0	2	8	6	24	17	68	Beşincil ve Alt
lü	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
yor	0	0	2	8	3	12	6	24	14	56	Üçüncül

Tablo 92'deki verilere göre uzman, '-lü-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %32'si yükselen, %68'i yükselen tonları üretmiş, düz ton

üretilmemiştir. Uzman, ‘-yor’ hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %40’ı yükselen, %60’ı alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir.

Tablo 93’teki verilere göre uzman, birincil vurguyu ‘ni-’, ikincil vurguyu ‘-çin’, üçüncül vurguyu ‘-yor’ hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu ‘ni-’, ikincil vurguyu ‘-çin’ ve ‘ya-’ hecelerine yapmışlardır. Birincil vurguyu ‘ni-’ hecesine %60, ikincil vurguyu ‘-çin’ hecesine %56, ‘ya-’ hecesine %52 oranlarında yapmışlardır.

Uzman ‘-yor’ hecesinde yükselen ton üretmek ve heceye vurgu yaparak cümleye soru anlamını sağlıklı olarak vermiştir.

27. CÜMLE

Tablo 94

Uzmannın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 27. Cümledeki Ton Oranları

Bu zavallıya iftira ediyorsun							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Bu	2	8	9	36	14	56	Alçalan
za	0	0	14	56	11	44	Yükselen
val	2	8	20	80	3	12	Alçalan
lı	1	4	10	40	14	56	Yükselen
ya	0	0	18	72	7	28	Alçalan
if	1	4	13	52	11	44	Yükselen
ti	2	8	18	72	5	20	Alçalan
ra	0	0	18	72	7	28	Alçalan
e	2	8	18	72	5	20	Alçalan
di	1	4	13	52	11	44	Yükselen
yor	0	0	21	84	4	16	Alçalan
sun	1	4	16	64	8	32	Alçalan

Tablo 95

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 27. Cümledeki Vurgu Oranları

Bu zavallıya iftira ediyorsun											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Bu	3	12	2	8	3	12	3	12	14	56	İkincil
za	9	36	8	32	1	4	3	12	4	16	Birincil
val	5	20	5	20	6	24	1	4	8	32	Beşincil ve Alt
lı	1	4	2	8	4	16	9	36	9	36	Dördüncül
ya	4	16	1	4	3	12	3	12	14	56	Üçüncül
if	0	0	1	4	2	8	0	0	22	88	Beşincil ve Alt
ti	2	8	1	4	1	4	2	8	19	76	Beşincil ve Alt
ra	1	4	4	16	4	16	2	8	14	56	Beşincil ve Alt
e	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
di	0	0	0	0	0	0	2	8	23	92	Beşincil ve Alt
yor	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
sun	2	8	1	4	2	8	1	4	19	76	Beşincil ve Alt

Tablo 94'teki verilere göre uzman, 'bu' kelimesinde alçalan tonu, öğrencilerin %36'sı alçalan, %56'sı yükselen, %8'i düz tonları üretmiştir. Uzman, 'za-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %44'ü yükselen, %56'sı alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, 'if-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %44'ü yükselen, %52'si alçalan, %4'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, '-di-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %44'ü yükselen, %52'si alçalan, %4'ü düz tonları üretmiştir.

Tablo 95'teki verilere göre uzman, birincil vurguyu 'za-' hecesine, ikincil vurguyu 'bu' kelimesine, üçüncül vurguyu '-ya' hecesine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu 'za-' hecesine yapmışlardır. Birincil vurguyu söz konusu heceye %36 oranında yapmışlardır.

Uzman 'zavallı' kelimesinde yükselen tonları üreterek ve ana vurguyu ilk hecesine yaparak suçlu duruma düşürülen kişinin niteliğini ön

plâna çıkarmıştır. ‘if-’ hecesinde yükselen ton üretmesi yapılan haksızlığı belirginleştirmektedir.

28. CÜMLE

Tablo 96

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 28. Cümledeki Ton Oranları

Aman kaçalım							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
A	0	0	1	4	24	96	Yükselen
man	1	4	15	60	9	36	Yükselen
ka	0	0	17	68	8	32	Alçalan
ça	0	0	22	88	3	12	Alçalan
lım	0	0	21	84	4	16	Alçalan

Tablo 97

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 28. Cümledeki Vurgu Oranları

Aman kaçalım											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	A	0	0	5	20	0	0	7	28	13	52
man	19	76	5	20	1	4	0	0	0	0	Birincil
ka	3	12	2	8	8	32	7	28	5	20	İkincil
ça	1	4	9	36	11	44	4	16	0	0	Üçüncül
lım	2	8	4	16	5	20	7	28	7	28	Beşincil ve Alt

Tablo 96'daki verilere göre uzman, ‘man’ hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %36'sı yükselen, %60'ı yükselen, %4'ü düz tonları üretmiştir.

Tablo 97'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-man', ikinci vurguyu 'ka-', üçüncül vurguyu 'ça-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu '-man', üçüncül vurguyu 'ka-' ve '-ça-' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurguyu '-man' hecesine %76, üçüncül vurguyu 'ka-' hecesine %32, '-ça-' hecesine %44 oranlarında yapmışlardır.

Uzman cümlede korku ifade eden ünlemde yükselen tonları üreterek heyecanı yansıtmıştır.

29. CÜMLE

Tablo 98

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 29. Cümledeki Ton Oranları

Sen arkama saklan							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Sen	0	0	11	44	14	56
ar	0	0	14	56	11	44	Alçalan
ka	1	4	12	48	12	48	Alçalan
ma	0	0	7	28	18	72	Yükselen
sak	0	0	25	100	0	0	Alçalan
lan	0	0	22	88	3	12	Alçalan

Tablo 99

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 29. Cümledeki Vurgu Oranları

Sen arkama saklan											
ÖĞRENCİLER											UZMAN
VURGULAR											VURGULAR
Heceler	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Sen	13	52	2	8	3	12	5	20	2	8	Birincil
ar	0	0	6	24	6	24	7	28	6	24	Dördüncül
ka	2	8	11	44	6	24	2	8	4	16	Üçüncül
ma	8	32	5	20	6	24	3	12	3	12	İkincil
sak	1	4	1	4	3	12	7	28	13	52	Beşincil ve Alt
lan	1	4	1	4	0	0	1	4	22	88	Beşincil ve Alt

Tablo 98'deki verilere göre uzman, 'sen' kelimesinde alçalan tonu, öğrencilerin %44'ü alçalan, %56'sı yükselen tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, '-ka-' hecesinde %48 oranında eşit olarak alçalan ve yükselen, %4 oranında düz tonları üretmiştir.

Tablo 99'daki verilere göre uzman, birincil vurguyu 'sen' kelimesine, ikincil vurguyu '-ma' hecesine, üçüncül vurguyu '-ka-' hecesine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu 'sen' kelimesine ve '-ma-' hecesine, ikincil vurguyu 'ka-' hecesine yapmışlardır. Birincil vurguyu 'sen' kelimesine %52, '-ma-' hecesine %32, ikincil vurguyu 'ka-' hecesine %44 oranlarında yapmışlardır.

Uzman kan kardeşliğinin gereği, koruma duygusunu ifade eden 'arka' kelimesinin sahiplik bildiren ekin de, yer aldığı son hecesinde yükselen ton üreterek, heceye ana vurguyu yapması kelime-anlam bütünlüğünü yansıtmaktadır.

30. CÜMLE

Tablo 100

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 30. Cümledeki Ton Oranları

Bir şey yok							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Bir	0	0	4	16	21	84	Yükselen
şey	1	4	22	88	2	8	Alçalan
yok	0	0	25	100	0	0	Alçalan

Tablo 101

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 30. Cümledeki Vurgu Oranları

Bir şey yok											
Heceler	ÖĞRENCİLER									UZMAN	
	VURGULAR									VURGULAR	
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Bir	3	12	14	56	8	32	0	0	0	0
şey	16	64	7	28	2	8	0	0	0	0	Birincil
yok	6	24	4	16	15	60	0	0	0	0	Üçüncül

Tablo 100'deki verilere göre uzman ve öğrenciler, ton bakımından benzer bir okuma yapmışlardır.

Tablo 101'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu 'şey', ikincil vurguyu 'bir', üçüncül vurguyu 'yok' kelimelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu 'şey', ikincil vurguyu 'bir', üçüncül vurguyu 'yok' kelimelerine yapmışlardır. Birincil vurguyu %64, ikincil vurguyu %56, üçüncül vurguyu %60 oranlarında söz konusu kelimelere yapmışlardır.

31. CÜMLE

Tablo 102

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 31. Cümledeki Ton Oranları

Acımiyor							
ÖĞRENCİLER							UZMAN
TONLAR							TONLAR
→		↓		↑			
Düz		Alçalan		Yükselen			
Heceler	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
A	1	4	6	24	18	72	Yükselen
cı	0	0	3	12	22	88	Alçalan
mı	0	0	24	96	1	4	Alçalan
yor	0	0	21	84	4	16	Alçalan

Tablo 103

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 31. Cümledeki Vurgu Oranları

Acımiyor											
ÖĞRENCİLER										UZMAN	
VURGULAR										VURGULAR	
Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt			
Heceler	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
A	0	0	8	32	13	52	4	16	0	0	İkincil
cı	21	84	2	8	0	0	1	4	1	4	Birincil
mı	3	12	14	56	7	28	1	4	0	0	Üçüncül
yor	1	4	1	4	5	20	17	68	1	4	Dördüncül

Tablo 102'deki verilere göre uzman, '-cı-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %12'si alçalan, %88'i yükselen tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir.

Tablo 103'teki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-cı-', ikincil vurguyu 'a-', üçüncül vurguyu '-mı-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler,

birincil vurguyu ‘-cı-’, ikincil vurguyu ‘-mı-’, üçüncül vurguyu ‘a-’ hecelerine yapmışlardır. Birincil vurguyu %84, ikincil vurguyu %56, üçüncül vurguyu %52 oranlarında söz konusu hecelere yapmışlardır.

32. CÜMLE

Tablo 104

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 32. Cümledeki Ton Oranları

Biraz çizildi							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Bi	0	0	6	24	19	76	Düz
raz	0	0	13	52	12	48	Alçalan
çi	1	4	23	92	1	4	Alçalan
zil	1	4	22	88	2	8	Alçalan
di	0	0	15	60	10	40	Alçalan

Tablo 105

Uzmanın ve 6. Sınıf Öğrencilerinin 32. Cümledeki Vurgu Oranları

Biraz çizildi											
Heceler	ÖĞRENCİLER									UZMAN	
	VURGULAR									VURGULAR	
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Bi	7	28	10	40	2	8	4	16	2	8
raz	15	60	5	20	2	8	3	12	0	0	Birincil
çi	1	4	3	12	15	60	1	4	5	20	Beşincil ve Alt
zil	1	4	3	12	6	24	11	44	4	16	Üçüncül
di	1	4	3	12	1	4	6	24	14	56	Dördüncül

Tablo 104'teki verilere göre uzman, 'bi-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %24'ü alçalan, %76'sı yükselen tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir.

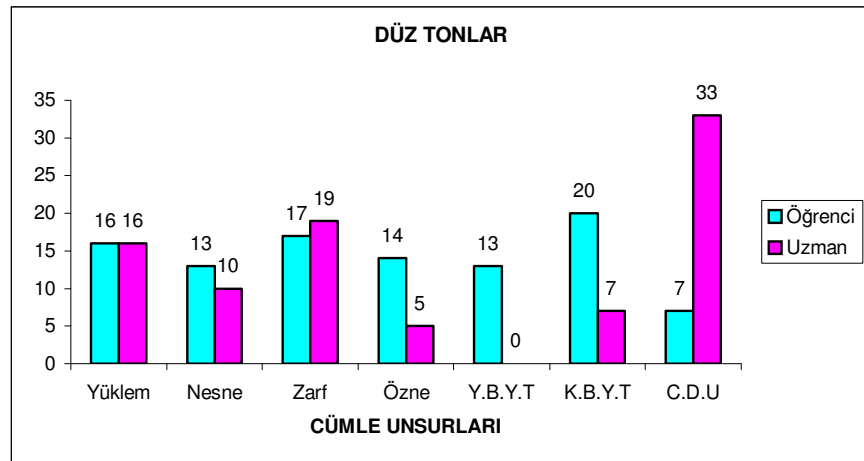
Tablo 105'teki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-raz', ikinci vurguyu 'bi-', üçüncül vurguyu '-zil-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu '-raz', ikinci vurguyu 'bi-', üçüncül vurguyu 'çi-' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurguyu %60, ikinci vurguyu %40, üçüncül vurguyu %60 oranlarında söz konusu hecelere yapmışlardır.

CÜMLE UNSURLARI

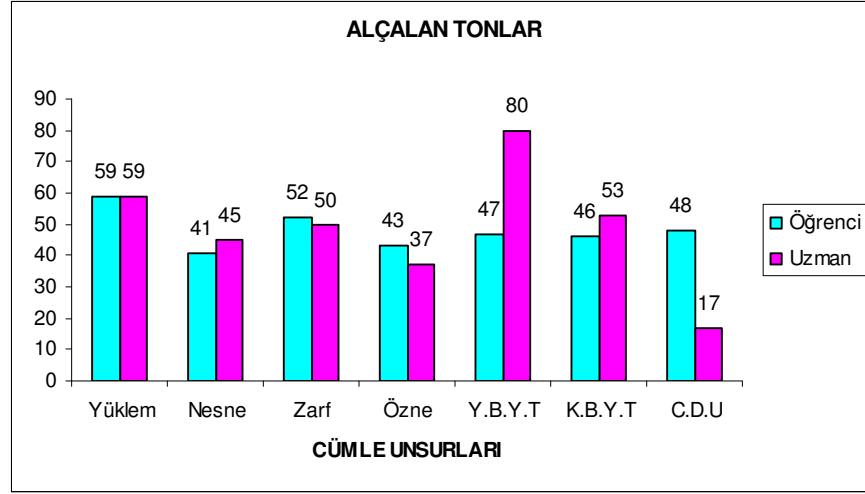
TONLAR

Grafik 25

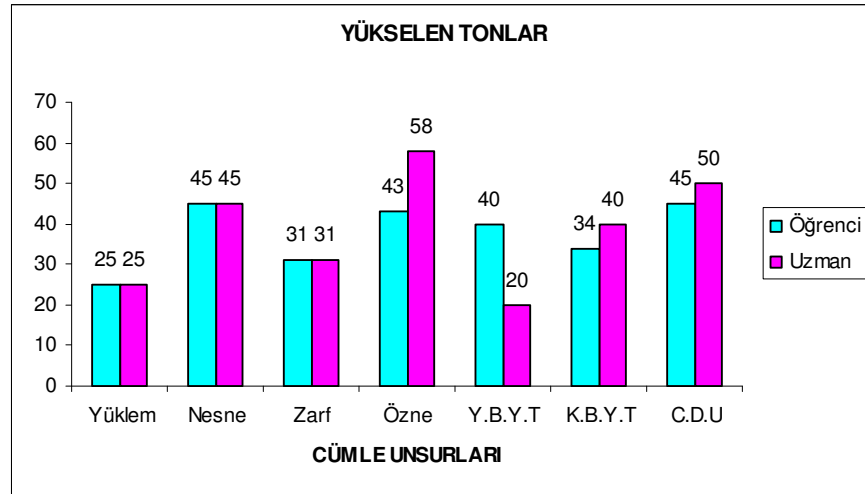
Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Düz Ton Oranları

Grafik 26
Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri
Alçalan Ton Oranları

Grafik 27
Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri
Yükselen Ton Oranları

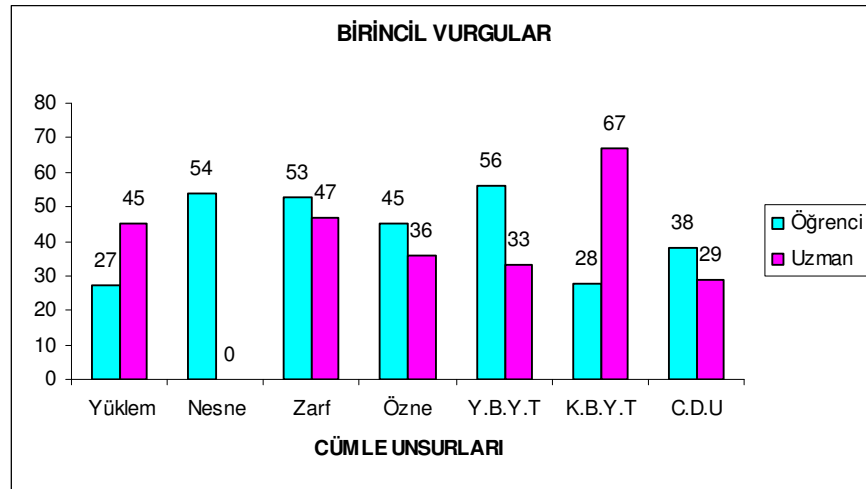
Ton bakımından uzman, yüklem, zarf, yer belirten yer tamlayıcısı, kişi belirten yer tamlayıcısında alçalan, özne ve cümle dışı unsurda yükselen tonları, nesnede alçalan ve yükselen tonları üretirken; öğrenciler,

yüklem, zarf, yer belirten yer tamlayıcısı, kişi belirten yer tamlayıcısı ve cümle dışı unsorda alçalan, öznedeki alçalan ve yükselen tonları birinci sırada üretmişlerdir. Uzman ve öğrencilerin cümle unsurlarında ürettikleri tonlar ve oranları Grafik 25, Grafik 26, Grafik 27’de verilmiştir.

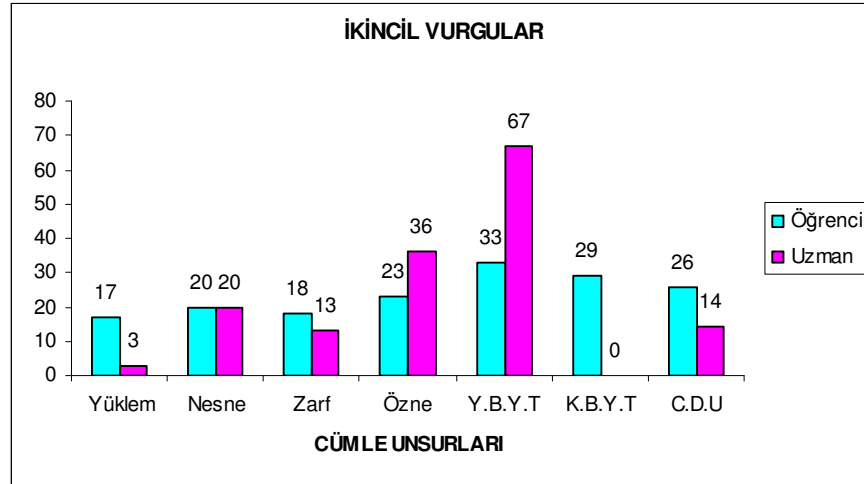
VURGULAR

Grafik 28

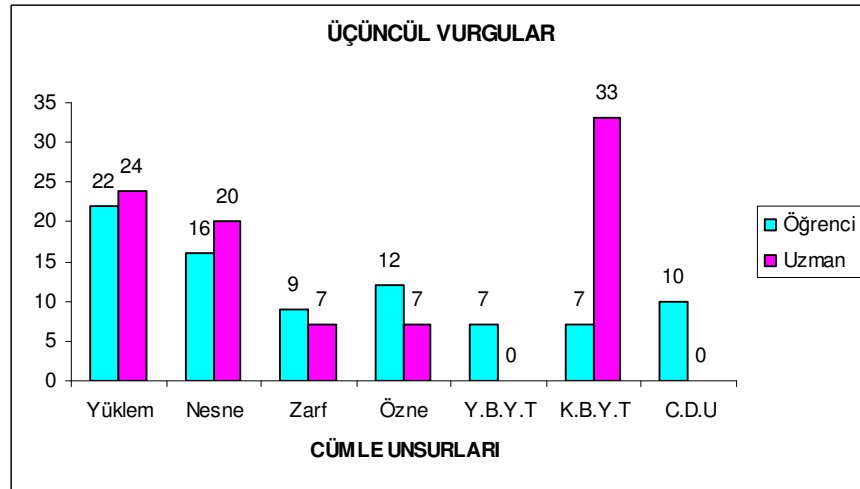
Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Birincil Vurgu Oranları

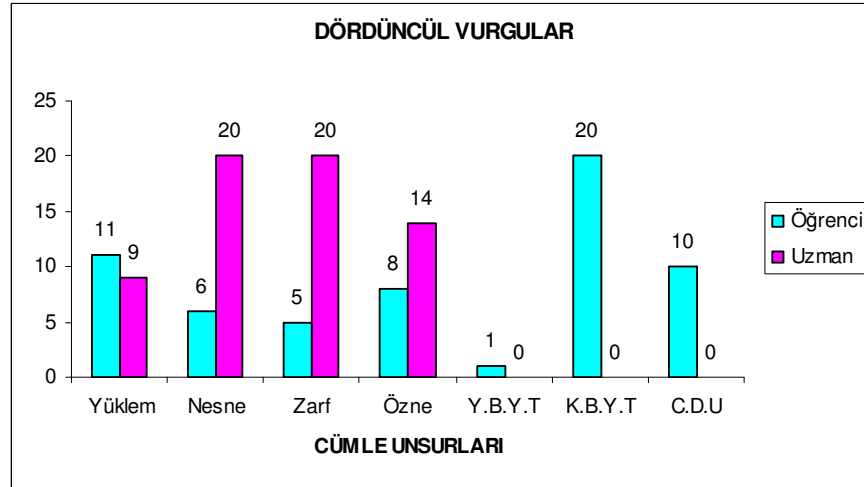
Grafik 29
Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
İkincil Vurgu Oranları

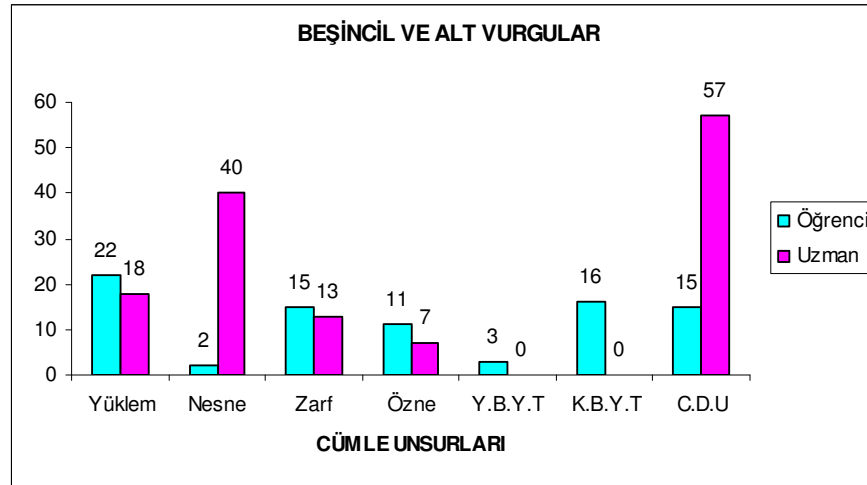
Grafik 30
Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
Üçüncül Vurgu Oranları

Grafik 31
Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
Dördüncül Vurgu Oranları

Grafik 32
Uzman ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
Beşincil ve Alt Vurgu Oranları

Vurgu bakımından uzmanın, birincil vurguda kişi belirten yer tamlayıcısını, ikincil vurguda yer belirten yer tamlayıcısını, üçüncül vurguda kişi belirten yer tamlayıcısını, dördüncül vurguda nesne ve zarfı, beşincil ve daha altı vurgularda cümle dışı unsuru; öğrencilerin, birincil ve

ikincil vurgularda yer belirten yer tamlayıcısını, üçüncül vurguda yüklemi, dördüncül vurguda kişi belirten yer tamlayıcısını, beşincil ve daha altı vurgularda yüklemi ön plânda tuttuğu görülmektedir. Uzman ve öğrencilerin cümle unsurlarına yaptıkları vurgular ve oranları Grafik 28, Grafik 29, Grafik 30, Grafik 31, Grafik 32’de verilmiştir.

7. SINIFLARLA İLGİLİ BULGULAR VE YORUMLAR

1. CÜMLE

Tablo 106

Uzmanın ve 7. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Ton Oranları

Bizim pilavlıklar geldi										
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN			
	TONLAR						TONLAR			
	→		↓		↑					
	Düz		Alçalan		Yükselen					
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%				
Bi	1	4	12	48	12	48	Düz			
zim	0	0	5	20	20	80	Yükselen			
pi	0	0	24	96	1	4	Yükselen			
lav	0	0	21	84	4	16	Yükselen			
lık	1	4	8	32	16	64	Yükselen			
lar	2	8	12	48	11	44	Yükselen			
gel	1	4	21	84	0	12	Alçalan			
di	1	4	21	84	3	12	Alçalan			

Tablo 107

Uzmanın ve 7. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Vurgu Oranları

Bizim pilavlıklar geldi												
Heceler	ÖĞRENCİLER									UZMAN		
	VURGULAR									VURGULAR		
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt			
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%		
	Bi	0	0	0	0	1	4	1	4	23	92	Beşincil ve Alt
zim	15	60	10	40	0	0	0	0	0	0	Birincil	
pi	9	36	16	64	0	0	0	0	0	0	Beşincil ve Alt	
lav	0	0	0	0	12	48	5	20	8	32	Dördüncül	
lık	0	0	0	0	0	0	7	28	18	72	Beşincil ve Alt	
lar	0	0	0	0	4	16	5	20	16	64	İkincil	
gel	0	0	0	0	0	0	6	24	19	76	Üçüncül	
di	0	0	0	0	1	4	0	0	24	96	Beşincil ve Alt	

Tablo 106'daki verilere göre uzman, 'bi-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %4'ü düz, %48'i eşit olarak alçalan ve yükselen tonları üretmiştir. Uzman, '-pi-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %4'ü yükselen, %96'sı alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, '-lav-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %16'sı yükselen, %84'ü alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, '-lar' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin % 44'ü yükselen, %48'i alçalan, %8'i düz tonları üretmiştir.

Tablo 107'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-zim', ikincil vurguyu '-lar', üçüncül vurguyu 'gel-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu '-zim', ikincil vurguyu 'pi-', üçüncül vurguyu '-lav-' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurguyu %60, ikincil vurguyu %64, üçüncül vurguyu %48 oranlarında söz konusu hecelere yapmışlardır.

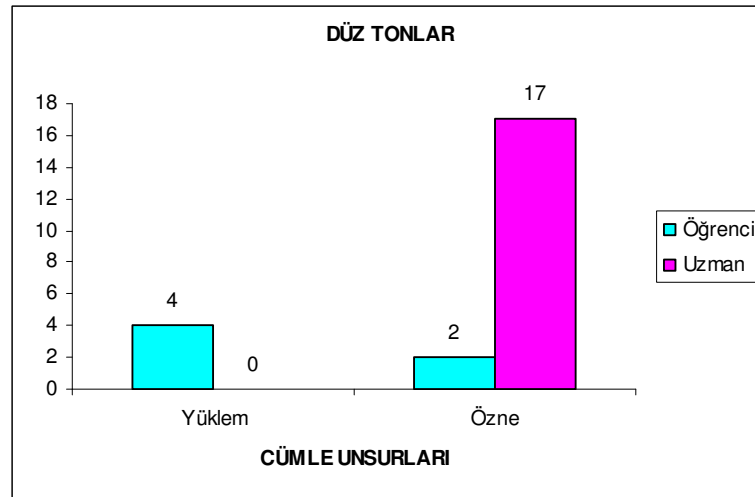
Uzmanın etkilenen görevindeki 'pilavlıklar' kelimesinin bütün hecelerinde yükselen tonları üretmesi sözü söyleyen kişinin heyecanını yansıtmıştır.

CÜMLE UNSURLARI

TONLAR

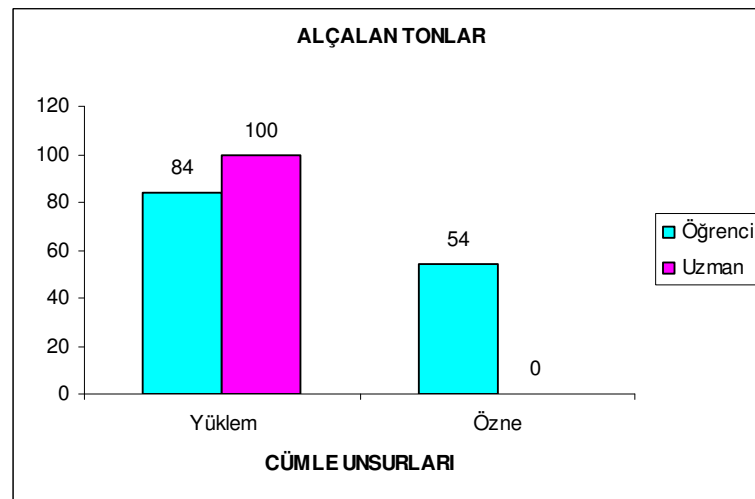
Grafik 33

**Uzman ve 7. Sınıf Öğrencilerinin cümle Unsurlarında Ürettikleri
Düz Ton Oranları**

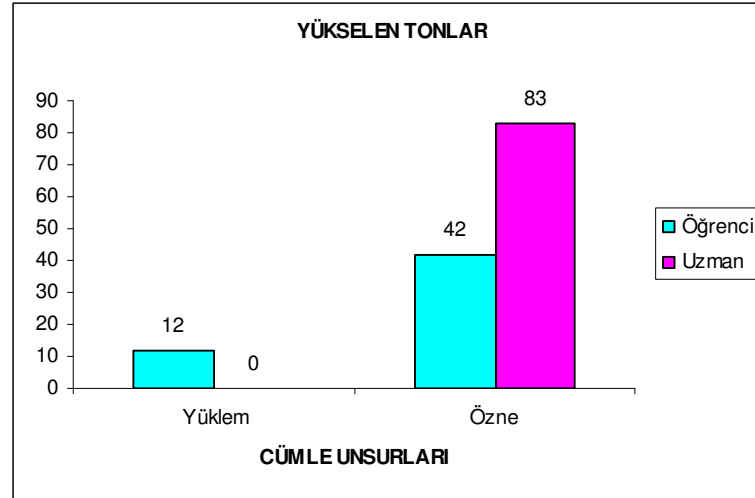

Grafik 34

**Uzman ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri
Alçalan Ton Oranları**

Grafik 35
Uzman ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri
Yükselen Ton Oranları

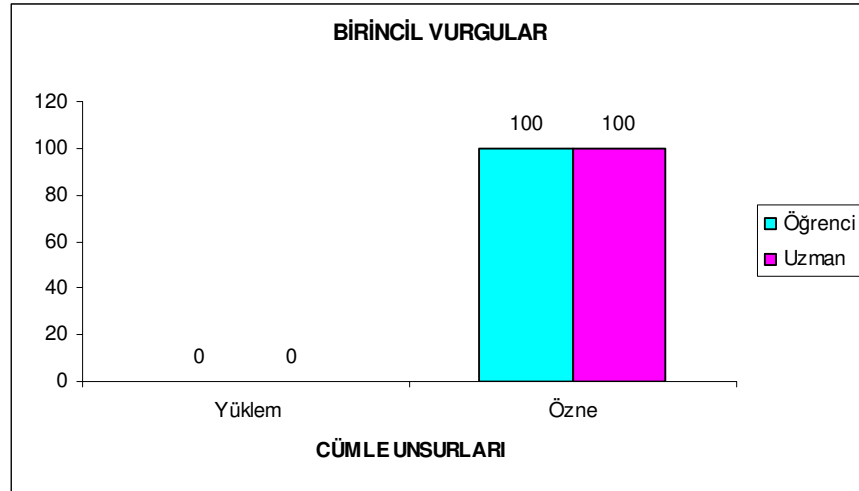

Ton bakımından uzman, öznede yükselen, yüklemde alçalan tonları üretirken; öğrenciler, özne ve yüklemde alçalan tonları birinci sırada üretmişlerdir. Uzman ve öğrencilerin cümle unsurlarında ürettikleri tonlar ve oranları Grafik 33, Grafik 34, Grafik 35'te verilmiştir.

VURGULAR

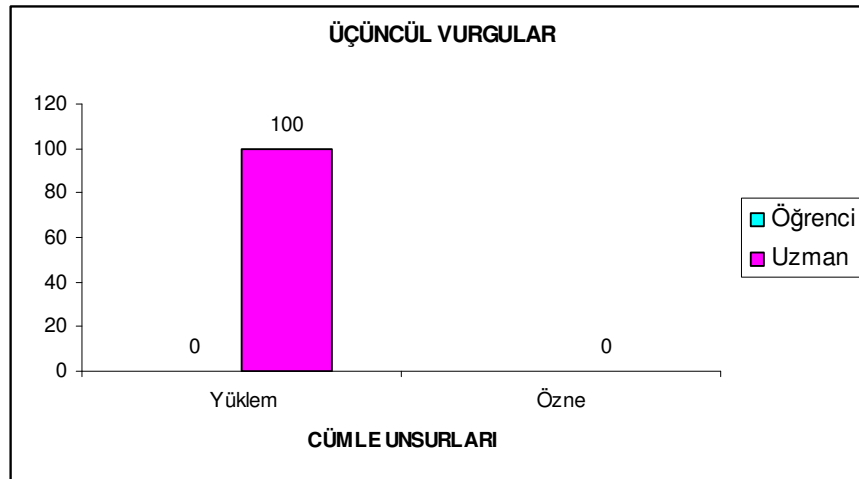
Grafik 36

**Uzman ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
Birincil Vurgu Oranları**

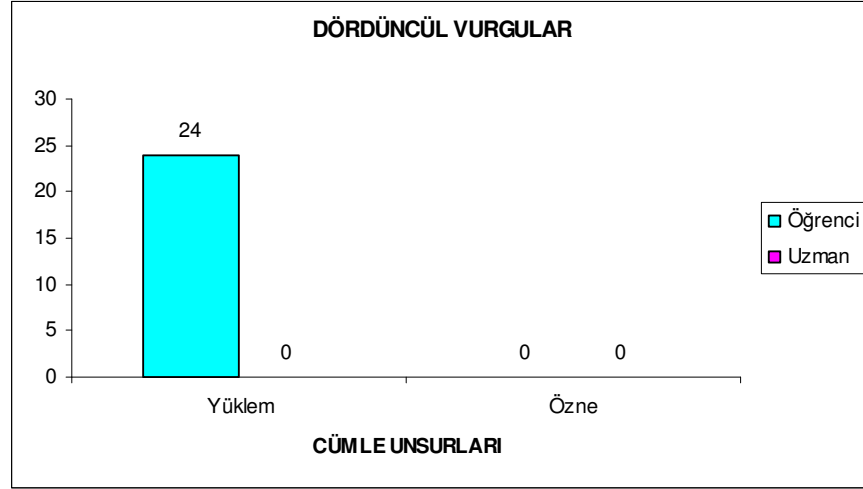

Grafik 37

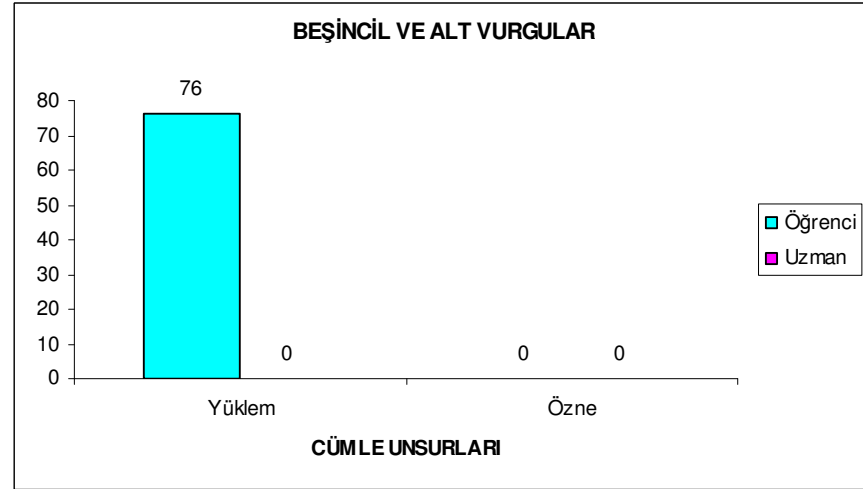
**Uzman ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
Üçüncül Vurgu Oranları**

Grafik 38
Uzman ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
Dördüncül Vurgu Oranları

Grafik 39
Uzman ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
Beşincil ve Alt Vurgu Oranları

Vurgu bakımından uzmanın, birincil vurguda özneyi, üçüncül vurguda yüklemi; öğrencilerin, birincil vurguda özneyi, dördüncül ve beşincil ve daha altı vurgularda yüklemi ön plânda tuttuğu görülmektedir.

Uzman ve öğrencilerin cümle unsurlarına yaptıkları vurgular ve oranları Grafik 36, Grafik 37, Grafik 38, Grafik 39’da verilmiştir.

8. SINIFLARLA İLGİLİ BULGULAR VE YORUMLAR

1. CÜMLE

Tablo 108

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Ton Oranları

Beni zorla ayakta hürmet vaziyetinde tutmak istiyorlar galiba							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Be	0	0	4	16	21	84	Yükselen
ni	0	0	17	68	8	32	Yükselen
zor	0	0	8	32	17	68	Alçalan
la	0	0	24	96	1	4	Alçalan
a	1	4	12	48	12	48	Alçalan
yak	3	12	5	20	17	68	Yükselen
ta	0	0	16	64	9	36	Alçalan
hür	1	4	16	64	8	32	Alçalan
met	0	0	4	12	22	88	Yükselen
va	0	0	19	76	6	24	Alçalan
zi	1	4	6	24	18	72	Yükselen
ye	0	0	15	60	10	40	Yükselen
tin	1	4	12	48	12	48	Alçalan
de	1	4	8	32	16	64	Yükselen
tut	0	0	23	92	2	8	Yükselen
mak	0	0	8	32	17	68	Alçalan
is	0	0	21	84	4	16	Alçalan
ti	0	0	24	96	1	4	Alçalan
yor	1	4	22	88	2	8	Alçalan
lar	2	8	19	76	4	16	Alçalan
ga	1	4	21	84	3	12	Alçalan
li	3	12	17	68	5	20	Alçalan
ba	0	0	23	92	2	8	Alçalan

Tablo 109

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 1. Cümledeki Vurgu Oranları

Beni zorla ayakta hürmet vaziyetinde tutmak istiyorlar galiba.											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Be	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
ni	2	8	2	8	3	12	5	20	13	52	Üçüncül
zor	15	60	10	40	0	0	0	0	0	0	Dördüncül
la	2	8	3	12	5	20	3	12	12	48	Beşincil ve Alt
a	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
yak	1	4	5	20	8	32	5	20	6	24	Beşincil ve Alt
ta	1	4	5	20	8	32	5	20	6	24	Birincil
hür	1	4	1	4	0	0	1	4	22	88	Beşincil ve Alt
met	0	0	4	16	7	28	6	24	8	32	İkincil
va	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
zi	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
ye	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
tin	0	0	0	0	1	4	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
de	0	0	0	0	0	0	2	8	23	92	Beşincil ve Alt
tut	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
mak	1	4	0	0	0	0	1	4	23	92	Beşincil ve Alt
is	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
ti	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
yor	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
lar	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
ga	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
li	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
ba	2	8	0	0	0	0	0	0	23	92	Beşincil ve Alt

Tablo 108'deki verilere göre uzman, '-ni' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %32 yükselen, %68'i alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, 'zor-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %32'si alçalan, öğrencilerin %68'i yükselen tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, 'a-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %48'i eşit olarak alçalan ve yükselen, %4'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, '-ye-

' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %40'ı yükselen, %60'ı alçalan tonları üretmiş, düz tonlar üretilmemiştir. Uzman, '-tin-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %48'i eşit olarak alçalan ve yükselen, %4'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, 'tut-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %8'i yükselen, %92'si alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, '-mak' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %32'si alçalan, %68'i yükselen tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir.

Tablo 109'daki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-ta', ikincil vurguyu '-met', üçüncül vurguyu '-ni' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu 'zor-', üçüncül vurguyu '-yak-' ve '-ta' hecelerine yapmıştır. Birincil vurguyu 'zor-' hecesinde %60, üçüncül vurguyu '-yak-' hecesinde %32, '-ta' hecesinde %32 oranlarında yapmışlardır.

Uzman, eylemden etkilenen, eylemin üzerinde gerçekleştirildiği 'beni' kelimesinde yükselen tonların üretilmesi, öznenin taşıdığı görevle bütünleştiğini göstermektedir. Eylemi durum yönünden niteleyen 'ayakta' kelimesi de cümlede sözü söyleyenin etkilenmesi açısından önemlidir. Kişiyi söz konusu düşünceye götüren durumdur. Uzman bu kelimeye ana vurguyu yapmıştır.

2. CÜMLE

Tablo 110

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Ton Oranları

Nâmesini verdiğim büyük padişahım Oğuz soyundandır							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Nâ	0	0	2	8	23	92	Yükselen
me	0	0	14	56	11	44	Yükselen
si	0	0	11	44	14	56	Alçalan
ni	0	0	13	52	12	48	Alçalan
ver	0	0	0	0	25	100	Alçalan
di	1	4	12	48	12	48	Yükselen
ğim	1	4	17	68	7	28	Yükselen
bü	0	0	3	12	22	88	Yükselen
yük	0	0	4	16	21	84	Yükselen
pa	0	0	0	0	25	100	Alçalan
di	0	0	20	80	5	20	Yükselen
şa	0	0	20	80	5	20	Yükselen
him	0	0	12	48	13	52	Yükselen
O	0	0	5	20	20	80	Alçalan
ğuz	0	0	8	32	17	68	Alçalan
so	0	0	24	96	1	4	Alçalan
yun	1	4	23	92	1	4	Alçalan
dan	2	8	21	84	2	8	Alçalan
dır	1	4	18	72	6	24	Alçalan

Tablo 111

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 2. Cümledeki Vurgu Oranları

Nâmesini verdiğim büyük padişahım Oğuz soyundandır											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Nâ	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
me	1	4	1	4	2	8	5	20	16	64	Beşincil ve Alt
si	3	12	7	28	6	24	1	4	8	32	Beşincil ve Alt
ni	7	28	7	28	7	28	2	8	2	8	İkincil
ver	2	8	3	12	2	8	2	8	16	64	Beşincil ve Alt
di	0	0	0	0	1	4	2	8	22	88	Beşincil ve Alt
ğim	0	0	1	4	0	0	1	4	23	92	Üçüncül
bü	1	4	0	0	0	0	1	4	23	92	Beşincil ve Alt
yük	0	0	3	12	1	4	4	20	16	64	Dördüncül
pa	2	8	1	4	0	0	0	0	22	88	Beşincil ve Alt
di	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
şa	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
him	2	8	2	8	2	8	0	0	19	76	Birincil
O	3	12	0	0	1	4	2	8	19	76	Beşincil ve Alt
ğuz	0	0	0	0	2	8	4	16	19	76	Beşincil ve Alt
so	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
yun	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
dan	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
dır	3	12	0	0	1	4	0	0	21	84	Beşincil ve Alt

Tablo 110'daki verilere göre uzman, '-me-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %44'ü yükselen, %56'sı alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, '-si-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %44'ü alçalan, %56'sı yükselen tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, '-ver-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %100'ü yükselen tonları üretmiş, alçalan ve düz tonlar üretilmemiştir. Uzman, '-di-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %48'i eşit olarak alçalan ve yükselen, %4'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, '-ğim' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %28'i yükselen, %68'i alçalan, %4'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, '-pa-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %100'

yükselen tonları üretmiş, alçalan ve düz tonlar üretilmemiştir. Uzman, ‘-di-’ hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %20’si yükselen, %80’i alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, ‘-şa-’ hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %20’si yükselen, %80’i alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, ‘-o-’ hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %20’si alçalan, %80’i yükselen tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, ‘-ğuz’ hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %32’si alçalan, %68’i yükselen tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir.

Tablo 111’deki verilere göre uzman, birincil vurguyu ‘-hım’, ikincil vurguyu ‘-ni’, üçüncül vurguyu ‘-ğim’ hecelerine yapmıştır. Öğrenciler birincil vurguyu ‘-ni’, ikincil vurguyu ‘-ni’, üçüncül vurguyu ‘-ni’ hecelerine yapmıştır. Birincil vurguyu %28, üçüncül vurguyu %28, üçüncül vurguyu %28 oranlarında söz konusu hecelere yapmıştır. ‘

Uzmanın “nâme” kelimesinin ilk, “büyük” kelimesinin her iki hecesinde yükselen ton üretmesi, söz söyleyen kişinin elçisi olduğu padişaha verdiği önemi, göstermektedir. Sözün söylendiği, “kendisini ayakta bekletenlere” davranışlarının böyle bir padişahın elçisine yapılmaması gerektiğini vurgulamak istemiştir. “padişahım” kelimesinin hecelerinde yine yükselen tonları üretmesi tâbi olduğu kişiyi yücelttiğini göstermektedir.

3. CÜMLE

Tablo 112

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 3. Cümledeki Ton Oranları

Dünya yarattığından beri onun ecdadından kimse kul olmamıştır							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Dün	0	0	0	0	25	100	Yükselen
ya	0	0	2	8	23	92	Yükselen
ya	0	0	21	84	4	16	Alçalan
ra	1	4	10	40	14	56	Alçalan
til	0	0	23	92	2	8	Alçalan
dı	1	4	3	12	21	84	Yükselen
ğın	1	4	10	40	14	56	Alçalan
dan	0	0	12	48	13	52	Alçalan
be	0	0	22	88	3	12	Yükselen
ri	0	0	6	24	19	76	Yükselen
o	0	0	2	8	23	92	Yükselen
nun	0	0	4	16	21	84	Yükselen
ec	0	0	21	84	4	16	Yükselen
da	1	4	20	80	4	16	Alçalan
dın	1	4	10	40	14	56	Alçalan
dan	0	0	5	20	20	80	Alçalan
kim	0	0	20	80	5	20	Alçalan
se	0	0	23	92	2	8	Alçalan
kul	0	0	23	92	2	8	Alçalan
ol	0	0	19	76	6	24	Alçalan
ma	0	0	25	100	0	0	Alçalan
miş	0	0	21	84	4	16	Alçalan
tır	0	0	22	88	3	12	Alçalan

Tablo 113

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 3. Cümledeki Vurgu Oranları

Dünya yaratıldığından beri onun ecdâdından kimse kul olmamıştır											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Dün	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
ya	8	32	8	32	5	20	1	4	3	12	Üçüncül
ya	1	4	5	20	5	20	2	8	12	48	Beşincil ve Alt
ra	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
til	0	0	0	0	1	4	3	12	21	84	Beşincil ve Alt
dı	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
ğın	2	8	1	4	0	0	0	0	22	88	Beşincil ve Alt
dan	3	12	3	12	6	24	4	16	9	36	Dördüncül
be	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
ri	2	8	2	8	1	4	0	0	20	80	Birincil
o	0	0	1	4	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
nun	2	8	2	8	1	4	2	8	18	72	İkincil
ec	2	8	0	0	0	0	2	8	21	84	Beşincil ve Alt
da	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
din	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
dan	0	0	0	0	1	4	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
kim	2	8	2	8	3	12	7	28	11	44	Beşincil ve Alt
se	0	0	0	0	1	4	1	4	23	92	Beşincil ve Alt
kul	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
ol	1	4	1	4	0	0	1	4	22	88	Beşincil ve Alt
ma	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
mış	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
tir	2	8	0	0	1	4	0	0	22	88	Beşincil ve Alt

Tablo 112'deki verilere göre uzman, '-ra-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %40'ı alçalan, %56'sı yükselen, %4'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, '-ğın-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %40'ı alçalan, %56'ı yükselen, %4'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, '-dan' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %48'i alçalan, %52'si yükselen tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, 'be-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %12'si yükselen, %88'i alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, 'ec-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %16'sı yükselen,

%84'ü alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, '-dın-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %40'ı alçalan, %56'sı yükselen, %4'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, 'dan' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %20'si alçalan, %80'i yükselen tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir.

Tablo 113'teki verilere göre uzman birincil vurguyu '-ri', ikincil vurguyu '-nun', üçüncül vurguyu '-ya' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu '-ya', ikincil vurguyu '-ya' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurguyu %32, ikincil vurguyu %32 oranlarında söz konusu hecelere yapmışlardır.

Uzmanın 'dünya' kelimesinde yükselen ton üretmesi kelime-anlam ilişkisi çerçevesinde sağlıklı bir okumadır. 'onun' kelimesinin iki hecesinde de yükselen ton üretilmesi söz söyleyen kişinin temsil ettiği kişiye duyduğu saygının ifadesidir.

4. CÜMLE

Tablo 114

Uzmannın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 4. Cümledeki Ton Oranları

Onun elçisi de hiçbir ecnebî padişah karşısında divan durmaz							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
O	0	0	2	8	23	92	Alçalan
nun	0	0	5	20	20	80	Yükselen
el	0	0	18	72	7	28	Yükselen
çi	3	12	16	64	6	24	Alçalan
si	3	12	19	76	3	12	Yükselen
de	0	0	8	32	17	68	Yükselen
hiç	0	0	9	36	16	64	Alçalan
bir	0	0	13	52	12	48	Alçalan
ec	0	0	16	64	9	36	Alçalan
ne	0	0	9	36	16	64	Yükselen
bi	0	0	5	20	20	80	Yükselen
pa	1	4	21	84	3	12	Yükselen
di	2	8	13	52	10	40	Alçalan
şah	1	4	20	80	4	16	Alçalan
kar	0	0	0	0	25	100	Alçalan
şı	2	8	19	76	4	16	Alçalan
sın	0	0	11	44	14	56	Alçalan
da	1	4	13	52	11	44	Yükselen
di	0	0	14	56	11	44	Alçalan
van	0	0	5	20	20	80	Alçalan
dur	0	0	23	92	2	8	Alçalan
maz	0	0	20	80	5	20	Alçalan

Tablo 115

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 4. Cümledeki Vurgu Oranları

Onun elçisi de hiçbir ecnebi padişah karşısında divan durmaz											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
O	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
nun	8	32	8	32	2	8	2	8	5	20	Üçüncül
el	1	4	3	12	6	24	3	12	12	48	Beşincil ve Alt
çi	1	4	0	0	1	4	5	20	18	72	Beşincil ve Alt
si	1	4	0	0	6	24	2	8	16	64	Beşincil ve Alt
de	1	4	1	4	1	4	4	16	18	72	Birincil
hiç	1	4	2	8	2	8	1	4	19	76	İkincil
bir	5	20	6	24	3	12	2	8	9	36	Beşincil ve Alt
ec	2	8	1	4	0	0	0	0	22	88	Beşincil ve Alt
ne	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
bi	2	8	1	4	2	8	4	16	16	64	Dördüncül
pa	0	0	2	8	0	0	0	0	23	92	Beşincil ve Alt
di	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
şah	1	4	1	4	2	8	2	8	19	76	Beşincil ve Alt
kar	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
şı	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
sin	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
da	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
di	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
van	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
dur	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
maz	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt

Tablo 114'teki verilere göre uzman, 'o-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %8'i alçalan, %92'si yükselen tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, 'el-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %28'i yükselen, %72'si alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, '-si-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %12'si yükselen, %76'sı alçalan, %12'si düz tonları üretmiştir. Uzman, 'hiç-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %36'sı alçalan, %64'ü yükselen tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, 'pa-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %12'si yükselen, %84'ü yükselen, %4'ü düz tonları üretmiştir. Uzman,

'kar-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %100'ü yükselen tonları üretmiş, alçalan ve düz tonlar üretilmemiştir. Uzman, '-sın-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %44'ü alçalan, %56'sı yükselen tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, '-da' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %44'ü yükselen, %52'si alçalan, %4'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, '-van' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %20'si alçalan, %80'i yükselen tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir.

Tablo 115'teki verilere göre uzman, birincil vurguyu 'de' kelimesine, ikincil vurguyu 'hiç-' hecesine, üçüncül vurguyu '-nun' hecesine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu '-nun', ikincil vurguyu '-nun' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurguyu %32, ikincil vurguyu %32 oranlarında söz konusu hecelere yapmışlardır.

5. CÜMLE

Tablo 116

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 5. Cümledeki Ton Oranları

Çünkü kendi padişahı kadar dünyada asil bir padişah yoktur							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Çün	0	0	9	36	16	64	Alçalan
kü	0	0	18	72	7	28	Yükselen
ken	0	0	22	88	3	12	Yükselen
di	1	4	13	52	11	44	Alçalan
pa	0	0	25	100	0	0	Alçalan
di	2	8	12	48	11	44	Alçalan
şa	0	0	19	76	6	24	Alçalan
hı	0	0	5	20	20	80	Yükselen
ka	0	0	0	0	25	100	Alçalan
dar	0	0	11	44	14	56	Yükselen
dün	0	0	7	28	18	72	Alçalan
ya	1	4	9	36	15	60	Alçalan
da	1	4	11	44	13	52	Yükselen
a	0	0	9	36	16	64	Yükselen
sil	0	0	24	96	1	4	Alçalan
bir	0	0	17	68	8	32	Alçalan
pa	0	0	24	96	1	4	Alçalan
di	2	8	12	48	11	44	Alçalan
şah	0	0	20	80	5	20	Alçalan
yok	0	0	20	80	5	20	Alçalan
tur	0	0	20	80	5	20	Yükselen

Tablo 117

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 5. Cümledeki Vurgu Oranları

Çünkü kendi padişahı kadar dünyada asil bir padişah yoktur											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Çün	8	32	5	20	5	20	0	0	7	28	Beşincil ve Alt
kü	8	32	5	20	0	0	2	8	10	40	İkincil
ken	2	8	2	8	1	4	6	24	14	56	Beşincil ve Alt
di	0	0	0	0	1	4	0	0	24	96	Dördüncül
pa	1	4	3	12	2	8	5	20	14	56	Beşincil ve Alt
di	0	0	0	0	1	4	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
şa	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
hı	0	0	0	0	2	8	1	4	22	88	Beşincil ve Alt
ka	0	0	1	4	0	0	1	4	23	92	Beşincil ve Alt
dar	2	8	0	0	1	4	0	0	22	88	Beşincil ve Alt
dün	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
ya	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
da	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Üçüncül
a	1	4	0	0	0	0	1	4	23	92	Beşincil ve Alt
sil	0	0	1	4	6	24	3	12	15	60	Birincil
bir	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
pa	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
di	1	4	1	4	0	0	0	0	23	92	Beşincil ve Alt
şah	0	0	1	4	1	4	1	4	22	88	Beşincil ve Alt
yok	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
tur	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt

Tablo 116'daki verilere göre uzman, 'çün-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %36'sı alçalan, %64'ü yükselen tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, '-kü' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %28'i yükselen, %72'si alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, 'ken-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %12'si yükselen, %88'i alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, 'ka-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %100'ü yükselen tonları üretmiş, alçalan ve düz tonlar üretilmemiştir. Uzman, 'dün-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %28'i alçalan, %72'si yükselen tonları üretmiş, düz

ton üretilmemiştir. Uzman, ‘-ya-’ hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin 36’sı alçalan, %60’ı yükselen, %4’ü düz tonları üretmiştir. Uzman, ‘-tur’ hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %20’si yükselen, %80’i alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir.

Tablo 117’deki verilere göre uzman, birincil vurguyu ‘-sil’, ikincil vurguyu ‘-kü’, üçüncül vurguyu ‘-da’ hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu ‘çün-’ hecesine yapmışlardır. Birincil vurguyu söz konusu hecede % 32 oranında yapmışlardır.

Uzmanın “-tur” hecesinde yükselen ton üretmesi kesinliği ifade etmektedir. “asil” kelimesinin ikinci hecesine ana vurguyu yapması kelime-anlam ilişkisini yansıtmıştır.

6. CÜMLE

Tablo 118

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 6. Cümledeki Ton Oranları

Şunun kafdanını verin							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Şu	0	0	13	52	12	48	Yükselen
nun	0	0	5	20	20	80	Yükselen
kaf	0	0	25	100	0	0	Alçalan
da	0	0	17	68	8	32	Alçalan
nı	1	4	13	52	11	44	Düz
nı	0	0	18	72	7	28	Yükselen
ve	0	0	20	80	5	20	Alçalan
rin	0	0	23	92	2	8	Alçalan

Tablo 119
Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 6. Cümledeki Vurgu Oranları

Şunun kafdanını verin											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Şu	1	4	4	16	3	12	4	16	13	52	İkincil
nun	15	60	9	36	1	4	0	0	0	0	Birincil
kaf	7	28	7	28	3	12	2	8	6	24	Beşincil ve Alt
da	1	4	1	4	7	28	8	32	8	32	Üçüncül
nı	0	0	2	8	3	12	1	4	19	76	Beşincil ve Alt
nı	1	4	2	8	4	16	7	28	11	44	Dördüncül
ve	0	0	0	0	4	16	3	12	18	72	Beşincil ve Alt
rin	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt

Tablo 118'deki verilere göre uzman, 'şu-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %48'i yükselen, %52'si alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, '-nı-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %4'ü düz, %52'si alçalan, %44'ü yükselen tonları üretmiştir. Uzman, '-nı' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %28'i yükselen, %72'si alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir.

Tablo 119'daki verilere göre uzman birincil vurguyu '-nun' , ikincil vurguyu 'şu-', üçüncül vurguyu '-da-' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu '-nun' hecesine yapmıştır. Birincil vurguyu söz konusu hecede %60 oranında yapmıştır.

Uzmanın işaret ifade eden 'şunun' kelimesinin hecelerinde yükselen ton üreterek ana vurguları yapması, sözün söylendiği kişinin değersizliğine dikkat çekmek içindir.

7. CÜMLE

Tablo 120

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 7. Cümledeki Ton Oranları

Buyrun kafdınızı unutuyorsunuz							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Buy	0	0	1	4	24	96
run	0	0	23	92	2	8	Alçalan
kaf	1	4	18	72	6	24	Yükselen
da	2	8	18	72	5	20	Alçalan
nı	2	8	14	56	9	36	Düz
nı	1	4	19	76	5	20	Düz
zı	1	4	14	56	10	40	Yükselen
u	0	0	24	96	1	4	Alçalan
nu	0	0	22	88	3	12	Alçalan
tu	0	0	24	96	1	4	Alçalan
yor	0	0	22	88	3	12	Alçalan
su	1	4	24	96	0	0	Alçalan
nuz	1	4	21	84	3	12	Alçalan

Tablo 121

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 7. Cümledeki Vurgu Oranları

Buyrun kafdanınızı unutuyorsunuz											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Buy	21	84	2	8	1	4	1	4	0	0	Birincil
run	1	4	6	24	2	8	6	24	10	40	Beşincil ve Alt
kaf	0	0	2	8	4	16	3	12	16	64	Beşincil ve Alt
da	0	0	5	20	3	12	2	8	15	60	Üçüncül
nı	1	4	0	0	1	4	3	12	20	80	Dördüncül
nı	0	0	0	0	4	16	4	16	17	68	Beşincil ve Alt
zı	1	4	8	32	3	12	2	8	11	44	İkincil
u	0	0	2	8	2	8	1	4	20	80	Beşincil ve Alt
nu	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
tu	1	4	0	0	5	20	1	4	18	72	Beşincil ve Alt
yor	0	0	0	0	0	0	2	8	23	92	Beşincil ve Alt
su	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
nuz	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt

Tablo 120'deki verilere göre uzman, 'kaf-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %24'ü yükselen, %72'si alçalan, %4'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, '-nı-' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %8'i düz, %56'sı alçalan, %36'sı yükselen tonları üretmiştir. Uzman, '-nı' hecesinde düz tonu, öğrencilerin %4'ü düz tonu, %76'sı alçalan, %20'si yükselen tonları üretmiştir. Uzman, '-zı' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %40'ı yükselen, %56'sı alçalan, %4'ü düz tonları üretmiştir.

Tablo 121'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu 'buy-', ikincil vurguyu '-zı', üçüncül vurguyu '-da-' hecelerine yapmışlardır. Öğrenciler, birincil vurguyu 'buy-' hecesine yapmışlardır. Birincil vurguyu %84 oranında yapmışlardır.

8. CÜMLE

Tablo 122

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 8. Cümledeki Ton Oranları

Hayır unutmuyorum							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Ha	0	0	4	16	21	84	Yükselen
yır	0	0	23	92	2	8	Alçalan
u	0	0	4	16	21	84	Yükselen
nut	0	0	4	16	21	84	Yükselen
mu	0	0	24	96	1	4	Alçalan
yo	0	0	24	96	1	4	Alçalan
rum	0	0	22	88	3	12	Alçalan

Tablo 123

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 8. Cümledeki Vurgu Oranları

Hayır unutmuyorum											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
	Ha	9	36	12	48	3	12	0	0	1	4
yır	7	28	7	28	3	12	4	16	4	16	Üçüncül
u	0	0	1	4	3	12	7	28	14	56	Dördüncül
nut	8	32	5	20	9	36	3	12	0	0	Birincil
mu	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
yo	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
rum	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt

Tablo 122'deki verilere göre uzman ve öğrenciler, ton bakımından benzer bir okuma yapmışlardır.

Tablo 123'teki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-nut-', ikincil vurguyu 'ha-', üçüncül vurguyu '-yır' hecelerine yapmışlardır. Öğrenciler birincil vurguyu '-yır', ikincil vurguyu 'ha-' ve '-yır' hecelerine, üçüncül vurguyu '-nut-' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurguyu '-yır' hecesine %28, ikincil vurguyu 'ha-' hecesine %48, '-yır' hecesine %28, üçüncül vurguyu '-nut-' hecesine %36 oranında yapmışlardır.

Uzmanın 'u-' ve '-nut-' hecelerinde yükselen ton üretmesi yaptığı için bilincinde olduğunu göstermektedir.

9. CÜMLE

Tablo 124

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 9. Cümledeki Ton Oranları

Onu size bırakıyorum							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
O	0	0	2	8	23	92	Yükselen
nu	0	0	8	32	17	68	Yükselen
si	2	8	20	80	3	12	Alçalan
ze	1	4	13	52	11	44	Yükselen
bı	2	8	14	56	9	36	Yükselen
ra	0	0	20	80	5	20	Alçalan
kı	0	0	21	84	4	16	Alçalan
yo	0	0	24	96	1	4	Alçalan
rum	0	0	16	64	9	36	Alçalan

Tablo 125

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 9. Cümledeki Vurgu Oranları

Onu size bırakıyorum											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
O	0	0	2	8	6	24	5	20	12	48	Üçüncül
nu	15	60	5	20	3	12	1	4	1	4	Birincil
si	1	4	8	32	7	28	4	16	5	20	İkincil
ze	6	24	9	36	7	28	3	12	0	0	Dördüncül
bı	0	0	0	0	2	8	11	44	12	48	Beşincil ve Alt
ra	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
kı	2	8	1	4	0	0	1	4	21	84	Beşincil ve Alt
yo	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
rum	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt

Tablo 124'teki verilere göre uzman, 'bı-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %36'sı yükselen, %56'sı alçalan, %8'i düz tonları üretmiştir. Uzman, '-ze' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %44'ü yükselen, %52'si alçalan, %4'ü düz tonları üretmiştir.

Tablo 125'geki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-nu', ikincil vurguyu 'si-', üçüncül vurguyu 'o-' hecesine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu '-nu', ikincil vurguyu 'si-' ve '-ze' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurguyu '-nu' hecesine %60, ikincil vurguyu 'si-' hecesine %32, '-ze' hecesine %36 oranlarında yapmışlardır.

Uzman 'onu' kelimesinin hecelerinde yükselen ton üreterek sözü geçen nesneye dikkat çekmekte, eylemin ilk hecesinde yükselen ton üretmekle de cümlenin psikolojik temelli ana çatısını oluşturan eylemi ön plâna çıkarmaktadır.

10. CÜMLE

Tablo 126

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 10. Cümledeki Ton Oranları

Sarayınızda büyük bir padişah elçisini oturtacak seccadeniz şiltenez yok							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Sa	0	0	19	76	6	24	Yükselen
ra	0	0	1	4	24	96	Yükselen
yı	1	4	8	32	16	64	Yükselen
niz	0	0	16	64	9	36	Alçalan
da	0	0	16	64	9	36	Yükselen
bü	0	0	2	8	23	92	Yükselen
yük	0	0	5	20	20	80	Yükselen
bir	0	0	20	80	5	20	Alçalan
pa	1	4	0	0	24	96	Alçalan
di	4	16	8	32	13	52	Alçalan
şah	0	0	22	88	3	12	Alçalan
el	1	4	16	64	8	32	Yükselen
çi	0	0	20	80	5	20	Yükselen
si	1	4	22	88	2	8	Düz
ni	0	0	15	60	10	40	Alçalan
o	0	0	11	44	14	56	Yükselen
tur	0	0	22	88	3	12	Düz
ta	0	0	23	92	2	8	Alçalan
cak	1	4	2	8	22	88	Yükselen
sec	0	0	23	92	2	8	Alçalan
ca	0	0	25	100	0	0	Yükselen
de	0	0	11	44	14	56	Yükselen
niz	0	0	4	16	21	84	Yükselen
şil	0	0	24	96	1	4	Alçalan
te	0	0	23	92	2	8	Alçalan
niz	0	0	17	68	8	32	Alçalan
yok	0	0	24	96	1	4	Yükselen

Tablo 127

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 10. Cümledeki Vurgu Oranları

Sarayınızda büyük bir padişah elçisini oturtacak seccadeniz şilteniz yok											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Sa	0	0	0	0	0	0	2	8	23	92	Beşincil ve Alt
ra	0	0	0	0	1	4	1	4	23	92	Beşincil ve Alt
yı	0	0	0	0	1	4	2	8	22	88	Beşincil ve Alt
niz	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
da	2	8	4	16	6	24	3	12	10	40	Üçüncül
bü	2	8	1	4	4	16	18	72	0	0	Beşincil ve Alt
yük	7	28	6	24	2	8	4	16	6	24	Dördüncül
bir	0	0	1	4	2	8	2	8	20	80	Beşincil ve Alt
pa	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
di	0	0	1	4	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
şah	4	16	5	20	2	8	2	8	12	48	Beşincil ve Alt
el	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
çi	0	0	0	0	1	4	0	0	24	96	Birincil
si	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
ni	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
o	1	4	1	4	0	0	0	0	23	92	Beşincil ve Alt
tur	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
ta	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
cak	0	0	2	8	1	4	2	8	20	80	Beşincil ve Alt
sec	0	0	1	4	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
ca	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
de	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
niz	5	20	2	8	3	12	3	12	12	48	Beşincil ve Alt
şil	2	8	1	4	0	0	0	0	22	88	Beşincil ve Alt
te	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
niz	0	0	0	0	1	4	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
yok	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	İkincil

Tablo 126'daki verilere göre uzman, 'sa-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %24'ü yükselen, %76'sı alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, '-da' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %36'sı yükselen, %64'ü alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir.

Uzman, ‘pa-’ hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %4’ü düz, %96’sı yükselen tonları üretmiş, alçalan ton üretilmemiştir. Uzman, ‘-di-’ hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %32’si alçalan, %52’si yükselen, %16’sı düz tonları üretmiştir. Uzman, ‘el-’ hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %32’si yükselen, %64’ü alçalan, %4’ü düz tonları üretmiştir. Uzman, ‘-çi-’ hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %20’si yükselen, %80’i alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, ‘-si-’ hecesinde düz tonu, öğrencilerin %4’ü düz, %88 alçalan, %8’i yükselen tonları üretmiştir. Uzman, ‘-tur-’ hecesinde düz tonu, öğrencilerin %88’i alçalan, %12’si yükselen tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, ‘-ca-’ hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %100’ü alçalan tonları üretmiş, düz ve yükselen tonlar üretilmemiştir. Uzman, ‘yok’ kelimesinde yükselen tonu, öğrencilerin %4’ü yükselen, %96’sı alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir.

Tablo 127’deki verilere göre uzman, birincil vurguyu ‘-çi-’ hecesinde, ikincil vurguyu ‘yok’ kelimesinde, üçüncül vurguyu ‘-da’ hecesinde yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu ‘-yük’ hecesine yapmışlardır. Birincil vurguyu söz konusu heceye %28 oranında yapmışlardır.

11. CÜMLE

Tablo 128

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 11. Cümledeki Ton Oranları

Hem bir Türk yere serdiği şeyi bir daha arkasına koymaz							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Hem	0	0	9	36	16	64	Yükselen
bir	2	8	12	48	11	44	Alçalan
Türk	0	0	11	44	14	56	Yükselen
ye	0	0	7	28	18	72	Yükselen
re	0	0	4	16	21	84	Yükselen
ser	0	0	24	96	1	4	Alçalan
di	1	4	8	32	16	64	Alçalan
ği	0	0	11	44	14	56	Alçalan
şe	0	0	16	64	9	36	Yükselen
yi	0	0	10	40	15	60	Yükselen
bir	0	0	14	56	11	44	Yükselen
da	0	0	20	80	5	20	Alçalan
ha	0	0	22	88	3	12	Yükselen
ar	3	12	12	48	10	40	Alçalan
ka	1	4	17	68	7	28	Alçalan
sı	3	12	13	52	9	36	Alçalan
na	2	8	9	36	14	56	Alçalan
koy	0	0	23	92	2	8	Yükselen
maz	0	0	23	92	2	8	Alçalan

Tablo 129

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 11. Cümledeki Vurgu Oranları

Hem bir Türk yere serdiği şeyi bir daha arkasına koymaz											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Hem	1	4	5	20	5	20	3	12	11	44	Dördüncül
bir	5	20	8	32	2	8	2	8	8	32	Beşincil ve Alt
Türk	10	40	4	16	4	16	1	4	6	24	İkincil
ye	0	0	0	0	0	0		0	25	100	Beşincil ve Alt
re	0	0	4	16	3	12	4	16	14	56	Beşincil ve Alt
ser	5	20	2	8	4	16	6	24	8	32	Birincil
di	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
ği	0	0	0	0	1	4	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
şe	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
yi	2	8	0	0	2	8	2	8	19	76	Üçüncül
bir	1	4	1	4	2	8	3	12	18	72	Beşincil ve Alt
da	0	0	0	0	1	4	1	4	23	92	Beşincil ve Alt
ha	0	0	0	0	0	0	2	8	23	92	Beşincil ve Alt
ar	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
ka	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
sı	1	4	0	0	0	0	0	0	24	96	Beşincil ve Alt
na	0	0	1	4	1	4	0	0	23	92	Beşincil ve Alt
koy	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt
maz	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt

Tablo 128'deki verilere göre uzman, '-di-' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %32'si alçalan, %64'ü yükselen, %4'ü düz tonları üretmiştir. Uzman, '-ği' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %44'ü alçalan, %56'sı yükselen tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, 'bir' kelimesinde yükselen tonu, öğrencilerin %56'sı alçalan, %44'ü yükselen tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, '-ha' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %12'si yükselen, %88'i alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir. Uzman, '-na' hecesinde alçalan tonu, öğrencilerin %36'sı alçalan, %56'sı yükselen, %8'i düz tonları üretmiştir. Uzman, 'koy-' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %8'i yükselen, %92'si alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir.

Tablo 129'daki verilere göre uzman, birincil vurguyu 'ser-' hecesine, ikincil vurguyu 'Türk' kelimesine, üçüncül vurguyu '-yi' hecesine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu 'Türk' kelimesine, ikincil vurguyu 'bir' kelimesine yapmışlardır. Birincil vurguyu %40, ikincil vurguyu %32 oranlarında söz konusu kelimelere yapmışlardır.

12. CÜMLE

Tablo 130

Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 12. Cümledeki Ton Oranları

Bunu bilmiyor musunuz?							
Heceler	ÖĞRENCİLER						UZMAN
	TONLAR						TONLAR
	→		↓		↑		
	Düz		Alçalan		Yükselen		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Bu	0	0	4	16	21	84	Yükselen
nu	0	0	13	52	12	48	Yükselen
bil	1	4	3	12	21	84	Yükselen
mi	0	0	25	100	0	0	Alçalan
yor	0	0	25	100	0	0	Alçalan
mu	2	8	20	80	3	12	Alçalan
su	2	8	20	80	3	12	Alçalan
nuz	1	4	21	84	3	12	Alçalan

Tablo 131
Uzmanın ve 8. Sınıf Öğrencilerinin 12. Cümledeki Vurgu Oranları

Bunu bilmiyor musunuz?											
Heceler	ÖĞRENCİLER										UZMAN
	VURGULAR										VURGULAR
	Birincil		İkincil		Üçüncül		Dördüncül		Beşincil ve Alt		
	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	Öğr. S.	%	
Bu	0	0	0	0	1	4	11	44	13	52	Dördüncül
nu	0	0	2	8	14	56	6	24	3	12	Üçüncül
bil	12	48	11	44	2	8	0	0	0	0	İkincil
mi	13	52	10	40	1	4	0	0	1	4	Birincil
yor	0	0	2	8	7	28	6	24	10	40	Beşincil ve Alt
mu	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
su	0	0	0	0	0	0	1	4	24	96	Beşincil ve Alt
nuz	0	0	0	0	0	0	0	0	25	100	Beşincil ve Alt

Tablo 130'daki verilere göre uzman, '-nu' hecesinde yükselen tonu, öğrencilerin %48'i yükselen, %52'si alçalan tonları üretmiş, düz ton üretilmemiştir.

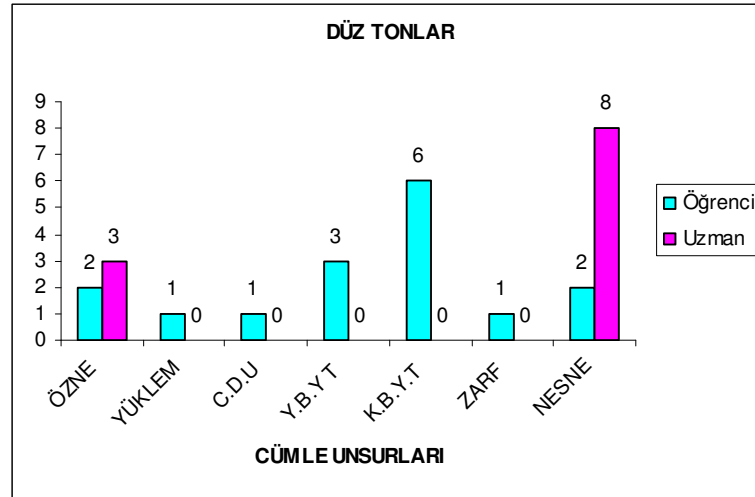
Tablo 131'deki verilere göre uzman, birincil vurguyu '-mi-', ikincil vurguyu 'bil-', üçüncül vurguyu '-nu' hecelerine yapmıştır. Öğrenciler, birincil vurguyu 'bil-' ve '-mi-', üçüncül vurguyu '-nu' hecelerine yapmışlardır. Birincil vurguyu 'bil-' hecesinde %48, '-mi-' hecesinde %52 oranlarında üçüncül vurguyu '-nu' hecesine %56 oranlarında yapmışlardır.

CÜMLE UNSURLARI

TONLAR

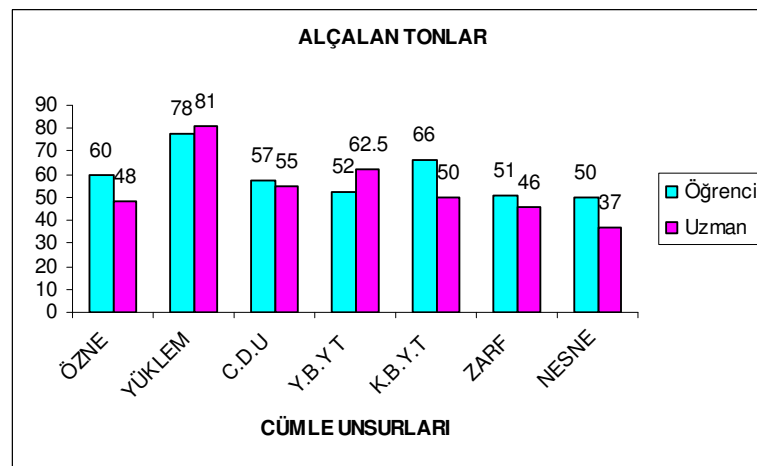
Grafik 40

Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri
Düz Ton Oranları

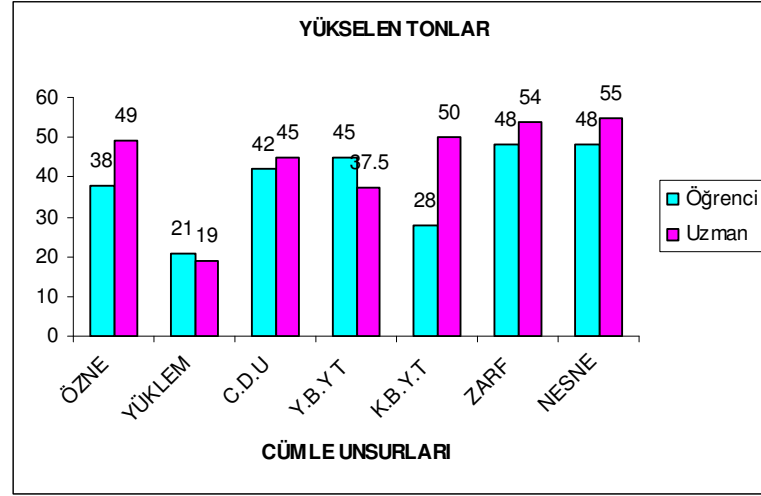
Grafik 41

Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri
Alçalan Ton Oranları

Grafik 42

Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarında Ürettikleri Yükselen Ton Oranları

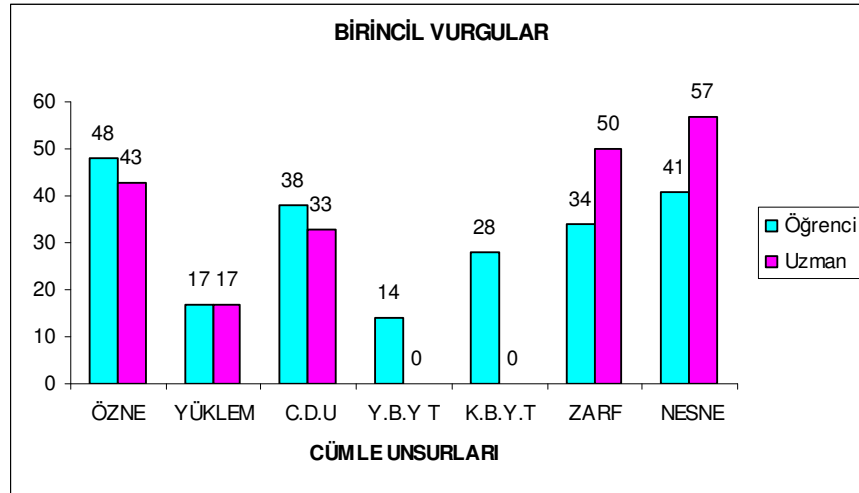

Ton bakımından uzman, yüklem, cümle dışı unsur, yer belirten yer tamlayıcısında alçalan, zarf ve nesnede yükselen, kişi belirten yer tamlayıcısında alçalan ve yükselen tonları üretirken; öğrenciler, bütün cümle unsurlarında alçalan tonları birinci sırada üretmişlerdir. Uzman ve öğrencilerin cümle unsurlarında ürettikleri tonlar ve oranları Grafik 40, Grafik 41, Grafik 42’de verilmiştir.

VURGULAR

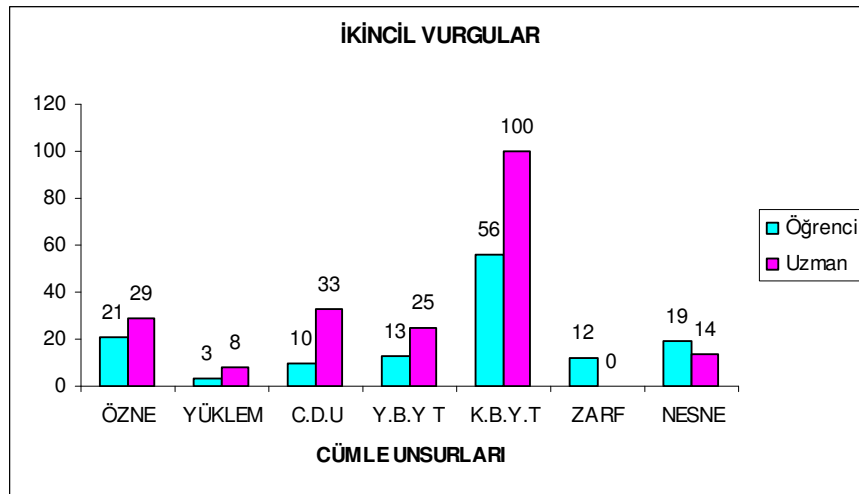
Grafik 43

Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları Birincil Vurgu Oranları

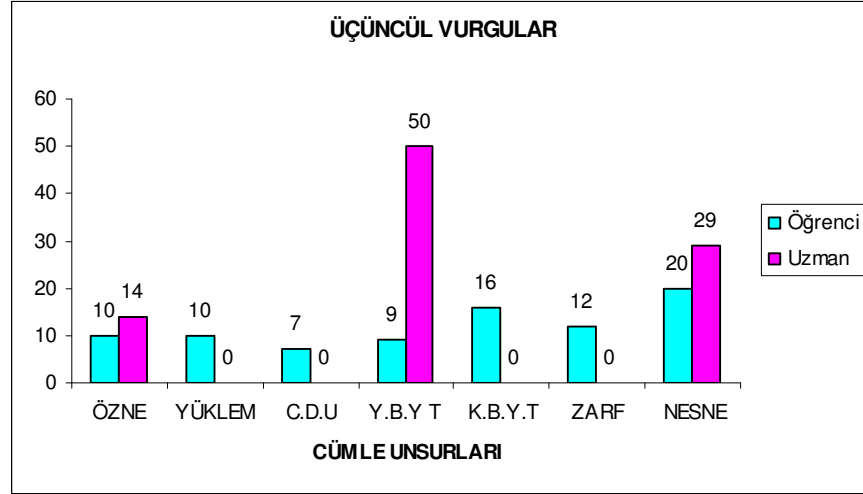

Grafik 44

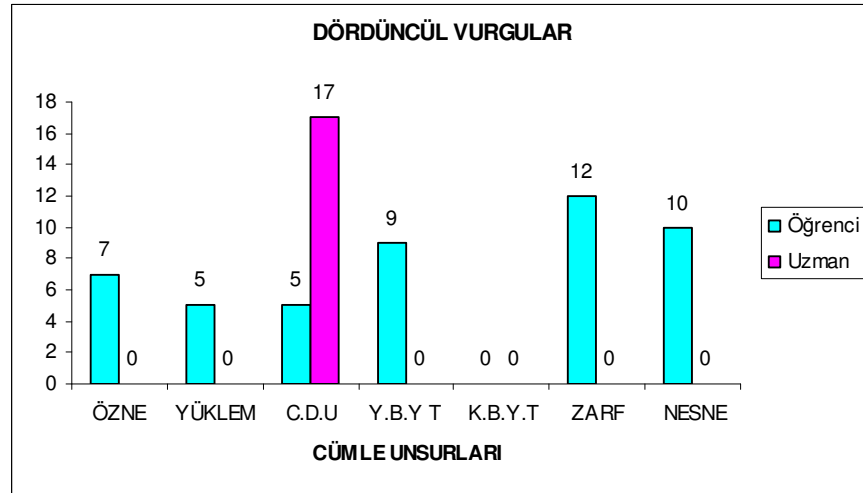
Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları İkincil Vurgu Oranları

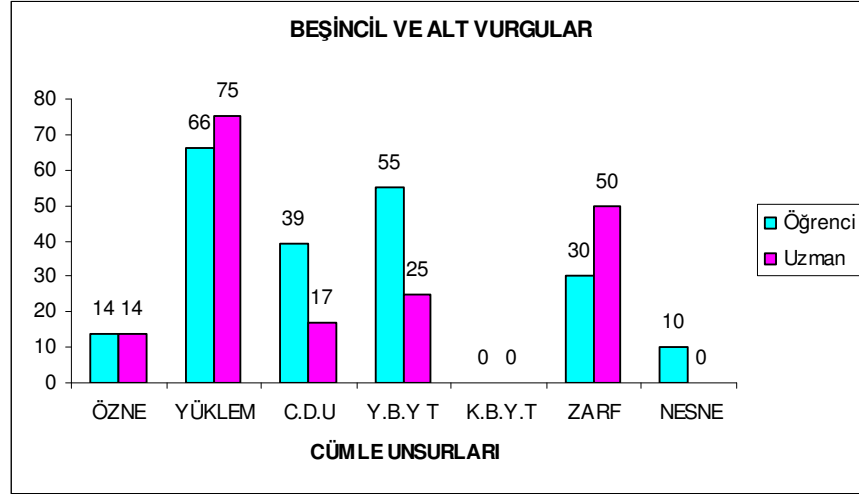
Grafik 45
Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
Üçüncül Vurgu Oranları

Grafik 46
Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
Dördüncül Vurgu Oranları

Grafik 47
Uzman ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Cümle Unsurlarına Yaptıkları
Beşincil ve Alt Vurgu Oranları

Vurgular bakımından uzmanın, birincil vurguda nesneyi, ikincil vurguda kişi belirten yer tamlayıcısını, üçüncül vurguda yer belirten yer tamlayıcısını, dördüncül vurguda cümle dışı unsuru, beşincil ve daha altı vurgularda yüklemi; öğrencilerin, birincil vurguda özneyi, ikincil vurguda kişi belirten yer tamlayıcısını, üçüncül vurguda nesneyi, dördüncül vurguda zarfı, beşincil ve daha altı vurgularda yüklemi ön plânda tuttuğu görülmektedir. Uzman ve öğrencilerin cümle unsurlarına yaptıkları vurgular ve oranları Grafik 43, Grafik 44, Grafik 45, Grafik 46, Grafik 47’de verilmiştir.

2. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Alt Problem: İlköğretim 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin, sesli okumada kelime-anlam, öbek-anlam ilişkisini prosodik unsurlardan duraklarla doğru olarak yansıtmaya düzeyleri nedir?

Araştırmanın birinci alt problemi olan “ 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıfların sesli okumada kelime-anlam, öbek-anlam ilişkisini prosodik

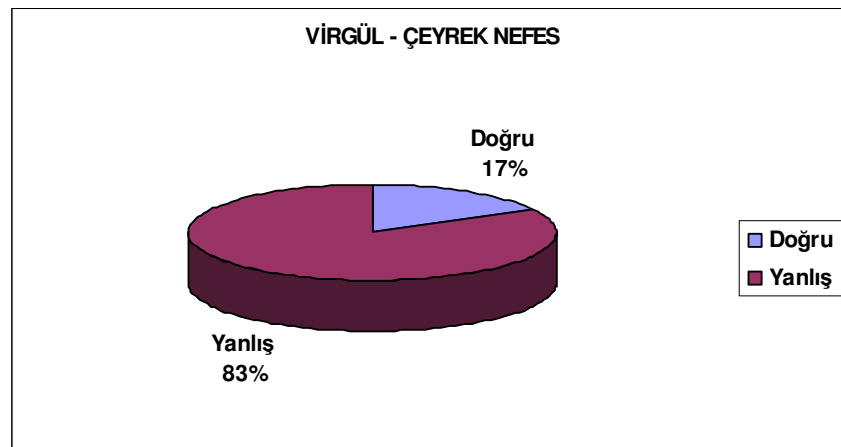
unsurlardan duraklarla doğru olarak yansıtma düzeyleri nedir?” sorusunu cevaplamak için öykü türündeki metinler öğrencilere okutulmuştur. Aynı metinler, uzmana da okutulmuş ve doğru durak yerleri tespit edilerek karşılaştırma yapılmıştır. Doğru, yanlış ve gereksiz yapılan duraklar belirlenerek istatistiksel sonuçlara ulaşılmıştır.

3. SINIFLARLA İLGİLİ BULGULAR VE YORUMLAR

Cümle unsurlarının sınırlarının çizilmesiyle oluşturulan duraklar açısından yaptığımız değerlendirmede, 3. sınıf öğrencilerinin, virgül konulabilen ancak çeyrek nefeslik durulması gereken yerlerde %55, virgül konulan ve yarım nefeslik durulması gereken yerlerde %44, noktanın karşılığı olan ve tam nefeslik durulmayı gerektiren yerlerde %100 oranlarında doğru durdukları tespit edilmiştir. Öğrenciler, durak yapmaları gereken yerlerin (tam, yarım ve çeyrek nefes) %32'sinde durak yapmamışlardır. Durak yapmaları gereken yerlerin genelinde, %11 oranında yanlış yerlerde durak yapmışlardır. Durulmaması gereken yerlerin %16'sında durak yapmışlardır.

Grafik 48

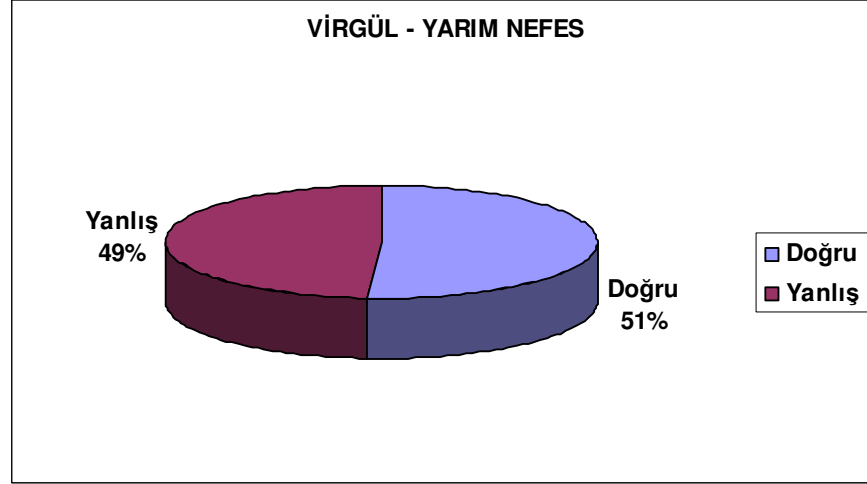
3. Sınıf Öğrencilerinin Çeyrek Nefeslik Durak Oranları

Öğrencilerin, virgül konulabilen ancak çeyrek nefeslik durulması gereken 375 doğru durak yapmaları gerekirken, 63'ünü (%17) doğru yaptıkları tespit edilmiştir. 312'sinde yanlış durak yapılmış veya hiç durak yapılmamıştır. Hata oranı %83'tür (Grafik 48).

Grafik 49

3. Sınıf Öğrencilerinin Yarım Nefeslik Durak Oranları

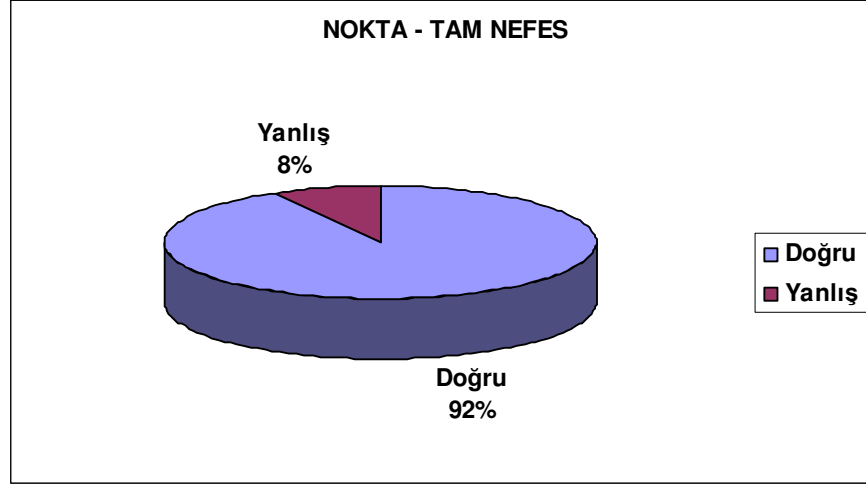

Öğrencilerin, virgül konulabilen ve yarım nefeslik durulması gereken 575 doğru durak yapmaları gerekirken, 292'sinin (%51) doğru yaptıkları tespit edilmiştir. 283'ünde yanlış durak yapılmış veya hiç durak yapılmamıştır. Hata oranı %49'dur (Grafik 49).

Grafik 50

3. Sınıf Öğrencilerinin Tam Nefeslik Durak Oranları

Öğrencilerin, nokta konulan ve tam nefeslik durulması gereken 550 doğru durak yapmaları gerekirken, 508'inin (%92) doğru yaptıkları tespit edilmiştir. 42'sinde yanlış durak yapılmış veya hiç durak yapılmamıştır. Hata oranı %8'dir (Grafik 50).

Öğrenciler, durak yanlışlarında hataları, birinci sırada, virgül konulabilen ancak çeyrek nefeslik durmaları gereken, ikinci sırada, virgül konulan ve yarım nefeslik durmaları gereken, üçüncü sırada, nokta konulan ve tam nefeslik durmaları gereken yerlerde yapmışlardır. Bu durumda, en fazla çeyrek nefeslik, en az da tam nefeslik durmaları gereken yerlerde hata yapmışlardır.

Aşağıda 3. sınıf öğrencileri tarafından yapılan yanlış durakların yer aldığı cümlelere örnekler verilmiş ve ilgili yorumlar yapılmıştır. Cümlelerde sadece ilgili duraklar gösterilmiştir.

VİRGÜL – ÇEYREK NEFES

Küçük bir çocuk, harçlığıyla çiçekçiden köklü bir çiçek] almış.

Cümlede, yüklemden önce gelen cümle unsuru ile yüklem arasında gerekmedikçe durak yapılması, söz dizisinde kırılmaya yol açmakta ve anlamayı zorlaştırmaktadır. Burada, yüklemden önceki kelime, ünsüz bir sesle bitmiş, yüklem ünlü bir sesle başlamıştır. Ulama yapılarak okumanın gerçekleştirilmesi gerekirdi.

Bir sabah,] çocuk,] yine onu sulamaya inmiş.

Cümlede, eylemin zamanını ve eylemi gerçekleştiren cümle unsurlarından sonra, mevcut duraktan daha uzun, noktadan daha kısa süre durulması gerekirdi. Cümlenin anlam dünyasını hissettirebilmek için, durakların doğru olarak yapılması gerekir.

Bu kez çiçeğin kırmızı] kırmızı yapraklar açtığını görmüş.

Cümlede, tekrar grubunun arasında virgülden daha kısa süre durulması, anlamlı birimin algılanamadığını göstermektedir. Cümle unsurunun anlamının bütünlük içinde anlaşılması için durak yapılmaması gerekirdi.

Çocuk,] bu işlemleri günlerce sürdürmüştü.

Cümlede, işi yapanı vurgulamak amacıyla, özne unsurundan sonra durak yapılmış; fakat daha uzun bir süreyi gerektiren virgölün karşılığı yarım nefes kadar durulması gerekirdi. Bu durum, temel öge durumundaki öznenin önemini anlaşılmasını güçleştirmiştir.

Üstelik] ne çok özen gösterdim.

Cümlede, cümle unsurunun vurgulanması açısından yarım nefeslik durulması gerekirdi.

'Oysa sen,] günlerce yüzünü bile göstermedin bana' demiş.

Cümlede, eylemi gerçekleştirmesi beklenen özne unsurunun vurgulanması için, yarım nefeslik bir durak yapılması gerekirdi.

Ne çiçek yaprak [açmış ne de [çocuk [usanmış ona bakmaktan.

Cümle, iki ayrı cümleden oluşmuştur ve aralarındaki anlam ilişkisi, bağlama edatlarından “ne... ne” bağlaçlarıyla sağlanmıştır. Birinci cümlede, yüklemden önceki kelime, yükleme bağlanarak okunmalı ve kesinlikle durak yapılmamalıdır. İkinci cümlede, “de” bağlacından sonra yarım nefes durulmalıydı ve yüklemden önceki kelimedenden sonra da durak yapılmamalıydı.

Günlerdir olup [biteni [izleyen [annesi, çocuğu yanına çağırmış.

Cümlede, özne unsuru bir sıfat tamlamasıdır. Tamlamanın unsurları arasında durulmaz. Anlamın dinleyenler tarafından doğru algılanması, söz dizisini bölmeden okumaya bağlıdır. Cümlede ise, gereksiz olarak üç yerde durak yapılmıştır.

Üstelik ne çok özen [gösterdim.

Cümledeki yüklemi, isim ve fiil unsurlarından oluşan birleşik fiil grubudur. Öbek-anlam ilişkisinin doğru olarak kurulabilmesi için unsurların arasında durulmamalıdır. Burada, isim ve fiil unsurları arasında durulmuştur.

Küçük bir çocuk, harçlığıyla çiçekçiden köklü bir çiçek almış.

Cümle unsurlarının sınırlarının çizilmesi, uygun duraklar yapılmasıyla mümkündür. Cümlede, vasıta grubu olan “harçlığıyla” ve yer belirten yer tamlayıcısı görevindeki “çiçekçiden” kelimelerinden sonra, virgülden daha kısa süreyi ifade eden yarım nefeslik duraklar yapılmalıydı.

‘Oysa sen, günlerce yüzünü bile göstermedin bana’ [demiş.

Cümlede, nesne unsuru ile yüklem arasında gereksiz durak yapılarak, bildirilen yargının tam olarak anlaşılması güçleşmiştir.

Çocuk, bütün gece çiçekli [düşler görmüş.

Cümlede, isim ve sıfat unsurlarının arasında gereksiz durulduğu, niteleyen ve nitelenen arasında anlam ilişkisinin kurulamadığı görülmektedir.

Çiçeğin [bakımına daha çok özen göstermiş.

Cümlede, iki isim unsurundan oluşan isim grubunun niteleyen ve niteleneni arasında, anlam ilişkisinin kurulamadığı görülmektedir.

Ama çiçekte hiçbir kıpırtı olmamış.

Cümlede, “ama” bağlacından sonra yarım nefeslik bir durak yapılması, cümlenin anlam bütünlüğü açısından gereklidir.

‘Ancak [uzun süre emek verilerek [elde edilen [mutluluklar kalıcı olur.’ demiş.

Cümlede, yargıyı bütünleyen “ancak” kelimesinden sonra yarım nefes durulmalıydı. Özne unsuru sıfat-fiil öbeğinin birimleri arasında, anlam bütünlüğünü bozacak şekilde duraklar yapılmıştır. Yüklem ile özne unsuru arasında çeyrek nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Bir sabah, [çocuk, yine [onu sulamaya inmiş.

Cümlede, zaman bildiren zarf unsurundan sonra, yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi. Öğrencinin burada virgül olmasına rağmen yanlış durak yaptığı dikkat çekmektedir. “Yine” kelimesinden sonra durak yapılması ise yargının anlaşılması açısından gereksizdir.

Bak, kızım, kolaylıkla elde [edilen [mutluluklar sürekli olmaz.

Cümlede, özne unsurunu oluşturan sıfat-fiil öbeğinin kelimeleri arasında durularak söz dizimi kırılmıştır.

Üstelik ne çok [özen gösterdim.

Cümlede, yüklemi oluşturan birleşik fiil grubu ile yüklemden önceki zarf unsuru arasında gereksiz durak yapılmıştır. Bu iki unsur arasında durak yapılmamalı ve unsurlar bağlanarak okunmalıydı.

Küçük bir çocuk, [harçlığıyla çiçekçiden köklü bir çiçek almış.

Cümlede, yüklemden uzak olan özne unsurunun, anlamın bütünlüğü açısından daha fazla vurgulanması için yarım nefeslik durak yapılmalıydı. Öğrencinin burada virgül olmasına rağmen, noktalama işaretine uygun durağı yapamadığı görülmektedir.

Kendi kendine:] (10)

Cümle sonunda iki nokta üst üste işareti vardır ve cümlenin bitmediğini bir açıklama yapılacağını göstermektedir. Bu durumda, cümlenin anlam yapısının anlaşılması için noktanın gerektirdiği tam nefeslik durağın yapılması gerekirdi. Daha kısa süreli durak yapılması, cümle sınırının çizilemediğini göstermektedir.

Ne çiçek yaprak açmış] ne de çocuk usanmış ona bakmaktan.

Cümlede, birinci cümlenin yükleminden sonra, tam nefeslik bir durak yapılması gerekliydi. Virgülden bile daha kısa durularak cümlenin anlam bütünlüğü bozulmuştur. Öğrenci cümlenin sınırını çizememiştir.

VİRGÜL – YARIM NEFES**Çiçeğin | toprağını yeniden kabartmış.**

Cümlede, iki isim unsurundan oluşan grubun birimleri arasında durak yapıldığı görülmektedir. Öğrenci, niteleyen ve nitelenen arasında anlam ilişkisi kuramamıştır.

Bu kez | çiçeğin kırmızı | kırmızı | yapraklar açtığını görmüş.

Cümlede, “bu kez” zarf unsurundan sonra yarım nefeslik değil, daha kısa süreli bir durak yapılmalıydı. İkileme grubunun isim unsurları arasında durularak anlam zinciri kırılmıştır. İkileme grubu ile isim unsurunun oluşturduğu öbekte de, unsurlar arasında durularak anlam bütünlüğü bozulmuştur. Niteleyen ve nitelenen arasında sınır çizilememiştir.

Mendilini ıslatıp, çiçeği | onun | içine koymuş.

Cümlede, yükleme grubu nesne unsurundan sonra, daha kısa süreli bir durak yapılmalıydı. İki isim unsuru arasında durulması da, niteleyen ve nitelenen arasında bütünlük oluşturulamadığını göstermektedir.

Üstelik ne çok | özen gösterdim.

Cümlede, yüklemi oluşturan birleşik fiil grubu ile yüklemden önceki zarf unsuru arasında gereksiz durak yapılmıştır. Bu iki unsur arasında durak yapılmamalı ve unsurlar bağlanarak okunmalıydı

Çocuk, bütün gece çiçekli | düşler görmüş.

Cümlede, isim ve sıfat unsurlarının arasında gereksiz durulduğu, niteleyen ve nitelenen arasında anlam ilişkisinin kurulamadığı görülmektedir.

Uyanır uyanmaz bakmış ki çiçeğin | yaprakları kurumuş.

Cümlede, isim ve sıfat unsurlarının arasında gereksiz durulduğu, niteleyen ve nitelenen arasında anlam ilişkisinin kurulamadığı görülmektedir.

Çiçeğin | toprağııı yeniden kabartmış.

Cümlede, isim ve sıfat unsurlarının arasında gereksiz durulduğu, niteleyen ve nitelenen arasında anlam ilişkisinin kurulamadığı görülmektedir

Koşup bir solukta çiçeğı avluya dikmiş.

Cümlede, bulunma grubundan sonra yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Çocuk, bütün gece çiçekli düşler görmüş.

Cümlede, yüklemden uzak olan özne unsurunun anlamın bütünlüğü açısından daha fazla vurgulanması için, yarım nefeslik durak yapılmalıydı. Öğrencinin, burada virgül olmasına rağmen, noktalama işaretine uygun durağı yapamadığı görülmektedir.

Çocuk, annesini | dikkatle dinlemiş.

Cümlede, nesne unsurundan sonra, daha kısa süreli bir durak yapılması yeterlidir. Uzun süreli durak yapılması yargının anlaşılmasını güçleştirecektir.

Çocuk, bu | işlemleri günlerce sürdürmüŖ.

Cümlede, isim ve sıfat unsurlarının arasında gereksiz durulduğu, nitelleyen ve nitelenen arasında anlam ilişkisinin kurulamadığı görölmektedir.

Küçük bir çocuk, harçlığıyla | çiçekçiden | köklü bir çiçek almış.

Cümle unsurlarının sınırlarının çizilmesi, uygun duraklar yapılmasıyla mümkündür. Cümlede, vasıta grubu “harçlığıyla” ve yer belirten yer tamlayıcısı görevindeki “çiçekçiden” kelimelerinden sonra, virgülden daha kısa süreyi ifade eden yarım nefeslik duraklar yapılmalıydı.

Ne çiçek yaprak | açmış ne de çocuk | usanmış | ona | bakmaktan.

Cümle, iki ayrı cümleden oluşmuştur ve aralarındaki anlam ilişkisi bağlama edatlarından “ne... ne” bağlaçlarıyla sağlanmıştır. Birinci cümlede yüklemden önceki kelime yükleme bağlanarak okunmalı ve kesinlikle durak yapılmamalıdır. İkinci cümlede de yüklemden önce durak yapılmamalı ve ulama yapılarak okunmalıydı. İkinci müstakil cümle devrik bir cümledir. Yönelme durumundaki kelime ile yüklem arasında durak yapılmamalı ve bağlanarak okunmalıydı. “ona” kelimesi ile isim-fiil olan “bakmaktan” kelimeleri arasında da durak yapılması anlaşılabilirliği azaltmıştır.

Çiçeğin bakımına | daha çok | özen göstermiş.

Cümlede, yaklaşma grubu yer tamlayıcısı unsurundan sonra, yarım nefesten daha az sürelik bir durak yeterlidir. Cümlenin yüklemi birleşik fiildir. Yüklemden önceki unsur ile yüklem arasında durulmamalı ve ulama yapılarak okunmalıydı.

Çocuk, annesini dikkatle dinlemiş.

Cümlede, özne unsurunun vurgulanması, cümlede belirtilen yargının net anlaşılması açısından gereklidir. Özneden sonra yarım nefeslik bir durak yapılmalıydı.

Kendi kendine: |

Cümle sonunda iki nokta üst üste işareti vardır ve cümlenin bitmediğini bir açıklama yapılacağını göstermektedir. Bu durumda, cümlenin anlam yapısının anlaşılması için noktanın gerektirdiği tam nefeslik durağın yapılması gerekirdi. Daha kısa süreli durak yapılması, cümle sınırının çizilemediğini göstermektedir.

Ne çiçek yaprak açmış | ne de çocuk usanmış ona bakmaktan.

Cümlede, birinci cümlenin yükleminden sonra, tam nefeslik bir durak yapılması gerekliydi. Öğrenci cümlenin sınırını çizememiştir.

Üstelik ne çok özen gösterdim. |

Cümle, yargı bildiren anlamlı bir bütündür. Metinde, cümlelerde bildirilen duygu, düşünce ve olayların net olarak anlaşılabilmesi, cümle sınırlarının çizilebilmesiyle mümkündür. Okumada, cümle sonlarında sınırlar tam nefeslik durak yapılarak çizilir. Burada, öğrenci cümlenin sonunda daha kısa süreli durak yapmıştır.

Çok beklettin beni. |

Cümle, yargı bildiren anlamlı bir bütündür. Metinde, cümlelerde bildirilen duygu, düşünce ve olayların net olarak anlaşılabilmesi, cümle sınırlarının çizilebilmesiyle mümkündür. Okumada, cümle sonlarında sınırlar tam nefeslik durak yapılarak çizilir. Burada, öğrenci cümlenin sonunda daha kısa süreli durak yapmıştır.

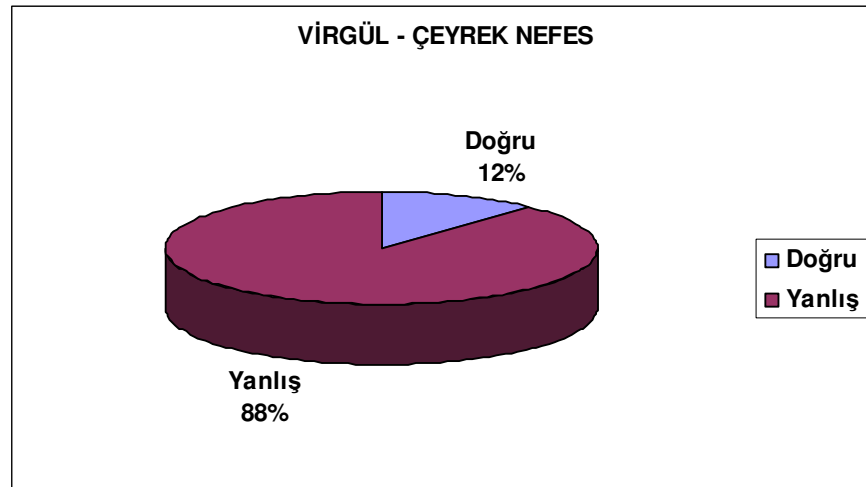

4. SINIFLARLA İLGİLİ BULGULAR VE YORUMLAR

Cümle unsurlarının sınırlarının çizilmesiyle oluşturulan duraklar açısından yaptığımız değerlendirmede 4. sınıf öğrencilerinin, virgül konulabilen ancak çeyrek nefeslik durulması gereken yerlerde %11, virgül konulan ve yarım nefeslik durulması gereken yerlerde %72, noktanın karşılığı olan ve tam nefeslik durulmayı gerektiren yerlerde %100 oranlarında doğru durdukları tespit edilmiştir. Öğrenciler, durak yapmaları gereken yerlerin (tam, yarım ve çeyrek nefes) %44'ünde durak yapmamışlardır. Durak yapmaları gereken yerlerin genelinde, %8 oranında yanlış yerlerde durak yapmışlardır. Durulmaması gereken yerlerin %7'sinde durak yapmışlardır.

Grafik 51

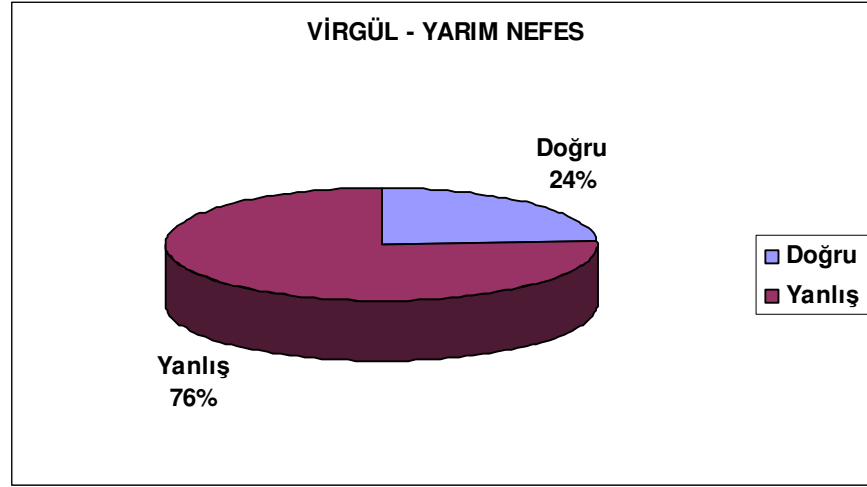
4. Sınıf Öğrencilerinin Çeyrek Nefeslik Durak Oranları

Öğrencilerin, virgül konulabilen ancak çeyrek nefeslik durulması gereken 200 doğru durak yapmaları gerekirken, 23'ünü (%12) doğru yaptıkları tespit edilmiştir. 177'sinde yanlış durak yapılmış veya hiç durak yapılmamıştır. Hata oranı %88'dir (Grafik 51).

Grafik 52

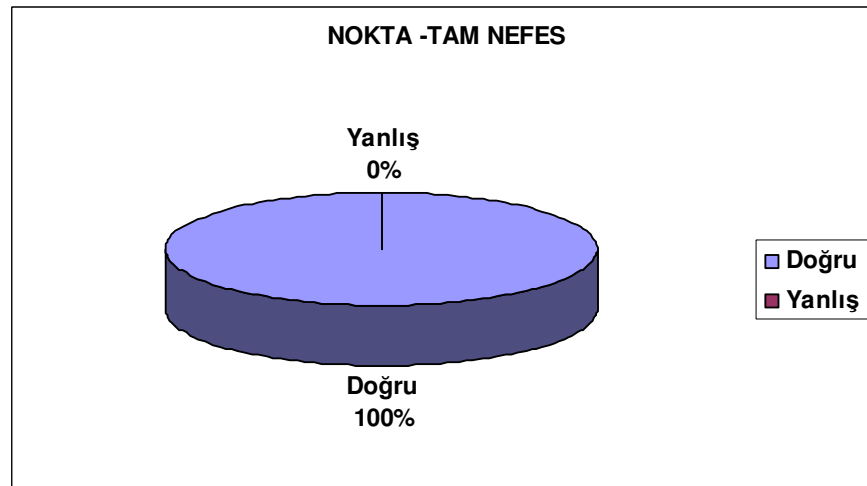
4. Sınıf Öğrencilerinin Çeyrek Nefeslik Durak Oranları

Öğrencilerin, virgül konulabilen ve yarım nefeslik durulması gereken 850 doğru durak yapmaları gerekirken, 205'inin (%24) doğru yaptıkları tespit edilmiştir. 645'inde yanlış durak yapılmış veya hiç durak yapılmamıştır. Hata oranı %76'dır (Grafik 52).

Grafik 53

4. Sınıf Öğrencilerinin Tam Nefeslik Durak Oranları

Öğrencilerin, nokta konulan ve tam nefeslik durulması gereken 525 doğru durak yapmaları gereken yerlerin hepsinde doğru durakları yaptıkları tespit edilmiştir. Başarı oranları %100'dür (Grafik 53).

Öğrenciler, durak yanlışlarında hataları, birinci sırada, virgül konulabilen ancak çeyrek nefeslik durmaları gereken, ikinci sırada, virgül konulan ve yarım nefeslik durmaları gereken yerlerde yapmışlardır. Nokta konulan ve tam nefeslik durmaları gereken yerlerde hata yapmamışlardır.

Aşağıda 4. sınıf öğrencileri tarafından yapılan yanlış durakların yer aldığı cümlelere örnekler verilmiş ve ilgili yorumlar yapılmıştır. Cümlelerde sadece ilgili duraklar gösterilmiştir.

VİRGÜL – ÇEYREK NEFES

Sokakları ve okulları ayırırdı.

Cümlede, bildirilen durumun net olarak anlaşılması için özne ve yüklem unsurları arasında yarım nefeslik durulması gerekirdi.

En çok futbol oynanırdı.

Cümlede, eylem edilgen yapıdadır. Vurgulanması gereken sözde özne görevindeki 'futbol' kelimesinin vurgulanması için, çeyrek nefeslik durulması gerekirdi.

Oysa [oyun alanları varken] ne kadar mutluydular.

Cümlede, kendisinden sonra çeyrek nefeslik durak yapılan yerlerde, söz konusu cümle unsurlarından sonra daha uzun süreyi içeren, virgül konulabilen yarım nefeslik duraklar yapılması gerekirdi.

Ama [dirlikleri yoktu.

Cümlede, cümle unsurunun vurgulanması açısından yarım nefeslik durulması gerekirdi.

Ama [çoğu zaman birlikte oynarlardı.

Cümlede, cümle unsurunun vurgulanması açısından yarım nefeslik durulması gerekirdi.

Okul çağına yeni girmiş minikler için de alanın köşesinde bir [yer düzenlenmişti.

Cümlede, isim ve sıfat unsurlarının arasında gereksiz durulduğu, niteleyen ve nitelenen arasında anlam ilişkisinin kurulamadığı görülmektedir.

Sonradan, [alanın bir [köşesine, derme çatma bir basket potası yerleştirildi.

Cümlede, zamanı vurgulayan, ismin çıkma durumunda bulunan 'sonradan' kelimesinden sonra yarım nefeslik durulması gerekirdi. Ayrıca isim ve sıfat unsurlarının arasında gereksiz durulduğu, niteleyen ve nitelenen arasında anlam ilişkisinin kurulamadığı görülmektedir. Sözde özne unsurundan sonra çeyrek nefeslik durak yapılmalıydı.

Semtın oyun alanına, [otopark yapıldı.

Cümlede, yaklaşma grubundan sonra, daha uzun süreli yarım nefeslik durak yapılmalıydı.

Aydın ile Ahmet, [aynı semtın çocuklarıydı.

Cümlede, işi yapanı vurgulamak amacıyla özne unsurundan sonra durak yapılmış; fakat daha uzun bir süreyi gerektiren virgülün karşılığı yarım nefes kadar durulması gerekirdi. Bu durum, temel öge durumundaki öznenin öneminin anlaşılmasını güçleştirmiştir.

Küçükler de [orada top peşinde koşarlardı.

Cümlede, işi yapanı vurgulamak amacıyla, özne unsurundan sonra durak yapılmış; fakat daha uzun bir süreyi gerektiren virgülün karşılığı yarım nefes kadar durulması gerekirdi. Bu durum, temel öge durumundaki öznenin cümledeki öneminin anlaşılmasını güçleştirmiştir. Bağlaçtan sonra durak yapılması özneyi pekiştirmiştir.

Ne var ki [o güzel günler sona erdi.

Cümlede, ‘ki’ bağlacından sonra, daha uzun süreli olan yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

İlk katlarda oturanlar ise [‘Camları kıracağız.’ [diyerek apaçık kovalıyorlardı çocukları.

Cümlede, özne ve zarf-fiil grubunun nesnesi durumundaki unsurlardan sonra yapılan kısa süreli durakların yarım nefeslik olmaları gerekirdi. Durakların kısa süreli olması, cümlede vurgulanmaları gereken cümle unsurlarının pekiştirilmelerini yetersiz hâle getirmektedir

Arada bir, [pazar günleri, çocuklara bazı babalar da katılıyordu.

Cümlede, gerçekleştirilen eylemin zamanını belirten isnat grubundan sonra, daha uzun süreli yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi. Ayrıca, yönelme durumundaki kişi belirten yer tamlayıcısından sonra da yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Kimi zaman [evlerin önündeki kaldırımların [geniş yerlerinde top oynamaya kalkışıyorlardı.

Cümlede, gerçekleştirilen eylemin zamanını belirten sözcük grubundan sonra, daha uzun süreli yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi. Ayrıca, iki isim unsurundan oluşan isim grubunun niteleyen ve niteleneni arasında anlam ilişkisinin kurulamadığı görülmektedir.

Çocuklar, [boş zamanlarında oynayacak yer bulamadıklarından [aylak aylak gezmekten sıkıldıkça, [birbirlerine çatıyorlardı.

Cümlede, virgöl konulan yerlerde yarım nefeslik durulması gerekirken, daha kısa süreli duraklar yapılmıştır. Öğrencinin, söz konusu yerlerde virgül olmasına rağmen yanlış durak yaptığı dikkat çekmektedir.

Semtin [oyun alanına, otopark yapıldı.

Cümlede, iki isim unsurundan oluşan isim grubunun niteleyen ve niteleneni arasında anlam ilişkisinin kurulamadığı görülmektedir.

Kimi zaman evlerin [önündeki [kaldırımların geniş yerlerinde top oynamaya kalkışıyorlardı.

Cümlede, iki isim unsurundan oluşan isim grubunun ve isim ve sıfat unsurlarından oluşan sözcük grubunun, niteleyen ve nitelenenleri arasında gereksiz durulduğu, anlam ilişkisinin kurulamadığı görülmektedir.

VİRGÜL – YARIM NEFES

Ne var ki o güzel günler sona erdi.

Cümlede, ‘ki’ bağlacından ve bildirilen durumun öznesi ‘o güzel günler’ sıfat tamlamasından sonra, cümlenin duygu ve düşünce dünyasının net olarak anlaşılması için yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Arada bir, pazar | günleri, çocuklara bazı babalar da katılıyordu.

Cümlede, iki isim unsurundan oluşan isim grubunun niteleyen ve niteleneni arasında anlam ilişkisinin kurulamadığı görülmektedir. Ayrıca, cümleyi zaman bakımından tamamlayan isnat grubu ‘arada bir’ den sonra da yarım nefeslik durulması gerekirdi. Burada, virgölün olmasına rağmen hatalı durak yapılması dikkat çekicidir.

En çok futbol | oynanırdı.

Cümlede, yarım nefeslik durulan yerde daha kısa sürelik bir durak yapılmalıydı. Bu cümlede, yüklem ve yüklemden önceki kelime arasında uzun süreli durulması, cümlenin anlam zincirinde kırılmaya yol açmaktadır.

Yoldan geçenler: ‘Burada top oynanır mı?’ | diye | çıkışıyorlardı.

Cümlede, ayrı bir cümle şeklinde olan zarf öbeğinin kelimeleri arasında durulması, anlam zincirinin kırılmasına yol açmaktadır. Ayrıca, diğer yarım nefesli durulan yerde daha kısa süreli bir durak yapılması gerekirdi.

Semtte, apartman | yığınları arasında kalmış açıklık bir alan vardı.

Cümlede, virgöl konulan yer belirten yer tamlayıcısından sonra yarım nefeslik durulması gerekirdi. Ayrıca, iki isim unsurundan oluşan isim grubunun niteleyen ve niteleneni arasında anlam ilişkisinin kurulamadığı görülmektedir.

Arada | bir, pazar günleri, çocuklara | bazı babalar da katılıyordu.

Cümlede, eylemin gerçekleştirildiği zamanı bildiren zarf unsurunun kelimeleri arasında durulması, anlam ilişkisinin kurulmadığını; yönelme durumundaki yer belirten yer tamlayıcısından sonra uzun süreli durulması da, öğrencinin hangi unsurun ne kadar vurgulanacağını bilmediğini göstermektedir.

Çevredeki | tüm çocuklar burada toplasıldardı.

Cümlede, özne unsurunu oluşturan isim ve sıfat unsurları arasında durulması, niteleyen ve nitelenen arasında anlam ilişkisinin kurulmadığını göstermektedir. Yüklemden uzak olan öznenin sonra yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Oysa oyun alanları | varken ne kadar mutluydular.

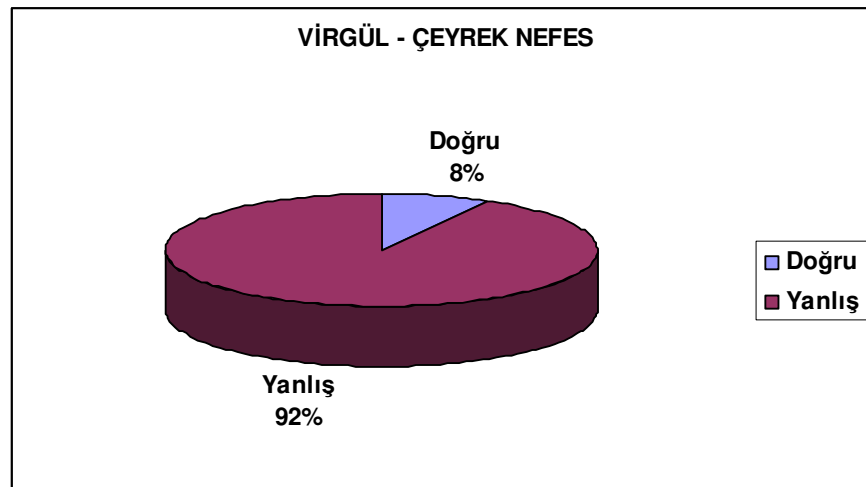
Cümlede, zarf-fiil öbeğinin unsurları arasında durak yapılması, öğrencinin cümle unsurlarının sınırlarını çizemediğini göstermektedir.

5. SINIFLARLA İLGİLİ BULGULAR VE YORUMLAR

Cümle unsurlarının sınırlarının çizilmesiyle oluşturulan duraklar açısından yaptığımız değerlendirmede, 3. sınıf öğrencilerinin virgül konulabilen ancak çeyrek nefeslik durulması gereken yerlerde %55, virgül konulan ve yarım nefeslik durulması gereken yerlerde %44, noktanın karşılığı olan ve tam nefeslik durulmayı gerektiren yerlerde %100 oranlarında doğru durdukları tespit edilmiştir. Öğrenciler, durak yapmaları gereken yerlerin (tam, yarım ve çeyrek nefes) %32'sinde durak yapmamışlardır. Durak yapmaları gereken yerlerin genelinde, %11 oranında yanlış yerlerde durak yapmışlardır. Durulmaması gereken yerlerin de %16'sında durak yapmışlardır.

Grafik 54

5. Sınıf Öğrencilerinin Çeyrek Nefeslik Durak Oranları

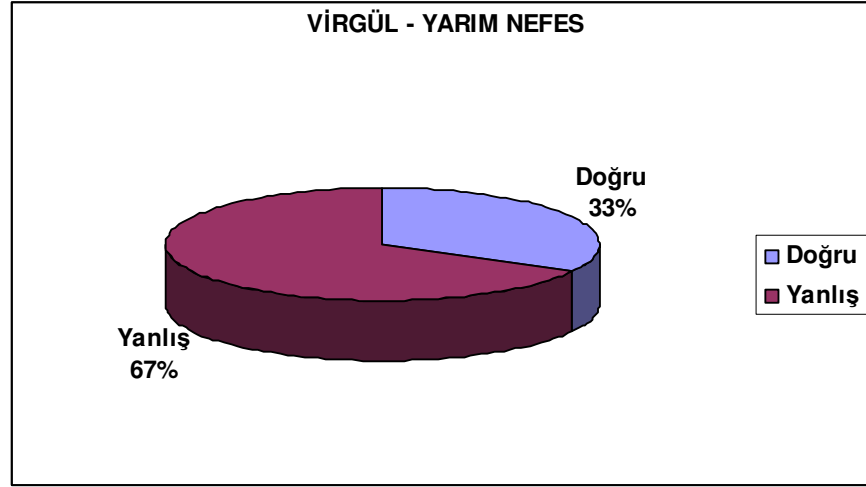

Öğrencilerin, virgül konulabilen ancak çeyrek nefeslik durulması gereken 75 doğru durak yapmaları gerekirken, 6'sının (%8) doğru yaptıkları tespit edilmiştir. 69'unda yanlış durak yapılmış veya hiç durak yapılmamıştır. Hata oranı %92'dir (Grafik 54).

Grafik 55

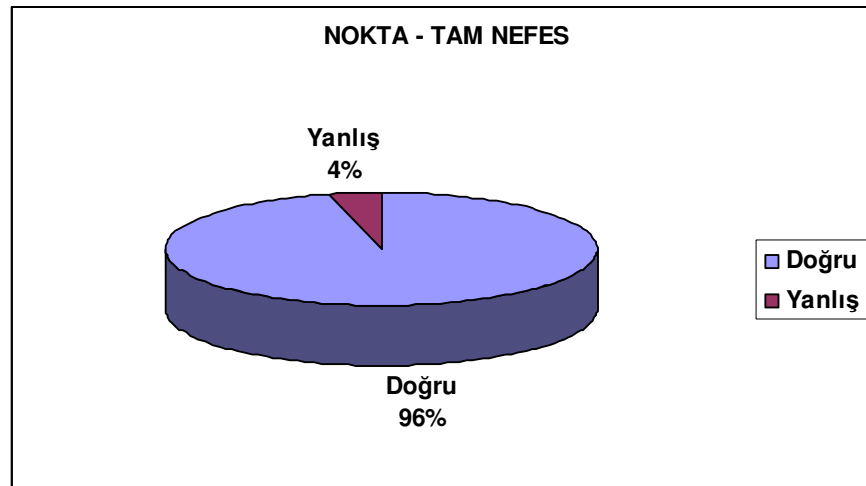
5. Sınıf Öğrencilerinin Yarım Nefeslik Durak Oranları

Öğrencilerin, virgül konulabilen ve yarım nefeslik durulması gereken 1375 doğru durak yapmaları gerekirken, 458'inin (%33) doğru yaptıkları tespit edilmiştir. 917'sinde yanlış durak yapılmış veya hiç durak yapılmamıştır. Hata oranı %67'dir (Grafik 55).

Grafik 56

5. Sınıf Öğrencilerinin Tam Nefeslik Durak Oranları

Öğrencilerin, nokta konulan ve tam nefeslik durulması gereken 1250 doğru durak yapmaları gerekirken, 1206'sının (%96) doğru yaptıkları tespit edilmiştir. 44'ünde yanlış durak yapılmış veya hiç durak yapılmamıştır. Hata oranı %4'dür (Grafik 56).

Öğrenciler, durak yanlışlarında hataları, birinci sırada, virgül konulabilen ancak çeyrek nefeslik durmaları gereken, ikinci sırada, virgül konulan ve yarım nefeslik durmaları gereken, üçüncü sırada, nokta konulan ve tam nefeslik durmaları gereken yerlerde yapmışlardır. Bu durumda, en fazla çeyrek nefeslik, en az da tam nefeslik durmaları gereken yerlerde hata yapmışlardır.

Aşağıda 5. sınıf öğrencileri tarafından yapılan yanlış durakların yer aldığı cümlelere örnekler verilmiş ve ilgili yorumlar yapılmıştır. Cümlelerde sadece ilgili duraklar gösterilmiştir.

VİRGÜL – ÇEYREK NEFES

O günden sonra [yavru ayı, kampın gülü oldu.

Cümlede, edat grubundan sonra, daha uzun süre yarım nefeslik durulması gerekirdi.

Demir Bey [onu bağrına bastı.

Cümlede, yüklemden uzak olan unvan grubu şeklindeki özne unsurundan sonra, daha uzun süre yarım nefeslik durulması gerekirdi.

Şemo'yu [kafese [kapatıp [yük trenine yerleştirdiler.

Cümlede, nesne unsurundan ve zarf-fiil öbeğinden sonra, daha uzun süre yarım nefeslik durulması gerekirdi. Cümlede, zarf-fiil öbeğinin sınırları çizilememiş, öbeği oluşturan kelimeler arasında anlam ilişkisi kurulamamış ve durak yapılmıştır. Öbeği oluşturan kelimeler arasında, anlam bütünlüğünü bozacak şekilde herhangi bir durak yapılması yanlıştır.

Hava kararırken [maden arayıcıları, kamp yerine doğru yola çıktılar.

Cümlede, eylemin gerçekleştiği zamanı bildirme görevindeki zarf-fiil öbeğinden sonra, daha uzun süre yarım nefeslik durulması gerekirdi. Cümlenin öznesi görevindeki isim grubundan sonra, virgül olmasına rağmen durak yapılmamıştır.

Şemo, [herkesle güreş tutuyor, [kimsenin canını yakmamaya özen gösteriyordu.

Cümlede, özne unsuru ve birinci cümlenin yükleminden sonra, daha uzun süre yarım nefeslik durulması gerekirdi. Yüklem ile bir önceki cümle unsuru arasında, anlamın daha iyi anlaşılabilmesi için, virgülden daha kısa çeyrek nefeslik bir durak yapılması gerekirdi.

Yüksek yaylalarımızdan [birinde [bir grup madenci, taş kömürü aramaktaydı.

Cümlede, isim grubunun unsurları arasında durulduğu, grubun nitelleyen ve niteleneni arasında anlam ilişkisinin kurulamadığı görülmektedir. Bulunma grubu şeklindeki yer bildiren yer tamlayıcısı unsurundan sonra, kısa süreli bir durak yapılmıştır. Oysa yapılan durak, daha uzun süreli olmalıydı. Özne unsurundan sonra virgül olmasına rağmen gereken durak yapılmamıştır. Yine yapılan işten etkilenen görevini üstlenen ‘taş kömürü’ isim grubundan sonra da, anlam bütünlüğünün sağlanması açısından çeyrek nefeslik bir durak yapılmalıydı.

Herkes [çok üzgündü.

Cümlede, özne unsurundan sonra daha uzun süreli bir durak yapılmalıydı.

Demir Bey [Ankara’ya gitti.

Cümlede, unvan grubu özne unsurundan sonra daha uzun süreli bir durak yapılmalıydı.

Böyle bağıırken [bekçi geldi yanına:

Cümlede, zarf-fiil öbeğinden sonra daha uzun süreli bir durak yapılmalıydı.

Yavru ayı [da onlarla birlikte [koşmaya başladı.

Cümlede, ‘de’ bağlacından önce yapılan durağın bağlaçtan sonra yarım nefeslik yapılması gerekirdi. Zarf görevini üstlenen öbekten sonra yine yarım nefeslik durulması gerekirdi.

Bekir: [

Cümlede, ‘nokta’ nın gerektirdiği tam nefeslik durak yerine, çeyrek nefeslik virgülden daha kısa süreli durak yapılmıştır.

“Haydi, git buradan!” diyerek [onu ormana doğru iteledi.

Cümlede, zarf-fiil öbeğinden ve nesne unsurundan sonra daha uzun süreli durak yapılmalıydı.

Teknisyen Bekir [ağıyordu.

Cümle çok fazla cümle unsurundan oluşmadığı için, özne unsurundan sonra herhangi bir durak yapılmasına gerek yoktur.

Teknisyen Bekir, sevgiyle yavru [ayıya uzandı.

Cümlede, virgül konulmasına rağmen durak yapılmamıştır. Öğrenci, cümle unsurunun sınırını çizememiş ve noktalama işaretinin görevini kavrayamamıştır. Yine aynı cümlede, isim ve sıfat unsurları arasında durak yaparak grubun niteleyen ve niteleneni arasında anlam ilişkisi kuramamıştır.

Şemo! [Şemoooo! [Nerdesin?

Cümlede, tam nefeslik durulması gereken yerlerde çok kısa süreli duraklar yapılmıştır.

Kampa [yeni bir işçi alınmıştı.

Cümlede, yönelme durumundaki yer belirten yer tamlayıcısından sonra, daha uzun süreli yarım nefeslik durulması gerekirdi.

Kamp yerinde ayı, adamların bacaklarının [arasından geçip Demir Beyin ayakları dibinde] durdu.

Cümlede, cümle unsurunun sınırları çizilememiş ve iki isim unsurunun arasında durulmuştur. Bulunma durundaki yer belirten yer tamlayıcısından sonra durak yapılmasına gerek yoktur.

Kafasından yaralanan Şemo, adamı yere [çaldı.

Cümlede, yüklem birleşik fiil grubudur. Grubu oluşturan isim ve fiil unsurlarının arasında durak yapılması yanlıştır. Özne grubundan sonra virgül konulmasına rağmen durak yapılmamıştır.

VİRGÜL – YARIM NEFES

Nerdesin? |

Cümlede, cümle sonunda tam nefeslik durulması gerekirdi.

‘Geç kaldın beyim.’ | dedi.

Cümlede, yüklemden önce gelen cümle unsurundan sonra durak yapılması gereksizdir.

Üstümüze | atılmaya kalkışır.

Cümlede, yüklemden önce gelen cümle unsurundan sonra durak yapılması gereksizdir

Aman | ağabey!

Cümlede, ünlem kelimelerinin arasında durak yapmak gereksizdir.

İlkbahar ve | yaz geçmiş, ayı | büyümüştü.

Cümlede, bağlaç öbeğinin kelimeleri arasında durak yapılmaması gerekirdi. Birinci ve ikinci cümle, virgülle ayrılmış olmasına rağmen virgüle uygun durak yapılmamıştır. Özne, yükleme çok yakın olduğu için kendisinden sonra durulması gereksizdir.

Bu olaydan üç ay sonra Demir | Bey Ankara’ya gitti.

Cümlede, edat öbeğinden sonra yarım nefeslik durulması gerekirdi. Unvan grubunu oluşturan isim unsurlarının arasında, cümle unsurlarının sınırları çizilemediğinden durak yapılmıştır.

Anası yakında olmalı.

Cümlede, cümle sonunda yarım nefeslik değil tam nefeslik durak yapılmalıydı.

Ayaklarını | sürükleyerek hayvanat bahçesinden ayrıldı.

Cümlede, zarf-fiil öbeğinin unsurları arasında değil, sonunda durak yapılmalıydı.

Kafasından yaralanan Şemo, adamı yere | çaldı.

Cümlede, yüklem birleşik fiil grubudur. Grubu oluşturan isim ve fiil unsurlarının arasında durak yapılması yanlıştır. Özne grubundan sonra virgül konulmasına rağmen durak yapılmamıştır.

Bekir: |

Cümlede, 'nokta'nın gerektirdiği tam nefeslik durak yerine, yarım nefeslik durak yapılmıştır.

Aralarındaki sevgi | bağı böylece kuruldu.

Cümlede, iki isim unsurundan oluşan isim grubunun niteleyen ve niteleneni arasında, anlam ilişkisinin kurulamamış ve durak yapılmıştır.

Kamp yerinde ayı, adamların bacaklarının arasından geçip Demir Beyin | ayakları dibinde durdu.

Cümlede, grubu oluşturan iki isim arasında öbeğin sınırı çizilemediği için durak yapılmış, virgül konulmuş cümle unsurundan ve zarf-fiil öbeğinden sonra yarım nefeslik durak yapılması gerekirken yapılmamıştır.

Hava kararırken maden | arayıcıları, kamp yerine doğru yola çıktılar.

Cümlede, isim unsurları arasında durulmuştur. Virgül konulan özne görevindeki cümle unsurundan sonra durak yapılmamıştır.

Ayılar | bölümünü buldu.

Cümlede, iki isim unsurundan oluşan isim grubunun niteleyen ve niteleneni arasında anlam ilişkisinin kurulamamış ve durak yapılmıştır.

NOKTA

Mühendis Demir Bey ve yardımcıları,|| umut ve coşkuyla sürdürüyorlardı çalışmaları.

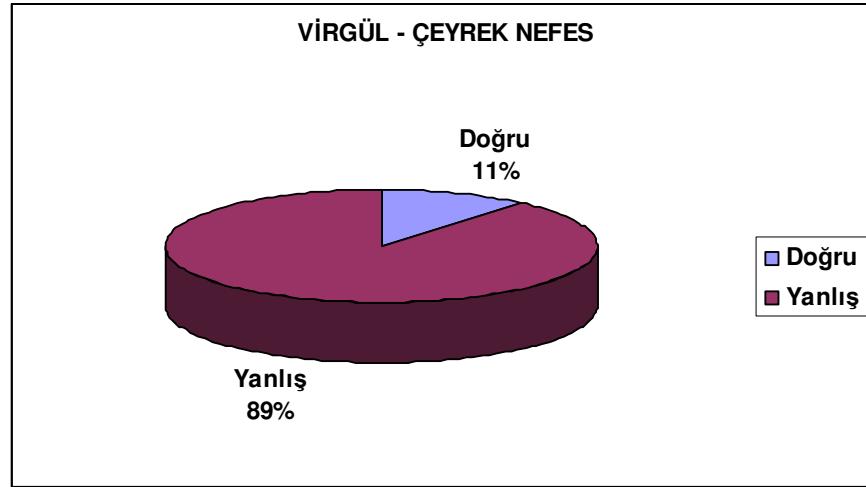
Cümlede, özne öbeğinden sonra virgül konulmasına rağmen yarım nefeslik değil tam nefeslik durak yapılmalıydı.

6. SINIFLARLA İLGİLİ BULGULAR VE YORUMLAR

Cümle unsurlarının sınırlarının çizilmesiyle oluşturulan duraklar açısından yaptığımız değerlendirmede, 6. sınıf öğrencilerinin, virgül konulabilen ancak çeyrek nefeslik durulması gereken yerlerde %39, virgül konulan ve yarım nefeslik durulması gereken yerlerde %50, noktanın karşılığı olan ve tam nefeslik durulmayı gerektiren yerlerde %98 oranlarında doğru durdukları tespit edilmiştir. Öğrenciler, durak yapmaları gereken yerlerin (tam, yarım ve çeyrek nefes) %22'sinde durak yapmamışlardır. Durak yapmaları gereken yerlerin genelinde, %13 oranında yanlış yerlerde durak yapmışlardır. Durulmaması gereken yerlerin %8'inde durak yapmışlardır.

Grafik 57

6. Sınıf Öğrencilerinin Çeyrek Nefeslik Durak Oranları

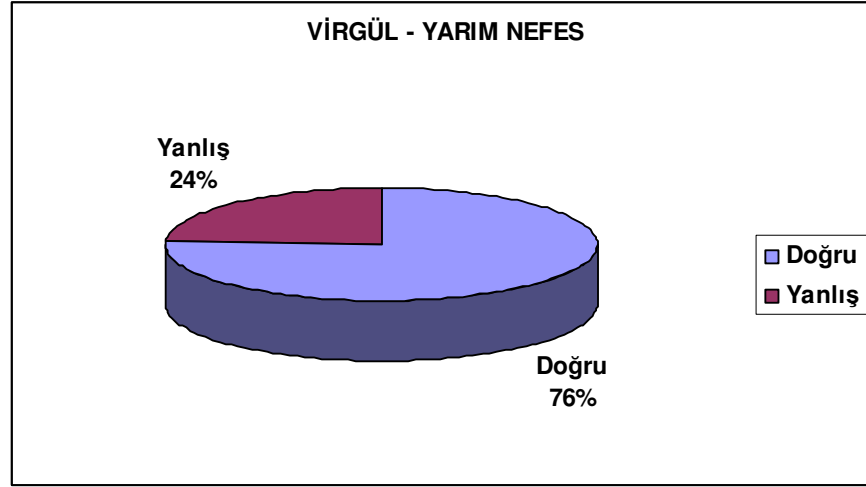

Öğrencilerin, virgül konulabilen ancak çeyrek nefeslik durulması gereken 1500 doğru durak yapmaları gerekirken, 166'sının (%11) doğru yaptıkları tespit edilmiştir. 1334'ünde yanlış durak yapılmış veya hiç durak yapılmamıştır. Hata oranı %89'dur (Grafik 57).

Grafik 58

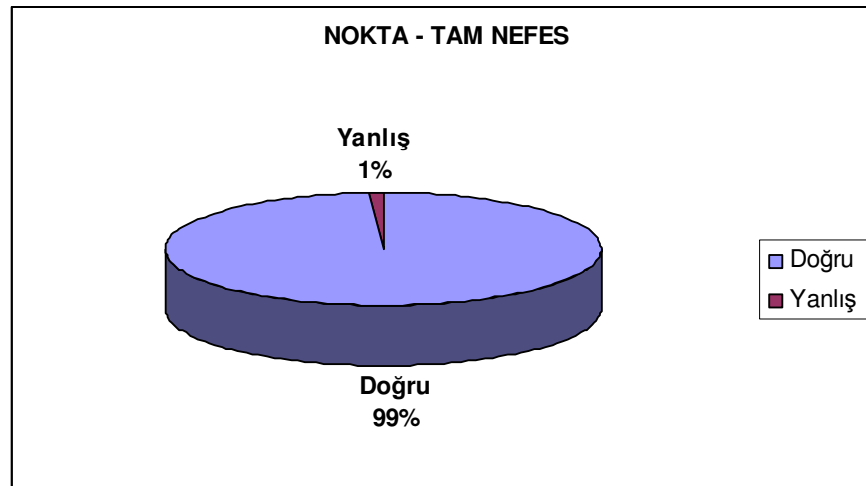
6. Sınıf Öğrencilerinin Yarım Nefeslik Durak Oranları

Öğrencilerin, virgül konulabilen ve yarım nefeslik durulması gereken 875 doğru durak yapmaları gerekirken, 662'sinin (%76) doğru yaptıkları tespit edilmiştir. 213'ünde yanlış durak yapılmış veya hiç durak yapılmamıştır. Hata oranı %24'tür (Grafik 58).

Grafik 59

6. Sınıf Öğrencilerinin Tam Nefeslik Durak Oranları

Öğrencilerin, nokta konulan ve tam nefeslik durulması gereken 2025 doğru durak yapmaları gerekirken, 2012'sinin (%99) doğru yaptıkları tespit edilmiştir. 42'sinde yanlış durak yapılmış veya hiç durak yapılmamıştır. Hata oranı %1'dir (Grafik 59).

Öğrenciler, durak yanlışlarında hataları, birinci sırada, virgül konulabilen ancak çeyrek nefeslik durmaları gereken, ikinci sırada, virgül konulan ve yarım nefeslik durmaları gereken, üçüncü sırada, nokta konulan ve tam nefeslik durmaları gereken yerlerde yapmışlardır. Bu durumda, en fazla çeyrek nefeslik, en az da tam nefeslik durmaları gereken yerlerde hata yapmışlardır.

Aşağıda 6. sınıf öğrencileri tarafından yapılan yanlış durakların yer aldığı cümlelere örnekler verilmiş ve ilgili yorumlar yapılmıştır. Cümlelerde sadece ilgili duraklar gösterilmiştir.

VİRGÜL – ÇEYREK NEFES

Hacı Budakların benim kadar [bir çocukları vardı ki en çok adı hoşuma giderdi:

Cümle, 'ki' bağlacı ile birbirine bağlanan iki cümleden oluşan bağlı bir cümledir. Birinci cümlede, uzun bir isim grubu vardır. İki isim arasında farklı kelime grupları girmiştir. Bu durumda, uygun yerlerde duraklar yapılabilir. Fakat burada, yanlış yerde durak yapılmıştır. Niteleyenden sonra durulması gerekirdi. 'ki' bağlacından ve ikinci cümlenin zarfı görevinde olan 'en çok' cümle unsurundan sonra kısa süreli duraklar yapılmalıydı.

Sonunda bir gün [ışittik ki] Mıstık ölmüş...

Cümlede, birinci cümlenin yüklemi ile önce gelen cümle unsurundan sonra durulmasına gerek yoktur. 'ki' bağlacından sonra cümlede bildirilen anlamın tam olarak verilmesi için daha uzun süreli, yarım nefeslik bir durak yapılması gerekirdi. ikinci cümlede, yüklemden

önceki cümle unsuru olmasına rağmen öznenin vurgulanması açısından, yüklem ile özne arasında kısa süreli bir durak yapılmalıydı.

Ama sen niçin onun yerine cezalandırıldın?]

Cümlede, söz konusu merak duygusunun giderilmesi açısından, soru kelimesinden sonra çeyrek nefeslik bir durak yapılması gerekirdi.

Bu savaş,]bana pek uzun geldi.

Cümlede bildirilen durumun özne unsurundan sonra, daha uzun süreli yarım nefeslik bir durak yapılması gerekirdi.

Yalnız bir defa Büyük Hoca kuru, kemikten elleriyle] yalan söylediğim için sol kulağımı çekmişti.

Cümlede, vasıta bildiren ‘ile’ edatıyla kurulmuş edat grubundan sonra yapılan durağın daha uzun süreli olması gerekirdi. Aynı grubun birinci niteleyeni ‘kuru’ kelimesinden, ‘için’ edatıyla kurulan edat grubundan, cümlenin zarfı olan ‘yalnız bir defa’ unsurundan sonra cümlenin duygu ve düşünce dünyasının dinleyicilere hissettirilmesi açısından çeyrek nefeslik duraklar yapılmalıydı.

O bugün hasta.]

Cümlede, öznenin vurgulanması açısından ‘o’ kelimesinden sonra kısa süreli bir

Görüyorsun,]falakaya dayanamaz.

Cümlede, birinci cümleden sonra virgül konulmasına rağmen, yapılması gerekenden daha kısa süreli bir durak yapılmıştır.

Biraz böyle savaştıktan sonra]ikisi de yere yuvarlandılar.

Cümlede, zamanı bildiren zarf görevindeki edat grubundan sonra daha uzun süreli bir durak yapılmalıydı.

Ne yazık ki]o hiç gelmedi.

Cümlede, ‘ki’ bağlacından sonra daha uzun süreli yarım nefeslik durak yapılmalı, öznenin pekiştirilmesi açısından da öznenin sonra daha kısa süreli durak yapılmalıydı.

Sonunda bir gün işittik ki [Mıstık ölmüş...

Cümlede, 'ki' bağlacından sonra daha uzun süreli yarım nefeslik durak yapılmalı, öznenin pekiştirilmesi açısından da öznenin sonra daha kısa süreli durak yapılmalıydı.

Zavallının kollarından, burnundan kan akıyordu.]

Cümle sonunda nokta(.) işareti olmasına rağmen, diğer cümle ile arasında virgülden bile kısa süreli durak yapılmıştır. Ayrıca, virgül konulan yerde çeyrek nefeslik durması gerekirdi.

Ama çok zayıf,] hem hastadır.

Cümlede, söz konusu kişiye ait iki farklı durum bildirilmektedir. Virgül konulan iki unsurun arasında yarım nefeslik bir durak yapılması gerekirdi.

Mıstık'ın şapkası,] mavi yemenisi düştü.

Cümlede, virgül konulan iki unsur arasında yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Kenarda yığılmış bir duvarın] temelleri vardı.

Cümlede, iki isim unsurundan oluşan grubun birimleri arasında durak yapıldığı görülmektedir. Öğrenci, niteleyen ve nitelenen arasında anlam ilişkisi kuramamıştır.

Bu, mavi cepkenli,] kırmızı kuşaklı,] hasta,] zayıf bir çocuktü.

Cümlede, virgül konulan ve yarım nefes durulmayı gerektiren yerlerde durulmadığını ya da daha kısa süreli durulduğu görülmektedir. Bu durum da bildirilen durumun tam ve net olarak anlaşılmasını güçleştirmektedir.

Hayır,] sen koparmamıştın.

Cümlede, olumsuzluk ifade eden hayır ünleminden sonra daha uzun süreli bir durak yapılmalıydı.

Ant ne?]

Cümlede, soru cümlesinin sözün söylenildiği kişi tarafından net olarak anlaşılması için, daha uzun süreli tam nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Bilmiyor musun?]

Cümle, biçimce soru cümlesi, fakat soru anlamından çok şaşkınlık ifade eden bir cümledir. Sonunda daha uzun süreli tam nefeslik bir durak yapılmalıydı.

Ertesi günü Mıstık okula gelmemişti.

Cümlede, eylemin zamanını ve etkilenenini bildiren ‘ertesi günü’ isim grubundan ve ‘Mıstık’ özel isminden sonra virgülden daha kısa süreli çeyrek nefeslik durak yapılmalıydı.

Bilmiyorum, aradan ne kadar] zaman geçti.

Cümlede, etkilenen görevindeki ‘ne kadar zaman’ edat grubunda isim ve sıfat unsurları arasında gereksiz durularak anlam zinciri koparılmıştır.

Gözleri ateş gibi] parlayan] köpek bize yetişmişti.

Cümlede, etkileyen görevindeki isim-fiil grubunun unsurları arasında gereksiz durularak niteleyen ve nitelenen arasında ilişki kurulamamıştır. Grubun sonunda, çeyrek nefeslik durak yapılması gerekirken yapılmamıştır.

VİRGÜL – YARIM NEFES**Ama sen | niçin | onun yerine cezalandırıldın?**

Cümlede, söz konusu merak duygusunun giderilmesi açısından, soru kelimesinden sonra çeyrek nefeslik bir durak yapılması gerekirdi. Burada, uzun süreli durak yapılmıştır. Cümlenin etkileneni ‘sen’ kelimesinden sonra durak yapılmasına gerek yoktur.

Kapıdan girilince | üstü kapalı bir avlu vardı.

Cümlede, yarım nefeslik durulan eylemi zaman yönünden tamamlayan ‘kapıdan girilince’ kelime grubundan sonra, daha kısa süreli çeyrek nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Niçin beni | yalancı çıkardın, dedim.

Cümlede, cümlenin etkileneği görevindeki unsurdan sonra yarım nefeslik durak yapılması gereksizdir.

Büyük, | geniş bir yoldan geçiyorduk.

Cümlede, virgül olmasına rağmen daha kısa süreli bir durak yapılması gerekirdi. Birden fazla niteleyen varsa aralarında uzun süreli durak yapılması gereksizdir.

Baktırmak için | Mıstık'ı | Bandırma'ya götürdüler.

Cümlede, sebep bildiren zarf görevindeki edat grubundan sonra ve etkileneği görevindeki kelimedenden sonra daha kısa süreli bir durak yapılması yeterliydi.

Niçin beni yalancı çıkardın, | dedim.

Cümlede, virgül olmasına rağmen cümlenin etkileneği durumundaki yüklemenden önceki cümle unsurunda durulması gereksizdir. Yarım nefeslik bir durak yapılmıştır.

Musluğu Ali koparmıştı, | dedi.

Cümlede, virgül olmasına rağmen cümlenin etkileneği durumundaki yüklemenden önceki cümle unsurunda durulması gereksizdir. Yarım nefeslik bir durak yapılmıştır.

Hacı Budakların | benim kadar | bir çocukları vardı | ki en | çok | adı hoşuma giderdi:

Cümle, 'ki' bağlacı ile birbirine bağlanan iki cümleden oluşan bağlı bir cümledir. Birinci cümlede, uzun bir isim grubu vardır. İki isim arasında farklı kelime grupları girmiştir. Bu durumda, uygun yerlerde duraklar yapılabilir. Niteleyenden sonra daha kısa süreli bir durak yapılmalıydı. 'kadar' edatı ile isim unsuru arasında durulması yanlıştır. Birinci cümlenin yükleminden sonra da durak yapılması gereksizdir. İkinci cümlede, 'en' üstünlük bildiren zarf ile kendinden sonra gelen kelime arasında durulması yanlıştır. 'çok' kelimesinden sonra da daha kısa süreli bir durak yapılmalıydı.

İlkin | hızla birbirlerine çarptılar.

Cümlede, yarım nefeslik durak yapılan yerde daha kısa süreli bir durak yapılması yeterliydi.

Birdenbire | karşıdan | iri, | kara bir köpek çıktı.

Cümlede, yarım nefeslik durak yapılan cümle unsurlarından sonra daha kısa süreli duraklar yapılmalıydı.

Pek güzel | anlamadım.

Cümlede, yüklem ile yüklemden önceki cümle unsuru arasında herhangi bir durak yapılmasına gerek yoktur. Yarım nefeslik durak yapılması, cümlenin bildirdiği yargının anlam zincirinin kırılmasına yol açmıştır.

Büyük bir bahçe... |

Cümlede, üç noktadan (...) sonra anlam zenginliğinin verilmesi için daha uzun süreli tam nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Ortasında köşk biçiminde yapılmış bembeyaz bir ev... |

Cümlede, üç noktadan (...) sonra anlam zenginliğinin verilmesi için daha uzun süreli tam nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Mıstık'ın şapkası, mavi yemenisi | düştü.

Cümlede, virgülden sonra yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi. Virgül konulan yerde durak yapılmamışken yüklem ile yüklemden önceki unsur arasında gereksiz yarım nefeslik durak yapılmıştır.

Köpek | ona saldırdı.

Cümlede, etkileyenden sonra yarım nefeslik durak yerine daha kısa süreli çeyrek nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Sonunda bir gün işittik ki Mıstık | ölmüş...

Cümlede, yüklemden önceki cümle unsuru olmasına rağmen, öznenin vurgulanması açısından, yüklem ile özne arasında kısa süreli bir durak yapılmalıydı. 'ki' bağlacından sonra ve cümleyi yer bakımından tamamlayan ismin bulunma durumunda olan 'sonunda' kelimesinden sonra yine yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Daha ertesi günü | yine gelmedi...

Cümlede, eylemin zamanını bildirme görevindeki cümle unsurundan sonra daha kısa süreli durak yapılması gerekirdi.

Yalnız bir defa Büyük Hoca | kuru, | kemikten elleriyle yalan söylediğim için sol kulağımı çekmişti.

Cümlede, özne görevindeki cümle unsurundan ve niteleyen durumundaki iki isim arasında daha kısa süreli duraklar yapılması gerekirdi.

Ant içenler | kan kardeşi olurlar.

Cümlede, öznenen sonra daha kıs süreli bir durak yapılması yeterlidir.

Gözleri ateş gibi parlayan köpek | bize yetişmişti.

Cümlede, özne görevindeki sıfat-fiil grubundan sonra daha kısa süreli durak yapılması yeterlidir.

Gözleri ateş gibi | parlayan | köpek | bize | yetişmişti.

Cümlede, özne görevindeki isim-fiil grubunu oluşturan kelimeler arasında yarım nefeslik durakların yapılması niteleyen ve nitelenen arasında anlam ilişkisi kurulamadığını ve cümle unsurlarının sınırlarının çizilemediğini gösterir. Cümlemin yüklemden önceki ismin yönelme durumunda bulunan yer belirten yer tamlayıcısı unsurundan sonra yarım nefeslik durak yapılması gereksizdir.

İlkin hızla birbirlerine | çarptılar.

Cümlede, yüklemden önceki ismin yönelme durumunda bulunan kişi belirten yer tamlayıcısı unsurundan sonra yarım nefeslik durak yapılması gereksizdir.

Görüyorsun, falakaya dayanamaz.

Cümlede, virgöl konulan ve yarım nefeslik durulması gereken yerde durak yapılmamıştır.

Birbirlerine ölünceye kadar yardım ederler.

Cümlede, ismin yönelme durumunda bulunan kişi belirten yer tamlayıcısı unsurundan sonra yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

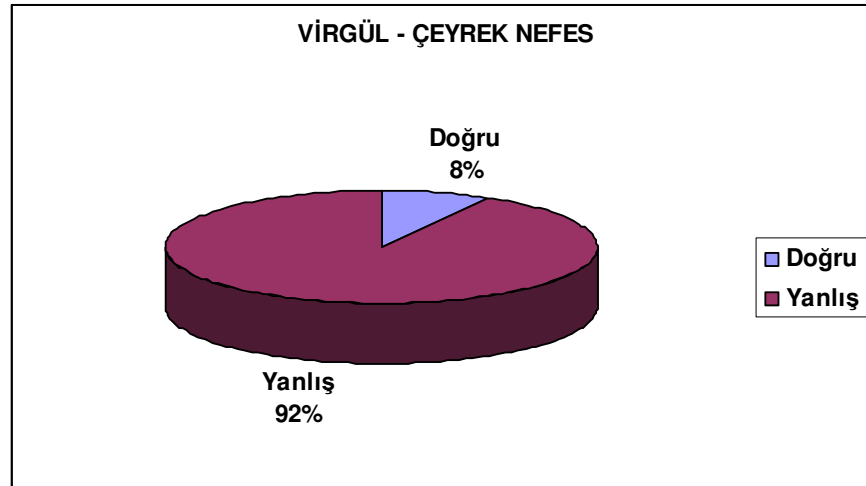

7. SINIFLARLA İLGİLİ BULGULAR VE YORUMLAR

Cümle unsurlarının sınırlarının çizilmesiyle oluşturulan duraklar açısından yaptığımız değerlendirmede, 7. sınıf öğrencilerinin, virgül konulabilen ancak çeyrek nefeslik durulması gereken yerlerde %18, virgül konulan ve yarım nefeslik durulması gereken yerlerde %62, noktanın karşılığı olan ve tam nefeslik durulmayı gerektiren yerlerde %94 oranlarında doğru durdukları tespit edilmiştir. Öğrenciler, durak yapmaları gereken yerlerin (tam, yarım ve çeyrek nefes) %27'sinde yapmamışlardır. Durak yapmaları gereken yerlerin genelinde, %21 oranında yanlış yerlerde durak yapmışlardır. Durulmaması gereken yerlerin %7'sinde durak yapmışlardır.

Grafik 60

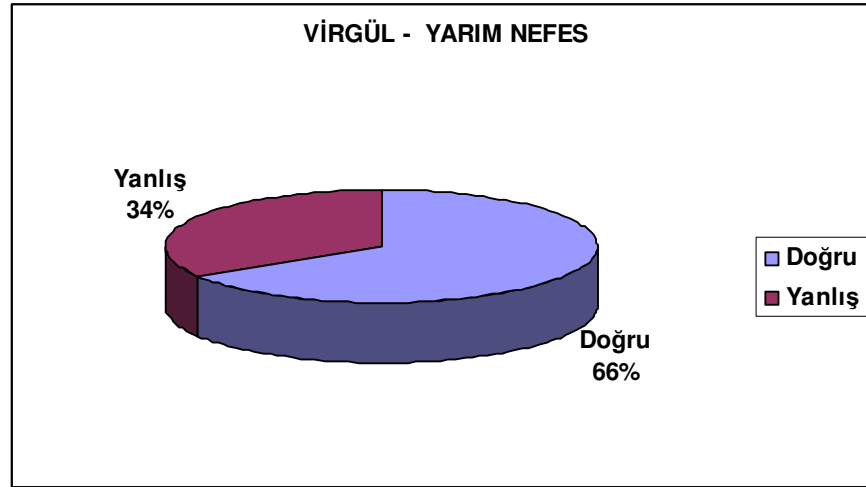
7. Sınıf Öğrencilerinin Çeyrek Nefeslik Durak Oranları

Öğrencilerin, virgül konulabilen ancak çeyrek nefeslik durulması gereken 775 doğru durak yapmaları gerekirken, 164'ünde (%8) doğru yaptıkları tespit edilmiştir. 611'inde yanlış durak yapılmış veya hiç durak yapılmamıştır. Hata oranı %92'dir (Grafik 60).

Grafik 61

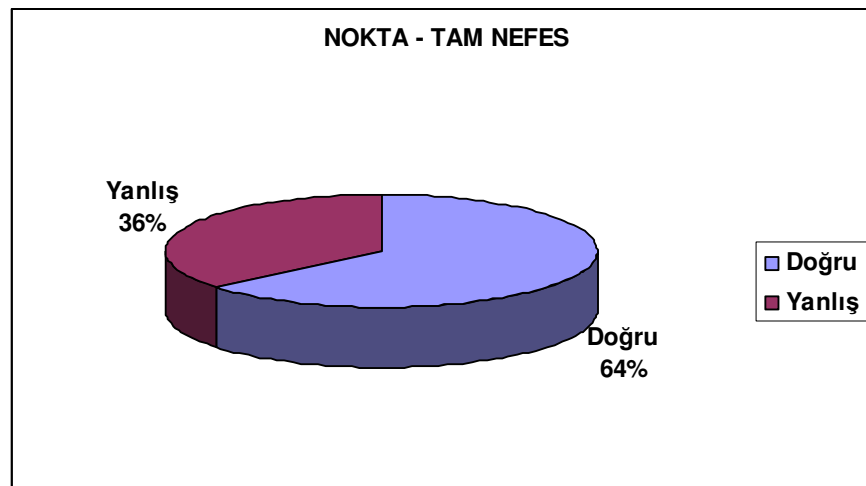
7. Sınıf Öğrencilerinin Yarım Nefeslik Durak Oranları

Öğrencilerin, virgül konulabilen ve yarım nefeslik durulması gereken 1700 doğru durak yapmaları gerekirken, 1117'sinde (%66) doğru yaptıkları tespit edilmiştir. 583'ünde yanlış durak yapılmış veya hiç durak yapılmamıştır. Hata oranı %34'tür (Grafik 61).

Grafik 62

7. Sınıf Öğrencilerinin Tam Nefeslik Durak Oranları

Öğrencilerin, nokta konulan ve tam nefeslik durulması gereken 1075 doğru durak yapmaları gerekirken, 689'unun (%64) doğru yaptıkları tespit edilmiştir. 386'sında yanlış durak yapılmış veya hiç durak yapılmamıştır. Hata oranı %36'dır (Grafik 62).

Öğrenciler, durak yanlışlarında hataları, birinci sırada, virgül konulabilen ancak çeyrek nefeslik durmaları gereken, ikinci sırada, nokta konulan ve tam nefeslik durmaları gereken, üçüncü sırada, virgül konulan ve yarım nefeslik durmaları gereken yerlerde yapmışlardır. Bu durumda, en fazla çeyrek nefeslik, en az da yarım nefeslik durmaları gereken yerlerde hata yapmışlardır.

Aşağıda 7. sınıf öğrencileri tarafından yapılan yanlış durakların yer aldığı cümlelere örnekler verilmiş ve ilgili yorumlar yapılmıştır. Cümlelerde sadece ilgili duraklar gösterilmiştir.

VİRGÜL – ÇEYREK NEFES

Vaktiyle bu adaya, bu zamanda kuşlar uğradı.

Cümlede, zaman bildiren cümle unsuru 'bu zamanda' kelime grubundan sonra kısa süreli çeyrek nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Bir de [yüzünün ve gözlerinin parladığını görürdünüz.]

Cümlede, 'de' bağlacından sonra daha uzun süreli yarım nefeslik durak yapılması, cümlede bildirilen yargının daha önceki cümlelerle anlam bütünlüğünün sağlanması açısından gereklidir.

Hani sessiz, [zenginliğini belli etmez, [alçak gönüllü adamdı da...

Cümlede, virgül konularak ayrılmış niteleyenler arasında, daha uzun süreli yarım nefeslik duraklar yapılması gerekirken daha kısa süreli durulmuştur. Öğrencinin virgül konulmasına rağmen yarım nefeslik durak yapmaması dikkat çekicidir.

Sağa sola oynarlar, sonra bir istikamet tutturur, [geçip giderlerdi.

Cümlede, cümleleri birbirinden ayıran virgüllerden sonra yarım nefeslik duraklar yapılması gerekir. Birinci cümleden sonra durak yapılmamış, ikinci cümleden sonra kısa süreli bir durak yapılmıştır.

Günün birinde, yol kenarlarında toprak anamızın koyu yeşil saçlarını da [göremeyeceksiniz.

Cümlede, 'de' bağlacından sonra kısa süreli durak yapılması gereksizdir. Yüklemden önceki unsur 'de' bağlacıdır.

Konstantin'in bulunabileceği sırtları hesaplayarak yollara çıkıyorum.

Cümlede, zarf görevinde bulunan zarf-fiil öbeğinden sonra kısa süreli çeyrek nefeslik durak yapılması, bildirilen yargının net olarak anlaşılması açısından gereklidir.

Bizim pilavlıklar [geldi, derdi.

Cümlede, nesne bir cümledir. Bu cümlenin yüklemi ile kendinden önce gelen cümle unsuru arasında durak yapılması gereksizdir.

Hiçbir şeye, [hiçbir dedikoduya karışmazdı.

Cümlede, virgülden sonra kısa süreli çeyrek nefeslik durak yerine, daha uzun süreli yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Sizin için [kötü olacak.

Cümlede, edat grubundan sonra durak yapılmasına gerek yoktur.

Konstantin, [onların çok uzaktan geçtiklerini görebilirdi.

Cümlede, yüklemden uzak olan öznenen sonra virgül konulmasına rağmen kısa süreli durak yapılmıştır. Yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Konstantin'in [bulunabileceği sırtları hesaplayarak yollara çıkıyorum.

Cümlede, niteleyen ile nitelenen arasında anlam ilişkisi kurulamamış aralarında kısa süreli durak yapılmıştır. Ayrıca, zarf görevindeki zarf-fiil öbeğinden sonra kısa süreli durak yapılması gerekirdi.

Günün birinde, [yol kenarlarında toprak anamızın koyu yeşil saçlarını da göremeyeceksiniz.

Cümlede, virgül konulan ismin bulunma durumunda olan ve zaman bildiren cümle unsurundan sonra daha uzun süreli yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Kuşlar pek yakından geçmişse, seslerini taklit [ederek kalın dudaklarıyla dişlerinin arasından onlara seslenirdi.

Cümlede, birleşik fiil grubunun unsurları arasında durak yapılması, anlam bütünlüğünün bozulması bakımından yanlıştır. İsmi uzaklaşma durumunda bulunan yer bildiren yer tamlayıcısından sonra kısa süreli durak yapılması gerekirdi.

Seneler var ki [kuşlar gelmiyor.

Cümlede, 'ki' bağlacından sonra daha uzun süreli yarım nefeslik bir durak yapılması gerekirdi.

Vaktiyle bu adaya, [bu zamanda kuşlar uğradı.

Cümlede, virgülden sonra daha uzun süreli yarım nefeslik, zaman bildiren cümle unsuru 'bu zamanda' kelime grubundan sonra kısa süreli çeyrek nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Sağa sola oynarlar, sonra bir [istikamet tutturur, geçip giderlerdi.

Cümlede, isim ve sıfat unsurları arasında durak yapılması yanlıştır.

Onlar, birer damlacık etleri bulunan birer tabiat [harikası kuşları toplarlardı.

Cümlede, iki isim unsuru arasında durak yapılmaması gerekirken kısa süreli durak yapılmıştır. Cümle unsurlarının sınırlarının çizilemediği, niteleyen ve nitelenen arasında anlam ilişkisinin kurulamadığı görülmektedir.

Vapurun [arka tarafında denizin üstüne [oldukça mülayim bakan gözlerini havaya kaldırır, eylül sonlarına doğru [şairane, gökyüzünü seyrederdi.

Cümlede, isim ve isim-fiil grubunun unsurları arasında gereksiz olarak durulduğu görülmektedir. ‘doğru’ edatından sonra da kısa süreli durak yapılmasına gerek yoktur.

Güzün [o güzel günlerini pencereden [görür görmez,

Cümlede, isim ve zarf-fiil grubunun unsurları arasında gereksiz olarak durulduğu görülmektedir. Belirtme durumundaki nesne unsurundan sonra kısa süreli durak yapılması gerekirdi.

Küme küme bir ağaçtan ötekine konarlardı.

Cümlede, ikilemeden sonra kısa süreli durak yapılması gerekirdi.

O esmerle sarışın arası [isketelerin [bir damlacık etlerinden [yapacağı [pilavın hazzıyla pırl pırl yanan [krom dişleriyle onu bir görseydiniz!...

Cümlede, zarf görevinde bulunan öbeğin unsurları arasında gereksiz duraklar yapılması anlam zincirini kırılmasına sebep olmuştur. ‘hazzıyla’ ve nesne görevindeki ‘onu’ kelimesinden sonra kısa süreli durak yapılması gerekirdi.

Bir de [yüzünün ve gözlerinin [parladığını görürdünüz.

Cümlede, ‘de’ bağlacından sonra daha uzun süreli yarım nefeslik durak yapılması, isim grubunun unsurları arasında da durak yapılmaması gerekirdi.

VİRGÜL – YARIM NEFES

Bizim pilavlıklar geldi, | derdi. |

Cümlede, nesne grubu ile yüklem arasında gereksiz durak yapılarak, bildirilen yargının tam olarak anlaşılması güçleşmiştir.

Cıvı cıvı öterlerdi. |

Cümlede, sonuna nokta konulan ve tam nefes durulmayı gerektiren yerde, daha kısa süreli yarım nefeslik durak yapıldığı görülmektedir.

Hele bir tanesi vardı, | bir tanesi!

Cümlede, virgülden sonra daha kısa süreli durulması yeterlidir. Ünlemden sonra da tam nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Günün birinde gökyüzünde, |güz mevsiminde artık esmer lekeler göremeyeceksiniz.

Cümlede, zaman bildiren isim grubu ‘günün birinde’ kelime grubundan sonra yarım nefeslik durak yapılması, ismin bulunma durumunda olan yer bildiren yer tamlayıcısından sonra da daha kısa süreli çeyrek nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Çayırılıkta | bir başka ağacın gölgesinde | birikmiş,

Cümlede, ismin bulunma durumunda olan birinci yer bildiren yer tamlayıcısından sonra daha kısa süreli çeyrek nefeslik durak yapılması, ikincisinden sonra durak yapılmaması gerekirdi.

Belki birkaç seneye kadar da nesilleri tükenecek. |

Cümlede, ihtimal bildiren ‘belki’ zarfından sonra yarım nefeslik, cümlenin sonunda da tam nefeslik durak yapılması gerekirdi. Öğrencinin nokta (.) işaretine uygun süreli durak yapmadığı görülmektedir.

Havada ve denizdeki tırşe maviliğin üstünde birtakım esmer damlacıklar görünürdü.

Cümlede, ismin bulunma durumunda olan yer bildiren yer tamlayıcısı öbeğinden sonra yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Kuşlar pek yakından geçmişse, seslerini taklit ederek kalın dudaklarıyla dişlerinin arasından onlara seslenirdi

Cümlede, hiç durak yapılmamış ve hızlı bir okuma yapılmıştır. Oysa özne görevinde bulunan kelime ile zarf görevinde bulunan kelime öbeklerinden sonra yarım nefeslik duraklar yapılması gerekirdi.

Günün birinde, yol kenarlarında toprak anamızın koyu yeşil saçlarını da göremeyeceksiniz.

Cümlede, ismin bulunma durumunda olan yer bildiren yer tamlayıcılarından sonra yarım nefeslik durak yapılması gerekirken durak yapılmamıştır.

Güzün | o güzel günlerini pencereden görür görmez

Cümlede, isim unsurlarının arasında durak yapılarak niteleyen ve nitelenen arasında anlam ilişkisi kurulamamıştır.

Havada ve denizdeki tırşe maviliğin | üstünde birtakım esmer | damlacıklar görünürdü.

Cümlede, isim ve sıfat gruplarının niteleyen ve nitelenenleri arasında anlam ilişkisi kurulamamış ve yarım nefeslik yapılmıştır.

Seneler var ki kuşlar gelmiyor.

Cümlede, 'ki' bağlacından sonra yarım nefeslik durak yapılması gerekmektedir.

Çocukları bu işe seferber eden de o idi,

Cümlede, virgül konulan yerde yarım nefeslik durak yapılması gerekmektedir.

NOKTA – TAM NEFES

Galata'da bir yazıhanesi vardı, || zahire tüccarıydı.

Cümle, sıralı bir cümledir. İki farklı yargıyı birbirinden virgülle ayrılmıştır. Virgülden sonra yarım nefeslik durak yapılması gerekmektedir. Fakat, burada daha uzun süreli tam nefeslik durak yapılmıştır.

Hele bir tanesi vardı, || bir tanesi!

Cümlede, virgülden sonra yarım nefeslik durak yapılması gerekmektedir. Fakat tam nefeslik durak yapılmıştır.

Sonbahara doğru birtakım insanların, çoluk çocuk ellerinde bir kafes,|| adanın tek tepesine doğru gittiklerini görürdüm.

Cümlede, virgülden sonra uzun süreli tam nefeslik durak yapıldığı görülmektedir. Yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Deriyi yırtmış da fırlamış gibi saçları,|| kısa kısa yürümesi, kalın kalın gülmesi...

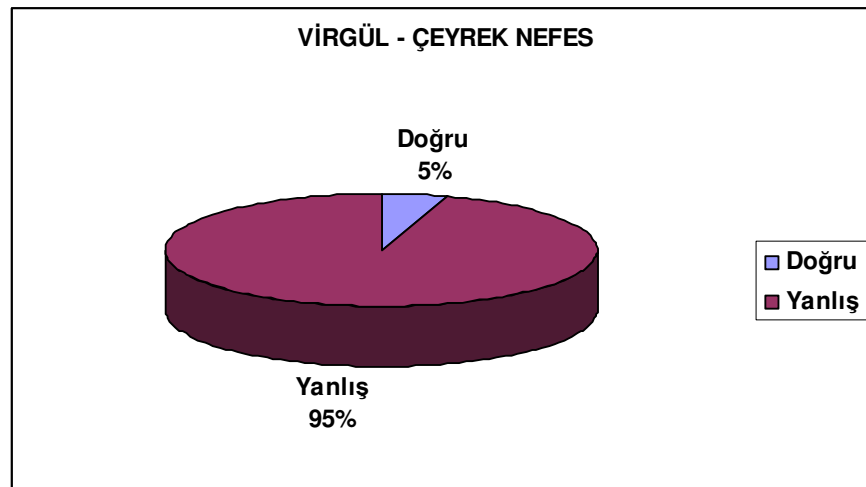
Cümlede, virgülden sonra uzun süreli tam nefeslik durak yapıldığı görülmektedir. Yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

8. SINIFLARLA İLGİLİ BULGULAR VE YORUMLAR

Cümle unsurlarının sınırlarının çizilmesiyle oluşturulan duraklar açısından yaptığımız değerlendirmede, 8. sınıf öğrencilerinin, virgül konulabilen ancak çeyrek nefeslik durulması gereken yerlerde %14, virgül konulan ve yarım nefeslik durulması gereken yerlerde %67, noktanın karşılığı olan ve tam nefeslik durulmayı gerektiren yerlerde %98 oranlarında doğru durdukları tespit edilmiştir. Öğrenciler, durak yapmaları gereken yerlerin (tam, yarım ve çeyrek nefes) %29'unda durak yapmamışlardır. Durak yapmaları gereken yerlerin genelinde, %11 oranında yanlış yerlerde durak yapmışlardır. Durulmaması gereken yerlerin %6'sında durak yapmışlardır.

Grafik 63

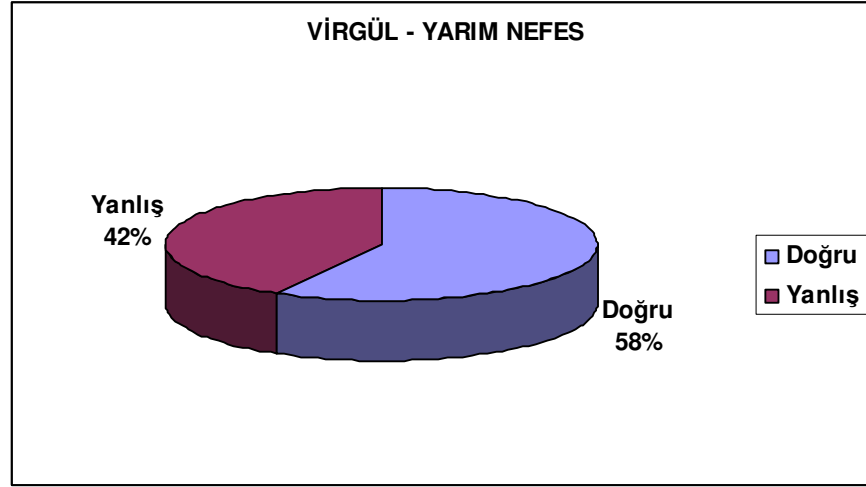
8. Sınıf Öğrencilerinin Çeyrek Nefeslik Durak Oranları

Öğrencilerin, virgül konulabilen ancak çeyrek nefeslik durulması gereken 975 doğru durak yapmaları gerekirken, 52'sinde (%5) doğru yaptıkları tespit edilmiştir. 923'ünde yanlış durak yapılmış veya hiç durak yapılmamıştır. Hata oranı %95'tir (Grafik 63).

Grafik 64

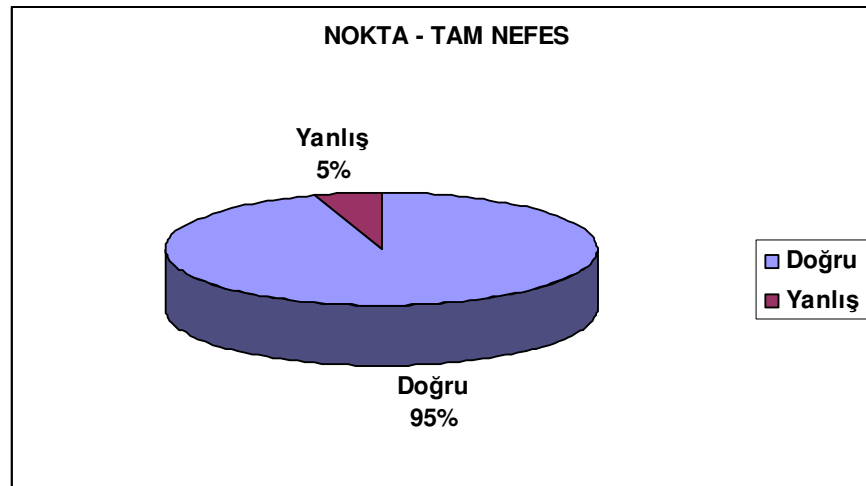
8. Sınıf Öğrencilerinin Yarım Nefeslik Durak Oranları

Öğrencilerin, virgül konulabilen ve yarım nefeslik durulması gereken 2350 doğru durak yapmaları gerekirken, 1360'ında (%58) doğru yaptıkları tespit edilmiştir. 583'ünde yanlış durak yapılmış veya hiç durak yapılmamıştır. Hata oranı %42'dir (Grafik 64).

Grafik 65

8. Sınıf Öğrencilerinin Tam Nefeslik Durak Oranları

Öğrencilerin, nokta konulan ve tam nefeslik durulması gereken 1750 doğru durak yapmaları gerekirken, 1656'sının (%95) doğru yaptıkları tespit edilmiştir. 94'ünde yanlış durak yapılmış veya hiç durak yapılmamıştır. Hata oranı %5'tir (Grafik 65).

Öğrenciler, durak yanlışlarında hataları, birinci sırada, virgül konulabilen ancak çeyrek nefeslik durmaları gereken, ikinci sırada, virgül konulan ve yarım nefeslik durmaları gereken, üçüncü sırada, nokta konulan ve tam nefeslik durmaları gereken yerlerde yapmışlardır. Bu durumda, en fazla çeyrek nefeslik, en az da tam nefeslik durmaları gereken yerlerde hata yapmışlardır.

Aşağıda 8. sınıf öğrencileri tarafından yapılan yanlış durakların yer aldığı cümlelere örnekler verilmiş ve ilgili yorumlar yapılmıştır. Cümlelerde sadece ilgili duraklar gösterilmiştir.

VİRGÜL – ÇEYREK NEFES

(İran) hükümdarı Şah İsmail ile Osmanlı padişahı Yavuz Sultan Selim 'in arası [açılmıştır.

Cümlede, 'ile' bağlacından sonra kısa süreli çeyrek nefeslik durak yapılması gerekirdi. Bu cümlede, yüklemden önceki unsur ile yüklem arasında durak yapılması gereksizdir.

Tahtın arkasındaki cellâtlar [kılıçlarını çekmişlerdi.

Cümlede, özne grubundan sonra daha uzun süreli yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Şah kızarıyor, [sararıyor, [morarıyordu.

Cümlede, virgüllerden sonra daha uzun süreli yarım nefeslik duraklar yapılması gerekirdi.

Dönüşte yedi bin [liraya geri vermek şartıyla Turoğlu'ndan meşhur [pembe incili kaftanı da aldı.

Cümlede, sayı ve sıfat grubunun unsurları arasında durak yapılmaması gerekirdi. İsmi uzaklaşma durumunda olan yer bildiren yer tamlayıcısından sonra çeyrek nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Muhsin Çelebi, [geniş somaki kemerli açık kapıdan serbest adımlarla girdi.

Cümlede, yüklemden uzak özne grubundan sonra daha uzun süreli yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi. İsmi uzaklaşma durumunda olan yer bildiren yer tamlayıcısından sonra da çeyrek nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Yakınları, [vezirleri, [cellâtlar, [muharipler, [hükümdarlarının sabrına, [tahammülüne şaşıyorlardı.

Cümlede, virgül konulan ve çeyrek nefeslik durak yapılan yerlerde daha uzun süreli yarım nefeslik duraklar yapılması gerekirdi.

Şah [İsmail’le görüşmesi, İstanbul’a dönüşü ve yeni bir yaşama başlaması anlatılmaktadır.

Cümlede, isim ve unvan unsurları arasında durak yapılması yanlıştır. Öğrenci cümle unsurunun sınırını çizememiştir. ‘ve’ bağlacından önce kısa süreli çeyrek nefeslik durak yapılması gerekmektedir.

Hemen sırtından pembe incili kaftanı çıkardı.

Cümlede, zarf unsuru ‘hemen’ ve ismin uzaklaşma durumunda olan yer bildiren yer tamlayıcısı ‘sırtından’ kelimelerinden sonra cümledeki yargının net olarak verilebilmesi için çeyrek nefeslik duraklar yapılması gerekirdi.

Genç karısı ile küçük çocuğunu akrabasından birinin [evine bıraktı.

Cümlede, isim grubunu unsurları arasında durak yapılması cümle unsurlarının sınırlarının çizilemediğini göstermektedir.

Onu size bırakıyorum.

Cümlede, ismin belirtme durumunda olan nesneden sonra kısa süreli çeyrek nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Muhsin Çelebi, geniş somaki kemerli [açık kapıdan serbest adımlarla girdi.

Cümlede, sıfat grubunun niteleyenleri arasında durak yapılmaması gerekirdi. İsmi uzaklaşma durumunda olan yer bildiren yer tamlayıcısından sonra da çeyrek nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Yolda, konak konak ilerledikçe [bu yeni elçinin [debdebesi, hele incili kaftanın şöhreti bütün Anadolu'dan geçerek Şah İsmail'in diyarına taşıyordu...

Cümlede, ismin bulunma durumunda olan yer bildiren yer tamlayıcısından ve 'bütün Anadolu'dan geçerek' zarf-fiil öbeğinden sonra kısa süreli çeyrek nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Ayağı öpülmeyen Şah [öfkesinden, kızgınlığından sapsarı kesildi.

Cümlede, özne görevindeki sıfat-fiil öbeğinden sonra daha uzun süreli yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Muhsin Çelebi dışarı çıkarken [Şah, kendi gibi hayretten donan nedimlerine:]

Cümlede, zarf-fiil öbeğinden sonra daha uzun süreli yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi. Cümle sonunda da tam nefeslik durak yapılmalıydı.

Tahtın önüne [yere serdi.

Cümlede, ismin yönelme durumunda olan yer bildiren yer tamlayıcısı grubundan sonra daha uzun süreli yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

VİRGÜL – YARIM NEFES

Muhsin Çelebi, geniş somaki | kemerli | açık kapıdan serbest adımlarla girdi.

Cümlede, sıfat grubunun niteleyenleri arasında durak yapılmaması gerekirdi.

Muhsin Çelebi | dışarı çıkarken Şah, kendi gibi hayretten donan | nedimlerine :

Cümlede, zarf görevindeki zarf-fiil öbeğinin ve yönelme durumunda olan kişi bildiren yer tamlayıcısı sıfat-fiil öbeğinin unsurları arasında durak yapılmaması gerekirdi. Öznenen sonra yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Şunun kaftanını verin, | dedi.

Cümlede, nesne grubu ile yüklem arasında gereksiz durak yapılarak bildirilen yargının tam olarak anlaşılması güçleşmiştir.

Kendisinin daha göremediği şeye | sahip | bu zengin elçiye karşı nefsinde derin bir | garaz duydu.

Cümlede, yer bildiren yer tamlayıcısının unsurları ve sıfat grubunun unsurları arasında durak yapılmaması gerekirdi. Yer bildiren yer tamlayıcısından sonra yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Çaldıran'da kırılacak gururu bugün, bu tek Türk'ün | ateş nazarları altında ezilmişti.

Cümlede, isim grubunun unsurları arasında niteleyen ve nitelenen arasında anlam ilişkisi kurulamamış ve durak yapılmıştır. Ayrıca, özne ve zarf unsurlarından sonra yarım nefeslik duraklar yapılması gerekirdi.

Nameyi aldı. |

Cümlede, yargının sonuna nokta konmuştur. Burada tam nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Şah İsmail donmuş, taş kesilmişti.

Cümlede, öznenen ve virgülden sonra yarım nefeslik durak yapılması gerekirdi.

Geçtiği yollardan gece gündüz | dörtnala döndü.

Cümlede, yüklemden önceki cümle unsuru ile yüklem arasında durak yapılmasına gerek yoktur.

NOKTA – TAM NEFES

Hemen sırtından pembe incili kaftanı çıkardı. ||

Cümlede, nokta (.) işaretinden sonra tam nefeslik durak yapılması gerekmemektedir. Sonraki cümlede bildirilen hareket ile bağlantılı olduğu için daha kısa süreli çeyrek nefeslik durak yapılması gerekmektedir.

Muhsin Çelebi sözünü bitirince müsaade filan istemedi, kalktı. ||

Cümlede, nokta(.) işaretinden sonra tam nefeslik durak yapılması gerekmemektedir. Sonraki cümlede bildirilen hareket ile bağlantılı olduğu için daha kısa süreli çeyrek nefeslik durak yapılması gerekmektedir.

Şah İsmail ‘pembe inci’yi yalnız masalarda işitmişti, ||

Cümlede, virgülden sonra daha kısa süreli yarım nefeslik durak yapılması gereklidir. Kendinden sonra bu cümleye bağlı başka cümle vardır.

Şah İsmail, vezirleri, kumandanları şaşırdılar, || hayretle bakıyorlardı.

Cümlede, virgülden sonra daha kısa süreli yarım nefeslik durak yapılması gereklidir.

BÖLÜM V

Bu bölümde, araştırmada ulaşılan bulgular doğrultusunda sonuçlar ve öneriler sunulmuştur.

5.1. SONUÇLAR

İlköğretim 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin prosodik unsurlardan vurgu, ton ve durakları sesli okuma esnasında yeterince yansıtıp yansıtamadıklarını tespit etme amacıyla, öykü türündeki metinlerin uzmana ve Muğla ili sınırları içerisinde bulunan dokuz ilköğretim okulunda okuyan 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf 42 erkek, 108 kız öğrenciden oluşan toplam 150 öğrenciye okutulması ve dijital ortamda değerlendirilmesi sonucu elde edilen bulgulara dayalı sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

1. Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin metnin diyalog kısımlarının cümle unsurlarında ürettikleri tonlarla ilgili sonuçlar:

1. İlköğretim 3. sınıf öğrencileri; yüklemde, nesnede, kişi belirten yer tamlayıcısında, cümle dışı unsurda alçalan, zarf ve öznede yükselen tonları birinci sırada üretmişlerdir.

2. İlköğretim 4. sınıf öğrencileri; yüklemde alçalan, nesne ve yer belirten yer tamlayıcısında yükselen tonları birinci sırada üretmişlerdir.

3. İlköğretim 5. sınıf öğrencileri; yüklemde, yer belirten yer tamlayıcısında, kişi belirten yer tamlayıcısında, zarfta, nesnede alçalan, öznede, cümle dışı unsurda yükselen tonları birinci sırada üretmişlerdir.

4. İlköğretim 6. sınıf öğrencileri; yüklem, zarf, yer belirten yer tamlayıcısı, kişi belirten yer tamlayıcısı ve cümle dışı unsurda alçalan, özneye alçalan ve yükselen tonları birinci sırada üretmişlerdir.

5. İlköğretim 7. sınıf öğrencileri; özne ve yüklemde alçalan tonları birinci sırada üretmişlerdir.

6. İlköğretim 8. sınıf öğrencileri; bütün cümle unsurlarında alçalan tonları birinci sırada üretmişlerdir.

3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin metnin diyalog kısımlarının cümle unsurlarına yaptıkları vurgularla ilgili sonuçlar:

1. İlköğretim 3. sınıf öğrencileri; birincil ve ikincil vurgularda cümle dışı unsuru, üçüncül vurguda zarfı ve özneyi, dördüncül vurguda yüklem ve nesneyi, beşincil ve altı vurgularda nesneyi ön plânda vurgulamışlardır.

2. İlköğretim 4. sınıf öğrencileri; birincil vurguda nesneyi, ikincil vurguda yer belirten yer tamlayıcısı, üçüncül ve dördüncül vurgularda yüklemi, beşincil ve daha altı vurgularda nesneyi ön plânda vurgulamışlardır.

3. İlköğretim 5. sınıf öğrencileri; birincil vurguda cümle dışı unsuru, ikincil vurguda özneyi, üçüncül vurguda nesne ve kişi belirten yer tamlayıcısını, dördüncül vurguda yer belirten yer tamlayıcısı, beşincil ve daha altı vurgularda nesne ve kişi belirten yer tamlayıcısını ön plânda vurgulamışlardır.

4. İlköğretim 6. sınıf öğrencileri; birincil ve ikincil vurgularda yer belirten yer tamlayıcısını, üçüncül vurguda yüklemi, dördüncül vurguda kişi

belirten yer tamlayıcısını, beşincil ve daha altı vurgularda yüklemi ön plânda vurgulamışlardır.

5. İlköğretim 7. sınıf öğrencileri; birincil vurguda özneyi, dördüncül ve beşincil ve daha altı vurgularda yüklemi ön plânda vurgulamışlardır.

6. İlköğretim 8. sınıf öğrencileri; birincil vurguda özneyi, ikincil vurguda kişi belirten yer tamlayıcısını, üçüncül vurguda nesneyi, dördüncül vurguda zarfı, beşincil ve daha altı vurgularda yüklemi ön plânda vurgulamışlardır.

Öğrenciler, metnin diyalog kısımlarının duygu ve düşünce dünyasını yansıtan prosodik unsurlardan ton çeşitleri arasında en fazla alçalan tonları, en az düz tonları üretmişlerdir. Öğrenciler, kelime-anlam, öbek-anlam ilişkilerini algılayamamış, genel olarak vurguları uzmandan farklı unsurlara yapmışlardır.

2. Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

İlköğretim 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerin metnin tamamında prosodik unsurlardan duraklarla ilgili sonuçlar:

1. İlköğretim 3. sınıf öğrencilerinin yaptıkları duraklarda, en az hata noktanın kullanıldığı tam nefes durulmasını gerektiren, en fazla hata virgöl konulması tercihe bağlı, ancak metinde konulmamış olan, virgülden daha kısa çeyrek nefes durulmasını gerektiren yerlerde tespit edilmiştir.

2. İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin yaptıkları duraklarda, en fazla hata virgöl konulması tercihe bağlı, ancak metinde konulmamış olan, virgülden daha kısa çeyrek nefes durulmasını gerektiren yerlerde tespit edilmiştir.

Noktanın kullanıldığı tam nefes durulmasını gerektiren yerlerde hata yapılmamıştır.

3. İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yaptıkları duraklarda, en az hata noktanın kullanıldığı tam nefes durulmasını gerektiren, en fazla hata virgöl konulması tercihe bağlı, ancak metinde konulmamış olan, virgülden daha kısa çeyrek nefes durulmasını gerektiren yerlerde tespit edilmiştir.

4. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yaptıkları duraklarda, en az hata noktanın kullanıldığı tam nefes durulmasını gerektiren, en fazla hata virgöl konulması tercihe bağlı, ancak metinde konulmamış olan, virgülden daha kısa çeyrek nefes durulmasını gerektiren yerlerde tespit edilmiştir.

5. İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin yaptıkları duraklarda, en az hata virgölün kullanıldığı ve yarım nefeslik durulmasını gerektiren, en fazla hata virgöl konulması tercihe bağlı, ancak metinde konulmamış olan, virgülden daha kısa çeyrek nefes durulmasını gerektiren yerlerde tespit edilmiştir.

6. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin yaptıkları duraklarda, en az hata noktanın kullanıldığı tam nefes durulmasını gerektiren, en fazla hata virgöl konulması tercihe bağlı, ancak metinde konulmamış olan, virgülden daha kısa çeyrek nefes durulmasını gerektiren yerlerde tespit edilmiştir.

Öğrenciler, cümle unsurlarının sınırlarını çizememişler, genel olarak durakları yanlış yerlerde yapmışlardır. Öğrenciler, dilin parçalar üstü birimlerinden zaman boyutuyla ilgili duraklarda en fazla hatayı virgöl konulması tercihe bağlı, ancak metinde konulmamış olan, virgülden daha kısa çeyrek nefes durulmasını gerektiren yerlerde yapmışlardır. Öğrenciler, dilin parçalar üstü birimlerinden zaman boyutuyla ilgili duraklarda en az hatayı noktanın kullanıldığı tam nefes durulmasını gerektiren yerlerde yapmışlardır.

5.2.ÖNERİLER

Araştırma sonucu elde edilen bulgulara dayalı olarak, ilköğretim 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin prosodik unsurlardan ton, vurgu ve durakları doğru kullanmalarını sağlamak amacıyla aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

Eğitim fakültelerine yönelik;

1. Öğrencilerin ilköğretim kurumlarında sesli okuma becerileri kazanmaları, konuyla ilgili mevcut eksikliklerinin giderilmesi, ilgili kurumlarda görev yapacak öğretmenlere bağlıdır. Öğretmen yetiştiren kurumlarda teknolojik destekli eğitim-öğretim yapılmalı, insanın duygu ve düşünce dünyasını ifade eden prosodik unsurlar öğretmen adaylarına kavratılmalıdır.

2. Ses ile ilgili olan sesli okuma unsurlarının görünür hâle getirilip öğretmen adaylarına sunulması, sesli okuma becerilerinin kısa sürede ve kalıcı olarak kazandırılmasını sağlayacaktır. Bu nedenle, üniversitelerde fonetik laboratuvarlarının açılarak, lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin kullanmalarına fırsat verilmelidir.

3. Fonetik ile ilgili bilimsel çalışmalar, fonetik laboratuvarlarında teknolojik destekli olarak yapılmalıdır.

Öğretmenlere yönelik;

1. Öğretmenlere, öncelikle sınıf öğretmenlerine, ilgili alanların uzmanları tarafından hizmet içi eğitim kursları verilerek, standart Türkçeyi doğru ve düzgün kullanmaları sağlanmalıdır.

2. Öğretmenler, sınıf içerisinde sesli okuma çalışmaları yaparak, hissettirme ve örnek olma yoluyla öğrencilerin söz konusu unsurları yeterince ve doğru olarak yansıtma becerisini sağlamalıdır.

3. Derslerde, prosodik unsurları yansıtma becerisi kazandırmaya yönelik sesli okuma çalışmalarına yer verilmelidir.

4. Doğru ve sağlıklı sesli okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik bütün öğrencilerin katılımını sağlayan sesli okuma saatleri düzenlenmelidir.
5. Okullarda farklı türlerde metin ve şiir okuma yarışmaları düzenlenmelidir.

VI- KAYNAKÇA

AKÇAMETE, Gönül ve Firdevs Güneş. (1992). “*Üniversite Öğrencilerinde Etkili ve Hızlı Okumanın Geliştirilmesi*”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, cilt 25, S.2, s. 463-471.

AKÇAMETE, Gönül ve Firdevs Güneş. (1989). “*Üniversite Öğrencilerinin Okumalarının Değerlendirilmesi*”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, cilt 22, S.2, s. 735-753.

AKSAN, Doğan. (2003). “*Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*”, TDK Yayınları; Ankara.

AKTAŞ, Şerif ve Osman Gündüz. (2004). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Akçağ Yayınları; Ankara.

BANGUOĞLU, Tahsin. (2004). “*Türkçenin Grameri*”, TDK Yayınları; Ankara.

BATUR, Suat ve Cafer Yıldırım. (2002). “*İlköğretim Türkçe 7*”, Özyürek Yayınevi; İstanbul.

COŞKUN, M. Volkan. (2002a). “*Türkçenin Öğretiminde Ses Bilgisi*”, **Türk Dünyası Araştırmaları**, S. 139, s.87-89 . (2002)

COŞKUN, M. Volkan. (2003a). “*Türkiye Türkçesinde Ünlüler ve Ünsüzler*”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten, 1999/ I-II'den Ayrı Basım**, s. 41-50, Ankara.

COŞKUN, M. Volkan. (2003b). “*Standart Türkçedeki Ünlülerin Akustik Özellikleri ve Oluşum Yerleri Bakımından Sınıflandırılmasıyla Görüntüleri*”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten, 2001/ I-II'den Ayrı Basım**, s. 87-98, Ankara.

COŞKUN, M. Volkan. (2003c). “*Standart Türkçedeki Ünsüzlerin Akustik Özellikleri ve Görüntüleriye Boğumlanma yerleri Bakımından Sınıflandırılması*”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten, 2001/ I-II'den Ayrı Basım**, s.63-85, Ankara.

COŞKUN, M. Volkan. (2002b). “*Türkçenin Öğretiminde Ünsüzlerin Sınıflandırılması*”, **Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S. 8, s.7-10.

COŞKUN, M. Volkan. (2000a). “*Türkiye Türkçesinde Vurgu, Ton, Ezgi*”, **Türk Dili, Araştırmaları**, S. 584, s.126-130.

COŞKUN, M. Volkan. (2000b). “*Türkiye ve Özbek Türkçelerinde ‘ğ’*”, **Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi**, S. 9, s.251-260 .

COŞKUN, M. Volkan. (2000c). “*Fonetik ve Fonetik Lâbaratuvarları*”, **Türk Dili**, S. 81, s.387-402 .

COŞKUN, M. Volkan. (2000d). “*Fonetik, Fonoloji ve Türkiye Türkçesinin Ünsüzler Matriksi*”, **Türk Dili**, S. 588, s.588-594 . (2002)

COŞKUN, M. Volkan. (2006). “*Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Sesletim Sorun*”, **Türkçenin Çağdaş Sorunları**, Divan Yayınevi, s.59-69, İstanbul.

COŞKUN, M. Volkan, Nilgün Açık ve F. Zehra Arzu.(2005). “*Türkçe Eğitiminde Sesli Okuma Becerisinin Psikolojik Temeller*”, **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi XIV. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı**, s. 298-304, Denizli.

COŞKUN, M. Volkan, Nilgün Açık ve Didem Çetin. (2005). “*Prosodik Unsurların Şiir Okuma Yoluyla Beceri Olarak Kazandırılmasında Bilgisayarlı Öğretim*”, **V.Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı Bildiri Kitabı**, s.714-717, Sakarya.

ÇİFTÇİ, Musa. (2000). “*Sesli Okuma*”, **Bilge**, S.24, s.178-183.

ÇONGUR, Rıdvan H. (1995). “*Söz Sanatı (I)*”, **Dil Dergisi, Ankara Üniversitesi, TÖMER Yayınları**, S.28, s.40.

ÇONGUR, Rıdvan H. (1995). “*Söz Sanatı (II)*”, **Dil Dergisi, Ankara Üniversitesi, TÖMER Yayınları**, S.29, s.64.

ÇONGUR, Rıdvan H. (1995). “*Söz Sanatı (III)*”, **Dil Dergisi, Ankara Üniversitesi, TÖMER Yayınları**, S.31, s.41.

ÇONGUR, Rıdvan H. (1995). “*Söz Sanatı (IV)*”, **Dil Dergisi, Ankara Üniversitesi, TÖMER Yayınları**, S.32, s.48.

ÇONGUR, Rıdvan H. (1995). “*Söz Sanatı (V)*”, **Dil Dergisi, Ankara Üniversitesi, TÖMER Yayınları**, S.34, s.35.

ÇONGUR, Rıdvan H. (1995). “*Söz Sanatı (VI)*”, **Dil Dergisi, Ankara Üniversitesi, TÖMER Yayınları**, S.35, s.42.

ÇONGUR, Rıdvan H. (1995). “*Söz Sanatı (VII)*”, **Dil Dergisi, Ankara Üniversitesi, TÖMER Yayınları**, S.36, s.42.

ÇONGUR, Rıdvan H. (1995). “*Söz Sanatı (VIII)*”, **Dil Dergisi, Ankara Üniversitesi, TÖMER Yayınları**, S.38, s.58-72.

ÇONGUR, Rıdvan H. (1995). “*Söz Sanatı (I)*”, **Dil Dergisi, Ankara Üniversitesi, TÖMER Yayınları**, S.28, s.40.

DEMİR, Nurettin ve Emine Yılmaz. (2003). “*Türk Dili El Kitabı*”, Grafiker Yayıncılık; İstanbul.

DÖKMEN, Üstün. (1994). “*Okuma Becerisi, İlgisi ve Alışkanlığı Üzerine Psiko-Sosyal Bir Araştırma*”, Milli Eğitim Basımevi; İstanbul.

ERGENÇ, İclâl. (1995). “*Konuşma Dili ve Türkçenin Söyleyiş Sözlüğü*”, TDK Yayınları; Ankara.

ERGİN, Muharrem. (1997). “*Türk Dil Bilgisi*”, Bayrak Basım-Yayım; İstanbul.

FERAH, Aysel. (2001). “*Her Yönüyle Türkçe Okuma-Yazma*”, MEB; Ankara.

GÜNEŞ, Firdevs. (1997). “*Okuma- Yazma Öğretimi ve Beyin Teknolojisi*”, Ocak Yayınları; Ankara.

GÜRCAN, Halil İbrahim. (1999). “*Okuma Alışkanlığı İle Kitap Yayıncılığının Kültürel İletişim ve Teknolojisine Bağlı Sorunları Karşısında Türkiye Koşulları Temelinde Bir Model Önerisi*”, **TC Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Eskişehir.

KARADAĞ, Metin. (2003). “*Kuram-Yöntem Bağlamında Yazılı ve Sözlü Anlatım*”, Ürün Yayınları; Ankara.

KARAHAN, Leyla. (1999). “*Türkçede Söz Dizimi*”, Akçağ Basım-Yayım; Ankara.

KARAKUŞ, İdris. (2002). “*Dil Öğretiminin Biyo-Psiko-Sosyolojik Boyutları*”, **Türk Dili**, S. 607, s.230-238.

KARAKUŞ, İdris. (1996). “*Metinlerle Ana Dili Öğretimi*”, **Bilge**, S.10, s.4-10.

KARASAR, Niyazi. (1994). “*Bilimsel Araştırma Yöntemleri*”, Nobel Yayın Dağıtım; Ankara.

KARASAR, Niyazi. (2000). “*Araştırmalarda Rapor Hazırlama*”, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

- KAVCAR, Cahit , Ferhan Oğuzkan ve Sedat Sever. (1998). “*Türkçe Öğretimi*”, Engin Yayınevi; Ankara.
- KAYA, Mehmet. (2004). “*Üniversite Öğrencilerinin Türkçede Yanlış Ünlü Sesletimleri*”, **İstanbul Üniversitesi Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi**, S.1, s.89-97.
- MEB. (2000). “*İlköğretim Okulu Türkçe - Yazı Programı 6-7-8*”, MEB; İstanbul.
- ÖZ, M. Feyzi. (2001). “*Uygulamalı Türkçe Öğretimi*”, Anı Yayıncılık; Ankara.
- ÖZBAY, Murat. (2003). “*Türkçe Öğretimi Bibliyografyası*”, Pegama Yayıncılık; Ankara.
- ÖZBAY, Murat. (2002). “*Kültür Aktarımı Açısından Türkçe Öğretimi*”, **Türk Dili**, S.602, s.112-120.
- ÖZCAN, Demirel. (1999). “*İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*”, MEB Yayınları; İstanbul.
- ÖZEN, Ferhat. (2001). “*Türkiye’de Okuma Alışkanlığı*”, Kültür Bakanlığı Yayınları; Ankara.
- BAKIRCIĞLU, Rasim ve Güner Yalçın.(2003). “*İlköğretim Türkçe 5*”, Yıldırım Yayınları; Ankara.
- SIRMATEL, Ziya ve Adil Topaloğlu. (2004). “*İlköğretim Türkçe 3*”, Özgün Yayıncılık; Ankara.
- SİDEKLİ, Sabri. (2005). “*İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Öğretici ve Öyküleyici Metinlere Göre Okuduğunu Anlama Becerilerinin Sınanması*”, Gazi Üniversitesi (Yüksek Lisans Tezi); Ankara.
- SEVER, Sedat. (2004). “*Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*”, Anı Yayıncılık; Ankara.
- TDK. (2005). “*Türkçe Sözlük*”, Türk Dil Kurumu Basımevi; Ankara.
- TÜRKOĞLU, Adil, Ali Yıldırım ve Ahmet Doğanay. (2000). “*Okulda Başarı İçin Ders Çalışma ve Öğrenme Yöntemleri*”, Seçkin Yayıncılık; Ankara.
- ÜNALAN, Şükrü. (2001). “*Türkçe Öğretimi*”, Nobel Yayın Dağıtım; Ankara.

VURAL, Birol. (2003).”*Doğru ve Güzel Konuşma*”, Hayat Yayıncılık; İstanbul..

YALÇIN, Alemdar. (2002). “*Türkçe Öğretim Yöntemleri Yeni Yaklaşımlar*”, Akçağ Basım-Yayım; Ankara.

YANGIN, Banu. (1999). “*İlköğretimde Türkçe Öğretimi*”, MEB Yayınları; Ankara.

YILDIRIM, Veysi. (2002). “*İlköğretim Türkçe 6*”, Elit Yayınevi; Ankara.

YÖRÜK, Yaşar, Salih Başer, A. İhsan Mihçı ve Sevim Yörük. (2001). “*İlköğretim Türkçe 8*”, Serhat Yayınevi; İstanbul.

<http://www.ttkb.gov.tr>

<http://tdk.gov.tr>

ÇİÇEK İLE ÇOCUK

Küçük bir çocuk, | harçlığıyla | çiçekçiden | köklü bir çiçek almış. || Mendilini ıslatıp, | çiçeği | onun içine koymuş. || Koşup bir solukta | çiçeği | avluya dikmiş. || Toprağını kabartmış, | su vermiş. ||

Çocuk, | bütün gece | çiçekli düşler görmüş. || Uyanır uyanmaz bakmış ki | çiçeğin yaprakları kurumuş. || Çiçeğin toprağını | yeniden kabartmış, | yeniden sulamış. || Ama | çiçekte | hiçbir kısırtı olmamış. ||

Çocuk, | bu işlemleri | günlerce sürdürmüş. || Ne | çiçek | yaprak açmış || ne de | çocuk usanmış ona bakmaktan. ||

Bir sabah, | çocuk, | yine onu | sulamaya inmiş. || Bu kez | çiçeğin | kırmızı kırmızı yapraklar açtığını görmüş, | gözlerine inanamamış. ||

Kendi kendine: ||

‘Çok beklettin beni. || Üstelik | ne çok özen gösterdim. || Oysa | sen, | günlerce yüzünü bile göstermedin | bana.’ demiş. ||

Günlerdir olup biteni izleyen annesi, | çocuğu | yanına çağırmış. || ‘Bak, kızım, | kolaylıkla elde edilen mutluluklar | sürekli olmaz. || Ancak | uzun süre emek verilerek elde edilen mutluluklar | kalıcı olur.’ demiş. ||

Çocuk, | annesini | dikkatle dinlemiş. || Çiçeğin bakımına | daha çok özen göstermiş. ||

Çetin ÖNER

OYUN ALANI

Aydın ile Ahmet, | aynı semtin çocuklarıydı. || Sokakları ve okulları | ayırıyordu. || Ama çoğu zaman | birlikte oynarlardı. || Semtte, | apartman yığınları arasında kalmış açıklık bir alan | vardı. || Çevredeki tüm çocuklar | burada | toplarırlardı. || En çok | futbol | oynanırdı. || Sonradan, | alanın bir köşesine, derme çatma bir basket potası | yerleştirildi. || Kimi çocuklar da | basket oynamaya başladı. ||

Arada bir, | pazar günleri, | çocuklara | bazı babalar da katılıyordu. || Bu top meraklısı babalar, | semt çocuklarından iki takım bile | oluşturmuşlardı. || Okul çağına yeni girmiş minikler için de | alanın köşesinde bir yer | düzenlenmişti. || Küçükler de | orada | top peşinde | koşarlardı. ||

Ne var ki | o güzel günler | sona erdi. || Semtin oyun alanına, | otopark yapıldı. || Çocuklar da | açıkta kaldılar. || Kimi zaman | evlerin önündeki kaldırımların geniş yerlerinde | top oynamaya kalkışıyorlardı. || Ama | dirlikleri yoktu. || Yoldan geçenler: | ‘Burada top oynanır mı?’ diye | çıkışıyorlardı. || İlk katlarda oturanlar ise | ‘Camları kıracağız.’ diyerek | apaçık | kovalıyorlardı çocukları. ||

Çocuklar, | boş zamanlarında oynayacak yer bulamadıklarından | aylak aylak gezmekten sıkıldıkça, | birbirlerine çatıyorlardı. || Oysa | oyun alanları varken | ne kadar mutluydular. ||

Gülten DAYIOĞLU

KÜSKÜN AYIÇIK

Yüksek yaylalarımızdan birinde | bir grup madenci, | taş kömürü | aramaktaydı. || Mühendis Demir Bey ve yardımcıları, | umut ve coşkuyla | sürdürüyorlardı çalışmalarını. ||

Üç kişilik bir grup, | yaylanın ötelindeki ormanda | kazı yapıyordu. || Yerler | karla kaplıydı. || Bir ara, | bir ayı yavrusu dolandı ayaklarına. ||

Teknisyen Bekir, | sevgiyle | yavru ayıya uzandı. || Tam kucağına alacakken | işçiler karşı durdular: ||

“Aman ağabey! || Dokunma yavruya. || Anası yakında olmalı. || Üstümüze atılmaya kalkışır.” ||

Bekir: ||

“Haydi, git buradan!” diyerek | onu | ormana doğru iteledi. ||

Hava kararırken | maden arayıcıları, | kamp yerine doğru yola çıktılar. || Yavru ayı da | onlarla birlikte | koşmaya başladı. || Ne yaptılarsa | ondan kurtulamadılar. ||

Kamp yerinde | ayı, | adamların bacaklarının arasından geçip | Demir Beyin ayakları dibinde durdu. || Demir Bey | onu bağrına bastı. || Aralarındaki sevgi bağı | böylece kuruldu. ||

O günden sonra | yavru ayı, | kampın gülü oldu. || Onu sevmeyen | yoktu. || O da | herkesi seviyordu. ||

İlkbahar ve yaz geçmiş, | ayı büyümüştü. || Adını | ‘Şemo’ koymuşlardı. || Ona | herkes | bir şeyler öğretiyordu. || Şemo, | herkesle güreş tutuyor, | kimsenin canını yakmamaya | özen gösteriyordu. ||

Kampa | yeni bir işçi alınmıştı. || Şemo, | onunla da gürleşmek istedi. || İşçi, | Şemo'nun kendisine saldıracağını sandı. || Elindeki makası | olanca gücüyle | Şemo'nun kafasına indirdi. || Kafasından yaralanan Şemo, | adamı yere çaldı. || İşçinin kolları, | kaburga kemikleri kırılmıştı. ||

Bu olay üzerine, | istemeye istemeye | Şemo'yu | Ankara Hayvanat Bahçesine göndermeyi kararlaştırdılar. || Şemo'yu | kafese kapatıp | yük trenine yerleştirdiler. || Herkes | çok üzgündü. || Tren kalkarken | Teknisyen Bekir ağlıyordu. ||

Bu olaydan üç ay sonra | Demir Bey | Ankara'ya gitti. || Doğruca | hayvanat bahçesine koştu. || Ayılar bölümünü buldu. || Coşkuyla seslendi: ||

'Şemo! || Şemoooo! || Neredesin?' ||

Böyle bağırırken | bekçi geldi yanına: ||

'Geç kaldın beyim.' dedi. || 'Üç aydır | o ayının boğazından | bir lokma geçiremedik. || Geçen hafta öldü. || Bir köşeye çekilerek sürekli düşünüyordu.' ||

Demir Bey, | çok üzülmüştü. || Ayaklarını sürükleyerek | hayvanat bahçesinden ayrıldı. ||

Gülten DAYIOĞLU

ANT

... Büyük bir bahçe... || Ortasında [köşk biçiminde yapılmış bembeyaz bir ev... || Sağ köşesinde [her zaman oturduğumuz beyaz perdeli oda. || Sabahları [annem [beni [bir bebek gibi [pencerenin kenarına oturtur, | dersimi tekrarlatır, | sütümü içirirdi. ||

Okul [bir katlı, | duvarları badanasızdı. || Kapıdan girilince [üstü kapalı bir avlu vardı. || Daha ilerisinde [küçük, [ağaçsız bir bahçe. ||

Okulda [yalnız bir tür ceza vardı: | Dayak... || Ben | hiç dayak yememiştim. || Yalnız bir defa [Büyük Hoca [kuru, [kemikten elleriyle | yalan söylediğim için [sol kulağımı çekmişti. || Bahçedeki abdest fiçisinin musluğu koparılmıştı. || Büyük Hoca, | suçu yapanı arıyordu. || Bu, | mavi cepkenli, | kırmızı kuşaklı, | hasta, | zayıf bir çocuktur. || Haber verdim. || Falakaya konacaktı. || İnkâr etti. || Sonra [diğer bir çocuk çıktı. || Kendi kopardığımı, | onun suçu olmadığını söyledi. || O zaman Büyük Hoca: 'Niçin yalan söylüyor, bu zavallıya iftira ediyorsun ?' diye [kulağıma yapıştı. || Yüzünü buruşturarak darıldı. ||

Ağladım, | ağladım. || Çünkü yalan söylemiyordum. || Evet, | musluğu koparıırken [gözümle görmüştüm. || Akşamüstü, | okul dağılırken [çocuğu tuttum. ||

-Niçin beni yalancı çıkardın, dedim. | Musluğu sen koparmamıştın... ||

-Ben koparmıştım. ||

-Hayır, | sen koparmamıştın. Öbür çocuğun kopardığını [ben [gözümle gördüm. ||

Direnmedi. || Yüzüme baktı. || Bir an | öyle durdu. || Eğer hocaya söylemeyeceğime yemin edersem, | saklamayacaktı. || Anlatacaktı. ||

–Musluğu [Ali koparmıştı, dedi, | ben de biliyordum. || Ama çok zayıf, | hem hastadır. || Görüyorsun, | falakaya dayanamaz. [Belki ölür, [daha yataktan yeni kalktı. ||

–Ama sen niçin [onun yerine cezalandırıldın? ||

–Niçin olacak? || Biz [onunla ant içmişiz. || O [bugün hasta. | Ben [iyi, kuvvetliyim. || Onu kurtardım işte. || Pek güzel anlamadım. || Tekrar sordum: ||

–Ant ne? ||

–Bilmiyor musun? ||

–Bilmiyorum! ||

O vakit güldü. || Benden uzaklaşarak karşılık verdi: ||

–Ant içenler [kan kardeşi olurlar. || Birbirlerine [ölünceye kadar yardım ederler, | dertli günlerinde [birbirlerine koşarlar. ||

Hacı Budakların [benim kadar bir çocukları vardı ki [en çok [adı hoşuma giderdi: || Mıstık... ||

...

Bilmiyorum, | aradan ne kadar zaman geçti. ||

Büyük, [geniş bir yoldan geçiyorduk. || Kenarda [yığılmış bir duvarın temelleri vardı. || Birdenbire [karşıdan [iri, [kara bir köpek çıktı. || Koşarak geliyordu. || Korktuk, | şaşırдық. || Öyle kaldık. || Önce ben [biraz kendimi toplayarak [‘Aman, [kaçalım...’ dedim. || Gözleri ateş gibi parlayan köpek [bize yetişmişti. || O zaman Mıstık: | ‘ Sen arkama saklan! ...’ diye haykırdı, [önüme geçti. || Köpek [ona saldırdı. ||

İlkin [hızla birbirlerine çarptılar. ||

Biraz böyle savaştıktan sonra | ikisi de yere yuvarlandılar. || Mıstık’ın şapkası, | mavi yemenisi düştü. || Bu savaş, | bana pek uzun geldi. || Titriyordum. || Sopalı amcalar yetiştiler. || Köpeğe [odunlarının bütün gücüyle [birkaç tane indirdiler. || Mıstık, [kurtuldu. || Zavallının kollarından, [

burnundan kan akıyordu. || ‘Bir şey yok... [Acımıyor... [Biraz çizildi...’
diyordu. || Evine götürdüler. ||

Ertesi günü [Mıstık [okula gelmemiştir. || Daha ertesi günü [yine
gelmedi... ||

....

Ne yazık ki | o [hiç gelmedi. || Köpek kuduzmuş. || Baktırmak için [
Mıstık’ı [Bandırma’ya götürdüler. || Oradan [İstanbul’a göndereceklerdi. ||

Sonunda | bir gün işittik ki | Mıstık [ölmüş... ||

Ömer SEYFETTİN

SON KUŞLAR

Vaktiyle bu adaya, | bu zamanda [kuşlar uğradı. || Cıvıl cıvıl öterlerdi. || Küme küme [bir ağaçtan ötekine konarlardı. || İki senedir gelmiyorlar. ||

Sonbahara doğru [birtakım insanların, | çoluk çocuk [ellerinde bir kafes, adanın tek tepesine doğru gittiklerini göürdüm. || İçim [cız ederci. ||

Büyüklerin ellerinde [birbirine yapışmış acayip çomaklar vardı. || Bir yeşil meydanın kenarına varır, | bunları [bir ufacık ağacın altına, | çığırtkan kuşu bulunan bir kafesle birlikte bırakırlar, | ağacın her dalına [ökseler bağlarlardı. || Hür kuşlar, | kafesteki çığırtkan kuşunun feryadına, | dostluk, | arkadaşlık, | yalnızlık sesine doğru, | kümeler halinde gelirler. || Çayırılıkta [bir başka ağacın gölgesinde birikmiş, | çoluklu çocuklu kocaman adamlar, | bir müddet bekleşirler; | sonra [kuşların üşüştüğü ağaca doğru yavaş yavaş yürürlerdi. || Ökselerden kurtulmuş dört - beş kuş, | bir başka ökseye doğru şimdilik uçup giderken, | onlar, | birer damlacık etleri bulunan birer tabiat harikası kuşları toplarlardı. ||

Hele bir tanesi vardı, [bir tanesi! || Çocukları | bu işe seferber eden de o idi, | ökseleri | cumartesi gecesinden hazırlayan da... || Konstantin adında biriydi. || Galata'da [bir yazıhanesi vardı, | zahire tüccarıydı. || Kalın, | tüylü bilekleri, | geniş göğsü, | delikleri açılıp kapanan üstü kara kara benekli bir burnu, | deriyi yırtmış da fırlamış gibi saçları, | kısa kısa yürümesi, | kalın kalın gülmesi... ||

O esmerle sarışın arası isketelerin bir damlacık etlerinden yapacağı pilavın hazzıyla [pırıl pırıl yanan krom dişleriyle | onu [bir görseydiniz!... || Hani sessiz, | zenginliğini belli etmez, | alçak gönüllü adamdı da... || Konu komşusu da severdi. || Hiçbir şeye, | hiçbir dedikoduya karışmazdı. || Sabahleyin | işine [kısa kısa adımlarla

koşarken; | akşam, | filesi elinde vapurdan çıkarken
 görseniz; | iriliğine, | sallapatalığına, | basit [ama hesaplı
 fikirlerine, | sevimli şakalarına karşı, | hakkında [kötü bir hüküm
 veremezsiniz; | ama güz mevsiminde | birdenbire böyle canavar
 kesilirdi. || Vapurun arka tarafında [denizin üstüne oldukça mülayim bakan
 gözlerini [havaya kaldırır, | eylül sonlarına doğru şairane, | gökyüzünü
 seyrederdi. || Bir de | yüzünün ve gözlerinin parladığını görürdünüz. ||

Havada ve denizdeki tirşe maviliğin üstünde | birtakım esmer
 damlacıklar görünürdü. || Sağa sola oynarlar, | sonra [bir istikamet
 tutturur, | geçip giderlerdi. ||

Konstantin, | onların çok uzaktan geçtiklerini görebilirdi. || Gözlerini
 kısardı. || Esmer lekelerin Adalar istikametine gittiklerini görür, | etrafına
 bakar, | bir tanıdık görecektir olursa [gözünü kırpar, | gökyüzünü işaret
 ederek: ||

- Bizim pilavlıklar geldi, derdi. ||

Kuşlar | pek yakından geçmişse, | seslerini taklit ederek | kalın
 dudaklarıyla [dişlerinin arasından [onlara seslenirdi; || kuşların çok defa
 aldandıklarını, | bu sesi duyarak [dost sesi sanıp [vapur etrafında bir dönüp
 uzaklaştıklarına şahit olmuşumdur. ||

Seneler var ki | kuşlar gelmiyor. || Güzün o güzel günlerini [
 pencereden görür görmez, | Konstantin'in bulunabileceği sırtları
 hesaplayarak [yollara çıkıyorum. || Bir kuşun cıvıltısını duysam | kanım
 donuyor, | yüreğim atmıyor. || Zaten | kuşlar da pek gelmiyorlar
 artık. || Belki | birkaç seneye kadar da nesilleri tükenecek. || Her
 memlekette | kaç tane Konstantin var, kim bilir? ||

Dünya değişiyor dostlarım. || Günün birinde | gökyüzünde, [güz
 mevsiminde | artık [esmer lekeler göremeyeceksiniz. || Günün birinde, | yol
 kenarlarında | toprak anamızın koyu yeşil saçlarını da

göremeyeceksiniz. || Bizim için değil [ama, [çocuklar | sizin için kötü olacak.
|| Biz | kuşları çok gördük. || Sizin için kötü olacak. || Benden hikayesi... ||

Sait Faik ABASIYANIK

PEMBE İNCİLİ KAFTAN

(**Pembe İncili Kaftan**, | **Ömer Seyfettin**'in uzun bir öyküsüdür. || Bu öykünün ilk bölümünde anlatılanlar | şöyle özetlenebilir: || Safevi(İran) hükümdarı **Şah İsmail** ile [Osmanlı padişahı **Yavuz Sultan Selim** 'in arası açılmıştır. || Ancak, | Şah **İsmail** 'in İstanbul'a gönderdiği elçiye karşılık olarak, | Yavuz Sultan Selim 'in de | Tebriz 'e [bir elçi göndermesi gerekmektedir. || Şah İsmail, | zalim bir insan olduğu için [Tebriz 'e gönderilecek elçinin ['devletini temsil edebilecek çok cesur bir kişi olması gerekmektedir. || Böyle bir kişinin bulunabilmesi için sadrazam ile kubbealtı vezirleri | Divan'da toplanıp tartışılır. || Sonuçta, | Muhsin Çelebinin bu göreve uygun olduğu kararna varırlar. || Ertesi gün | Sadrazam; | çok cesur, | aynı zamanda dürüst, | bilgili ve zengin bir kişi olan Muhsin Çelebiyle görüşür. || Muhsin Çelebi, | elçi olarak Tebriz'e gitmeyi kabul eder. || Ancak, | devletten bir kuruş para almamak [ve bu iş için gerekli her şeyi, | hatta | istediği çok değerli, | çok pahalı | ve çok meşhur olan 'pembe incili kaftan 'ı da | kendi parasıyla almak koşuluyla. ||

Öykünün aşağıdaki bölümünde, | Muhsin Çelebinin Tebriz'e gidişi, | Şah İsmail'le görüşmesi, | İstanbul'a dönüşü [ve yeni bir yaşama başlaması anlatılmaktadır .) ||

Altı ay içinde [Muhsin Çelebi | büyük çiftliğini, | mandırasını, | evini, | dükkânlarını, | bahçesini, | bostanını, [rehine koydu. Tüccarlardan [para topladı. || Atlarını, | hademelerini tamamladı. || Bunların hepsi | gerçekten [emsali görülmedik derecede muhteşemdi. || Dönüşte yedi bin liraya geri vermek şartıyla | Turoğlu'ndan [meşhur pembe incili kaftanı da aldı. || Genç karısı ile küçük çocuğunu | akrabasından birinin evine bıraktı. || Altı aylık nafakalarını | ellerine verdi. || Sonra [padişahın namesini koynuna koyarak [yola koyuldu. ||

Yolda, [konak konak ilerledikçe | bu yeni elçinin debdebesi, | hele incili kaftanın şöhreti | bütün Anadolu'dan geçerek [Şah İsmail'in diyarına taşıyordu... ||

Şah İsmail | ‘pembe inci’yi | yalnız | masallarda işitmişti, | daha nasıl bir şey olduğunu görememişti. || Kendisinin daha göremediği şeye sahip bu zengin elçiye karşı | nefsinde | derin bir garaz duydu. || Onu hakareti altında | ezmeye karar verdi... ||

Muhsin Çelebi, | geniş somaki kemerli açık kapıdan | serbest adımlarla girdi. || Yürüdü. || Başı | her vakit ki gibi yukarıda, | göğsü | her vakit ki gibi ilerideydi. || Koynundan çıkardığı nameyi öptü, | başına koydu. || Sonra | altın tahtın üstüne | allı, | yeşilli, | mavili, morlu ipek yığınlarına sarılmış sirmalarla, | tuğlarla, | sancaklarla bağlanmış gibi | garip bir yırtıcı kuş sükûnuyla tüneyen Şah’a uzattı. || Ayağı öpülmeyen Şah | öfkesinden, | kızgınlığından sapsarı kesildi. || Gözlerinin beyazları kayboldu. || Nameyi aldı. || Muhsin Çelebi, | tahtın önünden çekilince | şöyle bir etrafına baktı. || Oturacak bir şey yoktu. || Gülümsedi. || İçinden: | ‘Beni | zorla | ayakta | hürmet vaziyetinde tutmak istiyorlar galiba.’ dedi. || Bir an düşündü. || Bu hakarete | nasıl mukabele etmeliydi? || Hemen | sırtından | pembe incili kaftanı çıkardı. | Tahtın önüne | yere serdi. || Şah İsmail, | vezirleri, | kumandanları şaşırtdılar, | hayretle bakıyorlardı. || Sonra | bu kıymetli kaftanın üzerine bağdaş kurdu. || İçine | dev, ejderha resimleri işlenmiş sivri kubbeyi, | yaldızlı kemerleri çınlatan gür sesiyle: ||

–Namesini verdiğim büyük padişahım, | Oğuz soyundandır! diye haykırdı. || Dünya yaratıldığından beri | onun ecdadından kimse kul olmamıştır. || Onun elçisi de | hiçbir ecnebi padişah karşısında divan durmaz. || Çünkü | kendi padişahı kadar | dünyada | asil bir padişah yoktur. || Çünkü... ||

Muhsin Çelebi, | Türkçe nutkunu bağırdıkça, | Şah kızarıyor, | sararıyor, | morarıyordu. || Elinde | heyecandan açamadığı nağme, | tir tir titriyordu. || Tahtın arkasındaki cellâtlar | kılıçlarını çekmişlerdi. || Muhsin Çelebi | bağırdı, | çağırdı. || Yakınları, | vezirleri, | cellâtlar, | muharipler, | hükümdarlarının sabrına, | tahammülüne şaşıyorlardı. || Hatta | içlerinden birkaçı | mırıldanmaya başladı. || Muhsin Çelebi | sözünü bitirince | müsaade filan istemedi, | kalktı. | Kapıya doğru yürüdü. || Şah İsmail | donmuş, | taş kesilmişti. || Çaldıran’da kırılacak gururu | bugün, | bu tek Türk’ün ateş nazarları altında ezilmişti. || Muhsin Çelebi dışarı çıkarken | Şah, | kendi gibi hayretten donan nedimlerine: ||

–Şunun kaftanını verin, dedi. ||

Muhariplerden biri koştu. || Tahtın önünde serili kaftanı topladı. || Türk elçisine yetişti: ||

-Buyrun. || Kaftanınızı unutuyorsunuz. ||

Muhsin Çelebi durdu. || Çıktığı kapıya dönerek | şahın işiteceği yüksek sesle: ||

-Hayır, | unutmuyorum. || Onu [size bırakıyorum. || Sarayınızda [büyük bir padişah elçisini oturtacak seccadeniz, | şilteniz yok. || Hem bir Türk, | yere serdiği şeyi [bir daha arkasına koymaz. || Bunu bilmiyor musunuz?] dedi. || Geçtiği yollardan [gece gündüz dörtlü döndü. ||

ÖMER SEYFETTİN

ÖRNEKLER

ÇİÇEK İLE ÇOCUK

Küçük bir çocuk, | harçlığıyla çiçekçiden | köklü bir çiçek | almış. || Mendilini ıslatıp, çiçeği | onun | içine koymuş. || Koşup bir solukta çiçeği | avluya dikmiş. || Toprağını kabartmış, | su vermiş. ||

Çocuk, | bütün gece çiçekli düşler görmüş. || Uyanır uyanmaz bakmış ki çiçeğin yaprakları kurumuş. || Çiçeğin toprağını yeniden kabartmış, | yeniden sulamış. || Ama çiçekte hiçbir kıpırtı olmamış. ||

Çocuk, | bu işlemleri günlerce sürdürmüş. || Ne çiçek yaprak | açmış | ne de çocuk | usanmış | ona bakmaktan. ||

Bir sabah, | çocuk, | yine onu sulamaya inmiş. || Bu kez çiçeğin | kırmızı kırmızı yapraklar açtığını görmüş, | gözlerine inanamamış. ||

Kendi kendine: ||

‘Çok | beklettin beni. || Üstelik ne çok | özen gösterdim. || Oysa sen, | günlerce | yüzünü bile | göstermedin bana.’ demiş. ||

Günlerdir olup biteni izleyen | annesi, | çocuğu | yanına çağırılmış. || ‘Bak, kızım, | kolaylıkla elde edilen mutluluklar | sürekli olmaz. || Ancak | uzun süre emek verilerek | elde edilen | mutluluklar | kalıcı olur.’ | demiş. ||

Çocuk, | annesini dikkatle dinlemiş. || Çiçeğin bakımına | daha çok özen göstermiş. ||

Çetin ÖNER

ÇİÇEK İLE ÇOCUK

Küçük bir çocuk, | harçlığıyla çiçekçiden | köklü bir çiçek | almış. || Mendilini ıslatıp, | çiçeği onun | içine koymuş. || Koşup bir solukta | çiçeği | avluya dikmiş. || Toprağını kabartmış, | su vermiş. ||

Çocuk, | bütün gece çiçekli düşler görmüş. || Uyanır uyanmaz bakmış ki | çiçeğin yaprakları kurumuş. || Çiçeğin toprağını yeniden kabartmış, | yeniden sulamış. || Ama çiçekte hiçbir kıpırtı olmamış. ||

Çocuk, | bu işlemleri günlerce sürdürmüş. || Ne çiçek | yaprak | açmış | ne de çocuk | usanmış | ona bakmaktan. ||

Bir sabah, | çocuk, | yine | onu sulamaya inmiş. || Bu kez çiçeğin kırmızı | kırmızı yapraklar açtığını görmüş, | gözlerine inanamamış. ||

Kendi kendine: ||

‘Çok beklettin beni. || Üstelik ne çok özen gösterdim. || Oysa sen, | günlerce yüzünü bile göstermedin bana.’ | demiş. ||

Günlerdir olup | biteni | izleyen annesi, | çocuğu yanına | çağırır. || ‘Bak, | kızım, | kolaylıkla elde edilen mutluluklar sürekli olmaz. || Ancak | uzun süre emek verilerek elde edilen mutluluklar kalıcı olur.’ | demiş. ||

Çocuk, | annesini dikkatle dinlemiş. || Çiçeğin bakımına daha çok özen göstermiş. ||

Çetin ÖNER

ÇİÇEK İLE ÇOCUK

Küçük bir çocuk, harçlığıyla | çiçekçiden köklü bir çiçek | almış. || Mendilini ıslatıp, çiçeği onun | içine koymuş. | Koşup bir solukta | çiçeği avluya dikmiş. | Toprağını kabartmış, | su vermiş. |

Çocuk, bütün gece çiçekli | düşler görmüş. | Uyanır uyanmaz bakmış ki | çiçeğin yaprakları kurumuş. || Çiçeğin toprağını yeniden kabartmış, | yeniden sulamış. || Ama çiçekte hiçbir kıpırtı olmamış. |

Çocuk, | bu işlemleri | günlerce sürdürmüş. || Ne çiçek yaprak açmış ne de | çocuk | usanmış | ona bakmaktan. ||

Bir sabah, çocuk, yine | onu sulamaya inmiş. || Bu kez çiçeğin kırmızı kırmızı yapraklar açtığını görmüş, | gözlerine inanamamış. ||

Kendi kendine: |

‘Çok beklettin beni. | Üstelik ne çok özen | gösterdim. || Oysa sen, | günlerce yüzünü bile | göstermedin bana.’ | demiş. |

Günlerdir olup biteni izleyen annesi, çocuğu | yanına | çağırmış. | ‘Bak, kızım, | kolaylıkla | elde edilen mutluluklar sürekli olmaz. || Ancak | uzun süre | emek verilerek elde | edilen mutluluklar | kalıcı olur.’ | demiş. ||

Çocuk, annesini | dikkatle dinlemiş. || Çiçeğin | bakımına | daha çok özen | göstermiş. ||

Çetin ÖNER

OYUN ALANI

Aydın ile Ahmet, aynı semtin çocuklarıydı. || Sokakları ve okulları ayrıydı. || Ama çoğu zaman birlikte oynarlardı. || Semtte, | apartman yığınları | arasında kalmış açıklık bir alan vardı. || Çevredeki tüm çocuklar burada toplaşarlardı. || En çok futbol oynanırdı. || Sonradan, | alanın bir köşesine, | derme çatma bir basket potası yerleştirildi. || Kimi çocuklar da basket oynamaya başladı. ||

Arada bir, pazar günleri, | çocuklara bazı babalar da katılıyordu. || Bu top meraklısı babalar, semt çocuklarından iki takım bile oluşturmuşlardı. || Okul çağına yeni girmiş minikler için de alanın köşesinde bir yer düzenlenmişti. || Küçükler de orada top peşinde koşarlardı. ||

Ne var ki o güzel günler sona erdi. || Semtin oyun alanına, otopark yapıldı. || Çocuklar da açıkta kaldılar. || Kimi zaman evlerin önündeki kaldırımların geniş yerlerinde top oynamaya kalkışıyorlardı. || Ama dirlikleri yoktu. || Yoldan geçenler: ‘Burada top oynanır mı?’ diye çıkışıyorlardı. || İlk katlarda oturanlar ise ‘Camları kıracaksınız.’ diyerek | apaçık kovalıyorlardı çocukları. ||

Çocuklar, | boş zamanlarında oynayacak yer bulamadıklarından | aylak aylak gezmekten sıkıldıkça, | birbirlerine çatıyorlardı. || Oysa oyun alanları varken ne kadar mutluydular. ||

Gülten DAYIOĞLU

OYUN ALANI

Aydın ile Ahmet, aynı semtin çocuklarıydı. Sokakları [ve okulları ayrıydı. Ama çoğu zaman birlikte oynarlardı. Semtte, apartman yığınları arasında kalmış açıklık bir alan vardı. Çevredeki tüm çocuklar burada toplaşarlardı. En çok futbol oynanırdı. Sonradan, alanın bir köşesine, derme çatma bir basket potası yerleştirildi. Kimi çocuklar da basket oynamaya başladı. ||

Arada bir, [pazar günleri, çocuklara [bazı babalar da katılıyordu. Bu top meraklısı babalar, semt [çocuklarından iki takım bile oluşturmuşlardı. Okul çağına yeni girmiş minikler için de [alanın köşesinde bir yer düzenlenmişti. Küçükler de orada top peşinde koşarlardı. ||

Ne var ki o güzel günler sona erdi. Semtin oyun alanına, otopark yapıldı. Çocuklar da açıkta kaldılar. Kimi zaman evlerin önündeki kaldırımların geniş yerlerinde top oynamaya kalkışıyorlardı. Ama dirlikleri yoktu. Yoldan geçenler: ‘Burada top oynanır mı?’ diye [çıkışıyorlardı. İlk katlarda oturanlar ise [‘Camları kıracaksınız.’ Diyerek apaçık kovalıyorlardı çocukları. ||

Çocuklar, boş zamanlarında oynayacak yer bulamadıklarından aylak aylak gezmekten sıkıldıkça, birbirlerine çatıyorlardı. Oysa oyun alanları varken ne kadar mutluydular. ||

Gülten DAYIOĞLU

OYUN ALANI

Aydın ile Ahmet, [aynı semtin çocuklarıydı. || Sokakları ve okulları ayrıydı. || Ama | çoğu zaman birlikte oynarlardı. || Semtte, apartman | yığınları arasında kalmış açıklık bir alan vardı. || Çevredeki tüm çocuklar burada toplaşarlardı. || En çok futbol oynanırdı. || Sonradan, [alanın bir köşesine, [derme çatma bir basket potası | yerleştirildi. || Kimi çocuklar da | basket oynamaya başladı. ||

Arada [bir, pazar günleri, çocuklara bazı babalar da katılıyordu. || Bu top meraklısı babalar, | semt çocuklarından iki takım bile oluşturmuşlardı. || Okul çağına [yeni girmiş minikler [için de [alanın köşesinde bir yer düzenlenmişti. || Küçükler de orada top peşinde koşarlardı. ||

Ne var ki [o güzel günler sona erdi. || Semtin oyun alanına, | otopark yapıldı. || Çocuklar da açıkta kaldılar. || Kimi zaman [evlerin [önündeki | kaldırımların geniş yerlerinde top oynamaya [kalkışıyorlardı. || Ama | dirlikleri yoktu. || Yoldan geçenler: [‘Burada top oynanır mı?’ [diye [çıkışıyorlardı. || İlk katlarda oturanlar ise [‘Camları kıracaksınız.’ [diyerek apaçık kovalıyorlardı çocukları. ||

Çocuklar, boş zamanlarında [oynayacak yer bulamadıklarından [aylak aylak gezmekten [sıkıldıkça, [birbirlerine | çatıyorlardı. || Oysa | oyun alanları varken ne kadar mutluydular. ||

Gülten DAYIOĞLU

KÜSKÜN AYIÇIK

Yüksek yaylalarımızdan birinde bir grup madenci, | taş kömürü aramaktaydı. || Mühendis Demir Bey | ve yardımcıları, | umut ve coşkuyla | sürdürüyorlardı çalışmalarını. ||

Üç kişilik bir grup, | yaylanın ötelindeki ormanda kazı yapıyordu. || Yerler karla kaplıydı. || Bir ara, bir ayı yavrusu dolandı ayaklarına. ||

Teknisyen Bekir, | sevgiyle yavru | ayıya uzandı. || Tam kucağına alacakken işçiler karşı durdular: ||

“Aman | ağabey! || Dokunma yavruya. || Anası yakında olmalı. || Üstümüze atılmaya kalkışır.” ||

Bekir: ||

“Haydi, | git buradan!” | diyerek | onu ormana | doğru iteledi. ||

Hava kararırken maden arayıcıları, | kamp yerine doğru yola çıktılar. || Yavru ayı da onlarla birlikte koşmaya başladı. || Ne yaptılarsa ondan kurtulamadılar. ||

Kamp yerinde ayı, | adamların bacaklarının arasından geçip | Demir Beyin ayakları dibinde durdu. || Demir Bey | onu bağrına bastı. || Aralarındaki sevgi bağı böylece kuruldu. ||

O günden sonra yavru ayı, | kampın gülü oldu. || Onu sevmeyen yoktu. || O da herkesi seviyordu. ||

İlkbahar ve yaz geçmiş, | ayı büyümüşü. || Adını ‘Şemo’ | koymuşlardı. || Ona herkes bir şeyler öğretiyordu. || Şemo, | herkesle güreş tutuyor, | kimsenin canını yakmamaya | özen gösteriyordu. ||

Kampa yeni bir işçi alınmıştı. || Şemo, | onunla da güreşmek istedi. || İşçi, | Şemo’nun kendisine saldıracağını sandı. || Elindeki makası olanca gücüyle Şemo’nun kafasına indirdi. || Kafasından yaralanan Şemo, | adamı yere | çaldı. || İşçinin kolları, | kaburga kemikleri kırılmıştı. ||

Bu olay üzerine, | istemeye istemeye Şemo’yu Ankara Hayvanat Bahçesine göndermeyi kararlaştırdılar. || Şemo’yu kafese kapatıp yük trenine

yerleştirdiler. || Herkes çok üzgündü. || Tren kalkarken Teknisyen Bekir [ağlıyordu. ||

Bu olaydan üç ay sonra Demir Bey [Ankara'ya gitti. || Doğruca hayvanat bahçesine koştu. || Ayılar bölümünü buldu. || Coşkuyla seslendi: ||

‘Şemo! || Şemoooo! || Neredesin?’ ||

Böyle bağıırken bekçi [geldi yanına: ||

‘Geç kaldın beyim.’ | dedi. || ‘Üç aydır o ayının boğazından bir lokma geçiremedik. || Geçen hafta öldü. || Bir köşeye çekilerek sürekli düşünüyordu.’ ||

Demir Bey, | çok üzölmüştü. || Ayaklarını sürükleyerek hayvanat bahçesinden ayrıldı. ||

Gölden DAYIOĞLU

KÜSKÜN AYIÇIK

Yüksek yaylalarımızdan birinde | bir grup madenci, | taş kömürü | aramaktaydı. || Mühendis Demir Bey ve yardımcıları, | umut ve coşkuyla | sürdürüyorlardı çalışmalarını. ||

Üç kişilik bir grup, | yaylanın ötelerindeki ormanda | kazı yapıyordu. || Yerler | karla kaplıydı. || Bir ara, | bir ayı yavrusu dolandı ayaklarına. ||

Teknisyen Bekir, | sevgiyle | yavru ayıya uzandı. || Tam kucağına alacakken | işçiler karşı durdular: ||

“Aman ağabey! || Dokunma yavruya. || Anası yakında olmalı. || Üstümüze atılmaya kalkışır.” ||

Bekir: ||

“Haydi, git buradan!” diyerek | onu | ormana doğru iteledi. ||

Hava kararırken | maden arayıcıları, | kamp yerine doğru yola çıktılar. || Yavru ayı da | onlarla birlikte | koşmaya başladı. || Ne yaptılarsa | ondan kurtulamadılar. ||

Kamp yerinde | ayı, | adamların bacaklarının arasından geçip | Demir Beyin ayakları dibinde durdu. || Demir Bey | onu bağrına bastı. || Aralarındaki sevgi bağı | böylece kuruldu. ||

O günden sonra | yavru ayı, | kampın gülü oldu. || Onu sevmeyen | yoktu. || O da | herkesi seviyordu. ||

İlkbahar ve yaz geçmiş, | ayı büyümüştü. || Adını | ‘Şemo’ koymuşlardı. || Ona | herkes | bir şeyler öğretiyordu. || Şemo, | herkesle güreş tutuyor, | kimsenin canını yakmamaya [özen gösteriyordu. ||

Kampa | yeni bir işçi alınmıştı. || Şemo, | onunla da güreşmek istedi. || İşçi, | Şemo’nun kendisine saldıracağını sandı. || Elindeki makası | olanca gücüyle | Şemo’nun kafasına indirdi. || Kafasından yaralanan Şemo, | adamı yere çaldı. || İşçinin kolları, | kaburga kemikleri kırılmıştı. ||

Bu olay üzerine, | istemeye istemeye | Şemo’yu | Ankara Hayvanat Bahçesine göndermeyi kararlaştırdılar. || Şemo’yu | kafese kapatıp | yük trenine yerleştirdiler. || Herkes | çok üzgündü. || Tren kalkarken | Teknisyen Bekir ağlıyordu. ||

Bu olaydan üç ay sonra | Demir Bey | Ankara'ya gitti. || Doğruca | hayvanat bahçesine koştu. || Ayılar bölümünü buldu. || Coşkuyla seslendi: ||

'Şemo! || Şemoooo! || Neredesin?' ||

Böyle bağıırken | bekçi geldi yanına: ||

'Geç kaldın beyim.' dedi. || 'Üç aydır | o ayının boğazından | bir lokma geçiremedik. || Geçen hafta öldü. || Bir köşeye çekilerek sürekli düşünüyordu.' ||

Demir Bey, | çok üzülmüştü. || Ayaklarını sürükleyerek | hayvanat bahçesinden ayrıldı. ||

Gülten DAYIOĞLU

KÜSKÜN AYIÇIK

Yüksek yaylalarımızdan birinde | bir grup madenci, | taş kömürü | aramaktaydı. || Mühendis Demir Bey ve yardımcıları, | umut ve coşkuyla | sürdürüyorlardı çalışmalarını. ||

Üç kişilik bir grup, | yaylanın ötelerindeki ormanda | kazı yapıyordu. || Yerler | karla kaplıydı. || Bir ara, | bir ayı yavrusu dolandı ayaklarına. ||

Teknisyen Bekir, | sevgiyle | yavru ayıya uzandı. || Tam kucağına alacakken | işçiler karşı durdular: ||

“Aman ağabey! || Dokunma yavruya. || Anası yakında olmalı. || Üstümüze atılmaya kalkışır.” ||

Bekir: ||

“Haydi, git buradan!” diyerek | onu | ormana doğru iteledi. ||

Hava kararırken | maden arayıcıları, | kamp yerine doğru yola çıktılar. || Yavru ayı da | onlarla birlikte | koşmaya başladı. || Ne yaptılarsa | ondan kurtulamadılar. ||

Kamp yerinde | ayı, | adamların bacaklarının arasından geçip | Demir Beyin ayakları dibinde durdu. || Demir Bey | onu bağrına bastı. || Aralarındaki sevgi bağı | böylece kuruldu. ||

O günden sonra | yavru ayı, | kampın gülü oldu. || Onu sevmeyen | yoktu. || O da | herkesi seviyordu. ||

İlkbahar ve yaz geçmiş, | ayı büyümüştü. || Adını | ‘Şemo’ koymuşlardı. || Ona | herkes | bir şeyler öğretiyordu. || Şemo, | herkesle güreş tutuyor, | kimsenin canını yakmamaya [özen gösteriyordu. ||

Kampa | yeni bir işçi alınmıştı. || Şemo, | onunla da güreşmek istedi. || İşçi, | Şemo’nun kendisine saldıracağını sandı. || Elindeki makası | olanca gücüyle | Şemo’nun kafasına indirdi. || Kafasından yaralanan Şemo, | adamı yere çaldı. || İşçinin kolları, | kaburga kemikleri kırılmıştı. ||

Bu olay üzerine, | istemeye istemeye | Şemo’yu | Ankara Hayvanat Bahçesine göndermeyi kararlaştırdılar. || Şemo’yu | kafese kapatıp | yük trenine yerleştirdiler. || Herkes | çok üzgündü. || Tren kalkarken | Teknisyen Bekir ağlıyordu. ||

Bu olaydan üç ay sonra | Demir Bey | Ankara'ya gitti. || Doğruca | hayvanat bahçesine koştu. || Ayılar bölümünü buldu. || Coşkuyla seslendi: ||

‘Şemo! || Şemoooo! || Neredesin?’ ||

Böyle bağıırken | bekçi geldi yanına: ||

‘Geç kaldın beyim.’ dedi. || ‘Üç aydır | o ayının boğazından | bir lokma geçiremedik. || Geçen hafta öldü. || Bir köşeye çekilerek sürekli düşünüyordu.’ ||

Demir Bey, | çok üzülmüştü. || Ayaklarını sürükleyerek | hayvanat bahçesinden ayrıldı. ||

Gülten DAYIOĞLU

ANT

... Büyük bir bahçe... || Ortasında köşk biçiminde yapılmış bembeyaz bir ev... || Sağ köşesinde [her zaman oturduğumuz beyaz perdeli oda. || Sabahları [annem [beni [bir bebek gibi [pencerenin kenarına oturtur, [dersimi tekrarlatır, [sütümü içirirdi. ||

Okul [bir katlı, [duvarları badanasızdı. || Kapıdan girilince [üstü kapalı bir avlu vardı. || Daha ilerisinde [küçük, [ağaçsız bir bahçe. ||

Okulda [yalnız bir tür ceza vardı: | Dayak... || Ben | hiç dayak yememiştim. || Yalnız bir defa [Büyük Hoca [kuru, [kemikten elleriyle | yalan söylediğim için [sol kulağımı çekmişti. || Bahçedeki abdest fıçısının musluğu koparılmıştı. || Büyük Hoca, | suçu yapanı arıyordu. || Bu, | mavi cepkenli, | kırmızı kuşaklı, | hasta, | zayıf bir çocuktur. || Haber verdim. || Falakaya konacaktı. || İnkâr etti. || Sonra [diğer bir çocuk çıktı. || Kendi kopardığını, | onun suçu olmadığını söyledi. || O zaman Büyük Hoca: 'Niçin yalan söylüyor, bu zavallıya iftira ediyorsun ?' diye [kulağıma yapıştı. || Yüzünü buruşturarak darıldı. ||

Ağladım, | ağladım. || Çünkü yalan söylemiyordum. || Evet, | musluğu koparıırken [gözümle görmüştüm. || Akşamüstü, | okul dağılırken [çocuğu tuttum. ||

-Niçin beni yalancı çıkardın, dedim. | Musluğu sen koparmamıştın... ||

-Ben koparmıştım. ||

-Hayır, | sen koparmamıştın. Öbür çocuğun kopardığını [ben [gözümle gördüm. ||

Direnmedi. || Yüzüme baktı. || Bir an | öyle durdu. || Eğer hocaya söylemeyeceğime yemin edersem, | saklamayacaktı. || Anlatacaktı. ||

-Musluğu [Ali koparmıştı, dedi, | ben de biliyordum. || Ama çok zayıf, | hem hastadır. || Görüyorsun, | falakaya dayanamaz. [Belki ölür, [daha yataktan yeni kalktı. ||

-Ama sen niçin [onun yerine cezalandırıldın? ||

–Niçin olacak? || Biz [onunla ant içmişiz. || O [bugün hasta. | Ben [iyi, kuvvetliyim. || Onu kurtardım işte. || Pek güzel anlamadım. || Tekrar sordum: ||

–Ant ne? ||

–Bilmiyor musun? ||

–Bilmiyorum! ||

O vakit güldü. || Benden uzaklaşarak karşılık verdi: ||

–Ant içenler [kan kardeşi olurlar. || Birbirlerine [ölünceye kadar yardım ederler, | dertli günlerinde [birbirlerine koşarlar. ||

Hacı Budakların [benim kadar bir çocukları vardı ki [en çok [adı hoşuma giderdi: || Mıstık... ||

Bilmiyorum, | aradan ne kadar zaman geçti. ||

Büyük, [geniş bir yoldan geçiyorduk. || Kenarda [yığılmış bir duvarın temelleri vardı. || Birdenbire [karşıdan [iri, [kara bir köpek çıktı. || Koşarak geliyordu. || Korktuk, | şaşırдық. || Öyle kaldık. || Önce ben [biraz kendimi toplayarak [‘Aman, [kaçalım...’ dedim. || Gözleri ateş gibi parlayan köpek [bize yetişmişti. || O zaman Mıstık: | ‘ Sen arkama saklan! ... ‘ diye haykırdı, [önüme geçti. || Köpek [ona saldırdı. ||

İlkin [hızla birbirlerine çarptılar. ||

Biraz böyle savaştıktan sonra | ikisi de yere yuvarlandılar. || Mıstık’ın şapkası, | mavi yemenisi düştü. || Bu savaş, | bana pek uzun geldi. || Titriyordum. || Sopalı amcalar yetiştiler. || Köpeğe [odunlarının bütün gücüyle [birkaç tane indirdiler. || Mıstık, [kurtuldu. || Zavallının kollarından, [burnundan kan akıyordu. || ‘Bir şey yok... [Acımıyor... [Biraz çizildi...’ diyordu. || Evine götürdüler. ||

Ertesi günü [Mıstık [okula gelmemişti. || Daha ertesi günü [yine gelmedi... ||

Ne yazık ki | o [hiç gelmedi. || Köpek kuduzmuş. || Baktırmak için [Mıstık’ı [Bandırma’ya götürdüler. || Oradan [İstanbul’a göndereceklerdi. ||

Sonunda | bir gün işittik ki | Mıstık [ölmüş... ||

ANT

... Büyük bir bahçe... || Ortasında [köşk biçiminde yapılmış bembeyaz bir ev... || Sağ köşesinde [her zaman oturduğumuz beyaz perdeli oda. || Sabahları [annem [beni [bir bebek gibi [pencerenin kenarına oturtur, [dersimi tekrarlatır, [sütümü içirirdi. ||

Okul [bir katlı, [duvarları badanasızdı. || Kapıdan girilince [üstü kapalı bir avlu vardı. || Daha ilerisinde [küçük, [ağaçsız bir bahçe. ||

Okulda [yalnız bir tür ceza vardı: | Dayak... || Ben | hiç dayak yememiştim. || Yalnız bir defa [Büyük Hoca [kuru, [kemikten elleriyle | yalan söylediğim için [sol kulağımı çekmişti. || Bahçedeki abdest fıçısının musluğu koparılmıştı. || Büyük Hoca, | suçu yapanı arıyordu. || Bu, | mavi cepkenli, | kırmızı kuşaklı, | hasta, | zayıf bir çocuktur. || Haber verdim. || Falakaya konacaktı. || İnkâr etti. || Sonra [diğer bir çocuk çıktı. || Kendi kopardığını, | onun suçu olmadığını söyledi. || O zaman Büyük Hoca: 'Niçin yalan söylüyor, bu zavallıya iftira ediyorsun ?' diye [kulağıma yapıştı. || Yüzünü buruşturarak darıldı. ||

Ağladım, | ağladım. || Çünkü yalan söylemiyordum. || Evet, | musluğu koparıırken [gözümle görmüştüm. || Akşamüstü, | okul dağılırken [çocuğu tuttum. ||

-Niçin beni yalancı çıkardın, dedim. | Musluğu sen koparmamıştın... ||

-Ben koparmıştım. ||

-Hayır, | sen koparmamıştın. Öbür çocuğun kopardığını [ben [gözümle gördüm. ||

Direnmedi. || Yüzüme baktı. || Bir an | öyle durdu. || Eğer hocaya söylemeyeceğime yemin edersem, | saklamayacaktı. || Anlatacaktı. ||

-Musluğu [Ali koparmıştı, dedi, | ben de biliyordum. || Ama çok zayıf, | hem hastadır. || Görüyorsun, | falakaya dayanamaz. [Belki ölür, [daha yataktan yeni kalktı. ||

-Ama sen niçin [onun yerine cezalandırıldın? ||

–Niçin olacak? || Biz [onunla ant içmişiz. || O [bugün hasta. | Ben [iyi, kuvvetliyim. || Onu kurtardım işte. || Pek güzel anlamadım. || Tekrar sordum: ||

–Ant ne? ||

–Bilmiyor musun? ||

–Bilmiyorum! ||

O vakit güldü. || Benden uzaklaşarak karşılık verdi: ||

–Ant içenler [kan kardeşi olurlar. || Birbirlerine [ölünceye kadar yardım ederler, | dertli günlerinde [birbirlerine koşarlar. ||

Hacı Budakların [benim kadar bir çocukları vardı ki [en çok [adı hoşuma giderdi: || Mıstık... ||

Bilmiyorum, | aradan ne kadar zaman geçti. ||

Büyük, [geniş bir yoldan geçiyorduk. || Kenarda [yığılmış bir duvarın temelleri vardı. || Birdenbire [karşıdan [iri, [kara bir köpek çıktı. || Koşarak geliyordu. || Korktuk, | şaşırдық. || Öyle kaldık. || Önce ben [biraz kendimi toplayarak [‘Aman, [kaçalım...’ dedim. || Gözleri ateş gibi parlayan köpek [bize yetişmişti. || O zaman Mıstık: | ‘ Sen arkama saklan! ... ‘ diye haykırdı, [önüme geçti. || Köpek [ona saldırdı. ||

İlkin [hızla birbirlerine çarptılar. ||

Biraz böyle savaştıktan sonra | ikisi de yere yuvarlandılar. || Mıstık’ın şapkası, | mavi yemenisi düştü. || Bu savaş, | bana pek uzun geldi. || Titriyordum. || Sopalı amcalar yetiştiler. || Köpeğe [odunlarının bütün gücüyle [birkaç tane indirdiler. || Mıstık, [kurtuldu. || Zavallının kollarından, [burnundan kan akıyordu. || ‘Bir şey yok... [Acımiyor... [Biraz çizildi...’ diyordu. || Evine götürdüler. ||

Ertesi günü [Mıstık [okula gelmemişti. || Daha ertesi günü [yine gelmedi... || .

Ne yazık ki | o [hiç gelmedi. || Köpek kuduzmuş. || Baktırmak için [Mıstık’ı [Bandırma’ya götürdüler. || Oradan [İstanbul’a göndereceklerdi. ||

Sonunda | bir gün işittik ki | Mıstık [ölmüş... ||

ANT

... Büyük bir bahçe... || Ortasında [köşk biçiminde yapılmış bembeyaz bir ev... || Sağ köşesinde [her zaman oturduğumuz beyaz perdeli oda. || Sabahları [annem [beni [bir bebek gibi [pencerenin kenarına oturtur, [dersimi tekrarlatır, [sütümü içirirdi. ||

Okul [bir katlı, [duvarları badanasızdı. || Kapıdan girilince [üstü kapalı bir avlu vardı. || Daha ilerisinde [küçük, [ağaçsız bir bahçe. ||

Okulda [yalnız bir tür ceza vardı: [Dayak... || Ben [hiç dayak yememiştim. || Yalnız bir defa [Büyük Hoca [kuru, [kemikten elleriyle [yalan söylediğim için [sol kulağımı çekmişti. || Bahçedeki abdest fiçisinin musluğu koparılmıştı. || Büyük Hoca, [suçu yapanı arıyordu. || Bu, [mavi cepkenli, [kırmızı kuşaklı, [hasta, [zayıf bir çocuktur. || Haber verdim. || Falakaya konacaktı. || İnkâr etti. || Sonra [diğer bir çocuk çıktı. || Kendi kopardığını, [onun suçu olmadığını söyledi. || O zaman Büyük Hoca: 'Niçin yalan söylüyor, bu zavallıya iftira ediyorsun ?' diye [kulağıma yapıştı. || Yüzünü buruşturarak darıldı. ||

Ağladım, [ağladım. || Çünkü yalan söylemiyordum. || Evet, [musluğu koparıırken [gözümle görmüştüm. || Akşamüstü, [okul dağılırken [çocuğu tuttum. ||

-Niçin beni yalancı çıkardın, dedim. [Musluğu sen koparmamıştın... ||

-Ben koparmıştım. ||

-Hayır, [sen koparmamıştın. Öbür çocuğun kopardığını [ben [gözümle gördüm. ||

Direnmedi. || Yüzüme baktı. || Bir an [öyle durdu. || Eğer hocaya söylemeyeceğime yemin edersem, [saklamayacaktı. || Anlatacaktı. ||

-Musluğu [Ali koparmıştı, dedi, [ben de biliyordum. || Ama çok zayıf, [hem hastadır. || Görüyorsun, [falakaya dayanamaz. [Belki ölür, [daha yataktan yeni kalktı. ||

-Ama sen niçin [onun yerine cezalandırıldın? ||

–Niçin olacak? || Biz [onunla ant içmişiz. || O [bugün hasta. | Ben [iyi, kuvvetliyim. || Onu kurtardım işte. || Pek güzel anlamadım. || Tekrar sordum: ||

–Ant ne? ||

–Bilmiyor musun? ||

–Bilmiyorum! ||

O vakit güldü. || Benden uzaklaşarak karşılık verdi: ||

–Ant içenler [kan kardeşi olurlar. || Birbirlerine [ölünceye kadar yardım ederler, | dertli günlerinde [birbirlerine koşarlar. ||

Hacı Budakların [benim kadar bir çocukları vardı ki [en çok [adı hoşuma giderdi: || Mıstık... ||

Bilmiyorum, | aradan ne kadar zaman geçti. ||

Büyük, [geniş bir yoldan geçiyorduk. || Kenarda [yığılmış bir duvarın temelleri vardı. || Birdenbire [karşıdan [iri, [kara bir köpek çıktı. || Koşarak geliyordu. || Korktuk, | şaşırдық. || Öyle kaldık. || Önce ben [biraz kendimi toplayarak [‘Aman, [kaçalım...’ dedim. || Gözleri ateş gibi parlayan köpek [bize yetişmişti. || O zaman Mıstık: | ‘ Sen arkama saklan! ... ‘ diye haykırdı, [önüme geçti. || Köpek [ona saldırdı. ||

İlkin [hızla birbirlerine çarptılar. ||

Biraz böyle savaştıktan sonra | ikisi de yere yuvarlandılar. || Mıstık’ın şapkası, | mavi yemenisi düştü. || Bu savaş, | bana pek uzun geldi. || Titriyordum. || Sopalı amcalar yetiştiler. || Köpeğe [odunlarının bütün gücüyle [birkaç tane indirdiler. || Mıstık, [kurtuldu. || Zavallının kollarından, [burnundan kan akıyordu. || ‘Bir şey yok... [Acımıyor... [Biraz çizildi...’ diyordu. || Evine götürdüler. ||

Ertesi günü [Mıstık [okula gelmemişti. || Daha ertesi günü [yine gelmedi... ||

Ne yazık ki | o [hiç gelmedi. || Köpek kuduzmuş. || Baktırmak için [Mıstık’ı [Bandırma’ya götürdüler. || Oradan [İstanbul’a göndereceklerdi. ||

Sonunda | bir gün işittik ki | Mıstık [ölmüş... ||

SON KUŞLAR

Vaktiyle bu adaya, | bu zamanda kuşlar uğradı. || Cıvıl cıvıl öterlerdi.
| Küme küme bir ağaçtan ötekine konarlardı. | İki senedir gelmiyorlar. |
Sonbahara doğru birtakım insanların, | çoluk çocuk ellerinde | bir
kafes, | adanın tek tepesine doğru gittiklerini görürdüm. || İçim cız
ederdi. ||

Büyüklerin ellerinde birbirine yapışmış | acayip çomaklar vardı. ||

Bir yeşil meydanın kenarına varır, | bunları bir ufacık ağacın
altına, | çığırkan kuşu bulunan bir kafesle birlikte bırakırlar, | ağacın her
dalına ökseler bağlarlardı. || Hür kuşlar, | kafesteki çığırkan kuşunun
feryadına, | dostluk, | arkadaşlık, | yalnızlık sesine doğru, | kümeler halinde
gelirler. | Çayırılıkta bir başka ağacın gölgesinde birikmiş, | çoluklu
çocuklu | kocaman [adamlar, | bir müddet beklerler; | sonra kuşların
üşüştüğü ağaca doğru yavaş yavaş yürürlerdi. || Ökselerden kurtulmuş dört -
beş kuş, | bir başka ökseye doğru | şimdilik uçup giderken, | onlar, | birer
damlacık etleri bulunan birer tabiat harikası kuşları toplarlardı. ||

Hele bir tanesi vardı, | bir tanesi! | Çocukları bu işe seferber eden de
o idi, | ökseleri cumartesi gecesinden hazırlayan da... | Konstantin adında
biriydi. | Galata'da | bir yazıhanesi vardı, | zahire tüccarıydı. | Kalın, | tüylü
bilekleri, geniş göğsü, | delikleri açılıp kapanan üstü kara [kara benekli bir
burnu, | deriyi yırtmış da fırlamış gibi saçları, | kısa kısa yürümesi, | kalın
kalın gülmesi... ||

O esmerle sarışın arası isketelerin [bir damlacık etlerinden yapacağı
pilavın | hazzıyla | pırıl pırıl yanan krom dişleriyle onu bir görseydiniz!... ||

Hani sessiz, zenginliğini belli etmez, [alçak gönüllü adamdı
da... || Konu komşusu da severdi. || Hiçbir şeye, | hiçbir dedikoduya
karışmazdı. || Sabahleyin işine kısa kısa adımlarla koşarken; | akşam, filesi
elinde vapurdan çıkarken görseniz; | iriliğine, | sallapatilğine, | basit ama
hesaplı fikirlerine, | sevimli şakalarına karşı, | hakkında kötü bir hüküm
veremezsiniz; | ama güz mevsiminde | birdenbire böyle canavar
kesilirdi. | Vapurun arka tarafında denizin üstüne oldukça | mülayim bakan

gözlerini havaya kaldırır, | eylül sonlarına doğru | şairane, | gökyüzünü seyrederdi. || Bir de yüzünün ve gözlerinin parladığını görürdünüz. ||

Havada ve denizdeki tirşe maviliğin üstünde birtakım esmer damlacıklar görünürdü. || Sağa sola oynarlar, | sonra bir istikamet tutturur, | geçip giderlerdi. ||

Konstantin, | onların çok uzaktan geçtiklerini görebilirdi. || Gözlerini kısırdı. || Esmer lekelerin Adalar istikametine gittiklerini görür, | etrafına bakar, | bir tanıdık görececek olursa gözünü kırpar, gökyüzünü işaret ederek: ||

- Bizim pilavlıklar geldi, derdi. ||

Kuşlar pek yakından geçmişse, | seslerini taklit ederek kalın dudaklarıyla | dişlerinin arasından onlara seslenirdi; || kuşların çok defa aldandıklarını, | bu sesi duyarak dost sesi sanıp vapur etrafında bir dönüp uzaklaştıklarına şahit olmuşumdur. ||

Seneler var ki [kuşlar gelmiyor. || Güzün o güzel günlerini pencereden görür görmez, | Konstantin'in bulunabileceği sırtları | hesaplayarak | yollara çıkıyorum. || Bir kuşun cıvıltısını duysam | kanım donuyor, | yüreğim atmıyor. | Zaten kuşlar da pek gelmiyorlar artık. | Belki birkaç seneye kadar da nesilleri tüenecek. | Her memlekette kaç tane Konstantin var, kim bilir? |

Dünya değişiyor | dostlarım. | Günün birinde gökyüzünde, | güz mevsiminde artık | esmer lekeler göremeyeceksiniz. | Günün birinde, | yol kenarlarında toprak anamızın koyu yeşil saçlarını da göremeyeceksiniz. | Bizim için değil ama | çocuklar | sizin için kötü olacak. | Biz kuşları çok gördük. || Sizin için kötü olacak. || Benden hikayesi... ||

SON KUŞLAR

Vaktiyle bu adaya, bu zamanda kuşlar uğradı. | Cıvıl cıvıl öterlerdi. | Küme küme bir ağaçtan ötekine konarlardı. | İki senedir gelmiyorlar. |

Sonbahara doğru birtakım insanların, | çoluk çocuk ellerinde bir kafes, | adamın tek tepesine doğru gittiklerini görürdüm. | İçim cız ederdi. |

Büyüklerin ellerinde birbirine yapışmış acayip çomaklar vardı. |

Bir yeşil meydanın kenarına varır, | bunları bir ufacık ağacın altına, | çığırkan kuşu bulunan bir kafesle birlikte bırakırlar, | ağacın her dalına ökseler bağlarlardı. || Hür kuşlar, | kafesteki çığırkan kuşunun feryadına, | dostluk, arkadaşlık, | yalnızlık | sesine doğru, | kümeler halinde gelirler. | Çayırılıkta bir başka ağacın gölgesinde birikmiş, | çoluklu çocuklu kocaman adamlar, | bir müddet beklerler; | sonra kuşların üşüştüğü ağaca doğru yavaş yavaş yürürlerdi. | Ökselerden kurtulmuş dört - beş kuş, bir başka ökseye doğru şimdilik uçup giderken, | onlar, birer damlacık etleri bulunan birer tabiat harikası kuşları toplarlardı. |

Hele bir tanesi vardı, | bir tanesi! | Çocukları bu işe seferber eden de o idi, | ökseleri cumartesi gecesinden hazırlayan da... | Konstantin adında biriydi. | Galata'da bir yazıhanesi vardı, | zahire tüccarıydı. | Kalın, | tüylü bilekleri, | geniş göğsü, | delikleri açılıp kapanan üstü kara kara benekli bir burnu, | deriyi yırtmış da fırlamış gibi | saçları, | kısa kısa yürümesi, | kalın kalın gülmesi... |

O esmerle sarışın arası isketelerin bir damlacık etlerinden yapacağı pilavın hazzıyla pırıl pırıl yanan | krom dişleriyle onu bir görseydiniz!... |

Hani sessiz, | zenginliğini belli etmez, | alçak gönüllü adamdı da... | Konu komşusu da severdi. | Hiçbir şeye, | hiçbir dedikoduya karışmazdı. | Sabahleyin işine kısa kısa adımlarla koşarken; | akşam, filesi elinde | vapurdan çıkarken görseniz; | iriliğine, | sallapatiliğine, | basit ama hesaplı fikirlerine, | sevimli şakalarına karşı, hakkında kötü bir hüküm veremezsiniz; | ama güz mevsiminde birdenbire böyle canavar kesilirdi. || Vapurun arka tarafında denizin üstüne oldukça mülayim bakan

gözlerini havaya kaldırır, | eylül sonlarına doğru şairane, gökyüzünü seyrederdi. | Bir de yüzünün ve gözlerinin parladığını görürdünüz. |

Havada ve denizdeki tirşe maviliğin üstünde birtakım esmer damlacıklar görünürdü. | Sağa sola oynarlar, | sonra bir istikamet tutturur, | geçip giderlerdi. |

Konstantin, | onların çok uzaktan geçtiklerini görebilirdi. | Gözlerini kısardı. | Esmer lekelerin Adalar istikametine gittiklerini görür, | etrafına bakar, | bir tanıdık görecekti olursa gözünü kırpar, | gökyüzünü işaret ederek: |

- Bizim pilavlıklar geldi, derdi. |

Kuşlar pek yakından geçmişse, | seslerini taklit ederek kalın dudaklarıyla dişlerinin arasından | onlara seslenirdi; | kuşların çok defa | aldandıklarını, | bu sesi duyarak dost sesi sanıp vapur etrafında bir dönüp uzaklaştıklarına şahit olmuşumdur. |

Seneler var ki kuşlar gelmiyor. | Güzün o güzel günlerini pencereden görür görmez, | Konstantin'in bulunabileceği sırtları hesaplayarak yollara çıkıyorum. | Bir kuşun civıltısını duysam kanım donuyor, | yüreğim atmıyor. | Zaten kuşlar da pek gelmiyorlar artık. | Belki birkaç seneye kadar da nesilleri tükenecek. | Her memlekette kaç tane Konstantin var, kim bilir? |

Dünya değişiyor dostlarım. | Günün birinde gökyüzünde, | güz mevsiminde | artık esmer lekeler göremeyeceksiniz. | Günün birinde, | yol kenarlarında toprak anamızın koyu yeşil saçlarını da göremeyeceksiniz. | Bizim için değil ama, | çocuklar sizin için kötü olacak. | Biz kuşları çok gördük. | Sizin için kötü olacak. | Benden hikayesi... ||

Sait Faik ABASIYANIK

SON KUŞLAR

Vaktiyle [bu adaya, [bu zamanda kuşlar uğradı. || Cıvıl cıvıl öterlerdi. | Küme küme [bir ağaçtan ötekine konarlardı. | İki senedir gelmiyorlar. ||

Sonbahara doğru [birtakım insanların, | çoluk çocuk ellerinde bir kafes, | adamın | tek tepesine doğru gittiklerini görürdüm. || İçim [cız ederdi. ||

Büyüklerin ellerinde birbirine yapışmış [acayip [çomaklar [vardı. | Bir yeşil meydanın kenarına varır, | bunları bir ufacık ağacın [altına, | çığırkan | kuşu bulunan bir kafesle birlikte | bırakırlar, | ağacın [her dalına [ökseler bağlarlardı. | Hür kuşlar, | kafesteki [çığırkan kuşunun feryadına, | dostluk, | arkadaşlık, | yalnızlık sesine doğru, | kümeler halinde [gelirler. | Çayırılıkta [bir başka ağacın gölgesinde birikmiş, | çoluklu çocuklu | kocaman adamlar, | bir müddet beklerler; | sonra kuşların [üşüştüğü ağaca doğru | yavaş yavaş | yürürlerdi. | Ökselerden kurtulmuş [dört - beş kuş, | bir başka ökseye doğru | şimdilik uçup giderken, | onlar, | birer damlacık | etleri bulunan [birer tabiat harikası kuşları [toplarlardı. |

Hele bir tanesi vardı, | [bir tanesi! | Çocukları | bu işe seferber eden de [o idi, | ||ökseleri cumartesi gecesinden hazırlayan da... | Konstantin adında [biriydi. | Galata'da [bir yazıhanesi vardı, | zahire tüccarıydı. | Kalın, | tüylü bilekleri, | geniş göğsü, | delikleri [açılıp kapanan [üstü kara kara benekli [bir burnu, | deriyi yırtmış da [fırlamış gibi saçları, | kısa kısa yürümesi, | kalın kalın gülmesi... |

O [esmerle [sarışın arası [isketelerin [bir damlacık etlerinden [yapacağı pilavın hazzıyla [pırıl pırıl yanan [krom dişleriyle [onu bir görseydiniz!... |

Hani sessiz, | zenginliğini belli etmez, | alçak gönüllü adamdı da... || Konu komşusu da severdi. | Hiçbir şeye, | hiçbir dedikoduya karışmazdı. | Sabahleyin işine [kısa kısa adımlarla koşarken; | akşam, [filesi elinde | vapurdan çıkarken [görseniz; [iriliğine, | sallapatiliğine, |

basit | ama hesaplı fikirlerine, | sevimli şakalarına karşı, | hakkında | kötü
bir hüküm veremezsiniz; | ama güz mevsiminde birdenbire böyle canavar
kesilirdi. | Vapurun | arka tarafında | denizin üstüne | oldukça mülayim
bakan gözlerini | havaya kaldırır, | eylül sonlarına doğru |
şairane, | gökyüzünü seyrederdi. || Bir de | yüzünün ve gözlerinin
parladığını | görürdünüz. |

Havada ve denizdeki | tirşe maviliğin | üstünde | birtakım esmer
damlacıklar görünürdü. | Sağa sola oynarlar, | sonra | bir istikamet
tutturur, | geçip giderlerdi. |

Konstantin, | onların çok uzaktan geçtiklerini | görebilirdi. || Gözlerini
kısardı. | Esmer lekelerin Adalar istikametine | gittiklerini görür, | etrafına
bakar, | bir tanıdık görecekti olursa gözünü kırpar, | gökyüzünü işaret
ederek: ||

- Bizim pilavlıklar geldi, | | derdi. |

Kuşlar | pek yakından geçmişse, | seslerini taklit ederek | kalın
dudaklarıyla | dişlerinin arasından | onlara seslenirdi; | kuşların | çok defa |
aldandıklarını |, bu sesi duyarak | dost sesi sanıp | vapur etrafında bir dönüp |
uzaklaştıklarına | şahit olmuşumdur. |

Seneler var ki | kuşlar gelmiyor. | Güzün | o güzel günlerini |
penceremden | görür görmez, | Konstantin'in bulunabileceği sırtları
hesaplayarak | yollara çıkıyorum. | Bir kuşun cıvıltısını | duysam | kanım
donuyor, | yüreğim atmıyor. | Zaten kuşlar da | pek gelmiyorlar
artık. | Belki birkaç seneye kadar da nesilleri tükenecek. | Her memlekette |
kaç tane Konstantin var, | kim bilir? |

Dünya değişiyor dostlarım. | Günün birinde | gökyüzünde, | güz
mevsiminde | artık | esmer lekeler göremeyeceksiniz. | Günün birinde, | yol
kenarlarında | toprak anamızın | koyu yeşil saçlarını da göremeyeceksiniz.
| Bizim için değil ama |, çocuklar | sizin için kötü olacak. | Biz kuşları çok
gördük. | Sizin için kötü olacak. | Benden | hikayesi... ||

PEMBE İNCİLİ KAFTAN

(**Pembe İncili Kaftan**, | **Ömer Seyfettin**'in uzun bir öyküsüdür. || Bu öykünün ilk bölümünde anlatılanlar şöyle özetlenebilir: || Safevi(İran) hükümdarı **Şah İsmail** ile Osmanlı padişahı **Yavuz Sultan Selim** 'in arası açılmıştır. || Ancak, | Şah **İsmail** 'in İstanbul'a gönderdiği elçiye karşılık olarak, | Yavuz Sultan Selim 'in de Tebriz 'e [bir elçi göndermesi gerekmektedir. || Şah İsmail, | zalim bir insan olduğu için Tebriz 'e gönderilecek elçinin | 'devletini temsil edebilecek çok cesur bir kişi olması gerekmektedir. || Böyle bir kişinin bulunabilmesi için sadrazam ile kubbealtı vezirleri Divan'da toplanıp tartışırlar. || Sonuçta, | Muhsin Çelebinin bu göreve uygun olduğu kararına varırlar. || Ertesi gün Sadrazam; | çok cesur, | aynı zamanda dürüst, | bilgili ve zengin bir kişi olan Muhsin Çelebiyle görüşür. || Muhsin Çelebi, | elçi olarak Tebriz'e gitmeyi kabul eder. || Ancak, | devletten bir kuruş para almamak | ve bu iş için gerekli her şeyi, | hatta istediği çok değerli, | çok pahalı ve çok meşhur olan | 'pembe incili kaftan 'ı da kendi parasıyla almak koşuluyla. ||

Öykünün aşağıdaki bölümünde, | Muhsin Çelebinin Tebriz'e gidişi, | Şah İsmail'le görüşmesi, | İstanbul'a dönüşü | ve yeni bir yaşama başlaması anlatılmaktadır. ||

Altı ay içinde Muhsin Çelebi büyük çiftliğini, | mandrasını, | evini, | dükkânlarını, | bahçesini, | bostanını, | rehine | koydu. Tüccarlardan para topladı. || Atlarını, | hademelerini tamamladı. || Bunların hepsi gerçekten emsali görülmedik derecede muhteşemdi. || Dönüşte yedi bin liraya geri vermek şartıyla | Turoğlu'ndan meşhur pembe incili kaftanı da aldı. || Genç karısı ile küçük çocuğunu akrabasından birinin evine bıraktı. || Altı aylık nafakalarını ellerine verdi. || Sonra padişahın namesini koynuna koyarak yola koyuldu. ||

Yolda, | konak konak ilerledikçe [bu yeni elçinin [debdebesi, | hele incili kaftanın şöhreti bütün Anadolu'dan geçerek [Şah İsmail'in diyarına taşıyordu... ||

Şah İsmail | 'pembe inci'yi yalnız masallarda işitmişti, | daha nasıl bir şey olduğunu görememişti. || Kendisinin daha göremediği [şeye sahip bu zengin elçiye karşı | nefsinde derin bir garaz duydu. || Onu [hakareti altında ezmeye karar verdi... ||

Muhsin Çelebi, | geniş somaki kemerli açık kapıdan serbest adımlarla girdi. || Yürüdü. || Başı her vakit ki gibi yukarıda, | göğsü her vakit ki gibi

ilerideydi. || Koynundan çıkardığı nameyi öptü, | başına koydu. || Sonra altın tahtın üstüne allı, | yeşilli, | mavili, morlu ipek yığınlarına sarılmış sirmalarla, | tuğlarla, | sancaklarla bağlanmış gibi garip bir yırtıcı kuş sükûnuyla | tüneyen [Şah'a uzattı. || Ayağı öpülmeyen Şah | öfkesinden, | kızgınlığından sapsarı kesildi. || Gözlerinin beyazları kayboldu. || Nameyi aldı. || Muhsin Çelebi, | tahtın önünden çekilince şöyle bir etrafına baktı. || Oturacak bir şey yoktu. || Gülümsedi. || İçinden: | 'Beni zorla ayakta hürmet vaziyetinde tutmak istiyorlar galiba.' | dedi. || Bir an düşündü. || Bu hakarete nasıl | mukabele etmeliydi? | Hemen sırtından pembe incili kaftanı çıkardı. || Tahtın önüne [yere serdi. || Şah İsmail, | vezirleri, | kumandanları şaşırtdılar, | hayretle bakıyorlardı. || Sonra bu kıymetli kaftanın üzerine bağdaş kurdu. || İçine dev, ejderha resimleri işlenmiş sivri kubbeyi, | yaldızlı kemerleri çınlatan gür sesiyle: |

-Namesini verdiğim büyük padişahım, | Oğuz soyundandır! | diye haykırdı. || Dünya yaratıldığından beri onun ecdadından kimse kul olmamıştır. || Onun elçisi de hiçbir ecnebi padişah karşısında divan durmaz. || Çünkü kendi padişahı kadar dünyada asil bir padişah yoktur. || Çünkü... ||

Muhsin Çelebi, | Türkçe nutkunu bağırdıkça, | Şah kızarıyor, | sararıyor, | morarıyordu. || Elinde heyecandan açamadığı nağme, | tir tir titriyordu. || Tahtın arkasındaki cellâtlar kılıçlarını çekmişlerdi. || Muhsin Çelebi bağırdı, | çağırdı. || Yakınları, | vezirleri, | cellâtlar, | muharipler, | hükümdarlarının sabrına, | tahammülüne şaşıyorlardı. || Hatta içlerinden birkaçı mırıldanmaya başladı. || Muhsin Çelebi sözünü bitirince müsaade filan istemedi, | kalktı. || Kapıya doğru yürüdü. || Şah İsmail donmuş, | taş kesilmişti. || Çaldıran'da kırılacak gururu bugün, | bu tek Türk'ün ateş nazarları altında ezilmişti. || Muhsin Çelebi dışarı çıkarken Şah, | kendi gibi hayretten donan nedimlerine: ||

-Şunun kaftanını verin, | dedi. ||

Muhariplerden biri koştu. || Tahtın önünde serili kaftanı topladı. || Türk elçisine yetiştirdi: ||

-Buyrun. || Kaftanınızı unutuyorsunuz. ||

Muhsin Çelebi durdu. || Çıktığı kapıya dönerek | şahın işiteceği yüksek sesle: ||

-Hayır, | unutmuyorum. || Onu size bırakıyorum. || Sarayınızda | büyük bir padişah elçisini oturtacak seccadeniz, | şilteniz yok. || Hem bir Türk, | yere serdiği

şeyi bir daha arkasına koymaz. || Bunu bilmiyor musunuz? | dedi. || Geçtiği yollardan
gece gündüz dörtlü döndü. ||

ÖMER SEYFETTİN

PEMBE İNCİLİ KAFTAN

(**Pembe İncili Kaftan, Ömer Seyfettin**'in uzun bir öyküsüdür. || Bu öykünün ilk bölümünde anlatılanlar şöyle özetlenebilir: || Safevi(İran) hükümdarı **Şah İsmail** ile Osmanlı padişahı **Yavuz Sultan Selim** 'in arası açılmıştır. || Ancak, [Şah İsmail 'in İstanbul'a gönderdiği | elçiye karşılık olarak, Yavuz Sultan Selim 'in de [Tebriz 'e | bir elçi göndermesi gerekmektedir. || Şah İsmail, | zalim bir insan olduğu için Tebriz 'e gönderilecek elçinin ['devletini temsil edebilecek çok cesur bir kişi olması gerekmektedir. || Böyle bir kişinin bulunabilmesi için sadrazam ile kubbealtı vezirleri Divan'da toplanıp tartışılır. || Sonuçta, Muhsin Çelebinin bu göreve uygun olduğu kararına varırlar. || Ertesi gün | Sadrazam; [çok cesur, aynı zamanda dürüst, [bilgili | ve zengin bir kişi olan Muhsin Çelebiyle görüşür. || Muhsin Çelebi, elçi olarak Tebriz'e gitmeyi kabul eder. || Ancak, [devletten bir kuruş para almamak [ve bu iş için gerekli her şeyi, | hatta istediği çok değerli, çok pahalı ve çok meşhur olan 'pembe incili kaftan 'ı da kendi parasıyla almak koşuluyla. ||

Öykünün aşağıdaki bölümünde, Muhsin Çelebinin Tebriz'e gidişi, | Şah İsmail'le görüşmesi, | İstanbul'a dönüşü ve yeni bir yaşama başlaması anlatılmaktadır.) ||

Altı ay içinde Muhsin Çelebi büyük çiftliğini, [mandırasını, evini, dükkânlarını, bahçesini, bostanını, rehine koydu. Tüccarlardan para topladı. || Atlarını, | hademelerini tamamladı. || Bunların hepsi gerçekten emsali görülmedik derecede muhteşemdi. || Dönüşte yedi bin liraya geri | vermek şartıyla Turoğlu'ndan meşhur pembe incili kaftanı da aldı. || Genç karısı ile küçük çocuğunu | akrabasından birinin evine bıraktı. || Altı aylık nafakalarını ellerine verdi. || Sonra padişahın | namesini koynuna koyarak yola koyuldu. ||

Yolda, konak konak ilerledikçe bu yeni elçinin | debdebesi, | hele incili kaftanın şöhreti bütün Anadolu'dan geçerek Şah İsmail'in diyarına taşıyordu... ||

Şah İsmail 'pembe inci'yi yalnız masallarda işitmişti, | daha nasıl bir şey olduğunu görememişti. || Kendisinin daha göremediği şeye sahip bu zengin elçiye karşı | nefsinde derin bir garaz duydu. || Onu hakareti altında ezmeye karar verdi... ||

Muhsin Çelebi, geniş somaki kemerli açık kapıdan serbest adımlarla girdi. || Yürüdü. || Başı her vakit ki gibi yukarıda, | göğsü her vakit ki gibi ilerideydi. || Koynundan çıkardığı nameyi öptü, | başına koydu. || Sonra altın tahtın üstüne allı, yeşilli, | mavili, morlu ipek yığınlarına sarılmış [sırmalarla, tuğlarla, sancaklarla bağlanmış gibi | garip bir yırtıcı kuş sükûnuyla tüneyen Şah'a uzattı. || Ayağı öpülmeyen Şah [öfkesinden, | kızgınlığından sapsarı kesildi. || Gözlerinin beyazları kayboldu. || Nameyi aldı. || Muhsin Çelebi, | tahtın önünden çekilince şöyle bir etrafına baktı. || Oturacak bir şey yoktu. || Gülümsedi. || İçinden: 'Beni zorla ayakta hürmet vaziyetinde tutmak istiyorlar [galiba. | ' dedi. || Bir an düşündü. || Bu hakarete nasıl mukabele etmeliydi? || Hemen sırtından pembe incili kaftanı çıkardı. || Tahtın önüne | yere serdi. || Şah İsmail, | vezirleri, | kumandanları şaşırdılar, | hayretle bakıyorlardı. || Sonra bu kıymetli kaftanın üzerine bağdaş kurdu. || İçine dev, | ejderha resimleri işlenmiş sivri kubbeyi, | yaldızlı kemerleri çınlatan gür sesiyle: ||

-Namesini verdiğim büyük padişahım, Oğuz soyundandır! diye haykırdı. || Dünya yaratıldığından beri onun ecdadından kimse kul olmamıştır. || Onun elçisi de hiçbir ecnebi padişah karşısında divan durmaz. || Çünkü kendi padişahı kadar dünyada asil bir padişah yoktur. || Çünkü... ||

Muhsin Çelebi, Türkçe nutkunu bağırdıkça, | Şah kızarıyor, | sararıyor, | morarıyordu. || Elinde heyecandan açamadığı nağme, tir tir titriyordu. || Tahtın arkasındaki cellâtlar kılıçlarını çekmişlerdi. || Muhsin Çelebi bağırdı, çağırdı. || Yakınları, vezirleri, cellâtlar, muharipler, hükümdarlarının sabrına, tahammülüne şaşıyorlardı. || Hatta içlerinden birkaçı | mırıldanmaya başladı. || Muhsin Çelebi sözünü bitirince müsaade filan istemedi, [kalktı. | Kapıya doğru yürüdü. || Şah İsmail donmuş, [taş kesilmişti. || Çaldıran'da kırılacak gururu [bugün, | bu tek Türk'ün ateş nazarları altında ezilmişti. || Muhsin Çelebi dışarı çıkarken [Şah, | kendi gibi hayretten donan nedimlerine: [

-Şunun kaftanını verin, dedi. ||

Muhariplerden biri koştu. || Tahtın önünde serili kaftanı topladı. || Türk elçisine yetiştirdi: ||

-Buyrun. || Kaftanınızı unutuyorsunuz. ||

Muhsin Çelebi durdu. || Çıktığı kapıya dönerek şahın işiteceği yüksek sesle: ||

-Hayır, | unutmuyorum. || Onu size bırakıyorum. || Sarayınızda büyük bir padişah elçisini oturtacak seccadeniz, | şilteniz yok. || Hem bir Türk, | yere serdiği şeyi bir daha arkasına koymaz. || Bunu bilmiyor musunuz? | dedi. || Geçtiği yollardan gece gündüz dörtlü dördü. ||

ÖMER SEYFETTİN

PEMBE İNCİLİ KAFTAN

(**Pembe İncili Kaftan**, | **Ömer Seyfettin**'in uzun bir öyküsüdür. || Bu öykünün ilk bölümünde anlatılanlar şöyle özetlenebilir: || Safevi(İran) hükümdarı **Şah İsmail** ile Osmanlı padişahı **Yavuz Sultan Selim** 'in arası açılmıştır. || Ancak, | **Şah İsmail** 'in İstanbul'a gönderdiği elçiye karşılık olarak, | Yavuz Sultan Selim 'in de | Tebriz 'e | bir elçi göndermesi gerekmektedir. || Şah İsmail, | zalim bir insan olduğu için | Tebriz 'e gönderilecek elçinin | 'devletini temsil edebilecek çok cesur bir kişi olması gerekmektedir. || Böyle bir kişinin bulunabilmesi için | sadrazam ile | kubbealtı vezirleri | Divan'da toplanıp tartışılar. || Sonuçta, | Muhsin Çelebinin bu göreve uygun olduğu kararına varırlar. || Ertesi gün Sadrazam; | çok cesur, | aynı zamanda dürüst, | bilgili ve zengin bir kişi olan | Muhsin Çelebiyle görüşür. || Muhsin Çelebi, | elçi olarak Tebriz'e gitmeyi kabul eder. || Ancak, | devletten bir kuruş para almamak ve | bu iş için gerekli her şeyi, | hatta istediği çok değerli, | çok pahalı | ve çok meşhur olan | pembe incili kaftan 'ı da kendi parasıyla almak koşuluyla. ||

Öykünün aşağıdaki bölümünde, | Muhsin Çelebinin Tebriz'e gidişi, | Şah İsmail'le görüşmesi, | İstanbul'a dönüşü | ve yeni bir | yaşama başlaması anlatılmaktadır .) ||

Altı ay içinde | Muhsin Çelebi | büyük çiftliğini, | mandrasını, | evini, | dükkânlarını, | bahçesini, | bostanını, | rehine koydu. || Tüccarlardan | para topladı. || Atlarını, | hademelerini tamamladı. || Bunların hepsi gerçekten | emsali görülmedik derecede muhteşemdi. || Dönüşte | yedi bin liraya geri vermek şartıyla | Turoğlu'ndan | meşhur pembe incili kaftanı da aldı. || Genç karısı ile küçük çocuğunu akrabasından | birinin | evine bıraktı. || Altı aylık nafakalarını ellerine verdi. || Sonra | padişahın namesini koynuna koyarak | yola koyuldu. ||

Yolda, | konak konak ilerledikçe | bu yeni elçinin debdebesi, | hele incili kaftanın şöhreti | bütün Anadolu'dan geçerek | Şah İsmail'in diyarına taşıyordu... ||

Şah İsmail | 'pembe inci'yi | yalnız | masalarda iştmişti, | daha nasıl bir şey olduğunu görememişti. || Kendisinin daha göremediği şeye sahip | bu zengin elçiye | karşı | nefsinde | derin bir garaz duydu. || Onu hakareti altında | ezmeye karar verdi... ||

Muhsin Çelebi, | geniş somaki kemerli açık kapıdan | serbest adımlarla girdi. || Yürüdü. || Başı | her vakit ki gibi yukarıda, | göğsü | her vakit ki gibi ilerideydi. || Koynundan çıkardığı nameyi öptü, | başına koydu. || Sonra | altın tahtın üstüne allı, | yeşilli, | mavili, morlu | ipek yığınlarına sarılmış | sirmalarla, | tuğlarla, | sancaklarla bağlanmış gibi | garip bir yırtıcı kuş sükûnuyla | tüneyen | Şah'a uzattı. || Ayağı öpülmeyen Şah | öfkesinden, | kızgınlığından sapsarı kesildi. || Gözlerinin beyazları kayboldu. || Nameyi aldı. || Muhsin Çelebi, | tahtın önünden çekilince | şöyle bir etrafına baktı. || Oturacak bir şey yoktu. || Gülümsedi. || İçinden: | 'Beni | zorla ayakta hürmet vaziyetinde tutmak istiyorlar galiba.' || dedi. || Bir an düşündü. || Bu hakarete nasıl mukabele etmeliydi? || Hemen | sırtından pembe incili kaftanı çıkardı. || Tahtın önüne yere serdi. || Şah İsmail, | vezirleri, | kumandanları şaşırdılar, | hayretle bakıyorlardı. || Sonra bu kıymetli kaftanın üzerine bağdaş kurdu. || İçine dev, | ejderha resimleri işlenmiş | sivri kubbeyi, | yıldızlı kemerleri çınlatan gür sesiyle: |

–Namesini verdiğim büyük padişahım, | Oğuz soyundandır! | diye haykırdı. || Dünya yaratıldığından beri | onun ecdadından kimse kul olmamıştır. || Onun elçisi de | hiçbir ecnebi | padişah karşısında divan durmaz. || Çünkü kendi padişahı kadar | dünyada | asil bir padişah yoktur. || Çünkü... ||

Muhsin Çelebi, | Türkçe nutkunu bağırdıkça, | Şah | kızarıyor, | sararıyor, | morarıyordu. || Elinde heyecandan açamadığı nağme, | tir tir titriyordu. || Tahtın arkasındaki cellâtlar | kılıçlarını çekmişlerdi. || Muhsin Çelebi **bağırdı** | çağırırdı. || Yakınları, | vezirleri, | cellâtlar, | muharipler, | hükümdarlarının sabrına, | tahammülüne şaşıyorlardı. || Hatta içlerinden birkaçı | mırıldanmaya başladı. || Muhsin Çelebi **sözünü** bitirince müsaade filan istemedi, | kalktı. || Kapıya doğru yürüdü. || Şah İsmail donmuş, | taş kesilmişti. || Çaldıran'da kırılacak gururu bugün, | bu tek Türk'ün ateş nazarları altında | ezilmişti. || Muhsin Çelebi dışarı çıkarken Şah, | kendi gibi hayretten donan nedimlerine: ||

–Şunun kaftanını verin, | dedi. ||

Muhariplerden biri koştu. || Tahtın önünde serili kaftanı topladı. || Türk elçisine yetiştirdi: ||

–Buyrun. || Kaftanınızı unutuyorsunuz. ||

Muhsin Çelebi durdu. ||Çıktığı kapıya dönerek [şahın işiteceği yüksek sesle: ||

-Hayır, | unutmuyorum. || Onu size bırakıyorum. || Sarayınızda | büyük bir padişah elçisini oturtacak | seccadeniz, | şilteniz [yok. || Hem bir Türk, [yere serdiği şeyi | bir daha arkasına koymaz. || Bunu bilmiyor musunuz? | dedi. || Geçtiği yollardan | gece gündüz | dörtnala döndü. ||

ÖMER SEYFETTİN

T.C.
MUĞLA VALİLİĞİ
İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

100

SAYI : B.08.4.MEM.4.48.00.04.322/ 7031
KONU : Araştırma yapılması

29 Mart 2005

VALİLİK MAKAMINA

Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi Araştırma Görevlisi kadrosunda görev yapan Mustafa SARGIN ile Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Fatma Zehra ARZU 'nun aşağıda belirtilen okullarda "İlköğretim okullarındaki 3.,4.,5.,6.,7. ve 8. sınıf öğrencilerinin konuşma ve okuma becerileri" konusunda araştırma yapımları ile ilgili Muğla Üniversitesi Rektörlüğü Personel Dairesi Başkanlığının 28.03.2005 tarih ve 1885 sayılı yazıları ile liste ilişikte sunulmuştur.

Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi Araştırma Görevlisi kadrosunda görev yapan Mustafa SARGIN ile Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Fatma Zehra ARZU 'nun aşağıda belirtilen okullarda "İlköğretim okullarındaki 3.,4.,5.,6.,7. ve 8. sınıf öğrencilerinin konuşma ve okuma becerileri" konusunda eğitim öğretimi aksatmamak şartıyla araştırma yapımları Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Mustafa AKŞAN
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
..03/2005

Şefik AYDIN
Vali a.
Vali Yardımcısı

OKULUN ADI

Emirbeyazıt İlköğ.Ok.
Mrk.75.Yıl İlköğ.Ok.
Türdü 100.Yıl İlköğ.Ok.
Şehbal Baydur İlköğ.Ok.
Kocamustafendi İlköğ.Ok.
Cumhuriyet İlköğ.Ok.
Atatürk İlköğ.Ok.
Sabri Acarsoy İlköğ.Ok.
Nazmi Zehra İyibilir İlköğ.Ok.

9/03/2005 MEMUR :N.ŞENCEBE
9/03/2005 ŞEF :Ş.GÜMÜŞ
9/03/2005 ŞB.MD. :C.DEMİREL

09/28/2006 08:07 PM

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Fatıma Zehra ARZU

Doğum Yeri : Fethiye

Doğum Yılı : 1976

Medenî Hâli : Bekâr

EĞİTİM ve AKADEMİK BİLGİLER

Lise 1992 – 1996 : Kayseri Sağlık Meslek Lisesi

Lisans : 1996 – 2000 : Dokuz Eylül Üniversitesi - Buca Eğitim Fakültesi – Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği

Yabancı Dil : İngilizce

MESLEKİ BİLGİLER

2000 – 2003 : Milli Eğitim Bakanlığı Aydın- Çine Fevzipaşa Sevim Kalkan İlköğretim Okulu'nda Türkçe Öğretmeni

2003 – 2006 : Milli Eğitim Bakanlığı Muğla – Merkez Yaraş İlköğretim Okulu'nda Türkçe Öğretmeni

2006 - : Milli Eğitim Bakanlığı Muğla – Yerkesik İMKB Çok Programlı Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

